



# JAARVERSLAG 2022





# SBZ Pensioen

## Jaarverslag 2022

---

### **colofon**

Dit jaarverslag is een uitgave van  
SBZ Pensioen (SBZ Pensioen is een handelsnaam van  
Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars)

Statutair gevestigd in Zeist en ingeschreven in het  
Handelsregister van de KvK onder nummer 41178751

Datum 19 juni 2023



# Inhoudsopgave

<b>1. Voorwoord en 2022 in vogelvlucht</b>	<b>5</b>
<b>2. Profiel van het pensioenfonds</b>	<b>14</b>
2.1 Missie, visie en strategie	14
2.2 Governance	15
2.3 Uitbesteding, controle, ondersteuning en advies	18
2.4 Geschiktheid, deskundigheid en diversiteit	20
2.5 Compliance	21
2.6 Code Pensioenfondsen	21
2.7 Klachten, geschillen en incidenten	21
2.8 Toezichthouders	23
2.9 Beloningsbeleid	23
<b>3. Kerncijfers en kengetallen</b>	<b>24</b>
<b>4. Toezicht en verantwoording</b>	<b>25</b>
4.1 Oordeel 2022 Intern Toezicht	25
4.2 Oordeel 2022 Verantwoordingsorgaan	30
4.3 Opgvolging aanbevelingen boekjaar 2021	34
<b>5. Pensioenparagraaf</b>	<b>37</b>
5.1 Kenmerken pensioenregeling	37
5.2 Aanpassingen pensioenreglementen en uitvoeringsovereenkomsten	38
5.3 Toeslagverlening	38
<b>6. Financiële paragraaf</b>	<b>40</b>
6.1 Financiële positie	40
6.2 Geen actualisatie herstelplan in 2022	41
6.3 Premiebeleid	41
6.4 Kosten	45



<b>7. Beleggingsparagraaf</b>	<b>50</b>
7.1 Risicohouding	50
7.2 Beleggingsbeleid	51
7.3 Verantwoord beleggen	55
7.4 Performance	61
<b>8. Risicoparagraaf</b>	<b>65</b>
8.1 Risicobeleid	66
8.2 Risicogovernance	66
8.3 Risicomanagementraamwerk	66
8.4 Risicobeoordeling	68
<b>9. Communicatieparagraaf</b>	<b>72</b>
<b>10. Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum</b>	<b>77</b>
<b>11. Ondertekening Bestuur</b>	<b>78</b>
<b>12. Jaarrekening</b>	<b>79</b>
12.1 Balans per 31 december	80
12.2 Staat van baten en lasten	81
12.3 Kasstroomoverzicht	83
12.4 Algemene toelichting	84
12.5 Toelichting op de balans	100
12.6 Toelichting op de staat van baten en lasten	127
<b>Overige gegevens</b>	<b>138</b>
Statutaire winstbestemming	139
Actuariële verklaring	139
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	141
<b>Bijlagen</b>	<b>146</b>
Bijlage 1: Overzicht naleving Code pensioenfondsen	147
Bijlage 2: Personalialijst	148
Bijlage 3: Template periodieke informatieverschaffing inzake art. 8 SFDR	151
Bijlage 4: Overzicht risicobeoordeling binnen tolerantie	163
Bijlage 5: Begrippenlijst	166

## Voorwoord

In 2022 hebben wij wederom belangrijke stappen gezet in de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. De Wet toekomst pensioenen is per 1 juli 2023 van kracht en SBZ Pensioen werkt aan de voorbereiding daarvan. Met onze Beschikbarepremieregeling met Collectief Variabel Pensioen hebben wij de afgelopen jaren in dit verband al veel relevante ervaring opgedaan. Dit maakt ons aantrekkelijk voor partijen om zich bij ons aan te sluiten. Groei is geen doel op zich. Ons hogere doel is en blijft het behartigen van de belangen van onze deelnemers: actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Schaalvergroting stelt ons in staat om de kosten per deelnemer te verlagen en om een passend en onderscheidend product aan te kunnen blijven bieden. Schaalvergroting is ook gericht op de wens voor een hoger pensioen voor onze deelnemers. Onze kernwaarden daarbij zijn vertrouwd, flexibel en persoonlijk. Klanttevredenheid bij deelnemers en werkgevers heeft een hoge prioriteit voor ons, net zoals goede communicatie. Die communicatie is van steeds groter belang voor deelnemers en werkgevers. Achter de schermen werken mensen in de uitvoering en ondersteuning met passie aan een zo goed mogelijk pensioen voor onze deelnemers. Het klantteam is enthousiast en beantwoordt graag al hun vragen. Wij bedanken iedereen die betrokken is bij SBZ Pensioen voor hun inzet in 2022 en kijken uit naar de voortzetting van die samenwerking in 2023.

Ties Tiessen

*Onafhankelijk voorzitter Bestuur SBZ Pensioen*



**‘We werken keihard voor het belang van onze deelnemers.’**  
Ties Tiessen, Voorzitter Bestuur SBZ Pensioen



## 2022 in vogelvlucht

**Net als in voorgaande jaren was ook 2022 een dynamisch jaar. De oorlog in Oekraïne duurt voort. Dat is eerst en vooral een menselijke tragedie, maar het heeft ook effect op de economie en financiële markten. En ook wat betreft pensioenen en beleggen speelt er veel. Zoals de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de toegenomen wetgeving op het vlak van duurzaam beleggen. Wat heeft dat betekend voor ons pensioenfonds en wat doen wij hieraan?**

### Onze financiële positie

Na herstel in 2021 is de financiële positie van SBZ Pensioen in 2022 gestabiliseerd. De waarde van de beleggingen is afgenomen. De waarde van de verplichtingen is echter sterker afgenomen waardoor de financiële positie van SBZ Pensioen verbeterd is. De dekkingsgraad is gestegen van 116,8% aan het einde van 2021 naar 119,4% eind 2022 (dat is inclusief het effect van de verleende toeslag van 5,9% op 1 januari 2023). De dekkingsgraad is de verhouding tussen onze bezittingen en onze verplichtingen. Voor belangrijke besluiten, zoals het verlenen van toeslagen, is de gemiddelde dekkingsgraad over 12 maanden van belang, ook wel beleidsdekkingsgraad genoemd. Deze steeg van 112,1% eind 2021 naar 121,1% eind 2022.

Bij de Beschikbarepremieregeling en de Nettopensioenregeling zagen wij hetzelfde effect: de rendementen waren negatief, waardoor de pensioenkapitalen zijn gedaald. Doordat de prijs van pensioen ook gedaald is door de gestegen rente, is de pensioenuitkomst voor de deelnemer per saldo gestegen. Dit is lastig om te doorgronden en daarom vinden wij het belangrijk om in ons beleid en communicatie te blijven focussen op de concrete pensioenuitkomst voor onze deelnemers.

### Verhoging van pensioen

Het Bestuur kijkt elk jaar of de pensioenen verhoogd kunnen worden met een toeslag. Het verlenen van toeslagen en de hoogte hiervan is afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad per 31 oktober 2022. Die bedroeg 120,5% en lag daarmee hoger dan de wettelijke minimale grens van 110% om (deels) een toeslag te mogen verlenen. Dat resulteerde in een toeslag van 5,9% op de lopende pensioenuitkeringen en de opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers in de Middelloonregeling per 1 januari 2023. Het uitkerende nabestaandenpensioen bij de Beschikbarepremieregeling is ook verhoogd met 5,9%.

## ‘Onze klanten ervaren ons als vertrouwd, flexibel en persoonlijk’

Reiniera van der Feltz, uitvoerend bestuurslid

De aanpassing van de arbeidsongeschiktheidspensioenen is persoonlijk gecommuniceerd aan alle betrokkenen. Het Bestuur is blij dat er ruimte was voor een toeslag maar realiseert zich dat de inflatie eind 2022/begin 2023 hoger was dan dit percentage.

Deelnemers aan de Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling hebben een pensioenkapitaal of nemen deel in het Collectief Variabel Pensioen (CVP). De pensioenkapitalen bewegen iedere dag mee met de resultaten. In het CVP werkt dat anders. De variabele pensioenen in het CVP stellen we eens per jaar bij. Er is een CVP voor de Beschikbarepremieregeling en één voor de Nettopensioenregeling. Het beschikbare resultaat over 2022 daarin was respectievelijk 9,7% en 4,9%. We spreiden het beschikbare resultaat over drie jaar (resp. 3,433% en 1,723% per jaar). Dat doen we ieder jaar. Goede en slechte jaren kunnen elkaar zo (deels) compenseren. Zo beperken we fluctuaties in de pensioenen. De uiteindelijke bijstelling voor een deelnemer in het CVP hangt niet alleen af van bovenstaande percentages maar ook van zijn of haar instap- en uitkeringsmomenten.



### Missie, visie en strategie

SBZ Pensioen richt zich op de toekomst met innovatieve pensioenregelingen, beleggingsbeleid en communicatie. Dat komt ook tot uitdrukking in onze missie, visie en strategie die wij in 2022 hebben aangescherpt. SBZ Pensioen is hét pensioenfonds voor werknemers, ex-werknemers en gepensioneerd van werkgevers in de sector van financiële en zakelijke dienstverleners. Het fonds voert de pensioenregeling voor de toekomst uit in het belang van onze deelnemers en verzekert de (ex)-deelnemers en de familieleden daarmee van een goed inkomen voor later. Onze klanten ervaren ons als vertrouwd, flexibel en persoonlijk. Om dit waar te maken

hanteert het fonds een beheerste groei als voorwaarde voor kostenbeheersing. Minder kosten per deelnemer betekent meer pensioen. En groei leidt tot meer slagkracht en wendbaarheid.

### Risicobereidheidsonderzoek

In 2022 heeft SBZ Pensioen een Risicobereidheidsonderzoek uitgevoerd onder deelnemers en pensioengerechtigden van de Beschikbarepremieregeling. Dit onderzoek is uitgevoerd om na te gaan of de risico's die het fonds neemt bij beleggen, in lijn zijn met de bereidheid en capaciteit van deelnemers om die risico's te dragen.





## ‘Wet toekomst pensioenen is aangenomen, nu volle kracht vooruit’

Edwin Schokker, uitvoerend bestuurslid

De uitkomsten zijn in 2022 en begin 2023 geanalyseerd. De risico's in de beleggingen in onze huidige Beschikbarepremieregeling sluiten aan op de risico-bereidheid en -capaciteit van de verschillende leeftijds-categorieën van de deelnemers van SBZ Pensioen. Wij leerden (onder meer) dat er behoefte is aan het aanhouden van een reserve bij overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. De uitkomsten nemen wij mee in het ontwerp voor de toekomstige pensioenregeling die sociale partners kiezen.

### Nieuw pensioenstelsel

Werknemers en werkgevers (samen sociale partners) maken afspraken over pensioen. Als fonds is het aan ons om die afspraken uit te voeren. Daarover voert het Bestuur overleg met sociale partners. Dat overleg is juist nu door de wijzigingen van het pensioenstelsel nog meer van belang. In 2022 is veel overleg geweest met sociale partners om te komen tot de pensioenregeling voor de toekomst. Dit overleg gaat in 2023 onverminderd door. Onze grootste sociale partners verwachten in 2023 hun keuze voor de toekomstige pensioenregeling kenbaar te maken. SBZ Pensioen ziet voordelen in de flexibele pensioenregeling met een collectieve uitkeringsfase als een combinatie van flexibiliteit en solidariteit. SBZ Pensioen onderzoekt de mogelijkheid om zelf een vast pensioen aan te kunnen bieden voor diegenen die dat willen.

*SBZ Pensioen maakt zich hard voor een beter pensioen*  
Wij willen een zo goed mogelijk pensioenstelsel.

Daarom trok het Bestuur bij diverse landelijke instanties aan de bel. Wij hebben gesproken met Kamerleden, het Ministerie van Sociale Zaken, de Pensioenfederatie en De Nederlandsche Bank om de kans op terugval van de pensioenen van ouderen in de nieuwe opzet meer te beperken. Dit heeft geleid tot een wijziging van de wet. Juist voor ouderen is extra bescherming (in de vorm van een risicodelingsreserve) nuttig. En deze focus zorgt ervoor dat jongeren niet hoeven mee te betalen voor een bescherming waar ze mogelijk niet van gaan profiteren. Nu de wet definitief is vastgesteld, kunnen wij als fonds en als sector volle kracht vooruit.

### Kosten per deelnemer

Het voorbereiden op het nieuwe pensioenstelsel brengt investering in tijd en geld met zich mee. Dit leidt onvermijdbaar tot tijdelijk hogere kosten. SBZ Pensioen is ervan overtuigd dat deze lasten voor de baten gaan. Dit heeft tot gevolg dat de kosten per deelnemer in 2022 hoger zijn dan in 2021. Dit was voorzien en de stijging komt overeen met de verwachting vooraf. Wij maken onderscheid naar lasten uit de lopende werkzaamheden (los van de genoemde investeringen voor het nieuwe pensioenstelsel) en de lasten van die investeringen. De totale pensioenuitvoeringskosten waren in 2022 per deelnemer €214 (in 2021 was dit €195).



## ‘Een goed pensioen in een leefbare wereld’

Desiree Wareman, voorzitter  
Beleggingsadviescommissie

De kosten per deelnemer uit lopende werkzaamheden waren €202.

Wij zetten permanent in op kostenverlaging ten behoeve van onze deelnemers. SBZ Pensioen voert gesprekken met ondernemingen en pensioenfondsen over schaalvergroting en ziet dat er in 2022 steeds meer animo ontstaat voor die gesprekken, een gevolg van de Wet toekomst pensioenen. De groei in deelnemers door schaalvergroting van SBZ Pensioen heeft tijd nodig, maar is uiteindelijk de meest effectieve manier om de kosten per deelnemer substantieel te laten dalen.

### Beleggingen

Een goed en betaalbaar pensioen voor de deelnemers, nu en in de toekomst. Dat is een belangrijke doelstelling van SBZ Pensioen. Daarom worden de ontvangen pensioenpremies belegd en moet het fonds

beleggingsrisico's nemen. SBZ Pensioen houdt een stevige grip om ervoor te zorgen dat het pensioen niet aan te veel risico's bloot staat. Sinds lange tijd is het fonds actief op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB). In 2022 zijn op dat vlak diverse ontwikkelingen geweest en zijn plannen gemaakt voor de toekomst.

#### Resultaat in de Middelloonregeling

In 2022 behaalden de beleggingen van de Middelloonregeling een rendement van -24,3%. Aandelenkoersen daalden. Onze beleggingen in infrastructuur, impact en vastgoed zorgden voor demping van de verliezen. De stijgende rente leidde tot verlies van de waarde van vastrentende beleggingen, maar had ook als gevolg dat SBZ Pensioen minder geld in kas hoefde te hebben om de pensioenverplichtingen te dekken. De waarde van de beleggingen is gelukkig minder gedaald dan

de waarde van de pensioenverplichtingen. Door dat ‘positieve’ saldo steeg de dekkingsgraad waardoor toeslagverlening mogelijk was (ondanks de negatieve beleggingsresultaten).

#### Resultaten in de Beschikbarepremieregeling

Voor deelnemers in de Beschikbarepremieregeling hangen de resultaten af van hun persoonlijke beleggingsmix. In de Beschikbarepremieregeling worden de beleggingen verdeeld over de Modules Rendement, Rente en Matching. De verdeling is afhankelijk van leeftijd en het (gekozen) risicoprofiel. Bij een premieregeling is het verleidelijk om alleen naar het beleggingsresultaat te kijken. Een lager pensioenkapitaal betekent echter niet altijd een lager pensioen. Andersom geldt hetzelfde. Hoeveel pensioen iemand met het pensioenkapitaal kan inkopen is ook afhankelijk van de rentestand. Hoe hoger de rente, hoe hoger het pensioen bij hetzelfde kapitaal. Voor een 28-jarige fictieve deelnemer was het rendement in de beleggingsportefeuille -17,8%, maar had de rentestijging een positief effect op de prijs van pensioen (40,8% goedkoper). Per saldo kan de 28-jarige fictieve

deelnemer, die in de neutrale lifecycle belegt, met het lagere kapitaal een 39% hoger ouderdomspensioen vanaf 68 jaar in combinatie met partnerpensioen inkopen. Hierop en op de resultaten van de Nettopensioenregeling gaan wij verder in, in ons uitgebreide jaarverslag.

#### Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Wat is de waarde van een, in financieel opzicht, goed pensioen als de omgeving waarin dit pensioen wordt genoten aan leefbaarheid verliest? Dit is de reden waarom SBZ Pensioen bij de invulling van het beleid inzet op het toevoegen van waarde op de (maatschappelijke) lange termijn. Om focus te behouden richt SBZ Pensioen zich in dit kader op een aantal thema's. Dat zijn klimaat & milieu, efficiency & toegang tot gezondheidszorg en financiële dienstverlening en zekerheid. In 2022 hebben wij hier op de volgende manier invulling aan gegeven:

- stemmen op aandeelhoudersvergaderingen;
- in gesprek gaan met die bedrijven waar (potentiële) negatieve impacts zijn gesignaleerd;
- uitsluiten van beleggingen in bepaalde sectoren;
- hanteren van een landenbeleid (waar belegt het fonds wel en waar niet);
- ontwikkelen van een klimaatplan en,
- investeren in impactbeleggingen. Dat gaat om bedrijven die een concrete oplossing bieden voor een specifiek duurzaamheidsvraagstuk.



SBZ Pensioen vindt maatschappelijk verantwoord beleggen belangrijk en houdt daarbij ook rekening met de brede verantwoordelijkheid die het als pensioenfonds heeft. In 2022 hebben wij de mening van deelnemers gevraagd over onze uitsluitingen.

Het ging om de principiële vraag: waar wil je niet in beleggen, ook al zou het rendement kosten. Hieruit kwamen veel overeenkomsten met ons huidige beleid en ook een aantal nieuwe inzichten. Wij gaan onderzoek doen naar ontbossing en de gokindustrie. Ook hebben wij in 2022 ervoor gezorgd dat wij voldoen aan de (nieuwe) wetgeving op MVB-gebied. Dat betekende het aanpassen van processen tot verklaringen en rapportages op de website van SBZ Pensioen. Ook heeft het fonds een klimaatplan in ontwikkeling om invulling te kunnen geven aan de gezamenlijke opgave van de klimaattransitie.

#### *Kosten vermogensbeheer*

De kosten van het vermogensbeheer in de Middelloonregeling zijn hoger dan bij sommige andere pensioenfondsen. Dit komt voornamelijk doordat SBZ Pensioen meer belegt in illiquide beleggingen, zoals private equity en infrastructuur. Ook kiest SBZ Pensioen deels voor actief beleggen (in tegenstelling tot passief beleggen waarbij een index strikt gevolgd wordt). Tot nog toe hebben deze keuzes geleid tot een hoger extra rendement

dat de hiermee gemoeide hogere kosten rechtvaardigde. Per saldo leverde dit een betere toeslagverlening en resultaten op voor de deelnemers.

In de Beschikbarepremie- en Nettopensioenregeling belegt SBZ Pensioen niet in de hierboven genoemde illiquide categorieën. Deze keuze heeft te maken met de (nog) beperkte omvang van deze pensioenregelingen. Dit verandert naar verwachting als sociale partners besluiten om de rechten en kapitalen uit de huidige pensioenregelingen over te dragen naar de regeling van de toekomst. Dit heet invaren.

#### **Vernieuwing**

In het nieuwe pensioenstelsel is een directer verband tussen de beleggingen en de pensioenuitkomst dan nu het geval is in de Middelloonregeling van SBZ Pensioen. Dit betekent een verandering voor onze deelnemers maar zeker ook voor onze organisatie. Gelukkig heeft het fonds meer dan 4 jaar ervaring met het administreren van de Beschikbarepremieregeling (die al lijkt op de flexibele premieregeling in het nieuwe pensioenstelsel). Onze pensioenadministrateur investeert in nieuwe IT-uitvoeringssystemen, processen en deelnemerscommunicatie. In 2022 heeft SBZ Pensioen, na een uitgebreid selectietraject, Achmea Investment Management (AIM) als nieuwe fiduciër manager gekozen. Er zijn stappen gezet om de beleggingen in de



Middelloon- en Beschikbarepremieregeling op dezelfde manier in te richten als voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel. Zo kunnen opgebouwde rechten en kapitalen uit beide regelingen eenvoudiger overgedragen worden naar de pensioenregeling van de toekomst, als sociale partners hiertoe besluiten.

De sociale partners betrokken bij SBZ Pensioen hebben de keuze voor de flexibele of solidaire premieregeling nog niet gemaakt. Expertise, ervaring en kennis worden nu doelgericht ingezet om klaar te zijn voor het nieuwe pensioenstelsel straks.

## Communicatie

Communicatie was altijd al belangrijk voor ons, maar wordt steeds belangrijker. In 2022 hebben nieuwe ondernemingen zich aangesloten bij onze Beschikbarepremieregeling en is de vraag naar informatie verder toegenomen. Wij merken dat onze webinars en uitlegvideo's op de website hierin goed voorzien. Zo informeren wij alle geïnteresseerden over de stand van zaken en onze vorderingen rondom het nieuw pensioenstelsel. Op de SBZ Pensioen website hebben wij een aparte webpagina gemaakt waar alle informatie te vinden is over het nieuwe pensioenstelsel. Steeds meer mensen vinden hun weg daar naartoe.

In de loop van 2022 hebben wij vanuit het jaarplan activiteiten ondernomen op de 3 pijlers: 1. pensioenbewustzijn deelnemers verhogen, 2. digitale service aan werkgevers en betrokken adviseurs en 3. inzicht in (financiële) ontwikkelingen van SBZ Pensioen. Daartoe hebben wij gebruikgemaakt van diverse middelen en communicatiemomenten. Van mailingen, webinars en nieuwe webpagina's tot uitleg voor en aan werkgevers. Initiatieven gericht op adviseurs en werkgevers werden

## 'Evenwichtige belangenafweging gezamenlijke verantwoordelijkheid

Maurice de Wert, voorzitter Verantwoordingsorgaan

met enthousiasme ontvangen en SBZ Pensioen is meer aanwezig op LinkedIn en in de pers. SBZ Pensioen is een warm voorstander van digitale communicatie. Dat is vanuit kostenoverweging, maar ook vanwege de mogelijkheid voor meer real-time en frequentere communicatie. Het aantal verkregen e-mailadressen van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is verder gestegen. Daarnaast blijven wij ons inspannen om ervoor te zorgen dat alle pensioenfondsen structureel kunnen beschikken over e-mailadressen (bijvoorbeeld via de registratie van personen via de gemeenten). In 2023 zal nog meer aandacht zijn voor specifieke groepen van deelnemers en de keuzes die zij kunnen maken.

## Verantwoordingsorgaan

De samenstelling van het Verantwoordingsorgaan (hierna VO) van SBZ Pensioen is in 2022 veranderd. Het VO adviseert het Bestuur vooraf over onderwerpen en geeft een oordeel over de manier waarop het Bestuur zich richt op zaken, zoals het evenwichtig afwegen van de belangen van de diverse categorieën deelnemers van het fonds.

Een belangrijke taak, die nog aan zwaarte wint bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Na de verkiezingen van medio 2022 zijn 3 leden namens de pensioengerechtigden in het VO (2 nieuwe leden en 1 herkozen lid) per 1 juli 2022 aangetreden. Ook is een openstaande vacature namens de werkgevers ingevuld in 2022. De twee openstaande vacatures per 1 januari 2023 namens de werknemers zijn begin maart 2023 ingevuld. Daarmee is het VO weer op volle sterkte.

De rol van het VO is zowel formeel, zoals geven van een oordeel over het handelen van het bestuur als meer informeel, als klankbord voor het Bestuur, van groot belang. Bij invoering van de Wet toekomst pensioenen krijgt het VO een uitgebreidere rol. Tegelijkertijd is gebleken dat lang niet alle deelnemers op de hoogte zijn van die rol en daarom zullen wij de komende tijd meer ruimte en gelegenheid bieden aan de leden van het VO om te vertellen over hun werkzaamheden voor SBZ Pensioen en hun drijfveren. Wij zijn daar mee gestart door in de PensioenActueel voor deelnemers en in de werkgeversnieuwsbrief de nieuwe leden van het VO aan u voor te stellen.

## Vooruitblik

SBZ Pensioen investeert op alle terreinen (pensioen- en beleggingsadministratie en communicatie) met het oog op invoering van het nieuwe pensioenstelsel. Het Bestuur van SBZ Pensioen gelooft in de kracht van een flexibele pensioenregeling met een collectieve uitkeringsfase waarin onderling risico's gedeeld worden. De positionering van het fonds om dat waar te maken is goed: wij zijn klaar voor de toekomst en zien een bredere rol voor het fonds als aanjager van 'flexibel pensioen Nederland'.

## Samen sterk, in belang van onze deelnemers

Het daadwerkelijke tempo van vernieuwing hangt niet alleen van SBZ zelf af maar ook in belangrijke mate van wetgever, sociale partners (werkgevers en vertegenwoordigers van werknemers), onze pensioenadministrateur, fiduciair beheerders en overige adviseurs. Dit vereist een intensieve, professionele samenwerking. De belangen van onze deelnemers staan voor ons centraal. In 2023 zetten wij ons weer hard in om er te zijn voor onze deelnemers en brengen wij onze missie in de praktijk: vertrouwd, flexibel en persoonlijk.

# Cijfers 2022



Weten hoe uw pensioen ervoor staat? Kijk op [Mijn Pensioen](#).

## DEKKINGSGRAAD

2021  
116,8%

2022  
119,4% ↑

## PENSIOENVERMOGEN (x € 1.000)

2021  
€ 7,2  
MILJARD

2022  
€ 5,3  
MILJARD ↓

## BELEGGINGSRENDEMENT MIDDELLOONREGELING

2021  
1,5%

2022  
-24,3% ↓

## AANTAL ACTIEVE DEELNEMERS



10.908 ↓



11.037

1=1.000

## BELEIDSDEKKINGSGRAAD

2021  
112,1%

2022  
121,1% ↑

## PENSIOENKOSTEN PER DEELNEMER

2021  
€ 195

Inclusief externe  
kosten voorbereiding Wtp  
€ 214  
Exclusief externe  
kosten voorbereiding  
€ 202 ↑

## TOESLAGVERLENING PER 1 JANUARI

2022  
0,16%

2023  
5,90% ↑

## AANTAL GEWEZEN DEELNEMERS



23.977 ↑



23.719

1=2.000

### Is er genoeg geld om alle pensioenen te betalen?

De financiële situatie van het pensioenfonds geven we weer met een dekkingsgraad. Dit is de verhouding tussen onze bezittingen en onze verplichtingen. Deze graadmeter laat elke maand zien of het pensioenfonds nu en in de toekomst de pensioenen kan uitbetalen. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden. Deze wordt gebruikt voor het nemen van beleidsbesluiten, zoals het toekennen van indexatie.

## KOSTEN VERMOGENSBEHEER IN % VAN HET GEM. BELEGD VERMOGEN

2021  
0,772%

2022  
0,791% ↑

## PRIJS VAN PENSIOEN BESCHIKBAREPREMIEREGELING EN NETTOPENSIOENREGELING.

Leeftijd	Rendement beleggingsportefeuille 2022	Wijziging prijs van pensioen 2022	Totaal effect op verwachte pensioenuitkering
28 jaar	-17,8%	40,8% goedkoper	39,0%
38 jaar	-17,8%	40,5% goedkoper	38,3%
48 jaar	-18,4%	39,0% goedkoper	33,7%
58 jaar	-20,8%	34,1% goedkoper	20,3%

## AANTAL PENSIOENGERECHTIGDEN



8.775 ↑



8.328

1=1.000

■ 2022 ■ 2021



**SBZ Pensioen** (Stichting bedrijfstakpensioenfonds zorgverzekeraars)

Postbus 20005 • 7302 HA Apeldoorn

☎ (030) 245 30 01 • 🌐 [sbzpensioen.nl](http://sbzpensioen.nl) • ✉ [info@sbz.nl](mailto:info@sbz.nl)

De uitvoering van de regelingen van dit fonds is opgedragen aan Achmea Pensioenservices.



# BESTUURSVERSLAG

## 2. Profiel van het pensioenfonds

SBZ Pensioen (hierna: het fonds) is opgericht op 19 december 1961 en statutair gevestigd in Zeist. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Utrecht (41178751). De laatste statutenwijziging vond 20 september 2022 plaats. SBZ Pensioen is een vrijwillig bedrijfstakpensioenfonds voor financiële en zakelijke dienstverleners. Werkgevers die onder de in de statuten omschreven werkingsfeer vallen, kunnen aansluiten maar zijn hiertoe niet verplicht.

In de statuten van het fonds is het doel beschreven als het verlenen van pensioenen aan de deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden. Het fonds int de premies bij de aangesloten organisaties, belegt en beheert de gelden en doet daaruit uitkeringen bij ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het beleid hierover is vastgelegd in beleidsdocumenten, waarvan de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (Abtn) een overzicht geeft. In de Abtn zijn zaken zoals de opzet van het fonds en de wijze van uitvoering opgenomen. De Abtn is laatstelijk geactualiseerd in maart 2023 en staat op de website van het fonds.

### 2.1 Missie, visie en strategie

SBZ Pensioen is hét pensioenfonds voor werknemers, ex-werknemers en gepensioneerden van werkgevers in de sector van financiële en zakelijke dienstverleners. Het fonds voert de pensioenregeling voor de toekomst uit in het belang van onze deelnemers en verzekert de (ex)-deelnemers en de familieleden daarmee van een goed inkomen voor later. Onze klanten ervaren ons als vertrouwd, flexibel en persoonlijk.

Pensioen is mensenwerk. We staan in voor een persoonlijke benadering. We voelen ons nauw verwant met onze sector. Als vrijwillig fonds zijn we vertrouwd met de omstandigheden en wensen van de markt. We zijn ervan overtuigd dat we ons kunnen blijven onderscheiden met sectorspecifiek maatwerk, hoge kwaliteit in producten en service tegen marktconforme kosten. Onze omvang en gezonde financiële basis helpen ons in efficiency en flexibiliteit, en ook in innovatie. Door beheerste groei kunnen we onze kosten per deelnemer verlagen. En dat komt ten goede aan het pensioen. Bij nieuwe ontwikkelingen voelen we ons thuis in de voorhoede. Zowel bij doorontwikkeling van pensioenregelingen als een verantwoord en duurzaam beleggingsbeleid.

#### Een duurzame toekomst

- onze klanten kiezen vrijwillig voor aansluiting. We zijn daarom gewend om goed naar onze klanten te luisteren.
- door permanente innovatie en digitalisering zijn we met een breed productenaanbod klaar voor het nieuwe stelsel. Maar de ontwikkeling gaat door, elke dag. Het houdt ons en onze partners scherp.
- ons beleid van duurzaam en verantwoord beleggen leverde ons een solide financiële positie op. Daar gaan we dus vol overtuiging mee door. We zorgen dat we ons steeds blijven ontwikkelen op dit vlak, want stilstand is achteruitgang.
- we zien een beheerste groei als voorwaarde voor kostenbeheersing. Minder kosten per deelnemer betekent meer pensioen. En groei leidt tot meer slagkracht en wendbaarheid.
- we stellen hoge eisen aan onze Bestuurders en onze partners. Door onze wortels en achtergrond in de financiële sector zijn we goed in staat om onder onze deelnemers goede Niet-Uitvoerende Bestuurders te werven. Ons professionele Uitvoerend Bestuur zorgt voor een goede dagelijkse aansturing van het fonds en reageert slagvaardig op alle relevante ontwikkelingen.

#### De deelnemer staat centraal

- de risicohouding en communicatie is specifiek afgestemd op onze deelnemersgroepen.
- de communicatie brengt onze deelnemers laagdrempelig en persoonlijk inzicht en overzicht, waardoor ze zich bewust zijn van een inkomen voor later.
- we brengen persoonlijke keuzebegeleiding op een hoger plan en oriënteren ons op zaken als financiële planning en een meer integraal aanbod.
- we leren van onze deelnemers via ons deelnemerspanel en deelnemersonderzoeken.
- we brengen onderwerpen in bij de Pensioenfederatie, Tweede kamer en De Nederlandsche Bank (DNB) in het belang van deelnemers.

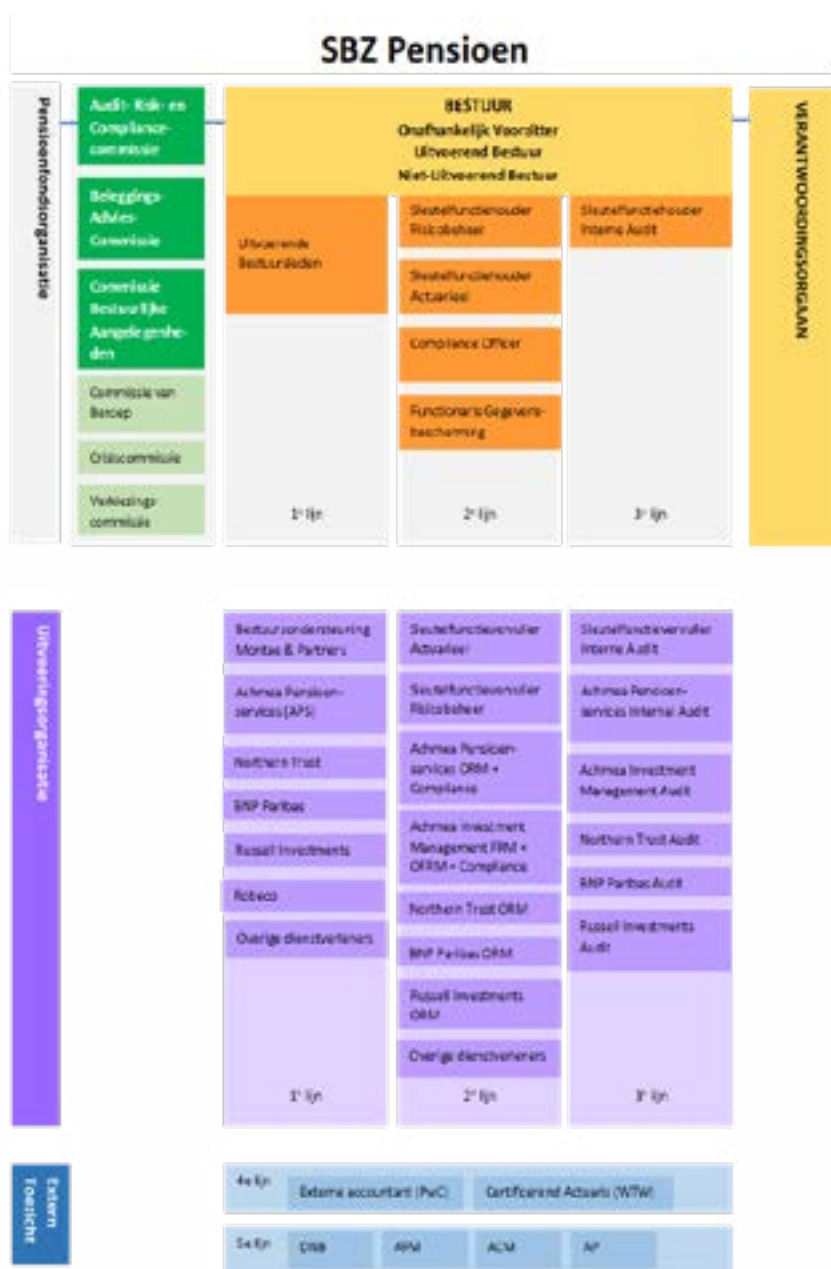


### Aantrekkelijk voor werkgevers

- We ontzorgen onze werkgevers in een persoonlijke, hechte samenwerking bij een van de belangrijkste arbeidsvoorwaarden.
- Wij zetten in op flexibiliteit en maatwerk voor werkgevers, binnen solide kaders en randvoorwaarden zoals een volledig geautomatiseerde en daardoor zeer kosten- efficiënte procesverwerking
- Onze vooroplopende digitale dienstverlening blijft onderwerp van constante verbetering. We innoveren zodat werkgevers ook in de toekomst hun medewerkers kunnen voorzien van een goed en betaalbaar inkomen voor later.
- We maken onszelf beter zichtbaar en relevant bij (nieuwe) werkgevers en in de media.

## 2.2 Governance

De governancestructuur van SBZ Pensioen wordt in het onderstaande organogram weergegeven.



## Het Bestuur

SBZ Pensioen is georganiseerd volgens het omgekeerd gemengd model en wordt bestuurd door een Bestuur dat bestaat uit negen leden:

- Het aantal Uitvoerende Bestuursleden bedraagt twee.
- Het aantal Niet-Uitvoerende Bestuursleden bedraagt zeven. Van hen:
  - worden drie leden voorgedragen door Zorgverzekeraars Nederland;
  - worden twee leden voorgedragen door de bij de cao Zorgverzekeraars betrokken vakorganisaties (FNV, CNV en De Unie);
  - wordt één lid voorgedragen door de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden in het VO en,
  - wordt één onafhankelijke voorzitter benoemd.

De personele samenstelling van het Bestuur en verdere gegevens van de leden (inclusief hun eventuele nevenactiviteiten) op de balansdatum is opgenomen in bijlage 2.

### *Bestuurlijke taken en taakverdeling*

De eindverantwoordelijkheid voor het fonds berust bij het Bestuur als geheel, ook voor de taken die uitgevoerd worden door de Uitvoerende respectievelijk Niet-Uitvoerende Bestuursleden.

Het Bestuur bepaalt het beleid bij, met name:

- strategische onderwerpen zoals het strategisch meerjarenbeleidsplan en meerjarenbegroting, missie, visie en strategie, risicomanagement en investment beliefs;
- kernbesluiten zoals het Beleggingsplan, jaarplannen en bijbehorende begrotingen, toezichtthema's, kernzaken van pensioen-, vermogens- en risicobeheer en de financiële opzet en,
- onderwerpen van institutionele aard, waaronder statuten, reglementen en de structuur van de governance.

Het Bestuur stelt zich bij het uitoefenen van haar taak onafhankelijk op en zorgt dat het fonds uitsluitend handelt ten behoeve van alle belanghebbenden. Het Bestuur vergadert in de regel tien keer per jaar, aangevuld met een jaarlijkse actualiteitendag. Indien hiertoe aanleiding is, kan het Bestuur besluiten tot het inlassen van extra vergaderingen.

De twee Uitvoerende Bestuursleden richten zich op de aandachtsgebieden vermogensbeheer & communicatie en op pensioenzaken, relatiebeheer & risicomanagement. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid ten aanzien van hun aandachtsgebieden. In dit kader bewaken zij ook de uitbestede werkzaamheden en handelen zij operationele zaken af. Daarnaast zijn de Uitvoerende Bestuursleden verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding op alle aandachtsgebieden binnen het fonds. Zij leggen verantwoording af aan de Niet-Uitvoerende Bestuursleden.

Het wettelijk intern toezicht is belegd bij de Niet-Uitvoerende Bestuursleden. Zij houden toezicht op:

- de uitvoering van het beleid door de Uitvoerende Bestuursleden;
- de algemene gang van zaken binnen het fonds en,
- adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging.

Daarnaast staan zij de Uitvoerende Bestuursleden met raad terzijde en dienen voor hen als klankbord. De Niet-Uitvoerende Bestuursleden leggen over hun toezichtstaken verantwoording af aan het VO.

De procedures rondom benoeming, ontslag en schorsing van bestuursleden en leden van het VO zijn vastgelegd in de statuten en fondsreglementen. Binnen het VO zijn in 2022 Gerben Jager en Willem Versloot afgetreden evenals Maurice de Wert (die vanaf 1 januari 2023 fungeert als technisch VO-voorzitter zonder stemrecht). Josine Derks, Mat Meijer en Ingrid van Vugt zijn in 2022 toegetreden tot het VO (de eerste en tweede namens pensioengerechtigden en de laatste namens de werkgevers).

### *Vergaderingen Bestuur*

In 2022 vergaderde het Bestuur tien keer op reguliere basis inclusief de jaarlijkse zelfevaluatie en tweemaal op ad hoc basis over het selectietraject voor een nieuwe fiduciair manager en de transitie van de leidende beleggingsadministratie. Er vonden vijf bestuursvergaderingen plaats inzake het Pensioenakkoord en daarnaast vonden acht stuurgroep-bijeenkomsten plaats en 20 werkgroep-bijeenkomsten over dat onderwerp. De belangrijkste onderwerpen waarbij het Bestuur stil stond in de vergaderingen in 2022 waren diverse facetten van het Pensioenakkoord, IT-risico's, de verdere invulling van MVB en de wijziging van de missie, visie en strategie.

Vaste agendapunten zijn de strategie van het pensioenfonds, het bespreken van compliance en integriteit, evaluatie van uitbestedingspartijen en het bespreken van rapportage zoals die van de sleutelfunctiehouders en Uitvoerende Bestuursleden.

Daarnaast waren er vier vergaderingen van de Niet-Uitvoerend Bestuursleden inclusief de zelfevaluatie 2022. Ook vergaderde het volledige Bestuur éénmaal samen met het VO. Deze vergadering ging met name over de toezichtagenda 2022 en de voortgang op de belangrijkste lopende projecten. Bij de overige vergaderingen van het VO was een afvaardiging vanuit het Bestuur aanwezig om informatie en toelichting te verstrekken. De Uitvoerende Bestuursleden vergaderen in principe eens per twee weken en rapporteren hun besluiten door middel van een besluitenregister en/of verantwoording in de bestuursvergadering.

## **Bestuurlijke commissies**

Om effectief te besturen kent het fonds een aantal bestuurlijke commissies en kunnen ad hoc commissies worden ingesteld. De Niet-Uitvoerende Bestuursleden hebben de volgende commissies ingesteld:

### *Audit-, Risk- en Compliancecommissie (ARC)*

De ARC adviseert het Bestuur over (onder meer) de financiële en niet-financiële risicobeheersing en de financiële informatieverschaffing door het fonds. Deze commissie bestaat in beginsel uit drie Niet-Uitvoerende Bestuursleden. De taken en bevoegdheden van de commissie zijn reglementair vastgelegd. De ARC heeft in 2022 vijfmaal vergaderd (en twee keer een call over een specifiek onderwerp gehad). De personele samenstelling van de ARC op de balansdatum is opgenomen in bijlage 2.

### *BeleggingsAdviesCommissie (BAC)*

De BAC adviseert het Bestuur met name over het beleggingsbeleid en de uitvoering en monitoring daarvan. Deze commissie bestaat in beginsel uit drie Niet-Uitvoerende Bestuursleden aangevuld met een externe adviseur. De taken en bevoegdheden van de commissie zijn opgenomen in een reglement evenals in het Strategisch Beleggingsbeleid. De personele samenstelling van de BAC op de balansdatum is opgenomen in bijlage 2.

### *Commissie Bestuurlijke aangelegenheden (CBA)*

De CBA adviseert over een adequate personele bezetting van de bestuurlijke gremia, waaronder begrepen de opvolging, beloning en de rol van de Niet-Uitvoerende Bestuursleden als intern toezichthouder. Deze commissie bestaat uit de voorzitter van de ARC, de voorzitter van de BAC en een Niet-Uitvoerend Bestuurslid dat de voorzitter van de CBA is. De taken en bevoegdheden van deze commissie zijn vastgelegd in een commissiereglement. De personele samenstelling van de CBA op de balansdatum is opgenomen in bijlage 2.

### *Commissie van Beroep*

Het Bestuur heeft een onafhankelijke Commissie van Beroep aangewezen. Deze commissie bestaat uit drie leden. Leden van de Commissie van Beroep hebben persoonlijk noch organisatorisch enige binding met één van de bij SBZ Pensioen betrokken partijen. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Commissie van Beroep zijn vastgelegd in een reglement. De personele samenstelling van de Commissie van Beroep op de balansdatum is opgenomen in bijlage 2. De Commissie van Beroep is in 2022 niet bijeengekomen.

### *Ad hoc commissies*

Naast de vaste commissies kan het Bestuur ook ad hoc commissies instellen. Eén daarvan is een crisiscommissie. De wijze waarop in geval van een crisis wordt gehandeld, is vastgelegd in een reglement. Ook kent SBZ Pensioen een Verkiezingscommissie die op ad hoc basis wordt ingesteld en wordt belast met de organisatie van de verkiezingen namens de pensioengerechtigden in het VO. De Crisiscommissie is in 2022 niet bijeengekomen. De Verkiezingscommissie heeft wel vergaderd vanwege de verkiezing van de geleding pensioengerechtigden in het VO in 2022.

Ten slotte is een werkgroep gevormd ter voorbereiding op het Pensioenakkoord. Deze werkgroep spart met de stuurgroep Pensioenakkoord die is samengesteld uit twee Niet-Uitvoerende Bestuursleden.

## Sleutelfuncties

Het fonds kent drie sleutelfuncties. Zij dienen op hun onderscheidenlijke taakgebied zodanige activiteiten in te richten dat zij hun taken objectief, eerlijk en onafhankelijk kunnen uitvoeren. Die taken zijn afhankelijk van het soort van functie. De actuariële functie heeft als taken (onder meer) om toezicht te houden op de berekening van de technische voorzieningen en of de bij de berekening van de technische voorzieningen gebruikte methodieken, onderliggende modellen en aannames passend zijn. De risicobeheerfunctie heeft als taak een risicobeheersysteem in te richten waarmee (onder meer) het aangaan van pensioenverplichtingen, asset en liability management te beoordelen is en hoe het fonds omgaat met risico's. De functie interne audit evalueert periodiek of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van een integere en beheerste bedrijfsvoering, in voorkomend geval met inbegrip van uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn. Vanwege het omgekeerd gemengd bestuursmodel zijn voor alle drie de functies externe houders ingehuurd. Houders van de functies kunnen (delen) van activiteiten onder hun verantwoording laten verrichten door vervullers. Verantwoordelijkheden, taken, bevoegdheden en meldplicht van de sleutelfuncties zijn vastgelegd in een reglement. Een overzicht van de houders en vervullers van de sleutelfuncties op de balansdatum is opgenomen in bijlage 2.

## Het Verantwoordingsorgaan

Het VO bestaat uit acht leden: sinds 1 juli 2022 twee leden namens de werkgevers, drie namens de deelnemers en drie namens de pensioengerechtigden. Dat is een wijziging ten opzichte van de samenstelling voor 1 juli 2022 (vier leden namens werknemers en twee namens de pensioengerechtigden) vanwege de verhouding tussen werknemers en pensioengerechtigden in het deelnemersbestand. De verhouding tussen deze twee geledingen dient wettelijk gezien een spiegeling te zijn van hun aandeel in het deelnemersbestand. De samenstelling van het VO op de balansdatum is opgenomen in bijlage 2. Sinds 1 januari 2023 is de heer De Wert technisch voorzitter van het VO: hij is niet langer lid en heeft daarom geen stemrecht. Zijn taak is, met name, het vergaderingen efficiënt leiden.

Het Bestuur legt verantwoording af aan het VO over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Het VO heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het Bestuur, over het door het Bestuur gevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst. Ook heeft het VO adviesrecht over wettelijke en reglementair vastgelegde onderwerpen. Het VO heeft in 2022 advies uitgebracht aan het Bestuur over de volgende onderwerpen:

- de vaststelling van de feitelijke en de gedempte kostendekkende premie 2023;
- de actuariële grondslagen voor het vaststellen de technische voorziening vanaf 31 december 2022;
- het communicatieplan 2023;
- model uitvoeringsovereenkomsten Middelloodneregeling, Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling 2023 en,
- aanpassingen aan het Beloningsbeleid vanaf 1 januari 2023.

### *Vergaderingen VO*

Het VO heeft in 2022 vijfmaal een reguliere vergadering gehouden (inclusief een bespreking over de externe begeleide zelfevaluatie 2020) en een ingelaste vergadering over nieuwe actuariële grondslagen. Bij reguliere vergaderingen (behalve de zelfevaluatie) was een afvaardiging van het Bestuur aanwezig. Daarnaast was er één gezamenlijke vergadering van het VO met het Bestuur begin 2022 en nam het VO deel aan de actualiteitendag. Het VO doet in hoofdstuk 4 verslag van zijn werkzaamheden en bevindingen over 2022.

## 2.3 Uitbesteding, controle, ondersteuning en advies

Het fonds heeft de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden uitbesteed aan uitvoeringsorganisaties. Deze werkzaamheden betreffen pensioenadministratie, bestuursondersteuning pensioenen/vermogensbeheer, het (fiduciaire) vermogensbeheer en communicatie. Uitgangspunt is dat het Bestuur, overeenkomstig de eisen van de Pensioenwet, eindverantwoordelijk blijft voor de juiste uitvoering van uitbestede taken. Afspraken over kwaliteit van de dienstverlening zijn vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten voor pensioenbeheer, vermogensbeheer en voor bestuursondersteuning. Alle overeenkomsten bieden de mogelijkheid om de bestaande dienstverlening tussentijds aan te passen of nieuwe diensten toe te voegen. Het fonds en de uitvoerders leggen eventuele nieuwe afspraken altijd contractueel vast. Met de pensioenuitvoeringsorganisatie en vermogensbeheerders zijn concrete afspraken rondom vergoedingen gemaakt. De prestatiebeloningen in de

contracten zijn zodanig dat ze de partijen niet aanmoedigen om meer risico te nemen dan het Bestuur aanvaardbaar acht (ook op het terrein van duurzaamheid).

Het Bestuur beoordeelt periodiek de kwaliteit van de uitvoering door de pensioenuitvoeringsorganisatie en vermogensbeheerder(s) en voert zo nodig daarover overleg. De uitvoerders verstrekken jaarlijks een interne beheersingsrapportage (zoals ISAE 3402, 3000 en SOC). Het fonds werkt samen met de volgende primaire externe partijen:

Activiteit	Partij	Omschrijving activiteit
<b>Pensioenadministratie</b>	Achmea Pensioenservices (APS)	APS voert (onder meer) de volgende werkzaamheden uit voor het fonds: het aansluiten van nieuwe werkgevers, het afhandelen van individuele werkgeversdossiers, invorderen van de relevante pensioenpremie, vaststellen en uitbetalen van de pensioenuitkeringen, communiceren richting (gewezen) deelnemers.
<b>Vermogensbeheer</b>	BNP Paribas is de Lead Overlay Manager (tot 1 mei 2023)	Verzorgen strategisch en dynamisch portefeuillebeleid en het (financieel) risicomanagement voor de Middelloonregeling.
	Achmea Investment Management (AIM)	Uitvoering van het beleggingsbeleid van de Beschikbarepremieregeling en de Nettopensioenregeling. Fiduciair manager en beleggingsadministrateur Middelloonregeling vanaf 1 april 2023 en beheerder rentematching vanaf 1 mei 2023.
	Russell Investments	Manager of Managers en de MVB-coördinator: Stelt namens SBZ Pensioen uitvoerende vermogensbeheerders aan voor het beheer van de verschillende onderdelen van de beleggingsportefeuille (inzake de Middelloonregeling), en controleert en vervangt deze managers.
	Robeco	Uitvoering van het aan het beleggingsbeleid gerelateerde engagement- en stembeleid.
	Northern Trust (NT)	Custodian/bewaarbank.
<b>Bestuursondersteuning</b>	Montae & Partners	Ondersteunen het (uitvoerende deel van het) Bestuur bij de voorbereiding en uitvoering beleid. Daaronder valt het opstellen en onderhouden van de fondsdocumenten, monitoring van de bij het pensioen- en vermogensbeheer betrokken uitvoerders.
<b>Advisering IT-risicobeheersing</b>	KoutersVanderMeer	Adviseren en ondersteunen het Bestuur met betrekking tot het beheersen van IT-risico's.
<b>Beleggingsadvies</b>	De heer H.A.A. Rademaker	Beleggingsadvies en deelnemer aan de vergaderingen van de BAC.
<b>ALM-advies</b>	Ortec	Adviseren over ALM en haalbaarheidstoetsen.
<b>Actuarial, risicobeheersing, communicatie en specifiek juridisch advies</b>	APS	Adviseren en ondersteunen het fonds met betrekking tot respectievelijk het actuarial, risicobeheersing, communicatie aan deelnemers en werkgevers en (pensioen)juridische zaken ten aanzien van bepaalde individuele werkgevers- en werknemersdossiers.
<b>Sleutelfunctiehouder Risicobeheer</b>	De Heer J.A.W. Winterink	Ziet toe op (de inrichting van) het risicobeheersysteem van het pensioenfonds.

Activiteit	Partij	Omschrijving activiteit
<b>Sleutelfunctiehouder Actuariel</b>	De heer R. Schilder van WTW	Ziet toe op de berekeningen van de technische voorzieningen en premiestelling van het pensioenfonds.
<b>Sleutelfunctiehouder Interne audit</b>	De heer W. van Duijn	Ziet toe op de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering van het pensioenfonds.
<b>Compliance officer</b>	De heer A. de Jong van het Nederlands Compliance Instituut	Adviseert en ondersteunt het Bestuur bij de uitvoering van een aantal taken, benoemd in het complianceprogramma, en adviseert over voor het Bestuur relevante compliancethema's.
<b>Functionaris gegevensbescherming</b>	De heer A. de Jong van het Nederlands Compliance Instituut	Informeert, adviseert en ondersteunt het fonds over onderwerpen met betrekking tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming.
<b>Vertrouwenspersoon</b>	Mevrouw A. Pierik van het Nederlands Compliance Instituut	Behandelt de op basis van de Regeling melden vermoeden misstand gemelde onregelmatigheden.
<b>Certificerend actuaaris</b>	De heer R. Schilder van WTW	Is verantwoordelijk voor het verstrekken van een actuariële verklaring op basis van de artikelen 126 t/m 140 PW.
<b>Externe accountant</b>	De heer H. van der Rijst van PricewaterhouseCoopers	Is verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening en geeft daarbij een controleverklaring af.

## 2.4 Geschiktheid, deskundigheid en diversiteit

De deskundigheden, competenties en professioneel gedrag waarover het Bestuur dient te beschikken, zijn bepaald aan de hand van het profiel van het fonds. De complexiteit van het fonds heeft zijn weerslag op de eisen die aan het Bestuur worden gesteld. Het Bestuur heeft die complexiteit en de daarbij behorende eisen neergelegd in een algemeen functieprofiel. Dat functieprofiel wordt gebruikt bij het opstellen van een profiel voor individuele bestuursleden. De kandidaten voor een bestuursfunctie worden getoetst aan dit functieprofiel en de eventuele aanvullende eisen en wensen daarop.

Het Bestuur beschikt over een actueel Geschiktheidsplan. Het Geschiktheidsplan is in december 2022 voor het laatst geactualiseerd. Eisen voor leden van het VO zijn uitgewerkt in een competentievisie en vastgelegd in een profiel. De kandidaten voor een zetel in het VO worden aan dit profiel getoetst.

Het Bestuur heeft vastgesteld jaarlijks een zelfevaluatie te doen en wordt hierdoor tenminste één keer in de drie jaar begeleid door een externe partij. Tijdens de zelfevaluatie wordt in ieder geval gesproken over geschiktheid, competenties en diversiteit. Op 1 november 2022 kwam het Bestuur hiervoor bijeen: ditmaal zonder externe begeleiding. Ook (Niet-)Uitvoerende Bestuursleden en bestuurscommissies voeren jaarlijks een zelfevaluatie uit. Het VO evalueert periodiek het eigen functioneren. Naast deze zelfevaluaties vinden elk jaar evaluatiegesprekken plaats met de individuele bestuursleden en met de voorzitter.

Omdat het fonds erin gelooft en vanuit de diversiteitsvereisten in de Code Pensioenfondsen, streeft SBZ Pensioen ernaar dat fondsorganen complementair zijn samengesteld en een afspiegeling vormen van de belanghebbenden. Bij benoemingen houdt het Bestuur zo veel mogelijk rekening met de diversiteitsdoelstellingen om in Bestuur en VO minimaal een lid te hebben ouder en jonger dan 40 jaar en minimaal een man en vrouw. Het Bestuur is zich bewust dat diversiteit ook met andere criteria wordt bepaald.

Om zijn doelstellingen te kunnen vervullen, benadert het fonds actief personen die voldoen aan de door het fonds gestelde diversiteitscriteria en kan het fonds gebruik maken van andere instrumenten zoals het organiseren van bijeenkomsten met jongeren om ze voor te bereiden op de vervulling van een zetel in een van de fondsorganen. Het fonds stelt jaarlijks vast op welke wijze in het betreffende kalenderjaar nadere invulling wordt gegeven aan het diversiteitsbeleid. In het verslagjaar werd niet voldaan aan de diversiteitsdoelstellingen voor wat betreft leeftijd (na het verslagjaar is een lid jonger dan 40 jaar toegetreden tot het VO). In het Bestuur zitten drie vrouwen en in



het VO één tot 1 juli 2022 en drie sinds 1 juli 2022. Het fonds streeft naar een evenwichtige verdeling, streeft daarom naar evenveel vrouwen als mannen op een kandidatenshortlist en geeft bij vacatures aan dat, bij voldoende geschiktheid, de voorkeur uitgaat naar een vrouw en het liefst ook jonger dan 40 jaar. Daarnaast besteedt het fonds aandacht aan diversiteit in persoonlijkheden.

## 2.5 Compliance

Onder compliance wordt het geheel van maatregelen verstaan dat zich richt op de implementatie, handhaving en naleving van wet- en regelgeving en op interne procedures en gedragsregels om te voorkomen dat de reputatie en integriteit van het fonds wordt aangetast. De uitgangspunten voor de inrichting van compliance heeft het fonds vastgelegd in een Compliance Charter, de werkwijze en de bijbehorende structuur in een Compliance Program. Bestuursleden, sleutelfunctiehouders, leden van het VO en externe leden van bestuurscommissies tekenen bij aantreden de door het fonds opgestelde gedragscode. Jaarlijks wordt de naleving daarvan achteraf getoetst middels een verklaring. Bij het aangaan van contracten met externe uitvoerders toetst het fonds of deze uitvoerders beschikken over een compliancebeleid en gedragscode. Externe uitvoerders leveren jaarlijks een compliancerapportage aan, die wordt besproken door de ARC in aanwezigheid van de Compliance Officer. In de Regeling melden vermoeden integriteitsincidenten van het fonds zijn de contactgegevens van de Vertrouwenspersoon opgenomen. In het bredere kader van compliance, cultuur, gedrag en integriteit is te melden dat zowel de extern compliance officer, als de functionaris gegevensbescherming en de vertrouwenspersoon van SBZ Pensioen geen bijzonderheden hebben gemeld over 2022. In 2022 heeft een beperkt aantal datalekken plaatsgevonden bij APS. Die lekken zijn geanalyseerd door de functionaris gegevensbescherming en, waar nodig, tijdig gemeld bij de toezichthouder Autoriteit Persoonsgegevens.

## 2.6 Code Pensioenfondsen

Pensioenfondsen rapporteren over de Code op basis van het 'pas toe of leg uit-beginsel'. Elk pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het bestuursverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast. Het Bestuur van SBZ Pensioen beoordeelt jaarlijks met het vaststellen van het jaarwerk of het fonds voldoet aan de vereisten uit de Code. Het Bestuur voldoet aan alle in de Code opgenomen normen, met uitzondering van norm 33. Volgens die norm dient in zowel het Bestuur als in het VO minimaal één lid onder de 40 en één lid boven de 40 te zitten. Dit is voor beide gremia op balansdatum niet het geval: zij kennen geen leden jonger dan 40 jaar (na het verslagjaar is een lid jonger dan 40 jaar toegetreden tot het VO). De CBA heeft ook in 2022 stil gestaan bij het onderwerp diversiteit en acties en normen opgesteld (zie ook 3.4).

## 2.7 Klachten, geschillen en incidenten

Wanneer een (gewezen) deelnemer, pensioengerechtigde of werkgever het niet eens is met de uitvoering van de pensioenregeling of de behandeling door/dienstverlening van medewerkers van de pensioenuitvoeringsorganisatie en dit kenbaar maakt, is er sprake van een klacht. Alle klachten worden door de uitvoeringsorganisatie geregistreerd en met het Bestuur gedeeld. In eerste instantie handelt de uitvoeringsorganisatie klachten of geschillen, die ontstaan naar aanleiding van de pensioenreglementen of de uitvoering daarvan, af. Wanneer er verschil van inzicht blijft bestaan tussen de betrokkene en de uitvoeringsorganisatie kan de betrokkene de klacht of het geschil voorleggen aan het Bestuur. Als ook daarna een verschil van inzicht blijft bestaan kan betrokkene zich in het geval van een klacht wenden tot de Ombudsman Pensioenen of in geval van een geschil tot de onafhankelijke Commissie van Beroep van het fonds.

SBZ Pensioen heeft een Incidenten- en Klokkenluidersregeling. Op grond hiervan kunnen betrokkenen gesignaleerde onregelmatigheden binnen het fonds, de organen of bij de partijen aan wie taken zijn uitbesteed, rapporteren bij de Compliance Officer. Ook bij de pensioenuitvoeringsorganisatie en vermogensbeheerders zijn klokkenluidersregelingen geïmplementeerd. In 2022 is het fonds begonnen met het opstellen van een regeling gewenste omgangsvormen (die regeling is begin 2023 afgerond).

In 2022 is de gedragslijn goed omgaan met klachten vastgesteld door de Pensioenfederatie. In de nulmeting waar fondsen staan ten aanzien van de inhoud en procedures rondom klachten scoorde SBZ Pensioen met 8,9 (op een schaal van 10) relatief en absoluut gezien hoog. Dit laat zien dat het Bestuur klachten (en geschillen) serieus neemt en daar op een volwassen wijze mee omgaat. Op het gebied van rapporteren over klachten zijn richtlijnen opgenomen in de gedragslijn. Vooruitlopend op de datum waarop pensioenfondsen aan de gedragslijn dienen te voldoen (1 januari 2024) rapporteert het Bestuur in dit verslag op basis van die leidraad. Niet op alle punten is al aan het format te voldoen omdat sommige gegevens voor publicatie niet op die wijze bijgehouden werden. Dat

betreft de meting van de behandelingsduur, die niet gemeten is. Onder 'geëscaleerde klachten' wordt verstaan een klacht die voorgelegd is aan de Uitvoerende Bestuursleden.

Onderwerp	Aantal behandelde klachten	Geëscaleerde klachten	Geschillen
Pensioenberekening en -betaling	6	1	-
Service en klantgerichtheid	-	-	-
Informatieverstrekking	10	-	-
Toepassing wet- en regelgeving	-	-	-
Deelnemersportaal	1	-	-
Financiële situatie	-	-	-
Registratie werknemersgegevens	1	-	-
Overig	21	1	-
<b>Totaal</b>	<b>39</b>	<b>2</b>	<b>0</b>

Er waren in november 15 klachten over een technisch aspect rondom een webinar en dat resulteerde in een incident, vanwege dezelfde reden zijn deze 15 klachten als 1 maal binnen de categorie 'informatieverstrekking' opgenomen. En binnen de categorie 'overig' hebben de meeste klachten betrekking op het feit dat het Bestuur in 2022 niet heeft mogen besluiten tot een eventuele extra toeslagverlening omdat er geen eensluidende intentie tot invaren was onder de sociale partners medio 2022 (een wettelijke voorwaarde waarin niet voldaan kon worden) of dat de omvang van de indexatie 2022 en 2023 laag werd gevonden (dan wel de besluitvorming daarover enige tijd duurde) en dat het stemmen voor de VO-verkiezingen lastig werd gevonden. Al deze klachten zijn persoonlijk afgehandeld vanuit de pensioenuitvoeringsorganisatie en, in voorkomende gevallen, samen of door de Uitvoerende Bestuursleden.

Hieronder staat meer context bij de overige aard van de klachten en de wijze van afhandelen:

- Klachten met een meer technische/operationele achtergrond betroffen zaken zoals een ontbrekend testblok in een brief bij een deelnemer, een oud correspondentieadres dat niet bijgewerkt was door betrokkenen, dat het fonds de indexatie per januari met terugwerkende kracht uitkeert in de opvolgende maand, een aanvraagformulier dat niet goed te printen was en een loonheffingskorting die per abuis niet goed was overgenomen naar het excasso-systeem. De pensioenuitvoeringsorganisatie heeft de klachten opgelost door persoonlijk contact op te nemen met betrokkenen. Daarmee zijn de klachten afgehandeld.
- Klachten met betrekking tot informatieverstrekking hadden als achtergrond het volgende: tijdelijke IT-storingen die zorgden dat informatie niet opvraagbaar was, informatie op het deelnemersportaal die nog niet bijgewerkt was, dat informatie elkaar gekruist heeft, dat sommige informatie per brief wordt verstuurd en andere informatie digitaal op persoonlijk niveau aanwezig is en dat aspecten over de pensioenregelingen (ontwikkelingen rendementen en risicoprofielen in de Beschikbarepremieregeling) extra (persoonlijke) uitleg vereisen. Ook deze zaken zijn afgehandeld door persoonlijk contact met de betrokkenen (via brief dan wel via de telefoon).
- Klachten die passen bij de omschrijving van 'een uiting van ongenoegen' betroffen de inhoud van de pensioen- en VUT-regelingen (nu en in het verleden) en (vooraf aan het feit) klachten over zaken zoals het nieuwe pensioenstelsel en het invaren van rechten in dat nieuwe stelsel. Ook deze uitingen zijn afgehandeld door de pensioenuitvoeringsorganisatie, eventueel met input van een Uitvoerend Bestuurslid.

Het Bestuur draagt zorg (rechtstreeks of via de pensioenuitvoeringsorganisatie) voor tijdige en persoonlijke afhandeling van klachten. Klachten worden per maand en per kwartaal gerapporteerd en per kwartaal besproken om de voortgang en kwaliteit van afhandeling te bewaken. Daarbij wordt stilgestaan bij de lessen die daaruit geleerd kunnen worden en de verbeteringen die mogelijk zijn op het gebied van uitvoering en communicatie.

Vrijwel alle klachten zijn afgehandeld binnen de daarvoor geldende termijn van 10 werkdagen. Er zijn 2 klachten (hierboven als geëscaleerd weergegeven) voorgelegd aan het Bestuur. Deze klachten hadden betrekking op een verzoek om de waarde van partnerpensioen aan de hoofdverzekerde over te maken terwijl geen recht daarop was en een verschil tussen een herkend pensioen (als gevolg van flexibilisering) en het uiteindelijke bedrag (vanwege gewijzigde berekeningsfactoren bij flexibilisering). Het soort van klachten ligt in lijn met dat wat in het algemeen bij pensioenfondsen voorkomt. Er zijn in 2022 geen zaken voorgelegd aan de Commissie van Beroep.

Er is wel sprake van een klacht uit eind 2022 die na escalatie in 2023 ook in 2023 is uitgemond in een geschil dat voorgelegd is aan de Commissie van Beroep.

In 2022 hebben zich in totaal 13 incidenten voorgedaan die betrekking hadden op pensioenbeheer (10) en vermogensbeheer (3). Incidenten op het gebied van pensioenbeheer varieerden van aan te passen premiefacturen, een incorrecte verwerking van een inkomende waardeoverdracht, foutieve berekeningen en onterechte uitkeringen rondom CVP en wezenpensioen en het gelijktijdig in omloop zijn van twee links voor hetzelfde webinar (zie ook de toelichting hierboven bij de klachtenrapportage). De incidenten op het gebied van vermogensbeheer hadden betrekking op zaken, zoals verkeerd verwerkte transacties en een rapportage aan de trade-repository rondom de gecentraliseerde clearing van derivaten. In de melding van incidenten wordt een "root-cause-analyse" uitgevoerd door de uitvoerders en worden procedures verder aangescherpt.

Incidenten worden bijgehouden in een register. Dat register wordt gedeeld met de eerste en tweede lijn. SBZ Pensioen stimuleert de uitbestedingspartijen om incidenten zo snel mogelijk te melden. Het fonds vindt het belangrijk om in de bedrijfsvoering te leren. Het Bestuur stelt vast dat de bereidheid van uitbestedingspartijen om incidenten te melden goed is. Incidenten worden serieus onderzocht en vormen een input voor periodieke gesprekken met partijen.

## 2.8 Toezichthouders

De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is als toezichthouder belast met het bewaken van de informatie die pensioenfondsen verschaffen ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid. In 2022 heeft het fonds geen informatieverzoeken gehad van AFM. DNB is als toezichthouder belast met het toezicht vanuit de Pensioenwet en kijkt daarbij vooral naar de financiële opzet en deskundigheid en integriteit van bestuursleden van fondsen. Het fonds heeft in 2022 meegewerkt aan de jaarlijks terugkerende uitvraag 'niet-financiële risico's'. In het kader van het lopende herstelplan heeft DNB in 2022 aangegeven dat er geen actualisatie in 2022 nodig was. In het boekjaar zijn geen dwangsommen of bestuurlijke boetes opgelegd (artikel 96 sub a Pw), is geen artikel 171 aanwijzing gedaan aan de pensioenuitvoerder (artikel 96 sub b Pw) en is geen bewindvoerder aangesteld (artikel 96 sub c Pw).

## 2.9 Beloningsbeleid

Het fonds heeft een Beloningsbeleid vastgesteld. Het betreft een beheerst en duurzaam beleid dat in redelijke verhouding staat tot de verantwoordelijkheid, functie-eisen en het tijdsbeslag van bestuursleden, sleutelfunctiehouders en VO-leden. Er is geen sprake van een prestatiegerelateerde beloning voor leden van fondsorganen en er is rekening gehouden met het feit dat een kritische opstelling van deze personen niet mag worden belemmerd. Op de website van het pensioenfonds is het beleid te vinden, inclusief de beloningen van bestuursleden, leden van het VO en de sleutelfunctiehouders. Bij ontslag wordt geen ontslagvergoeding verstrekt. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuursleden.



### 3. Kerncijfers en kengetallen

	2022	2021	2020	2019	2018
<b>Aantallen*</b>					
Aangesloten organisaties	46	49	50	58	48
Actieve deelnemers	10.218	10.341	10.260	10.984	10.378
Arbeidsongeschikte deelnemers vrijgesteld van premiebetaling	690	696	652	731	788
Gewezen deelnemers	23.977	23.719	26.386	25.172	24.734
Pensioengerechtigden	8.775	8.328	7.852	7.429	7.194
<b>Totaal</b>	<b>43.660</b>	<b>43.084</b>	<b>45.150</b>	<b>44.316</b>	<b>43.094</b>
<b>Toeslagverlening per 1 januari komend boekjaar</b>					
Deelnemers met toeslagreserve	n.v.t.	n.v.t.	0,0%	0,32%	1,28%
Deelnemers zonder toeslagreserve, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	5,90%	0,16%	0,0%	0,0%	0,4%
<b>Financiële gegevens (x EUR 1.000) / Procenten**</b>					
Kostendeekkende premie	119.218	122.033	178.427	148.714	143.633
Gedempte premie	110.696	92.136	114.557	104.259	105.358
Feitelijke premie	117.193	112.117	114.745	104.527	103.785
Pensioenuitkeringen	117.142	113.147	108.201	104.445	101.275
Portefeuillewaarde en positieve derivaten	5.708.617	7.386.955	7.128.927	6.390.059	5.711.829
Negatieve derivaten	-379.138	-212.438	-16.427	-130.840	-303.058
Belegd vermogen	5.329.479	7.174.517	7.112.500	6.259.219	5.408.771
Beleggingsopbrengsten	-1.757.623	81.611	851.094	863.770	-39.536
Technische voorziening totaal	4.544.056	6.163.559	6.678.359	5.930.837	5.010.681
Technische voorzieningen risico fonds	4.451.620	6.144.082	6.675.196	5.928.282	5.010.681
Technische voorzieningen risico deelnemers	92.436	19.477	3.163	2.555	-
Vrij vermogen	87.068	20.457	-525.747	-607.571	0
Reserve beleggingsrisico's	795.541	1.016.470	986.000	942.597	836.583
Dekkingsgraad o.b.v. marktrente	119,0%	112,7%	99,6%	100,3%	105,3%
Beleidsdekkingsgraad o.b.v. UFR	121,1%	112,1%	101,7%	106,0%	112,5%
Actuele dekkingsgraad o.b.v. UFR	119,4%	116,8%	106,9%	105,9%	108,2%
Vereiste dekkingsgraad	117,5%	116,5%	114,8%	116,2%	116,7%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3%	104,4%	104,4%	104,4%	104,4%
Resultaat	-154.379	576.735	108.386	-59.463	-240.764
<b>Kostenratio's</b>					
Pensioenbeheerkosten per deelnemer in €* Inclusief externe kosten voorbereiding Wtp	214	195	211	192	177
Exclusief externe kosten voorbereiding Wtp	202				
Kosten vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,791%	0,772%	0,601%	0,603%	0,606%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,128%	0,121%	0,298%	0,198%	0,228%
Kosten vermogensbeheer incl. transactiekosten	0,920%	0,893%	0,900%	0,801%	0,834%

\* Deelnemers (actief, arbeidsongeschikt, gewezen en pensioengerechtigd) zijn niet allemaal te splitsen naar de Middelloon-, Beschikbarepremie- en Nettopensioenregeling. Een persoon kan bijvoorbeeld actief zijn in alle regelingen of actief in de ene regeling en gewezen in de andere regeling. Dat leidt tot een vertekend beeld.

\*\* De uitsplitsing van de premies, portefeuillewaarden en technische voorzieningen naar de Middelloon-, Beschikbare- en Nettopensioenregeling is verderop in het verslag te vinden.

## 4. Intern Toezicht en verantwoording

### 4.1 Oordeel 2022 Intern toezicht

#### Inleiding

Het Bestuur van SBZ Pensioen is ingericht volgens het omgekeerd gemengd model met een professioneel, onafhankelijk Uitvoerend Bestuur (UB), een paritair Niet-Uitvoerend Bestuur (NUB) en een onafhankelijke voorzitter. Van de NUB-leden zijn er drie voorgedragen door de werkgevers, twee door de werknemersorganisaties en één lid is afkomstig uit de kring van de pensioengerechtigden. Het NUB, waar de voorzitter deel van uitmaakt, vervult in een dergelijk model de functie van het Intern Toezicht. Het Bestuur, UB en NUB, is gezamenlijk verantwoordelijk voor de strategie, het beleid en de uitvoering van het pensioenfonds. De UB-leden zijn belast met de aansturing van de dagelijkse gang van zaken. Het UB is bevoegd zelfstandig operationele besluiten te nemen binnen een afgesproken mandaat. Dat wil zeggen dat zaken die binnen het afgesproken beleid en budget vallen en die geen gevolgen hebben voor de strategie en de reputatie van SBZ Pensioen door het UB worden uitgevoerd. SBZ Pensioen heeft twee UB leden. Een met de aandachtsgebieden vermogensbeheer en communicatie en een met aandachtsgebieden pensioenzaken, relatiebeheer en risicomanagement. In hun lijnverantwoordelijkheid voeren de UB leden regie op de uitvoering van de werkzaamheden door derden namens het pensioenfonds. In dit document legt het NUB verantwoording af aan het VO over het uitgeoefende Intern Toezicht in 2022.

#### Algeheel oordeel

In 2022 is sprake van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het Bestuur heeft aandacht voor evenwichtige belangenafweging. De WTP, de uitbreidingsstrategie en de overgang naar het nieuwe pensioenadministratiesysteem zijn intensief behandeld en blijven ook een aandachtspunt voor het Bestuur in 2023. De uitbreidingsstrategie voor de verdere gewenste uitbouw van de positie van het fonds is een belangrijk aandachtspunt met het oog op kostenreductie. Het hele Bestuur bereidt zich volop voor op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en betreft hierbij alle belanghebbenden van het fonds. Een beheerste overgang naar een nieuw pensioenadministratiesysteem zal plaatsvinden nadat de wetgeving (WTP) definitief is.

#### Oprichting

De NUB-leden houden toezicht op het beleid en de strategie en de algemene gang van zaken bij het pensioenfonds. Het toezicht richt zich vooral op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging zoals bepaald in artikel 104 lid 2 PW. Daarnaast vervult het paritaire deel van het NUB de rol van opdrachtgever en sparringpartner voor de UB-leden. Het NUB geeft zich in haar functioneren rekenschap van de Code pensioenfondsen en de vier principes van de Code VITP. Bij deze laatste Code is de zorg voor het pensioen van de deelnemer leidend. De interne toezichthouders zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid als toezichthouder en dragen zorg voor hun geschiktheid en de effectiviteit van hun werkzaamheden. Zij leggen verantwoording af over het gehouden toezicht. In het verslagjaar 2022 is de inrichting van de governance op het vlak van intern toezicht binnen het Bestuur nog verder versterkt.

Het NUB heeft een jaarplan opgesteld waarin de werkwijze en meest relevante aandachtsgebieden zijn toegelicht voorzien van de norm waarop het toezicht plaatsvindt. De toezichtsthema's voor 2022 betroffen: 1. algemene gang van zaken, 2. governance en bestuur, 3. missie visie en strategie, 4. uitvoering en uitbesteding, 5. risicobeheersing, audit en compliance, 6. evenwichtige belangenafweging, 7. beleggingen en vermogensbeheer en 8. communicatie. Binnen deze thema's hebben de volgende onderwerpen specifieke aandacht gehad: pensioenakkoord, diversiteit, groeistrategie, project Accelerate, IT-risico's, onderzoek risicobereidheid, project portefeuille herstructurering, SFDR en strategische communicatie.

#### Manieren waarop Intern Toezicht is gehouden

Het NUB heeft op verschillende manieren vormgegeven aan het Intern Toezicht. Elk van die manieren heeft betrekking op een deel van de activiteiten binnen het fonds.

1. Alle beleidsbeslissingen worden, voorbereid door de UB-leden en voorzien van advies van de commissies, gezamenlijk als Bestuur genomen. Het Bestuur vergaderde daartoe in 2022 veertien maal: tien reguliere vergaderingen, een extra heimdag, een call inzake de aanstelling van een fiduciair, een call inzake besluitvorming leidende administratie, een awareness sessie IT, aangevuld met vijf overleggen inzake het Pensioenakkoord. Elk beleidsvoorstel wordt standaard voorzien van een risico-inventarisatie en van een

beoordeling of het besluit voldoende evenwichtig is. Daarmee wordt de rol van het NUB in het toezicht op de risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging ondersteund. In de agenda van de bestuursvergaderingen wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de onderwerpen ter besluitvorming, vaststelling en verantwoording, gevolgd door de onderwerpen ter bespreking en ter informatie. Ook bij deze onderwerpen is door NUB-leden kritisch gevraagd naar nadere details over de uitvoering en de dagelijkse gang van zaken. Bij zijn toezicht maakt het NUB gebruik van de kwartaalrapportages van de sleutelfunctiehouders risicomangement, interne audit en actuariael. Deze drie sleutelfunctiehouders versterken het toezicht. Dit blijkt ook uit de vastlegging van de besluiten. Hiermee wordt de countervailing power binnen het Bestuur aantoonbaar gemaakt. In het omgekeerd gemengd model heeft de voorzitter enkele expliciete taken. De voorzitter ziet toe op een goede samenstelling van en het adequaat functioneren van het bestuur. In overleg met het UB bepaalt de voorzitter de bestuurlijke agenda en betreft daarin in zijn coördinerende rol de relevante stakeholders en gremia van het fonds. Namens het Bestuur is de voorzitter ook het eerste aanspreekpunt voor het VO over het functioneren van het Bestuur. Het NUB betreft deze taken in de jaarlijkse evaluatie van het functioneren van de voorzitter. De UB-leden stellen jaarlijks een jaarplan op met daarin opgenomen strategische doelstellingen, waarvoor meetbare Kritische Risico Indicatoren (KRI) en Kritische Prestatie Indicatoren (KPI) geformuleerd zijn. Op kwartaalbasis rapporteren zij in het Bestuur over de realisatie ervan en leggen zo verantwoording af over hun werkzaamheden.

2. Het NUB laat zich in de uitvoering van haar advies- en toezichtstaken bijstaan door een drietal commissies, namelijk: de ARC, de BAC en de CBA. Alle commissies zijn samengesteld uit en voorgezeten door leden van het paritaire deel van het NUB. Voor de ARC en de BAC geldt dat het betrokken UB-lid deelneemt aan de vergadering. Te gast in de ARC zijn daarnaast het UB-lid met aandachtsgebied vermogensbeheer en de sleutelfunctiehouders risicomangement en interne audit. De sleutelfunctiehouder actuariael is te gast bij de ARC voor de behandeling van het jaarverslag. De CBA zelf bestaat uit de voorzitter van de ARC, de voorzitter van de BAC en een ander niet-uitvoerend bestuurslid dat optreedt als voorzitter. In de CBA neemt de onafhankelijk voorzitter als adviseur deel aan de vergadering. Voor de ARC en de BAC geldt dat geen enkel niet uitvoerend bestuurslid in beide commissies zit. In 2022 is de ARC zes keer bijeen geweest aangevuld met twee calls. De BAC kwam zeven maal bijeen en hield drie themasessies over het klimaat, de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) en asset liability management (ALM). De CBA vergaderde in 2022 een maal fysiek aangevuld met twee telefonische overleggen. De voorzitters van de commissies koppelen tijdens de bestuursvergaderingen terug aan het plenaire Bestuur over de zaken die in hun commissie spelen of gespeeld hebben. Dit als aanvulling op een advies van het NUB c.q. inzicht van de diverse agendapunten behandeld in de bewuste commissievergaderingen.
3. De ARC ondersteunt in voorbereidende zin het toezicht op het functioneren van het totale risicobeheersingsraamwerk in opzet, bestaan en werking. De BAC adviseert het Bestuur over het totale spectrum van het vermogensbeheer. De commissies staan met raad het verantwoordelijke UB-lid bij in de totstandkoming en uitvoering van het door het Bestuur vastgestelde beleid. Beide commissies houden zo goed zicht op het wel en wee van het fonds, op het functioneren van de beide leden van het UB en op de kwesties die spelen in de uitvoeringsketens. De behandeling in het Bestuur van de periodieke voortgangsrapportages over het pensioenbeheer, het vermogensbeheer en de gerelateerde risico's wordt voorbereid in de commissies. De ARC bespreekt jaarlijks uitgebreid de bevindingen uit de oordeelsvorming van de externe accountant en de externe actuaris en vooraf de door de externe accountant en actuaris ingebrachte controleprogramma's. Voor de behandeling in het Bestuur bespreekt de ARC ook de periodieke voortgangsrapportage van het UB. Aan de hand van deze rapportage en de rapportage operationeel risicobeheer van de sleutelfunctiehouder risicobeheer, wordt in toenemende mate integraal de status van de beheersing van alle, strategische en operationele risico's verantwoord.

De voorzitters van de ARC en de BAC hebben geconstateerd dat de UB-leden in het verslagjaar 2022 goed inhoudelijk werk hebben geleverd, open stonden voor advies en inbreng vanuit de commissies en opvolging gegeven hebben aan de verzoeken om informatie en verantwoording. Bovendien hebben ze kunnen constateren dat de UB-leden duidelijk hun opdrachtgeversrol naar de uitvoeringsketens van zowel vermogensbeheer als pensioenbeheer conform het vastgestelde bestuursbeleid hebben ingevuld. Het NUB vergadert tenminste tweemaal per jaar in afwezigheid van het UB. Het onderwerp voor deze vergaderingen is de kwaliteit van de besturing van het fonds; zowel het functioneren van het UB als de inbreng en het toezicht vanuit het NUB. In de uitoefening van haar toezicht hanteert het NUB een toezichtsplan en de VITP Toezichtcode "Normenkader voor goed intern toezicht bij Pensioenfondsen" en de Code Pensioenfondsen.



Het NUB is in 2022 vier keer bijeen geweest. Het NUB heeft het toezichtsplan verder doorontwikkeld en monitort de toezichtthema's structureel. Gedurende het gehele jaar is de CBA een keer fysiek bijeen geweest en heeft deze commissie twee keer per telefoon vergaderd. Dit jaar was onder andere de samenstelling van het college van beroep en de invulling van de vacatures bij het VO aan de orde. De sleutelfunctiehouders dragen efficiënt en effectief bij aan het intern toezicht en versturen een kwartaalrapportage die in de ARC, het Bestuur en het VO wordt besproken.

4. Het Bestuur evalueert jaarlijks het eigen functioneren; verbeterpunten zijn goed opgepakt. Eén maal per twee jaar doet zij dit met externe begeleiding. In 2022 is de evaluatie van het Bestuur collectief met externe begeleiding uitgevoerd. Het betrof het meten van de geschiktheid van het Bestuur met als resultaat dat het Bestuur als collectief geschikt is. Daarnaast evalueert het Bestuur elke bestuursvergadering en vindt er jaarlijks een evaluatie van de commissies ARC, BAC en CBA afzonderlijk plaats. Het functioneren van de voorzitter en de UB-leden en de sleutelfunctiehouders risicomanagement en interne audit wordt jaarlijks geëvalueerd. Ook het functioneren van de certificerend actuaris en zijn werkzaamheden in de rol van sleutelfunctiehouder worden jaarlijks geëvalueerd. Het NUB bereidt de evaluaties voor en koppelt de bevindingen terug in de individuele functioneringsgesprekken. Ook worden jaarlijks met de NUB leden individuele evaluatiegesprekken gehouden.
5. In het kader van het Pensioenakkoord heeft de werkgroep Pensioenakkoord acht keer vergaderd met de stuurgroep Pensioenakkoord die naast de werkgroepleden bestaat uit twee leden van het NUB.

### **Aanbevelingen 2023**

Hieronder beschrijft het NUB de toezichtsgebieden van het Bestuur en doet het per gebied aanbevelingen voor 2023.

#### **1. Governance en bestuur**

In de opvolging van de wet versterking bestuur pensioenfondsen heeft SBZ Pensioen in 2014 gekozen voor het omgekeerd gemengd bestuursmodel. Voor het Bestuur destijds gold deze keuze als het combineren van het "best of two worlds". Met het aantrekken van twee professionele uitvoerende bestuurders is in de gewenste professionalisering een belangrijke stap gezet mét behoud van de beschikbare competenties en deskundigheid uit de kring van de werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden uit de (zorg)verzekerings-bedrijfstaking. Daarmee zou ook een "lean en mean" ingerichte ondersteuningsorganisatie mogelijk blijven. Inmiddels zijn er belangrijke stappen gezet naar de gewenste meer robuuste inrichting van bestuur en toezicht. De deskundige sleutelfunctiehouders oefenen hun rol uit en voorzien het Bestuur van hun oordeel en deskundig advies. De sleutelfunctiehouder risicobeheer heeft een werkplan 2022 opgesteld en ook de sleutelfunctiehouder interne audit een intern audit (jaar)plan. De bespreking van de plannen en de rapportages van de sleutelfunctiehouders brengt de gewenste verdere professionalisering van het toezicht met zich mee. In het verlengde daarvan is de ondersteuning van de verantwoordelijkheid van het NUB voor het totale risicobeheer van de financiële én niet- financiële risico's belegd bij de ARC. De ARC bespreekt deze risico's aan de hand van een integrale risicorapportage. In het kader van aanscherping van zijn rol als toezichthouder heeft het NUB voor de periode 2022 het toezichtplan verder doorontwikkeld en acht toezichtthema's opgesteld, welke op kwartaalbasis worden gemonitord.

Het Bestuur zoekt de samenwerking op het vlak van toezicht, VITP, audit en evenementen op met de andere fondsen. Daarnaast doet het Bestuur aan permanente educatie. De gremia van het fonds tonen zich als een lerende organisatie en scholen zich continu en leren van anderen. Zo heeft het Bestuur een sessie over cybersecurity met de pensioenuitvoeringsorganisatie gevolgd als ook een sessie over het IT-risico en een sessie over fraude.

#### Aanbeveling

In het verslagjaar zijn geen audits door de sleutelfunctiehouder Interne Audit uitgevoerd; er wordt gebruik gemaakt van audits van APS. Draag zorg dat de sleutelfunctiehouder interne audit enkele relevante audits en quick reviews uitvoert in 2023.

#### **2. Uitvoering en uitbesteding**

Op het vlak van uitbesteding heeft onze pensioenuitvoeringsorganisatie het selectieproces voor een nieuw pensioenadministratiesysteem verstraagd en volgt het Bestuur de ontwikkelingen in dit implementatieproject

nauwgezet. SBZ Pensioen zal naar een nieuw pensioenadministratiesysteem overgaan nadat de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) definitief aangenomen is. Wat betreft het vermogensbeheer heeft het Bestuur een selectietraject doorlopen voor een nieuwe fiduciair beheerder en wordt gewerkt om eind eerste kwartaal 2023 operationeel te zijn met de gekozen fiduciair. Daarnaast heeft het Bestuur een aanvang gemaakt met de voorbereiding van het nieuwe pensioenstelsel en heeft hiertoe een concept implementatieplan opgesteld met de pensioenuitvoeringsorganisatie.

#### Aanbeveling

Stuur strak op tijdige selectie en implementatie van een pensioenadministratiesysteem bij de pensioenuitvoeringsorganisatie. Houd de kostenontwikkeling in het oog als gevolg van mogelijke vertraging bij de pensioenuitvoeringsorganisatie. Monitor de verschillende scenario's ten aanzien van de groeistrategie en werk deze verder uit zodra bekend is of de WTP wordt aangenomen of niet.

#### 3. Missie, visie, strategie en beleid van het Bestuur

De invulling van de strategische ambities van SBZ Pensioen heeft de afgelopen jaren energie en tijd van alle bestuursleden gevraagd. Ook in 2022 is de marktwerking gericht op het versterken van het draagvlak intensief behandeld. Het Bestuur heeft zijn missie, visie en strategie aangescherpt en onder andere geëxpliciteerd dat het belang van de deelnemer centraal staat. De sociale partners zijn tijdig geïnformeerd over en uitgenodigd tot het meedenken over nieuwe ontwikkelingen. Dit betreft allereerst de introductie van de WTP. Hiertoe is een projectplan opgesteld. Het Bestuur volgt met inschakeling van een werk- en stuurgroep Pensioen Akkoord hiertoe een roadmap met mijlpalen om dit traject voor SBZ Pensioen en al zijn belanghebbenden in goede banen te leiden. In het verslagjaar is de ingangsdatum van de WTP uitgesteld naar 1 juli 2023. De uitwerking van de WTP brengt in de voorbereiding veel overleg en afstemming met diverse stakeholders met zich mee en SBZ Pensioen heeft meerdere sessies ter informatie met sociale partners en werkgevers georganiseerd. Bovendien is er een risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers gehouden.

Het communicatiebeleid zette onder andere in op het positioneren van Collectief Variabel Pensioen. Het Bestuur van SBZ Pensioen meent dat het met het Collectief Variabel Pensioen product goed gepositioneerd is voor dit nieuwe pensioenstelsel. Een groot deel van de aangesloten werkgevers heeft hierop voorgesorteerd en is in 2022 van de Middelloonregeling naar de Beschikbare premiereregeling overgegaan.

De marktomstandigheden waren onder andere door de oorlog in Oekraïne turbulent: hoge inflatie, stijgende rente en dalende aandelenkoersen. Het Bestuur heeft op het vlak van het beleggingsbeleid twee ALM studies, één voor de Beschikbarepremiereregeling en Nettopensioenregeling en één voor de Middelloonregeling, met geactualiseerde uitgangspunten uitgevoerd. Het Bestuur concludeerde dat het beleggingsbeleid nog steeds passend is. Het NUB is van mening dat met de ALM-studies het beleid goed is onderbouwd maar dat aandacht voor de verschillende economische scenario's noodzakelijk is. Het MVB beleid is geactualiseerd en vastgesteld. De Sustainable Finance Disclosure Regulation, (SFDR) is een EU verordening die een verbeterde informatievoorziening over de duurzaamheidsaspecten van financiële producten tot doel heeft. Het afgelopen jaar heeft de BAC zich gericht op het halen van de SFDR deadline.

#### Aanbeveling

Draag zorg voor een transparante informatievoorziening en een zorgvuldige afstemming met alle belanghebbenden. Geef aandacht aan een breed draagvlak bij sociale partners wat betreft het doorlopen van het proces naar het nieuwe pensioenstelsel en faciliteer hen waar mogelijk om te komen tot een tijdige keuze voor het type pensioencontract. Draag hierbij zorg dat de uitslag van het risicobereidheidsonderzoek onder deelnemers zijn weerslag in het keuzeprocess vindt. Onderzoek in 2023 of een specifiek beleid ter bescherming van de invaardeckingsgraad noodzakelijk is.

#### 4. Risicobeheersing, audit, compliance en evenwichtige belangenafweging

Jaarlijks wordt een vooraf bepaald aantal risicocategorieën uit de ATM classificatie herzien. De in het integraal risicomanagement jaarplan 2022 opgenomen risico's zijn voorbereid door de ARC en BAC, herzien en opnieuw vastgesteld. Daarnaast is elk voorgelegd bestuursbesluit voorzien van een risicoparagraaf met een inschatting van mogelijke risico's. De inhoud van deze risicoparagrafen is verder verdiept. Ter ondersteuning van het toezicht op de evenwichtige belangenafweging wordt voor zover relevant door het UB voor elk besluit inzichtelijk gemaakt welke afweging er is gemaakt. Een evenwichtige belangenafweging veronderstelt ook een

goede en toereikende communicatie over het beleid en de individuele pensioensituatie naar de deelnemers. Dit is met het Pensioenakkoord ook een belangrijk aandachtspunt. Het Bestuur heeft de wijze waarop een evenwichtige transitie naar het nieuwe pensioenstelsel kan plaatsvinden behandeld. Dit blijft een belangrijk aandachtspunt de komende jaren.

Het Bestuur heeft strategische risico's van het fonds, namelijk de gewenste groei van het pensioenfonds, Accelerate, Covid-19 en de lage rente, vastgesteld in de Eigen Risico Beoordeling (ERB) gemonitord en geconcludeerd dat de gestelde risico's nog steeds van kracht zijn. Naast het monitoren van de risico's is een aantal triggers voor de monitoring in het kader van de ERB vastgesteld. In het kader van het IT-beleid, zien de UB's toe op opvolging van aanbevelingen IT-risico's bij de pensioenadministrateur en de vermogensbeheerders. Bovendien ondersteunt deze adviseur bij sturing op het nieuwe pensioenadministratiesysteem.

#### Aanbeveling

Zie scherp toe op de IT-risico's bij vermogensbeheerders en het pensioenadministratiesysteem en volg de ontwikkelingen van cybersecurity op de voet en draag zorg dat de datakwaliteit voor de transitie op orde is.

### **Opvolging bevindingen (observaties) en aanbevelingen voor 2022**

In het Rapport Intern Toezicht 2021 deed het NUB de onderstaande aanbevelingen voor 2022. Hieronder wordt ingegaan op de opvolging van deze aanbevelingen:

#### 1. Functioneren van de governance

Werk aan een adequate invulling van de sleutelfunctievervuller interne audit en zoek zo ver als mogelijk de samenwerking op voor aanvullende toezichtsthema's bij de uitvoerder.

#### Opvolging

De Sleutelfunctiehouder interne audit heeft de samenwerking gezocht met de sleutelfunctiehouders interne audit van andere pensioenfondsen gerelateerd aan de pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO). Gezamenlijk hebben de sleutelfunctiehouders de financieel directeur van de PUO benaderd voor het voorzien in gevoerde audits bij de PUO en het toevoegen van extra audits voor assurance aan SBZ Pensioen. Daarnaast is in het vierde kwartaal bepaald dat er een quick review op het gebied van beheersing van IT- cybersecurity wordt uitgevoerd in het eerste kwartaal van 2023. Tevens heeft het Bestuur in het verslagjaar specifiek budget toegekend voor audits en ondersteuning door een sleutelfunctievervuller interne audit in 2023.

#### 2. Functioneren van het Bestuur

Werk aan verdere versteviging van met name bestaande relaties in het kader van de marktpositie van het fonds en draag zorg voor transparante informatievoorziening en zorgvuldige afstemming met belanghebbenden voor het Pensioenakkoord. Breng het kritische tijdsplan in kaart, zodat adequate en complete besluitvorming plaatsvindt.

#### Opvolging

Het Uitvoerend Bestuur is veelvuldig met bestaande relaties en alle belanghebbenden in contact getreden in het kader van transparante informatievoorziening in voorbereiding op de invoering van de (concept) WTP. Het kritische tijdsplan is in de vorm van een roadmap met mijlpalen voor het nieuwe pensioenstelsel vastgelegd en wordt door het Bestuur gemonitord zodat adequate en complete besluitvorming plaatsvindt. Ook het relatiebeheer in het kader van de marktpositie van het fonds heeft volop de aandacht van het Bestuur.

#### 3. Beleid van het Bestuur

Draag zorg voor transparante informatievoorziening en zorgvuldige afstemming met alle belanghebbenden voor het Pensioenakkoord. Bewaak daarbij de voortgang in de voorbereiding ongeacht mogelijke vertraging in wetgeving en draag zorg voor een juiste afstemming op het vlak van pensioenbeheer en vermogensbeheer. Houd in de voorbereiding voor het Pensioenakkoord de evenwichtige belangenafweging van de deelnemers, slapers en pensioengerechtigden goed in het oog. Houd het MVB-beleid in pas met wet- en regelgeving en geef aandacht aan duurzaamheidsrisico's, onder andere op het vlak van klimaat.

### Opvolging

Het Bestuur van SBZ Pensioen is veelvuldig en intensief met haar belanghebbenden in gesprek over de (concept) WTP. Zo is het resultaat van het risicobereidheidsonderzoek, gedaan in voorbereiding van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, met sociale partners gedeeld en besproken. Ook houdt het fonds de evenwichtige belangenafweging van de deelnemers, slapers en pensioengerechtigden in het oog. Dit is aan de orde geweest bij de besluitvorming over de toeslagverlening van 5,9% en in eerste aanleg bij de voorbereidende besluitvorming ten aanzien van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Het Bestuur informeert hen over de pensioenregeling en wettelijke wijzigingen door middel van bijeenkomsten, webinars en informatie op de website. Tevens heeft het Bestuur het MVB verder in lijn gebracht met nieuwe wet- en regelgeving en de afspraken in het IMVB-convenant.

#### 4. Risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging

Evalueer op jaarlijkse basis of de Eigen Risico Beoordeling (ERB) de materiële risico's van het fonds bevat en of er zich nieuwe risico's hebben aangediend. Bewaak hiertoe triggers voor de monitoring. Zie scherp toe op de IT-risico's bij vermogensbeheerders en het pensioenadministratiesysteem en volg de ontwikkelingen van cybersecurity en datakwaliteit op de voet.

### Opvolging

Het Bestuur heeft in 2022 voor de ERB de triggers voor monitoring besproken. Ook de IT-risico's bij vermogensbeheerder en het pensioenadministratiesysteem hebben de aandacht van het Bestuur. Er zijn sessies gehouden op het vlak van cybersecurity en business continuity. Met betrekking tot datakwaliteit is er een beleid opgesteld en is de voorbereiding op het onderzoek naar de datakwaliteit bij APS (door WTW) in 2022 gestart, met oog op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

### **Oordeel**

Het NUB is van mening dat er voldoende opvolging gegeven is aan de aanbevelingen op het vlak van de governance, het functioneren van het Bestuur, het bestuursbeleid, risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging over het verslagjaar 2021 gedane aanbevelingen.

Zeist, 19 juni 2023

De heer T.G. Tiessen  
De heer S.A. de Groot  
De heer R.M. van Hees  
De heer H. Radder  
Mevrouw H.D. Wareman  
Mevrouw P.M.B. Wilson

### **Reactie Uitvoerende Bestuursleden op 2022 rapportage NUB**

Het UB bedankt het NUB voor de uitvoering van het intern toezicht van afgelopen jaar. We constateren dat we elkaar als UB en NUB gemakkelijk vinden in belangrijke onderwerpen zoals het nieuwe pensioenstelsel, de implementatie van een nieuw administratiesysteem, onze groeistrategie en datakwaliteit. Het is prettig dat we over deze onderwerpen met het NUB kunnen klankborden.

Het UB herkent en onderschrijft de bevindingen en aanbevelingen van het intern toezicht. Het UB ziet dezelfde risico's als het NUB. Veel onderdelen zijn projectmatig opgepakt of zijn opgenomen in de reguliere jaarkalender. Samen met het NUB wil het UB de schouders eronder zetten om onze doelen te bereiken.

## **4.2 Oordeel 2022 Verantwoordingsorgaan**

### **Taakuitoefening**

Het Verantwoordingsorgaan ('VO') baseert het oordeel op:

- Het bestuursverslag;
- De jaarrekening;
- Overige, eventueel op verzoek van het Verantwoordingsorgaan, verstrekte informatie aangaande bestuursbesluiten.

Voor het invullen van zijn taak heeft het VO recht op overleg met het Bestuur en het recht om de externe Accountant, de externe Actuaris, de Compliance Officer en de Sleutelfunctiehouders te raadplegen over hun bevindingen. Daarnaast heeft het VO als taak adviesrecht uit te oefenen over een aantal wettelijk en reglementair vastgelegde onderwerpen.

### **Vergaderingen**

Voorafgaande aan elke vergadering (zowel onderling als met het Bestuur) heeft het VO een vooroverleg om de te bespreken zaken goed voor te bereiden. Naast de in totaal zes onderlinge en met het Bestuur gehouden vergaderingen heeft het VO deelgenomen aan de jaarlijkse Actualiteitenmiddag in november 2022.

In 2023 heeft het VO de beleidskeuzes van het Bestuur in 2022 en de verwachtingen voor 2023 besproken aan de hand van de concepttekst van het bestuursverslag 2022 (inclusief rapportage van het Intern Toezicht), de jaarrekening 2022 en de bevindingen van de certificerende Actuaris en de externe Accountant naar aanleiding van diens controle over 2022. Er is geen gebruik gemaakt van het recht op overleg met de Compliance Officer.

### **Bevindingen**

Het VO heeft, op grond van de gesprekken met het Bestuur, de externe Accountant, de certificerende Actuaris en op grond van de jaarstukken, het volgende oordeel over beleid en uitvoering over het verslagjaar 2022.

### **Oordeel 2022 VO**

#### **Beleidsgericht oordeel**

##### *Governance en Deskundigheid VO*

In 2022 is, net als in 2021 en eerder, in iedere vergadering van het VO een vertegenwoordiging van de Niet-Uitvoerende Bestuursleden aanwezig geweest. Dit is een goede manier om de 'toezichtslijn' van Uitvoerende Bestuursleden - Niet-Uitvoerende Bestuursleden - VO te laten functioneren. In de vergaderingen, waaronder de vergadering waarin het jaarverslag, de jaarrekening en de rapporten van accountant en actuaris werden besproken, is in 2022 – in lijn met de wens van het VO - een Uitvoerend Bestuurslid aanwezig geweest.

Vergaderstukken zoals die door het Bestuur worden aangeleverd zijn naar het oordeel van het VO van goede kwaliteit. De notulen en notities die gereed en definitief zijn worden sinds vorig jaar direct aan het VO ter beschikking gesteld. Het VO blijft van mening dat deze methodiek ten goede komt aan de vergaderefficiëntie van het VO. Het VO heeft verder begrip voor de situaties waarin – onder andere in verband met actualiteit van informatie – soms een nazending plaatsvindt.

Eind 2022 is de verkiezing van vertegenwoordigers vanuit de pensioengerechtigden in 2022 door het VO geëvalueerd. Naar aanleiding van deze evaluatie kwamen, onder meer, de volgende aanbevelingen ter verbetering naar voren bij een volgende verkiezing:

- De rol van het VO wordt voortaan beter naar voren gebracht;
- Er zal opnieuw goed worden nagedacht over de keuze van communicatie: digitaal en/of (deels) via de post;
- Gebruik maken van een simpeler en beter getest stemproces.

Het Reglement van het VO is aangepast ten aanzien van de gewijzigde zetelverdeling per 1 juli 2022 en dat is ook dienovereenkomstig gewijzigd in de statuten van SBZ Pensioen.

Tijdens de Actualiteitenmiddag 2022 werd het onderwerp effectief communicatiebeleid behandeld. Het leverde interessante discussies op. Bij het onderwerp werd naast het juridisch kader ingegaan op de verschillende mogelijkheden in keuzebegeleiding door deelnemers en werd gesproken over de bijkomende beslissingen die hierover moeten worden genomen. Het VO is van mening dat deze twee onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. En het VO vond deze actualiteitenmiddag nuttig en het blijft de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend volgen.

##### *Premiebeleid en actuariële grondslagen*

Het VO werd in 2022 gevraagd te adviseren over de door de adviserende Actuaris voorgestelde nieuwe actuariële grondslagen waarin, onder meer, de fondsspecifieke ervaringssterfte en de overgang naar de prognosetafel AG2022 verwerkt zijn. Het Verantwoordingsorgaan adviseerde hier positief over.

Het VO werd ook gevraagd te adviseren over de methode hoe rekening te houden met de inflatie in de gedempte kostendekkende premie, gezien de hoge stand van die inflatie. De mening van het VO over dit onderwerp was verdeeld. Het viel het VO op dat de mogelijkheid om het bestaande beleid te continueren niet in het voorstel was

opgenomen. Het lag, volgens het VO, in de lijn der verwachting dat dit ook in de opties zou zijn meegenomen. Het VO was niet gelukkig met het doorbreken van de bestaande beleidslijn. Begrepen werd dat, vanwege de samenloop van oplopende rente en hoge inflatie er vanuit het Bestuur werd voorgesteld te opteren voor de door de DNB toegestane mogelijkheid af te wijken van het wettelijk vastgelegde vijfjaarsperiode en te kiezen om gebruik te maken van een alternatief ingroeipad voor prijsinflatie, zoals gepubliceerd door de DNB per 1 oktober 2022. Niet alle leden van het VO zagen direct redenen om het beleid 'ad hoc' op dit punt, om de redenen zoals genoemd door het Bestuur, te wijzigen voor de Middelloonregeling (het speelt niet voor de Beschikbare premieregeling). Voor een aantal leden woog het punt van tussentijds doorbreken van bestaand beleid zwaarder dan voor andere leden. Het VO kwam uiteindelijk niet tot een unaniem positief of negatief oordeel. Echter kwam het VO ook tot het oordeel dat een negatief advies hierover niet op zijn plaats was en derhalve bracht het een neutraal oordeel uit aan het Bestuur.

Het VO is ook een advies gevraagd over de verhoging van de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten tot een percentage van 2,4% (stijging van 20% op het eerdere niveau van 2,0%). Het VO adviseerde hier, om reden van prudentie, positief over.

Het VO is een advies gevraagd over het invoeren van een zogeheten egalisatiedepot vanaf eind 2022 om een mogelijk verlagend effect op het opbouwpercentage in de Middelloonregeling (als gevolg van de daadwerkelijke kosten (voor onder andere pensioenakkoord) en de reeds beschikbare kostenopslagen) uit te onttrekken. Het VO heeft hierover positief geadviseerd, mits gezorgd werd voor een onderbouwing door de externe Accountant en certificerend Actuaris). Die onderbouwing is er gekomen en het egalisatiedepot is gevormd.

Tot slot, werd het gevraagd een advies uit te brengen over de verhoging van de risicopremies voor het arbeidsongeschiktheidspensioen en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Vanwege prudentie is hierover positief geadviseerd, om zo de premie beter in lijn te brengen met de kosten van (voortzetting vanwege) arbeidsongeschiktheid.

#### *Toeslagbeleid*

Het Bestuur heeft in haar vergadering van 28 november 2022 vastgesteld dat de opgebouwde en ingegane pensioenen van (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden per 1 januari 2022 verhoogd kunnen worden met 5,9%. Dit is in lijn met de uitgangspunten van een bestendig toeslagbeleid.

Het Bestuur heeft, gegeven de regelgeving, besloten om vast te houden aan het reguliere indexatiebeleid en omdat het geen gebruik kon maken van de tijdelijke mogelijkheid tussentijds een aanvullende toeslag te verlenen. Het Bestuur heeft met het VO gesproken over het proces van besluitvorming rondom het toeslagenbeleid. Het VO is van mening dat het, na vaststelling van de toeslag door het Bestuur, omgaand wordt geïnformeerd. Het VO beveelt daarom het Bestuur aan om het VO na het besluit rondom toeslagverlening zo spoedig mogelijk daarvan in kennis te stellen.

#### *Uitvoering en uitbesteding*

Het VO beveelt het Bestuur aan dat in 2023 door de sleutelfunctiehouder Interne Audit zelf een aantal quick reviews/audits wordt uitgevoerd.

#### *Communicatie*

In de vergadering van 4 oktober 2022 heeft het VO met het Bestuur gesproken over de notitie inzake de voorgestelde aanpassing in de missie, visie en strategie van het fonds. Het VO heeft een positief advies uitgebracht ten aanzien van de voorgestelde aanpassingen met als aantekening om een aantal suggesties, met name, gericht op vereenvoudiging en betere leesbaarheid van de tekst in overweging te nemen. Het Bestuur nam deze adviezen over.

Het VO heeft tweemaal gesproken over de voorgestelde communicatie-aanpak in het communicatiejaarplan 2023. Er is gesproken over alternatieven voor het communiceren met alle deelnemers of slapers, waarbij rekening wordt gehouden met bijvoorbeeld leeftijd en opleidingsniveau. Het VO vraagt het Bestuur hier speciaal aandacht voor te hebben bij keuzes op het gebied van digitalisering, zowel eenvoudig als de wijze waarop gecommuniceerd wordt, zijn hierbij van belang. Verder vraagt het VO aandacht voor segmentatie in communicatie, met name, bij de doelgroep pensioengerechtigden: niet alleen in schriftelijke communicatie maar bijvoorbeeld ook bij het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten. Ook vraagt het VO aandacht voor het



propositiebeleid in kader van marktwerking gezien de uitbreidingsambitie die het pensioenfonds nastreeft. Tenslotte wordt door het VO verder de suggestie gedaan om aandacht te hebben voor de communicatiekosten die APS doorrekent. Het Verantwoordingsorgaan heeft in de vergadering van 13 december 2022 een positief advies uitgebracht over het definitieve communicatie-jaarplan 2023 met de verschillende suggesties zoals hierboven is toegelicht.

#### *Bestuur*

Het VO is gevraagd in 2022 een oordeel uit te brengen over de gevolgde procedure voor de herbenoeming van mevrouw Reiniera van der Feltz als Uitvoerend Bestuurslid en de gevolgde procedure voor de herbenoeming van de heer Sjirk de Groot als Niet-Uitvoerend Bestuurslid. Het VO gaf over beide herbenoemingen een positief oordeel.

#### *Wijziging Fiduciair management*

Het VO is in haar vergadering op 13 december 2022 door het Bestuur bijgepraat over de gevolgen van de invoering van de Wet toekomst pensioenen in de toekomst ten aanzien van Vermogensbeheer en welke acties daarop door het Bestuur zijn ondernomen. Aan het VO is toegelicht dat na een uitgebreide evaluatie en selectieprocedure is gekozen voor Achmea Investment management (AIM) als fiduciair manager vanaf 1 april 2023. Daarnaast is door het Bestuur toegelicht dat in 2022 een project is gestart tot vereenvoudiging van de beleggingsfondsenstructuur (hetgeen ook leidt tot meer overzichtelijkheid in termen van kosten en mogelijkheden biedt voor een nog consistentere MVB-beleid). Het VO stelt het op prijs om op de hoogte te worden gehouden van de belangrijke ontwikkelingen ten aanzien van het Vermogensbeheer van het pensioenfonds.

#### *Beloningsbeleid*

Het VO heeft in haar vergadering op 13 december 2022 een positief advies uitgebracht over de voorgestelde wijziging in het Beloningsbeleid 2023 tot het aanpassen van de totale reiskostenvergoeding naar € 0,35 per kilometer zonder rekening te houden met de verwachte verhoging van de fiscaalvrije kilometervergoeding van € 0,19 per kilometer naar € 0,21 per kilometer vanaf 1 januari 2023. Het VO heeft hierbij de suggestie gedaan om bij de kosten van OV de term 'tweede klasse' OV niet te vermelden, zodat reizen in voorkomende gevallen via de eerste klasse OV ook te declareren is. Het Bestuur nam deze adviezen over.

#### *WTP*

In haar vergadering van 13 juni 2022 is het VO geïnformeerd door de projectleider van SBZ Pensioen op het project Wet toekomst pensioenen. Zij heeft een uitgebreide toelichting gegeven op het proces (met name de adviesmomenten van het VO). Naar aanleiding van dit overleg heeft het VO besloten in iedere vergadering het onderwerp Status Project Wet toekomst pensioenen op de vergaderagenda te plaatsen.

#### *Overig*

Naast bovengenoemde onderwerpen heeft het VO positief advies uitgebracht over de aanpassing van de model Uitvoeringsovereenkomsten voor de 3 pensioenregelingen van het fonds.

#### *Pensioenuitvoering*

Het VO is door het Bestuur op de hoogte gehouden en geïnformeerd over de afstemming ten aanzien van problemen op uitvoerend niveau en de voortgang van het programma Accelerate (nieuwe pensioenadministratie). Het VO deelt de zorgen van het Bestuur voor wat betreft de voortgang van het project. Het VO adviseert het Bestuur strak te blijven sturen richting de uitvoerende organisatie. Het VO gaf in dat kader aan dat tijdig betrokken te willen worden wanneer adviezen aan de orde komen.

#### **Oordeel VO**

Het VO is positief over het gevoerde beleid en de uitvoering daarvan en de toelichting en terugkoppeling daarop door het Bestuur. Bij de bestuursbesluiten is naar het oordeel van het VO evenwichtig rekening gehouden met de belangen van alle betrokkenen.

Het VO geeft aan het Bestuur de volgende aanbevelingen mee:

- m.b.t. de verkiezingen van pensioengerechtigden in het VO:
  - o De rol van het VO wordt voortaan beter naar voren gebracht;
  - o Er zal opnieuw goed worden nagedacht over de keuze van communicatie: digitaal en/of (deels) via de post;

- Gebruik maken van een simpeler en beter getest stemproces.
- om aandacht te hebben voor de volgorde van informatieverstrekking in het proces rondom de besluitvorming inzake de toeslagverlening;
- om speciaal aandacht voor te hebben bij keuzes op het gebied van digitalisering, zowel in eenvoud als in de wijze waarop gecommuniceerd wordt is hierbij van belang.
- om segmentatie in communicatie aan te brengen, met name bij de doelgroep pensioengerechtigden, niet alleen in schriftelijke communicatie maar bijvoorbeeld ook bij het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten.
- om aandacht te hebben voor de communicatiekosten die APS doorrekent.
- om verder gericht aandacht te geven aan marktwerking in de fondscommunicatie, gelet op de uitbreidingsambitie van het fonds;
- dat in 2023 een aantal quick reviews/audits wordt uitgevoerd:
- om strak te blijven sturen op de uitvoerende organisatie met betrekking tot het project Accelerate.

Daarnaast onderschrijft het VO de aanbevelingen van de externe Accountant en certificerend Actuaris.

Zeist, 13 juni 2023

Het Verantwoordingsorgaan van SBZ Pensioen

#### **Reactie Bestuur op Oordeel 2022 Verantwoordingsorgaan**

Het Bestuur spreekt zijn dank uit voor de inspanningen van het Verantwoordingsorgaan in het afgelopen jaar, voor het positieve oordeel en de gedurende het jaar ontvangen reacties op adviesaanvragen. De betrokkenheid van het Verantwoordingsorgaan bij het fonds stelt het Bestuur op prijs. Het Bestuur realiseert zich dat de komende jaren veel op het Verantwoordingsorgaan af zal komen, nu de Wet Toekomst Pensioenen is aangenomen, en hoopt de constructieve samenwerking tussen Bestuur en Verantwoordingsorgaan te continueren. De door het Verantwoordingsorgaan benoemde aanbevelingen voor 2023 en verder worden door het Bestuur meegenomen in haar besluitvorming. Het Bestuur zal het Verantwoordingsorgaan informeren over de opvolging daarvan.

### **4.3 Opvolging aanbevelingen boekjaar 2021**

#### **Onafhankelijke accountant en certificerend actuaris**

De onafhankelijke accountant en certificerend actuaris hebben naar aanleiding van boekjaar 2021 een aantal aanbevelingen gedaan. Hieronder staat cursief wat daarmee gedaan, of over afgesproken is, in 2022.

1. Rapporteer, voor zover mogelijk, de financiële component en het resultaat met betrekking tot de actuariële analyses van de regelingen voor risico fonds (de Middelloonregeling) en voor risico deelnemers (de Nettopensioenregeling en Beschikbarepremieregeling) separaat zodat de afzonderlijke resultaten inzichtelijk zijn.  
*Dit is meegenomen in het jaarwerk 2022 en onderdeel van de genoemde analyses.*
2. Ga na of de ervaringssterftecorrectiefactoren nog voldoende passend zijn.  
*Er zijn nieuwe correctiefactoren vastgesteld in 2022.*
3. Onderzoek de opslag voor premievrijstelling vanwege arbeidsongeschiktheid alsmede de premie voor het arbeidsongeschiktheidspensioen.  
*Er is besloten tot een nieuwe opslag en premie voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en het arbeidsongeschiktheidspensioen in 2022.*
4. Met betrekking tot de vastlegging van de risicohouding voor Collectief Variabel Pensioen: gebruik daarvoor de uitwerking van het risicobereidheidsonderzoek van begin 2022.  
*Er is een afspraak met sociale partners geweest op 7 februari 2023 over (onder meer) deze risicohouding. Het beleid ten aanzien van de risicohouding voor de Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling wijzigt niet. Voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zal opnieuw naar de risicohouding en het beleid gekeken worden.*

5. Voer een gap-analyse uit op de afzonderlijke interne beheersingsmaatregelen van de serviceproviders en de onderlinge samenhang voor vermogensbeheer. En formuleer en voer eventuele aanvullende maatregelen daaruit uit.  
*Na overleg met de betrokken partijen zijn de afspraken aangescherpt in het jaarwerk 2022.*
6. Voer tijdig een backtest op niet-beursgenoteerde beleggingen uit met afdoende diepgang. En toetst en documenteer periodiek zelfstandig het bestaan en de waardering van de beleggingen. Evalueer de waardering van niet-beursgenoteerde beleggingen en, waar nodig, actualiseer deze voor maandafsluitingen.  
*Na overleg met de betrokken partijen zijn de afspraken aangescherpt in het jaarwerk 2022.*
7. Actualiseer periodiek de rechten in de betaalomgeving van SBZ Pensioen bij APS.  
*Het oorspronkelijke punt is in de loop van het jaarwerk 2021 al gecorrigeerd. Er is aangedrongen bij APS dat autorisaties moeten kloppen.*

### **Verantwoordingsorgaan**

Het VO heeft in 2021 een aantal aanbevelingen gedaan, die als volgt zijn ingevuld door het fonds (cursief weergegeven).

1. Communiceer tijdig en inhoudelijk over de effecten en gevolgen van de wijziging van Pensioenakkoord. Een voorbeeld daarvan is communiceren wat het rendement van de afgelopen jaren zou betekenen voor de verschillende categorieën deelnemers in die nieuwe situatie.  
*Via de SBZ Pensioen website is relevante informatie over het Pensioenakkoord te raadplegen. Ook in webinars en andere uitingen staat het fonds stil bij de wet. Belangrijk is om niet alleen naar beleggingsrendementen te kijken maar ook naar de prijs van pensioen. Want soms kan je met minder kapitaal toch meer pensioen inkopen. SBZ Pensioen communiceert hier tegenwoordig over via de website.*
2. Ook bij eerdere verslagjaren namen wij als een aandachtspunt op het uitblijven van voldoende aansluitingen van werkgevers met voldoende omvang, vooral van actieve deelnemers. Het VO is van mening dat dit, zeker gezien de verwachte aanpassingen in het pensioenlandschap, een blijvend punt van aandacht is.  
*Het Bestuur onderschrijft dat uitgangspunt nog steeds. Het investeert daar tijd en moeite in en blijft in gesprek met sociale partners, mogelijk geïnteresseerde partijen en pensioenfondsen. In 2022 is de groei nog niet op het punt dat SBZ Pensioen beoogt, maar het Bestuur houdt vertrouwen in deze strategie.*
3. Bovendien is het VO van mening dat ook alternatieve scenario's aan de orde zijn voor het geval dat sommige sociale partners een voorkeur hebben voor het solidaire contract uit het Pensioenakkoord, respectievelijk wanneer voldoende aansluitingen uitblijven.  
*Het is bekend dat het Bestuur de voordelen ziet van de flexibele pensioenregeling in combinatie met de mogelijkheden van de collectieve uitkeringsfase. Het Bestuur ziet de solidaire pensioenregeling vooralsnog niet als een alternatief voor de belangrijke uitgangspunten solidair en flexibel.*
4. Blijf strak sturen op de pensioenuitvoering van APS en de voortgang van het programma Accelerate aldaar ter vernieuwing van het pensioenadministratiesysteem.  
*Het overleg en de sturing van SBZ Pensioen is in 2022 verder toegenomen op deze punten. Ook vanuit de sleutelfuncties van SBZ Pensioen is hier de nodige, doorlopende aandacht voor.*
5. In het kader van een evenwichtige belangenafweging tussen alle deelnemers ongeacht de gekozen pensioenregeling is het aan te bevelen zorg te dragen voor een goede onderbouwing wat betreft de hoogte van de administratiekosten.  
*Het Bestuur stuurt op pensioenuitvoeringskosten en kosten van vermogensbeheer. Daarbij valt ook het analyseren van kosten bij de Middelloon- en Beschikbarepremieregeling. Om het effect van kosten in het pensioenresultaat te stabiliseren is per eind 2022 een egalisatiedepot ingevoerd bij het fonds.*
6. MVB is een speerpunt van SBZ Pensioen. Het is een onderwerp dat volop in beweging is en waar zich snelle veranderingen voordoen. Houd zicht op die veranderingen en breng/behoud focus aan op inspanningen op dit onderwerp.  
*Focus in de snel bewegende wereld van MVB is onvermijdelijk. Het pensioenfonds volgt gericht wettelijke vereisten en past deze tijdig toe. MVB is een speerpunt van het fonds. Voor 2023 ligt de focus bij het klimaatplan.*

7. Beleggingskosten. De kosten van actief beleggen zijn hoog, het is belangrijk hier aandacht voor te houden en te blijven kijken naar de toegevoegde waarde van alle actieve beleggingen bijvoorbeeld door deze te vergelijken met een representatieve benchmark.

*Hierover rapporteert het fonds. Bij het monitoren, maar ook het bestuderen van eventueel nieuwe, beleggingsoplossingen wordt altijd gekeken naar de absolute kosten en de impact van kosten op performance. In 2022 is gewerkt aan een duidelijk vermogensbeheerbudget waar kosten uitdrukkelijk aan de orde komen en gevolgd worden gedurende 2023. In het risicobereidheidsonderzoek BPR zijn vragen gesteld waaruit was af te leiden dat het merendeel van de betrokkenen voorstander is van deels actief beleggen.*

## 5. Pensioenparagraaf

### 5.1 Kenmerken pensioenregelingen

De inhoud van de door het fonds uitgevoerde regelingen is vastgelegd in pensioenreglementen. Deelnemers kunnen in beginsel aanspraken doen gelden op basis van het:

1. Pensioenreglement Middelloonregeling
2. Pensioenreglement Beschikbarepremieregeling en indien van toepassing,
3. Pensioenreglement Nettopensioenregeling.

Daarnaast kunnen specifieke (gewezen) deelnemersgroepen aanspraak doen gelden op het Pensioenreglement Achmea I (zoals van toepassing was op 31 december 2013 en het daarbij behorende addendum).

De belangrijkste kenmerken van de drie pensioenregelingen in 2022 zijn hierna opgenomen. Op een aantal punten kunnen werkgevers keuzes maken. De door de werkgever gemaakte keuzes zijn vastgelegd in de werkgeversbijlage, die als bijlage wordt toegevoegd aan het Pensioenreglement en de Uitvoeringsovereenkomst. In onderstaande tabel worden de standaardkeuzes weergegeven.

Kenmerk	Middelloonregeling	Beschikbarepremieregeling	Nettopensioenregeling
<b>Pensioensysteem</b>	Uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling.	Premieovereenkomst in de vorm van een bruto beschikbarepremieregeling met Collectief Variabel Pensioen.	Premieovereenkomst in de vorm van een netto beschikbarepremieregeling met Collectief Variabel Pensioen.
<b>Standaard pensioenleeftijd</b>	68 jaar	68 jaar	68 jaar
<b>Opbouwpercentage OP</b>	Max. 1,875% (zorgverz.) Max. 1,75% (verzekeraars)	Geen, er is sprake van een werkgeverspecifieke premiestaffel (staffel II).	Geen, er is sprake van een werkgeverspecifieke premiestaffel.
<b>Partnerpensioen</b>	70% van het OP, op opbouwbasis.	Ja, verzekerd op risicobasis.	Vrijwillig, op risicobasis te verzekeren.
<b>Wezenpensioen</b>	20% van het partnerpensioen.	Ja, verzekerd op risicobasis.	Vrijwillig, op risicobasis te verzekeren.
<b>Tijdelijk partnerpensioen</b>	Vrijwillig, aanvulling tot maximaal de ongekorte Anw.	Vrijwillig, aanvulling tot maximaal de ongekorte Anw.	Nee.
<b>Premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid</b>	Ja, vast onderdeel van de regeling.	Ja, verzekerd op risicobasis.	Vrijwillig, op risicobasis te verzekeren.
<b>Arbeidsongeschiktheidspensioen</b>	Vrijwillig, op risicobasis te verzekeren. Vast percentage van het salaris als aanvulling op de WIA-uitkering van de overheid, maximaal vier jaar.	Vrijwillig, op risicobasis te verzekeren. Vast percentage van het salaris als aanvulling op de WIA-uitkering van de overheid, maximaal vier jaar.	Nee.
<b>Pensioengevend salaris</b>	Maximaal € 114.866.	Maximaal € 114.866.	Geen maximum.
<b>Franchise</b>	Cao Zorgverz.: € 15.015. Cao Verzekeraars: € 15.203.		€ 114.866.
<b>Toeslagverlening</b>	Voorwaardelijk, op basis van de algemene prijsontwikkeling.	Nee, alleen bij ingegane uitkeringen van partner- en wezenpensioen.	Nee.
<b>Bijdrage werknemer</b>	Vastgelegd in (collectieve) arbeidsovereenkomst.	Vastgelegd in (collectieve) arbeidsovereenkomst.	Vastgelegd in (collectieve) arbeidsovereenkomst.

## 5.2 Aanpassingen pensioenreglementen en uitvoeringsovereenkomsten

De drie pensioenreglementen zijn per 1 januari 2022 aangepast. De hoofdpunten van de aanpassingen betreft:

- Zoals elk jaar zijn verschillende bedragen aangepast: zoals de franchise (het bedrag waarover bij SBZ Pensioen geen pensioen wordt opgebouwd omdat er AOW is), het grensbedrag voor de Nettopensioenregeling en andere bedragen als gevolg van wettelijke aanpassingen.
- Daarnaast zijn bepalingen over nieuwe wettelijke mogelijkheden voor waardeoverdracht van pensioen en afkoop van klein pensioen in de Nettopensioenregeling vastgelegd.
- Een aantal bepalingen rondom premievrije voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid is verduidelijkt. Ook is wat er gebeurt bij premievrijstelling als een werkgever wisselt tussen de Middelloonregeling en de Beschikbarepremieregeling toegevoegd aan de reglementen. Bij teksten over arbeidsongeschiktheidspensioen wordt nauwer aangesloten bij de daadwerkelijk uitkering om verwarring te voorkomen.
- Tot slot zijn diverse tekstuele wijzigingen toegepast om de leesbaarheid en begrijpbaarheid te vergroten.

In februari 2022 is een artikel gewijd aan deze wijzigingen in PensioenActueel om deelnemers en werkgevers hierover te informeren.

De model uitvoeringsovereenkomsten zijn, in hoofdlijnen, aangepast waar dat volgt uit aanpassingen in de desbetreffende pensioenreglementen.

## 5.3 Toeslagverlening

Er zijn wettelijk, strenge voorwaarden gesteld aan toeslagverlening. Toeslagverlening kan alleen als de toeslag toekomstbestendig is. Het toeslagbeleid van het fonds staat toeslagverlening op de pensioenen van deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers toe indien de beleidsdekkingsgraad meer dan 110% bedraagt. Deze toeslagverlening is gerelateerd aan een prijsindex (CPI alle bestedingen). Er bestaat geen recht op toeslagverlening en er is dus geen zekerheid of en in hoeverre het fonds in de toekomst een toeslag zal verlenen. Het fonds reserveert namelijk geen gelden voor toekomstige toeslagen en er wordt eveneens geen premie voor in rekening gebracht. SBZ Pensioen heeft niet mogen besluiten tot een eventuele extra toeslagverlening omdat er geen eensluidende intentie tot invaren was onder de sociale partners medio 2022 (een wettelijke voorwaarde waarin niet voldaan kon worden).

Ook SBZ Pensioen heeft een beleid waarbij vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% een (gedeeltelijke) toeslag verleend kan worden. Sinds 2019 kent SBZ Pensioen naast een uitkeringsovereenkomst (Middelloonregeling) ook premieovereenkomsten (Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling). De (totale) beleidsdekkingsgraad wordt vastgesteld inclusief dat deel van de voorziening (Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling) waar geen toeslag over verleend wordt. Dit zou een negatief effect op de toeslagverlening hebben. Voor deze ondergrens van 110% heeft het fonds ontheffing van DNB gekregen. Het mag voor de ondergrens uitgaan van een gewogen gemiddelde ondergrens. Deze gewogen gemiddelde ondergrens wordt bepaald door voor het deel in eigen beheer (risico fonds) de 110%-grens te hanteren en voor de zuivere premieovereenkomsten (risico deelnemers) de grens van de technische voorzieningen (TV) plus het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) te hanteren.

De beleidsdekkingsgraad per 31 oktober 2022 was met 120,5% hoger dan 110%. Mede gezien de eis tot toekomstbestendigheid heeft het Bestuur in november 2022 besloten een toeslag van 5,9% per 1 januari 2023 te verlenen op de lopende pensioenen en de tot en met 31 december 2022 opgebouwde pensioenaanspraken van de actieve deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers in de Middelloonregeling. De toeslagverlening is ook van toepassing op het nabestaandenpensioen in de Beschikbarepremieregeling. Deze zijn eveneens met 5,9% verhoogd. De verandering van arbeidsongeschiktheidspensioen is afhankelijk van een aantal factoren en betrokkenen zijn daar begin 2023 persoonlijk over bericht. Toeslagverlening is niet van toepassing op het persoonlijk pensioenkapitaal of een aanspraak in het Collectief Variabel Pensioen (CVP). Het CVP wordt ieder jaar per 1 juli verhoogd of verlaagd aan de hand van de behaalde resultaten.

### *Indexatie-achterstand middelloonregeling*

SBZ Pensioen heeft het beleid om eventueel in het verleden niet toegekende toeslagen niet alsnog toe te kennen. Het fonds biedt wel de mogelijkheid tot extra toeslagen indien de financiële positie dit toelaat. Deze extra toeslagen kunnen indirect zorgen voor het herstel van gemiste toeslagen. In het verslagjaar bedraagt de



indexatieachterstand (inclusief de toeslag van 5,9% per 1 januari 2023) ten opzichte van de prijsindex 20,2% voor de niet-actieven en 17,5% voor de actieven. De toename in deze achterstand (ondanks het toekennen van 5,9% aan indexatie) is te wijten aan de historisch hoge prijsinflatie van eind oktober 2021 op eind oktober 2022, namelijk 16,93%.

#### *Aanpassingen variabel pensioen*

Deelnemers aan de Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling hebben een pensioenkapitaal of nemen deel in het Collectief Variabel Pensioen (CVP). Toeslagverlening is niet van toepassing op persoonlijk pensioenkapitaal of een aanspraak in het CVP. De pensioenkapitalen bewegen iedere dag mee met de resultaten. In het CVP werkt dat anders. De variabele pensioenen in het CVP stelt SBZ Pensioen eens per jaar bij. Er is een CVP voor de Beschikbarepremieregeling en één voor de Nettopensioenregeling. Het beschikbare resultaat over 2022 daarin was respectievelijk 9,7% en 4,9%. Het fonds spreidt het beschikbare resultaat over drie jaar (resp. 3,433% en 1,723% per jaar) en doet dat ieder jaar. Goede en slechte jaren kunnen elkaar zo (deels) compenseren. Zo worden fluctuaties in de pensioenen beperkt.

Hieronder staan de resultaten over de afgelopen drie jaren en wat dat betekent voor de variabele pensioenen. De uiteindelijke bijstelling voor een deelnemer in het CVP hangt niet alleen af van bovenstaande percentages maar ook van zijn of haar instap- en uitkeringsmomenten.

#### **Beschikbarepremieregeling**

Kalenderjaar	Beschikbaar resultaat	Aanpassing variabel pensioen (spreiding over 3 jaar)*				
		1-7-2021	1-7-2022	1-7-2023	1-7-2024	1-7-2025
2020	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2021	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
2022	9,7%	n.v.t.	n.v.t.	3,433%	3,433%	3,433%

#### **Nettopensioenregeling**

Kalenderjaar	Beschikbaar resultaat	Aanpassing variabel pensioen (spreiding over 3 jaar)*				
		1-7-2021	1-7-2022	1-7-2023	1-7-2024	1-7-2025
2020	-4,9%	-1,643%	-1,643%	-1,643%	0	0
2021	10,4%	n.v.t.	3,596%	3,596%	3,596%	0
2022	4,9%	n.v.t.	n.v.t.	1,723%	1,723%	1,723%

De berekening van de aanpassing is niet simpelweg delen door drie. Er is sprake van een rente-effect en ook neemt het fonds, bijvoorbeeld, voorspellingen van hoeveel mensen er de komende jaren overlijden mee. Meer uitleg over het Collectief Variabel Pensioen (CVP) en de spreiding van resultaten is [hier](#) te vinden op de website van het fonds.

#### *Communicatie over toeslagverlening*

Pensioenfondsen moeten correct, duidelijk en evenwichtig informeren over wat de komende jaren verwacht mag worden aan verhoging of verlaging van pensioenen. SBZ Pensioen heeft beleid opgesteld hoe en op welke momenten over toeslagverlening wordt gecommuniceerd. Dat beleid wordt besproken voordat toeslagverlening wel of niet verleend wordt.

Bij de communicatie aan deelnemers over verhogingen van pensioen legt SBZ Pensioen uit dat de prijzen de afgelopen jaren harder zijn gestegen dan het pensioen. Daardoor kunnen deelnemers minder kopen met hun pensioen dan in het verleden. Ook is het de verwachting van SBZ Pensioen dat de komende jaren het pensioen waarschijnlijk minder verhoogd wordt dan de prijzen. Het pensioen kan in uitzonderlijke situaties ook worden verlaagd. De afgelopen jaren is het pensioen niet verlaagd.

## 6. Financiële paragraaf

### 6.1 Financiële positie

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Pensioenvermogen	Technische voorziening	Dekkingsgraad (%)
<b>Stand per 1 januari 2022</b>	7.200.547	6.163.559	116,8%%
<b>Premie</b>	115.385	111.501	-0,2%
<b>Uitkeringen</b>	-117.142	-118.138.711	0,3%
<b>Toeslagen</b>	0	247.217	-4,5%
<b>Wijziging rentetermijnstructuur</b>	0	-1.878.727	51,2%
<b>Rendement</b>	-1.757.623	-38.869	-28,0%
<b>Overig</b>	-14.502	57.513	-1,3%
<b>Kruiseffect</b>	0	0	-14,9%
<b>Stand per 31 december 2022</b>	5.426.665	4.544.056	119,4%

Het pensioenvermogen is gelijk aan het belegd vermogen plus 'het saldo van overige vorderingen en overlopende activa' minus 'overige schulden en overlopende passiva'. De technische voorziening is gelijk aan de voorziening die nodig is om de pensioenaanspraken van de deelnemers op het fonds te dekken. De technische voorziening per 31 december 2022 is gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De bepaling van de procentuele effecten van de diverse resultaatbronnen op de dekkingsgraad zijn conform de richtlijnen van DNB uitgedrukt ten opzichte van de primo dekkingsgraad. Dit zorgt ervoor dat de optelling van de primo dekkingsgraad plus alle afzonderlijke procentuele effecten niet leidt tot de ultimo dekkingsgraad. Het verschil betreft de kruiseffecten en wordt verantwoord onder de noemer "Kruiseffect". Naarmate de diverse resultaatbronnen groter zijn (zoals in 2022 het geval is) worden ook de effecten tussen deze resultaatbronnen (kruiseffecten) groter.

<i>Beleidsdekkingsgraad ultimo jaar (op basis van jaarrekening)</i>		
	<b>2022</b>	<b>2021</b>
<b>Beleidsdekkingsgraden ultimo</b>	121,1%	112,1%
<b>Vereiste dekkingsgraad ultimo</b>	117,5%	116,5%
<b>Minimaal vereiste dekkingsgraad ultimo</b>	104,3%	104,4%
<b>Gemiddelde interest van verplichtingen</b>	2,5%	0,6%

<i>Saldo baten en lasten over de afgelopen jaren</i>		
<i>Bedragen x 1.000 Euro</i>	<b>2022</b>	<b>2021</b>
	EUR	EUR
<b>Premieresultaat</b>	3.864	3.474
<b>Interestresultaat</b>	159.973	579.747
<b>Overig resultaat</b>	-318.762	-6.486
<b>Saldo van baten en lasten</b>	-154.379	576.735

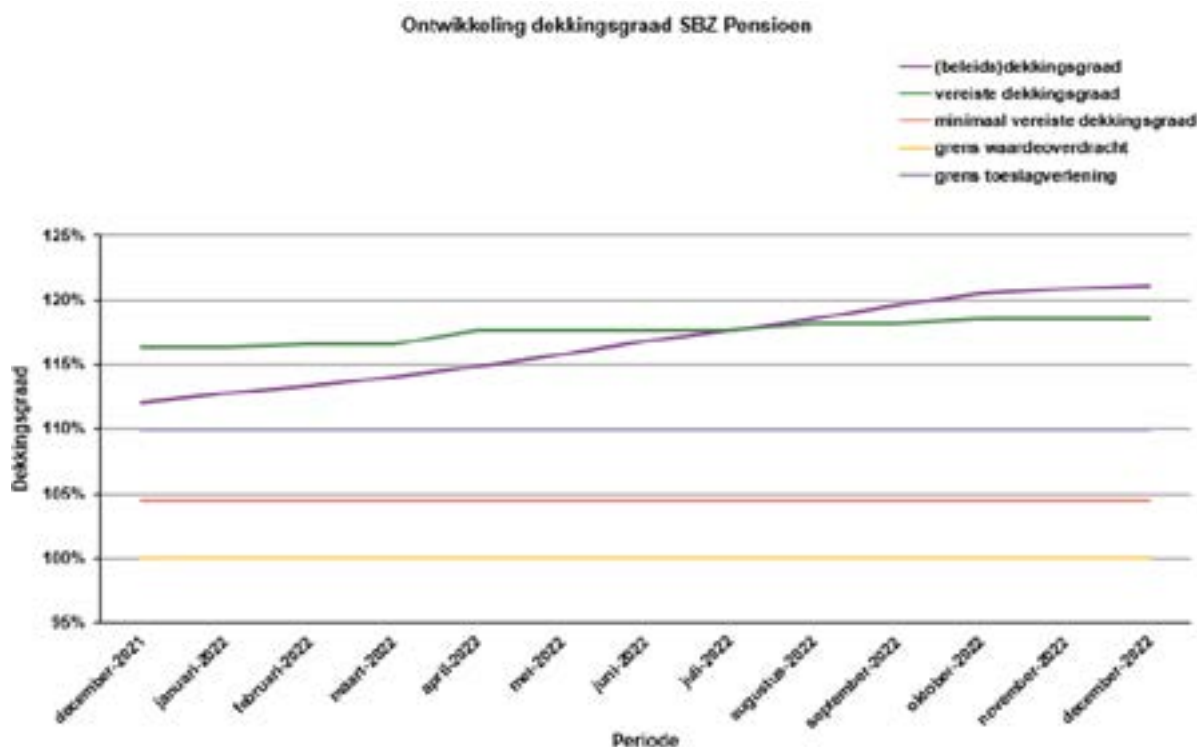
De feitelijke premie minus opslag voor directe kosten, is hoger dan het actuarieel benodigd bedrag voor coming service aanspraken, risicokoopsommen overlijden en arbeidsongeschiktheid, inclusief excassokosten. Dit komt terug in een premiedekkingsgraad hoger dan 100% (namelijk 113%).

## Solvabiliteit

De dekkingsgraad is in 2022 gestegen van 116,8% naar 119,4%. Het gerealiseerde beleggingsresultaat leverde een negatieve bijdrage aan de dekkingsgraad. De wijziging van de rentetermijnstructuur leverde daarentegen een positieve bijdrage aan de dekkingsgraad.

De beleidsdekkingsgraad is sinds 1 januari 2015 leidend voor beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is de uitkomst van het gemiddelde van de (UFR-)dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Per 1 januari 2022 bedroeg deze 112,1% en per 31 december 2022 121,1%. Eens per jaar berekent het fonds zijn reële dekkingsgraad. Deze bedraagt ultimo 2022 91,8% (2021: 90,6%).

Onderstaande grafiek geeft de maand-op-maand-ontwikkeling aan van de beleidsdekkingsgraad, de vereiste dekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad over het jaar:



## 6.2 Geen actualisatie herstelplan in 2022

Wanneer de beleidsdekkingsgraad van een fonds lager is dan de vereiste dekkingsgraad is sprake van een reservetekort en dient een fonds een herstelplan op te stellen en te actualiseren, zolang sprake is van een dergelijk tekort. In 2022 heeft DNB aangegeven dat het fonds geen actualisatie hoeft uit te voeren vanwege het herstel van de dekkingsgraad over 2021. Het Bestuur heeft ervoor gekozen die actualisatie dan ook niet uit te voeren. Los daarvan is op de balansdatum 2022 geen sprake van een beleidsdekkingsgraad die zich onder de vereiste dekkingsgraad bevond.

## 6.3 Premiebeleid

### Feitelijke premie pensioenregelingen

De feitelijke premie die door de aangesloten organisaties jaarlijks verschuldigd is voor de deelname aan de Middelloonregeling wordt per deelnemer berekend en is in beginsel gelijk aan de actuariële premie, zijnde de koopsom voor de pensioenopbouw van de actieve deelnemers inclusief de benodigde opslagen voor kosten, premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (coming service) en opslag voor de aanwezige reserve. De feitelijke premie wordt vastgesteld op basis van de in de Abtn vermelde actuariële grondslagen.

De voorwaardelijke toeslagen aan deelnemers zijn gebaseerd op de algemene prijsontwikkeling, indien de financiële positie van SBZ Pensioen dit toelaat. Hiervoor wordt niet gereserveerd en hiervoor wordt geen premie in rekening gebracht. Een eventuele verhoging wordt jaarlijks door het Bestuur vastgesteld.

De risicopremie voor het aanvullend arbeidsongeschiktheidspensioen en tijdelijk partnerpensioen wordt separaat vastgesteld. Deze wordt periodiek herijkt op grond van de opgedane ervaringen. Het Bestuur stelt jaarlijks de premie voor het arbeidsongeschiktheidspensioen zodanig vast, dat het toekomstig uit te keren arbeidsongeschiktheidspensioen wordt gedekt.

Als de feitelijke premie hoger is dan voor de bij de cao betrokken sociale partners acceptabel, kunnen de bij de cao betrokken sociale partners de pensioenovereenkomst aanpassen door de hoogte van de op te bouwen aanspraken in de toekomst naar beneden bij te stellen.

In geval van een crisissituatie kan besloten worden de feitelijke premie tijdelijk te verhogen naar een niveau waarbij de actuariële inkoop van aanspraken (ten minste) kostendekkend is.

Feitelijke premie over 2022 (Bedragen x € 1.000):

	<b>Premie 2022</b>	111.441
	<b>Uitvoeringskosten</b>	1.234
	<b>Solvabiliteitsopslag</b>	4.518
	<b>Totaal</b>	117.193

Hieronder staat de verdeling van de feitelijke premie naar de drie pensioenregelingen van SBZ Pensioen (MLR staat voor Middelloonregeling, BPR voor Beschikbarepremieregeling en NPR voor Nettopensioenregeling).

	<b>MLR</b>	<b>BPR</b>	<b>NPR</b>
<b>Premie 2022</b>	29.754	81.109	578
<b>Uitvoeringskosten</b>	501	715	18
<b>Solvabiliteitsopslag</b>	4.501	0	17
<b>Totaal</b>	34.756	81.824	613

### (Gedempte) kostendekkende premie

De gedempte kostendekkende premie onderscheidt zich qua actuariële grondslagen van de feitelijke premie op het volgende onderdeel:

- Opslag voor kosten: de opslag voor kosten bestaat uit de gemaakte kosten in het betreffende boekjaar minus de vrijgevallen excassokosten door het doen van uitkeringen.

Het verwacht rendement is gebaseerd op de beleggingsmix van SBZ Pensioen behorende bij de Middelloonregeling en de bijbehorende rendementen, waarbij de rendementen per beleggingscategorie gelijk zijn gesteld aan de maximale rendementen zoals voorgeschreven door de Commissie Parameters 2019. Daarnaast wordt een correctie toegepast in verband met toekomstbestendige toeslagverlening door middel van een toeslagcurve. Deze toeslagcurve is gebaseerd op de prijsinflatie en kent een ingroeipad voor de eerste vijf jaar. Bij het ingroeipad zoals gepubliceerd door DNB worden de minimale groeivoet voor het prijsindexcijfer voor het eerste jaar gelijkgesteld aan de CPB-ramingen.

Voor het ingroeipad wordt jaarlijks uitgegaan van het door DNB gepubliceerde ingroeipad per 1 oktober van het voorgaande jaar. Daarbij betreft het ingroeipad forward rates. Als startpunt voor de vaststelling van het verwacht rendement voor de periode 2021 tot 2025 wordt het verwacht rendement op AAA-vastrentende waarden gelijk gesteld aan de door DNB gepubliceerde RTS per 30 september 2020 (voor pensioenfondsen) gehanteerd. De rendementscurve kan jaarlijks wijzigen als gevolg van wijzigingen in het beleggingsbeleid, de ratingverdeling en/of het ingroeipad. Het Bestuur kan op advies van de adviserend actuaaris het gehanteerde verwachte rendement aanpassen indien marktomstandigheden dit noodzakelijk maken.

De kostendekkende premie onderscheidt zich qua actuariële grondslagen van de feitelijke premie op de volgende onderdelen:

- Opslag voor kosten: de opslag voor kosten bestaat uit de gemaakte kosten in het betreffende boekjaar minus de vrijgevallen excassokosten door het doen van uitkeringen.
- Interest: de primo boekjaar geldende door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.
- Solvabiliteitsopslag: voor de kostendekkende premie wordt een solvabiliteitsopslag gehanteerd ter grootte van de opslag benodigd voor de vereiste dekkingsgraad (voor risico fonds) primo boekjaar op basis van de strategische mix.

Kostendekkende premie over 2022 (Bedragen x 1.000)

<b>Premie 2022 (incl. risicokoopsom overlijden, premievrijstelling en arbeidsongeschiktheid)</b>	111.553
<b>Uitvoeringskosten</b>	1.808
<b>Solvabiliteitsopslag (16,5%)</b>	5.857
<b>Totaal</b>	119.218

De procentuele solvabiliteitsopslag bij de zuivere kostendekkende premie is gelijk aan het percentage vereist eigen vermogen per 31 december 2021 voor de Middelloonregeling, overeenkomstig wat hieromtrent in de Abtn is opgenomen.

Hieronder staat de verdeling van de kostendekkende premie naar de drie pensioenregelingen van SBZ Pensioen (MLR staat voor Middelloonregeling, BPR voor Beschikbarepremieregeling en NPR voor Nettopensioenregeling).

	<b>MLR</b>	<b>BPR</b>	<b>NPR</b>
<b>Premie 2022</b>	27.380	83.595	578
<b>Uitvoeringskosten</b>	1.075	715	18
<b>Solvabiliteitsopslag</b>	4.518	1.322	17
<b>Totaal</b>	32.973	85.632	613

Het verschil bij de Beschikbarepremieregeling tussen de feitelijke premie en de (gedempte) kostendekkende premie wordt veroorzaakt door de risicokoopsom Anw en de risicokoopsom voor arbeidsongeschiktheidspensioen. Dit is omdat deze onderdelen in de ex-ante premie ook toegerekend worden aan de Beschikbarepremieregeling. Het betreft deelnemers die in de Beschikbarepremieregeling zitten en verzekerd zijn voor deze risico's. In de feitelijke premie wordt het overlijdens- en het arbeidsongeschiktheidsrisico geboekt in de Middelloonregeling.

Hieronder staat de verdeling van de gedempte kostendekkende premie naar de drie pensioenregelingen van SBZ Pensioen (MLR staat voor Middelloonregeling, BPR voor Beschikbarepremieregeling en NPR voor Nettopensioenregeling).

Gedempte kostendekkende premie over 2022 (Bedragen x € 1.000):

<b>Premie 2022 (incl. risicokoopsom overlijden, premievrijstelling en arbeidsongeschiktheid)</b>	97.068
<b>Uitvoeringskosten</b>	1.808
<b>Solvabiliteitsopslag (16,5%)</b>	3.467
<b>Voorwaardelijke toeslagverlening</b>	8.353
<b>Totaal</b>	110.696

De procentuele solvabiliteitsopslag bij de gedempte kostendekkende premie is gelijk aan het percentage vereist eigen vermogen per 31 december 2021 voor de Middelloonregeling, overeenkomstig wat hieromtrent in de Abtn is opgenomen.

Hieronder staat de verdeling van de gedempte kostendekkende premie naar de drie pensioenregelingen van SBZ Pensioen (MLR staat voor Middelloonregeling, BPR voor Beschikbarepremieregeling en NPR voor Nettopensioenregeling).

	<b>MLR</b>	<b>BPR</b>	<b>NPR</b>
<b>Premie 2022</b>	13.811	82.679	578
<b>Uitvoeringskosten</b>	1.075	715	18
<b>Solvabiliteitsopslag</b>	2.279	1.171	17
<b>Voorwaardelijke toeslaverlening</b>	8.353	0	0
<b>Totaal</b>	25.518	84.565	613

Het verschil bij de Beschikbarepremieregeling tussen de feitelijke premie en de (gedempte) kostendekkende premie wordt veroorzaakt door de risicokoopsom Anw en de risicokoopsom voor arbeidsongeschiktheidspensioen. Dit is omdat deze onderdelen in de ex-ante premie ook toegerekend worden aan de Beschikbarepremieregeling. Het betreft deelnemers die in de Beschikbarepremieregeling zitten en verzekerd zijn voor deze risico's. In de feitelijke premie wordt het overlijdens- en het arbeidsongeschiktheidsrisico geboekt in de Middelloonregeling.

Bij de bepaling van de gedempte kostendekkende premie is rekening gehouden met de toeslagambitie op basis van verwachte prijsinflatie (CPI, alle bestedingen). Er is daarom sprake van een opslag voor voorwaardelijke toeslagverlening.

De hierboven vermelde premies zijn ex-post vastgesteld, in het boekjaar was de feitelijke premie hoger dan de gedempte kostendekkende premie. Daarmee voldoet de feitelijke premie aan artikel 128 van de Pensioenwet. Er is in het boekjaar geen sprake geweest van een premiekorting of terugstorting omdat de premie ex-ante wel kostendekkend was en de kostencomponent die daarin is opgenomen naar verwachting (en ook in de realisatie, blijkens de positieve resultaten op kosten in voorgaande jaren) toereikend was.

## Premie arbeidsongeschiktheidspensioen

Het Bestuur stelt de premie voor het aanvullend arbeidsongeschiktheidspensioen separaat vast. Periodiek herijkt het Bestuur deze premie op grond van de opgedane ervaringen. Dat is in 2022 gebeurd en heeft geleid tot hogere premies vanaf 1 januari 2023 (10%-punt stijging).

Premie arbeidsongeschiktheidsverzekering 2022 (met tussen haakjes de cijfers over 2021):

	<b>85% resp. 80% aanvulling gedurende derde tot en met zesde ziektejaar; 75% resp. 70% daarna</b>	<b>85% resp. 80% aanvulling tot de pensioendatum</b>
<b>Van het salaris tot maximum dagloon</b>	0,1% (0,1%)	0,4% (0,4%)
<b>Van het salarisdeel boven maximumdagloon</b>	2,0% (2,0%)	2,2% (2,2%)

De premie voor de premievrije voortzetting van de pensioenopbouw gedurende arbeidsongeschiktheid bedraagt voor 2022 4,0% (2021: 4,0%) van de premie, die verschuldigd is voor de pensioenopbouw in het boekjaar.

SBZ Pensioen houdt rekening met een voorziening voor actieve deelnemers die ziek zijn geworden, maar nog niet als zodanig bij SBZ Pensioen zijn aangemeld, omdat ze korter dan twee jaar ziek zijn. Dit is de zogenoemde Incurred But Not Reported (IBNR) voorziening. Voor de vaststelling van die voorziening wordt uitgegaan van de risicopremies die in de laatste twee jaar zijn betaald. Er wordt verondersteld dat de risicopremie een goede



inschatting geeft van de schadelast die uit het te verzekeren risico voortvloeit. De termijn van twee jaar sluit aan bij de wachttijd voor de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen). Daarnaast kent SBZ Pensioen voor het arbeidsongeschiktheidspensioen ook een technische voorziening IBNR. Deze is gelijk aan de risicopremies van de laatste twee jaar.

## 6.4 Kosten

### Kosten uitvoering pensioenbeheer alle pensioenregelingen

Het fonds maakt voor de uitvoering van de regeling diverse kosten. De kosten van pensioenbeheer bedroegen voor 2022 € 4,2 miljoen (2021 € 3,8 miljoen). Omgerekend is dit € 214 per deelnemer/pensioengerechtigde (2021 € 195). Een deel van de uitvoeringskosten heeft betrekking op het project om over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. Over 2022 gaat het hier op basis van een schatting om een bedrag van ongeveer € 232K. Dit bedrag betreft voorbereidingskosten van de pensioenuitvoeringsorganisatie APS (ruim € 134K en € 98K aan projectkosten). Indien rekening gehouden wordt met dat bedrag over een gelijk aantal normdeelnemers komen de genormaliseerde kosten (exclusief impact van het project) uit op € 202 per deelnemer/pensioengerechtigde. Er heeft geen vergelijkbare herrekening plaatsgevonden voor boekjaar 2021.

De kosten voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden hebben betrekking op alle werkzaamheden die direct aan het fonds in rekening worden gebracht onder aftrek van de toerekening aan het vermogensbeheer. Het bedrag aan uitvoeringskosten voor het pensioenbeheer bestaat uit:

<b>Uitvoeringskosten pensioenbeheer (x € 1.000)</b>	<b>2022</b>	<b>2021</b>
<b>Kosten (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden</b>	1.994	1.887
<b>Kosten werkgevers</b>	311	294
<b>Kosten Bestuur</b>	565	533
<b>Kosten financieel beheer</b>	1.331	1.067
<b>Totaal</b>	<b>4.201</b>	<b>3.781</b>

De verdeling kosten deelnemers en kosten werkgevers, ten behoeve van deze opstelling, zijn verdeeld op basis van vaste percentages (86,5% deelnemer, 13,5% werkgever).

#### *Kosten (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden*

De kosten voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden hebben betrekking op alle werkzaamheden die in de pensioenadministratie moeten worden verricht om de aanspraken te administreren en betrokkenen volledig te informeren. Dit zijn bijvoorbeeld werkzaamheden in het kader van de verwerking van werknemersgegevens, pensioentoekenningen, het verwerken van waardeoverdrachten en afkoop, het doen van uitkeringen en de communicatie hierover. Bij communicatie kan gedacht worden aan het beantwoorden van vragen, het verzorgen van de verplichte uitingen zoals het Uniform Pensioenoverzicht (UPO), de start- en stopbrief en het communiceren via het deelnemersportaal.

#### *Kosten werkgevers*

De kosten voor werkgevers hebben betrekking op alle werkzaamheden die in de pensioenadministratie moeten worden verricht als gevolg van contacten met werkgevers. Dit zijn werkzaamheden in het kader van de verwerking van werknemers- en werkgeversgegevens, de incasso van premienota's en de communicatie hierover. Bij communicatie kan gedacht worden aan het beantwoorden van vragen, het verzorgen van werkgeversbijeenkomsten, dan wel presentaties op de werkvloer aan werknemers van aangesloten organisaties en digitale nieuwsbrieven aan werkgevers.

#### *Kosten Bestuur en financieel beheer*

De kosten van Bestuur en financieel beheer hebben betrekking op kosten die verbonden zijn met het besturen van het fonds, de bestuursondersteuning en -adviesing. Ook kosten verbonden aan het toezicht van DNB, AFM, certificerend actuaire, externe accountant, het financieel beheer en juridische kosten maken hier onderdeel van uit.



### Oordeel Bestuur

Het Bestuur heeft de kosten voor pensioenbeheer begin 2021 voor het laatst onderworpen aan een benchmarkonderzoek. Het Bestuur kijkt jaarlijks naar de ontwikkeling van de kosten en blijft streven naar verlaging daarvan. Ten opzichte van boekjaar 2021 zijn de kosten toegenomen. Het aantal normdeelnemers is licht toegenomen, waarbinnen die toename vooral toe te rekenen is aan de pensioengerechtigden. De toegenomen kosten hebben deels te maken met de intensivering van het project om gecontroleerd over te kunnen gaan naar het nieuwe pensioenstelsel in 2025. Naar schatting betreft iets meer dan 5% van de uitvoeringskosten werkzaamheden ten behoeve van dat doel. Het Bestuur stuurt op zowel de genormaliseerde kosten als de (tijdelijk) hogere totale kosten (inclusief effecten van het genoemde project). Het Bestuur vindt de kosten gegeven de huidige omvang van het fonds acceptabel maar realiseert zich dat de kosten per deelnemer lager moeten. Daarom heeft SBZ Pensioen een groeistrategie. Om substantieel te kunnen groeien is het nodig om eerst een goede en tijdige overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te bewerkstelligen. Groei kost tijd maar is wel de meest effectieve manier om de kosten per deelnemer substantieel te laten dalen.

### Kosten vermogensbeheer en transactiekosten Middelloonregeling

De totale uitvoeringskosten van vermogensbeheer en de transactiekosten beliepen voor 2022 € 57,0 miljoen (2021: € 62,2 miljoen). In de tabel hieronder treft u de opbouw van deze kosten aan.

Uitvoeringskosten vermogensbeheer	2022		2021	
	(x € 1.000)	%	(x € 1.000)	%
Bestuur, advies en administratie				
- kosten bestuursondersteuning	1.063	0,017	1.010	0,015
- fiduciaire fees (vast)	7.700	0,124	8.307	0,119
- bewaarloon	1.127	0,018	1.089	0,016
- advieskosten	450	0,007	605	0,009
Beheerkosten (vast)				
- beheerkosten vermogensbeheerders	19.071	0,308	23.421	0,336
- overige kosten	5.205	0,084	5.711	0,082
Beheerkosten (resultaat afhankelijk)				
- performance gerelateerde fees	14.441	0,233	13.690	0,196
Totaal	49.060	0,791	53.837	0,772
Transactiekosten	7.958	0,128	8.439	0,121

De vaste beheerkosten van de onderliggende uitvoerende (asset) managers op basis van het gemiddeld belegd vermogen zijn als volgt uit te splitsen:

(bedragen x € 1.000)	2022		2021	
	Vast	%	Vast	%
Vastrentend	5.541	0,089	7.207	0,103
<u>aandelen</u>	<u>3.744</u>	<u>0,060</u>	4.054	0,059
<i>core portefeuille</i>	<i>9.286</i>	<i>0,149</i>	<i>11.261</i>	<i>0,162</i>
Private equity	2.192	0,035	4.305	0,062
Infrastructuur	1.476	0,024	1.698	0,024
Impactbeleggingen	1.625	0,026	1.592	0,029
<u>vastgoed</u>	<u>4.490</u>	<u>0,072</u>	<u>4.565</u>	<u>0,066</u>
<i>alternatives</i>	<i>9.785</i>	<i>0,158</i>	<i>12.160</i>	<i>0,174</i>
Totaal	<b>19.071</b>	<b>0,0308</b>	<b>23.421</b>	<b>0,0336</b>

De resultaat afhankelijke kosten van de fiduciair manager en onderliggende uitvoerende (asset) managers op basis van het gemiddeld belegd vermogen zijn als volgt uit te splitsen:

(bedragen x € 1.000)	2022		2021	
	Variabel	%	Variabel	%
Fiduciair Beheerder	1.500	0,024	3.965	0,057
Private equity	5.163	0,083	3.352	0,048
Infrastructuur	1.724	0,028	833	0,120
Impactbeleggingen	2.096	0,034	2.587	0,037
<u>Vastgoed</u>	3.957	0,064	2.951	0,042
<i>Alternatives</i>	12.941	0,209	9.725	0,134
Totaal	14.441	0,233	13.690	0,196

*Toelichting uitvoeringskosten vermogensbeheer Middelloonregeling*

In de jaarrekening worden de kosten vermogensbeheer verder gespecificeerd. Overeenkomstig de Richtlijnen voor de jaarverslaglegging 610 worden bepaalde kosten verrekend met aan het vermogensbeheer verbonden opbrengsten. Onderstaand worden de kosten van de uitvoering van het vermogensbeheer en de transactiekosten verder toegelicht. In tegenstelling tot de jaarrekening wordt hier uitgegaan van het principe: 'waar je kosten en opbrengsten hebt, saldeer je niet'. De jaarrekening en toelichting verantwoordt out-of-pocket kosten. Dit bestuursverslag verantwoordt alle kosten, ook als deze onderdeel van de koers of opbrengst zijn. Hierdoor sluiten de kosten in dit bestuursverslag niet direct aan op de jaarrekening.

De in de jaarrekening gepresenteerde vermogensbeheerkosten ad € 18,3 miljoen betreffen de 'out-of-pocket-kosten' aan fiduciair managers, engagementmanager, custodian en de aan vermogensbeheer toegerekende administratiekosten, bestuurskosten en financieel beheer. De vermogensbeheerkosten bestaan daarnaast uit de kosten van transitie management, de kosten van onderliggende uitvoerende managers (inclusief die van beleggingsfondsen en fund of funds) en overige beleggingskosten.

Omdat het gemiddeld belegd vermogen over 2022 is gedaald van € 6,9 miljard naar € 6,2 miljard euro zijn de totale kosten in euro's weliswaar afgenomen maar juist toegenomen als deze worden uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. Er is te zien dat de vaste kosten, die de managers in de beleggingsportefeuille rekenen, zijn afgenomen. De resultaatafhankelijke kosten zijn daarentegen toegenomen. Nieuwe afspraken met de fiduciair beheerder hadden een verlagend effect. Daarentegen leidde het goede resultaat op de alternatieve beleggingen, in combinatie met een hoger vermogen in deze categorieën, tot hogere performance fees.

De kosten (vast en variabel) voor het fiduciair beheer van de beleggingsportefeuille zijn over 2022 in euro's afgenomen. Vooral de variabele beloning van de fiduciair manager van SBZ Pensioen is verlaagd als gevolg van nieuwe contractuele afspraken in aanloop naar de stelseltransitie.

*Toelichting transactiekosten*

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransacties tot stand te brengen en uit te voeren. De vaststelling van transactiekosten wordt bemoeilijkt doordat ze veelal onderdeel zijn van de koers- of prijsvorming. Hierdoor zijn deze kosten niet direct herkenbaar als kosten. Van deze kosten is, voor zover de werkelijke kosten niet bekend zijn, een inschatting gemaakt op basis van geldende transactiekosten per soort belegging en de omzet in de betreffende beleggingscategorie. De transactiekosten betreffen impliciete en expliciete transactiekosten, waaronder (prijs-)verschillen tussen de executieprijs en de mid-prijs op moment van handelen. Bij de beoordeling van de (relatieve) performance van de vermogensbeheerders hoeft hiermee geen rekening te worden gehouden, omdat deze kosten onderdeel vormen van het beleggingsresultaat.

### Beïnvloedingsaspecten kosten vermogensbeheer

De kosten die zijn verbonden aan het vermogensbeheer moeten worden gezien in relatie tot het gekozen uitvoeringsmodel alsmede de gekozen beleggingsmix, bijbehorende benchmarkkosten, het meerjarig rendement en het risico. De omvang van deze kosten wordt door een (combinatie van een) zestal aspecten beïnvloed:

1. De governance: de wijze waarop de beleidsvorming en de uitvoering van het vermogensbeheer is vormgegeven. Het fonds werkt met twee fiduciair beheerders, zijnde een lead overlay manager en een manager of managers. Daarnaast is een engagement & voting manager actief en een custodian die diverse *value add services* (performance meting, compliance monitoring, tax reclaim et cetera) uitvoert. Deze dienstverlener voert ook het collateral management en securities lending uit. Het fonds heeft bestuursondersteuning die een coördinerende en controlerende functie vervult.
2. Beleggingsmix: het fonds maakt keuzes tussen liquide en illiquide beleggingen, waarbij nadrukkelijk rekening wordt gehouden met de daaraan verbonden risico's en kosten. De beheerkosten van alternatieve illiquide beleggingen zijn een veelvoud van de beheerkosten van liquide beleggingen.
3. De mate van actief of passief beheer: het fonds maakt per onderdeel van de beleggingsportefeuille op zorgvuldige wijze een keuze voor de mate van actief of passief beheer. Actief beheer is duurder dan passief management.
4. Directe of indirecte beleggingen: het fonds maakt bij de samenstelling van de beleggingsportefeuille per categorie een keuze voor direct of indirect beleggen (participaties in beleggingsfondsen).
5. Schaalgrootte: het fonds heeft over 2022 een gemiddeld belegd vermogen van circa € 6,2 miljard en vormt daarmee qua vermogen een middelgroot pensioenfonds. Het fonds maakt gebruik van externe (fiduciair) managers.
6. Met de externe managers gemaakte fee-afspraken, die naast de vaste vergoedingen op basis van over meer jaren behaalde rendementen kunnen leiden tot een additionele variabele vergoeding.

### Resultaten actief beheer

Bij de keuzes tussen liquide en illiquide beleggingen, tussen actief en passief beheer en tussen directe en indirecte beleggingen accepteert het fonds een hoger kostenniveau wanneer het verwachte extra rendement de hogere kosten en het (beperkt) hogere risico meer dan compenseert. Continu wordt bewaakt of dit uitgangspunt wordt gerealiseerd. Tot nog toe heeft de gekozen vermogensbeheer structuur geleid tot een hoger extra rendement dan de hiermee gemaakte hogere kosten. Het extra rendement (vóór kosten) door actief beheer was over de afgelopen jaren als volgt:

2022: +0,43% (core portefeuille +1,01%)  
 2021: +1,03% (core portefeuille +0,91%)  
 2020: +1,85% (core portefeuille +2,00%)  
 2019: +1,20% (core portefeuille +0,55%)  
 2018: -/0,20% (core portefeuille -/0,00%)  
 2017: +0,85%  
 2016: +1,75%  
 2015: +0,40%

De managerkosten van de core portefeuille (aandelen en vastrentende waarden) bedragen 0,209% (2021: 0,230%)

### Kosten vermogensbeheer Beschikbarepremie- en Nettopensioenregeling

Eind 2022 en 2021 waren dit de kosten voor het vermogensbeheer over alle deelnemers in deze regelingen genomen.

Totale uitvoeringskosten vermogensbeheer en transactiekosten	2022		2021	
	(x €1000)	%	(x € 1.000)	%
Kosten operationeel beheer	46,04	0,08	44,11	0,42
Kosten beleggingsmodules	129,76	0,24	26,11	0,25
Advieskosten				
Transactiekosten (incl. aan- en verkoop kosten)	127,34	0,23	21,95	0,21
Totaal	303,14	0,55	92,17	0,88

De totale kosten in euro's nemen toe, maar als basispunten van het gemiddeld belegd vermogen nemen zij af. Dit komt door de kosten voor het operationeel beheer. Het betreft hier vaste kosten die jaarlijks worden geïndexeerd.

Omdat er over 2022 sprake is van een hoger gemiddeld belegd vermogen dan over 2021 (€ 55 miljoen versus € 10,4 miljoen) nemen deze kosten als percentage van het belegd vermogen af over 2022.

De kosten van de onderliggende beleggingsmodules zijn als volgt uit te splitsen:

(x € 1.000)	Beheerkosten		In % van GBV	
	2022	2021	2022	2021
Module Rente	34,4	6,4	0,06%	0,06%
Module Rendement	86,9	17,1	0,16%	0,16%
Module Matching	8,4	1,1	0,02%	0,01%
Totaal	129,7	24,6	0,24%	0,23%

De beheerkosten nemen in euro's toe in 2022. Dit komt omdat het vermogen flink is gestegen door inleg van nieuwe premies. Als percentage van het gemiddeld vermogen blijven de kosten ongeveer gelijk.

De kosten per deelnemer voor het vermogensbeheer van deze regelingen zijn afhankelijk van de gekozen beleggingsmix. Deelnemers hebben namelijk de keuze uit drie lifecycles (die naarmate de leeftijd hoger wordt minder in zakelijke waarden en meer in vastrentende waarden beleggen) en kunnen eventueel ook zelf hun eigen portefeuille samenstellen.

#### *Oordeel Bestuur*

De kosten van het vermogensbeheer in de Middelloonregeling zijn hoger dan bij sommige andere pensioenfondsen. Dit komt voornamelijk doordat SBZ Pensioen meer belegt in illiquide beleggingen zoals private equity en infrastructuur. Ook kiest SBZ Pensioen deels voor actief beleggen (in tegenstelling tot passief beleggen waarbij een index strikt gevolgd wordt). Tot nog toe heeft deze keuzes geleid tot een hoger extra rendement dan de hiermee gemoeide hogere kosten. Het Bestuur realiseert zich wel dat in de wereld van beschikbare premieregelingen de kijk op kosten anders is en dat door de lifecyclestructuur mogelijk de hoogste kosten te veel bij een bepaalde groep deelnemers terecht komt. In 2023 zal het Bestuur zich dan ook buigen over dit vraagstuk.

In de Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling belegt SBZ Pensioen niet in de genoemde illiquide categorieën. Hierdoor zijn de kosten lager. Deze keuze heeft te maken met de kleine omvang van deze regelingen. Dit verandert naar verwachting als sociale partners besluiten om de rechten en kapitalen uit de huidige regelingen over te dragen naar de regeling van de toekomst ('invaren').

## 7. Beleggingsparagraaf

### 7.1 Risicohouding

De risicohouding is de mate waarin de deelnemers beleggingsrisico's willen nemen om de doelstellingen te realiseren en de mate waarin deze groep beleggingsrisico's kan lopen. Het pensioenfonds legt de risicohouding vast waarop het beleggingsbeleid is gebaseerd. De risicohouding van SBZ Pensioen wordt als volgt omschreven:

#### Middelloonregeling

- Uitgangspunt is een nominaal pensioen en een reële ambitie conform arbeidsvoorwaardelijke afspraken.
- Sociale partners van alle aangesloten organisaties wensen de pensioenen zo veel mogelijk waardevast en toekomstbestendig te houden. Hiervoor zijn zij bereid risico te nemen in de beleggingen. Zij accepteren dat dit leidt tot een kans op korten van de aanspraken en rechten. Sociale partners wensen echter wel het risico op een tegenvallend pensioenresultaat te beperken.
- Sociale partners van alle aangesloten organisaties spreken de wens uit om de premie te dempen om deze zo stabiel mogelijk te houden. Voornaamste overwegingen hierbij zijn het lage premiestuur en de verwachting dat verdere verhoging ondermijnd is voor de bereidheid tot (vrijwillige) deelname aan SBZ Pensioen.
- Uit hoofde van evenwichtigheid is een voor alle verzekerden gelijke toeslagmaatstaf gekozen (prijsinflatie).
- Bij financiële tegenvallers hebben sociale partners de voorkeur voor de volgende volgorde van maatregelen:
  - wijzigen risicoprofiel
  - verhogen van de premie
  - versoberen regeling (lagere opbouw)Het Bestuur werkt deze maatregelen nader uit in het Financieel crisisplan.
- Indien er gekort moet worden, hebben de sociale partners voorkeur voor een zo laag mogelijke korting om de pensioenuitkeringen van de pensioengerechtigden niet te veel te laten fluctueren. Derhalve wordt voor korten de maximaal toegestane spreiding gehanteerd.

#### *Voor de lange termijn (de ondergrenzen)*

De nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets, uitgevoerd in 2022 vanwege de uitstroom van deelnemers naar de Beschikbarepremieregeling, geeft de volgende uitkomsten:

- A. De mediaan van het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit een dekkingsgraad die gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad bedraagt 91%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%.
- B. Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt 91%. Dit ligt hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%.
- C. Het verwacht pensioenresultaat op fondsniveau startend vanuit de feitelijke dekkingsgraad bedraagt in slecht weer (5% percentiel) 69%. De afwijking van de mediaan zou daarmee 25% bedragen en is kleiner dan de maximaal toegestane afwijking van 35%.

De afgesproken ondergrenzen hebben uitdrukkelijk een signaalfunctie. Worden de ondergrenzen overschreden dan geeft dit aanleiding tot nieuw overleg tussen Bestuur en sociale partners. De uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets begin 2022 gaven geen aanleiding tot dit overleg.

#### *Voor de korte termijn (bandbreedte VEV)*

De bandbreedte rondom het vereist eigen vermogen is bedoeld om uitvoering te geven aan het feitelijke beleggingsbeleid binnen de toegestane bandbreedtes rondom het strategische beleid. De toegestane bandbreedte rondom het VEV bedraagt 4%-punt naar boven en 4%-punt naar beneden.

#### Beschikbarepremie- en Nettopensioenregeling

Voor een premieregeling of een variabele uitkering komt de risicohouding van het fonds tot uitdrukking in de door het fonds gekozen maximaal aanvaardbare afwijking van het pensioen in een pessimistisch scenario ten opzichte van het verwachte pensioen in een verwacht scenario. In de opbouwfase gaat het hierbij om het verwachte pensioen op pensioendatum; in de uitkeringsfase om afwijking van het pensioen van jaar op jaar.

SBZ Pensioen heeft de volgende uitgangspunten gehanteerd voor de Beschikbarepremieregeling en voor de Nettopensioenregeling:

- De regelingen zijn eenvoudig van opzet en de keuzemogelijkheden zijn helder te communiceren met de deelnemers.



- De pensioenregelingen zijn goed te administreren tegen marktconforme kosten.
- De hoogte van de uitkeringen is door de jaren heen stabiel en naar verwachting stijgend, zodat er zicht is op aanpassingen aan de koopkrachtontwikkeling. De ingegane uitkeringen kunnen in enig jaar dalen, maar deze dalingen dienen beperkt te zijn.
- De beleggingsrisico's en biometrische risico's dienen in de uitkeringsfase collectief gedeeld te worden.
- Er dient een geleidelijke overgang te zijn van de opbouwfase naar de uitkeringsfase.
- De deelnemer dient de opt-out mogelijkheid te krijgen om de uitkeringen elders onder te brengen.
- Tijdens de opbouwfase dienen de deelnemers een individuele keuze te kunnen te maken voor leeftijdsafhankelijke lifecycles. De doelstelling is om de default lifecycle zodanig in te richten dat minimaal een zelfde pensioen wordt behaald als volgens de vaste mix van de middelloonregeling, ook in een slecht scenario.
- Daarnaast dient er voor deelnemers die veel kennis en ervaring hebben met zelf beleggen de mogelijkheid te zijn voor vrij beleggen.
- De premiestaffels zijn gebaseerd op 3% rekenrente of een marktrente staffel.

#### Opbouwfase

- Geleidelijke inkoop in het uitkeringscollectief over een periode van 10 jaar voorafgaand aan pensioendatum.
- Vastgestelde uitgangspunten voor de vormgeving van de lifecycles en het hieruit volgende resultaat.

#### Uitkeringsfase

- Vastgestelde uitgangspunten voor enerzijds koopkrachtbehoud en anderzijds stabiliteit en een gemiddeld dalend uitgavenpatroon.
- Bij een beleggingsmix van 30% rendementsportefeuille en 70% matchingportefeuille.
- Default geen stijging of daling inkopen, omdat in combinatie met deze gekozen beleggingsmix wordt voldaan aan de wens ten dele koopkrachtbehoud te bereiken en tegelijk ook aan te sluiten bij het gemiddelde uitgavenpatroon van een pensioengerechtigde.

Het Bestuur heeft de spreiding van beleggingsschokken en overige schokken bij de pensioengerechtigde getoetst. Dit vond laatstelijk plaats in het risicobereidheidsonderzoek BPR dat in het eerste kwartaal van 2022 is uitgevoerd. De uitkomst van het opvolgende overleg is dat er geen noodzaak is tot wijziging van de risicohouding (en aanpassing van de beleggingen in de Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling). Begin 2023 is hier wederom bij stil gestaan en toen is besloten het beleid aan te passen: dat is opgenomen in de Abtn van het fonds.

## **7.2 Beleggingsbeleid**

SBZ Pensioen wil een goed en betaalbaar pensioen regelen voor haar deelnemers. Om dit waar te kunnen maken zijn de pensioenpremies alleen niet genoeg. Daarom wordt het geld belegd en neemt het fonds beleggingsrisico's. Maar SBZ Pensioen wil geen te grote risico's nemen. Want dat zou de financiële gezondheid van het fonds in gevaar kunnen brengen en daarmee het pensioen van de deelnemers. Het Bestuur doet daarom normaliter om het jaar onderzoek naar de beste combinatie van rendement en risico (ALM-studie). Hieruit volgt de strategische portefeuille. Binnen bandbreedtes kan het fonds dynamisch beleid voeren. Hierbij wordt op grond van diverse kwantitatieve en fundamentele beslisriteria risico toegevoegd of afgebouwd.

Op grond van de Pensioenwet houdt het fonds bij het samenstellen en invullen van haar beleggingsbeleid rekening met het volgende:

- Het beleggingsbeleid is vastgesteld door middel van gedegen onderzoek en sluit aan op de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding van het fonds.
- Bij het hiervoor genoemde onderzoek worden realistische en haalbare aannames gehanteerd en gevoeligheidsanalyses uitgevoerd.
- In het onderzoek naar het beleggingsbeleid is expliciet rekening gehouden met de verplichtingenstructuur, inclusief het toeslagbeleid.

De uitgangspunten voor de uitvoering van het beleggingsbeleid zijn verwoord in de Abtn en het Strategisch Beleggingsbeleid. SBZ Pensioen opereert in een maatschappelijke context. MVB speelt dan ook een grote rol binnen het pensioenfonds.

## 7.2.1 Portefeuillesamenstelling Middelloonregeling

Het fundament voor de portefeuillesamenstelling in 2022 is gelegd met het ALM-onderzoek dat in 2020 plaatsvond. De portefeuille is in 2022 op een aantal terreinen aangepast. Zo is in 2022 de allocatie naar EMD Hard Currency, Bank Loans en EMD Local Currency (fonds) verkocht ten gunste van een passief beheerd EMD LC-mandaat bij manager State Street. Een mandaatinvulling geeft ons de mogelijkheid om ons Landenbeleid in deze portefeuille te implementeren. Ook heeft SBZ Pensioen in 2022 de allocatie naar aandelen opkomende markten verkocht met als voornaamste reden het niet kunnen implementeren van ons Landenbeleid in deze allocatie. De volledige opbrengst is aangewend voor beleggingen in de wereldwijde aandelenportefeuille waarmee het fonds wél invulling kan geven aan zijn landenbeleid.

In lijn met het beleid van SBZ Pensioen heeft in 2022 weer een ALM-onderzoek plaatsgevonden. Als uitgangspunten zijn hierbij de uitkomsten genomen van het risicobereidheidsonderzoek BPR dat in het eerste kwartaal van 2022 is gehouden onder deelnemers van SBZ Pensioen. In het ALM-onderzoek stond centraal hoe wij kunnen inspelen op de nieuwe pensioenregels waar de regering aan werkt. In het bijzonder is er gekeken of de huidige portefeuillesamenstelling nog geschikt is voor een eventuele overgang naar één van de twee pensioenregelingen die de regering gaat voorschrijven.

In onderstaande tabel vindt u de marktwaarde van de portefeuille en de verdeling van het vermogen over de verschillende deelportefeuilles per zowel ultimo 2021 als ultimo 2022. In de jaarrekening worden de beleggingen weergegeven naar beleggingscategorie inclusief cash, vorderingen en schulden per beleggingscategorie.

Bedragen (x € 1.000):	Marktwaarde per 31 december 2022			Marktwaarde per 31 december 2021		
	Bedrag	Percentage	Norm-%	Bedrag	Percentage	Norm-%
<b>Matching Totaal</b>	3.003.671	56,36%	<b>60,0%</b>	4.344.034	60,52%	<b>60,0%</b>
<i>Matching Core</i>			25,0%			25,0%
Rente afdekking matchportefeuille	-196.690	-3,69%	N.v.t.	-40.587	-0,58%	N.v.t.
Valuta afdekking matchportefeuille	74.874	1,40%	N.v.t.	-23.821	-0,33%	N.v.t.
Euro Staatsobligaties	1.048.578	19,68%	20,0%	1.580.943	22,03%	20,0%
Euro Staatsobligaties- Long duration	245.159	4,60%	5,0%	358.980	5,00%	5,0%
<i>Matching overig</i>			35,0%			35,0%
Hypotheke	516.980	9,70%	10,0%	623.168	8,68%	10,0%
Bedrijfsobligaties	1.314.770	24,67%	25,0%	1.845.333	25,72%	25,0%
<b>Return Totaal</b>	2.325.807	43,64%	<b>40,0%</b>	2.831.342	39,47%	<b>40,0%</b>
<i>Return Core</i>			27,5%			27,5%
Aandelen wereldwijd	1.199.084	22,50%	22,50	1.507.324	21,01%	19,75%
Aandelen EM core				186.303	2,60%	2,75%
Aandelen EM ext.						
EMD LC	271.994	5,10%	5,0%	101.752	1,42%	5,0%
EMD HC				95.376	1,33%	
Leveraged Loans				171.240	2,39%	
Valuta afdekking returnportefeuille	69.577	1,31%	N.v.t.	-19.949	-0,28%	N.v.t.
<i>Return Alternatives</i>		14,7%	12,5%	789.296	11,00 %	12,5%
Onroerend goed	434.092	8,15%	6,0%	455.217	6,34%	6,0%
Private equity	138.438	2,60%	1,5%	139.044	1,94%	1,5%
Infrastructuur	77.844	1,46%	1,5%	74.308	1,04%	1,5%
Impact investments	91.920	1,72%	2,0%	79.182	1,10%	2,0%

Cash	42.858	0,81%	1,5%	41.545	0,58%	1,5%
<b>Totaal portefeuilles</b>	<b>5.329.478</b>	<b>100%</b>		<b>7.175.517</b>	<b>100,0%</b>	

\* Er is in het Strategisch Beleggingsbeleid 2021 een strategisch allocatie van 5% naar uitsluitend EMD LC. Daar vallen zowel EMD LC alsook EMD HC en bank loans onder. Er is dus geen normgewicht geformuleerd voor HC en Bank Loans. In 2022 is de strategische allocatie van 5% EMD LC ook volledig in die categorie ingevuld.

De werkelijke portefeuille wijkt geregeld, binnen bandbreedtes, af van de strategische normportefeuille. Dit komt door verschillen in waardeontwikkeling, verminderde liquiditeit of toegankelijkheid van de betreffende beleggingstitels (zoals vastgoed, infrastructuur en private equity), of door dynamisch beleid.

#### *Matchingportefeuille*

De matchingportefeuille heeft als voornaamste doel om een deel van het renterisico van de pensioenaanspraken af te dekken. Het vormt het min of meer zekere blok van de beleggingsportefeuille. Deze portefeuille belegt dan ook voornamelijk in kredietwaardige staatsobligaties, bedrijfsobligaties en woninghypotheken.

#### *Returnportefeuille*

De return (of rendements)portefeuille heeft als hoofddoel om extra rendement te behalen door een grotere verscheidenheid aan risicobronnen aan te boren. Blootstelling naar aandelenrisico vormt de groeimotor voor de beleggingsportefeuille. Het brengt meer wisselvalligheid in de resultaten maar is van groot belang voor het behalen van voldoende rendement op de langere termijn. De portefeuille is grotendeels belegd in de Wereldwijde Aandelenportefeuille. Daarnaast kende SBZ Pensioen in 2022 een separate allocatie naar opkomende landen. Zowel de Wereldwijde Aandelen als de Opkomende Landen aandelenportefeuille zijn gespreid over meerdere beleggingsstrategieën, sectoren, landen en kapitalisatiewaarden. Naast aandelen wordt ook belegd in staatsobligaties in opkomende landen en leningen met een lagere kredietwaardigheid en daarmee groter rendementspotentieel.

Ook de portefeuille Alternatieve Beleggingen behoort tot de returnportefeuille. De basis voor het beleggen in deze portefeuille is de verwachting dat deze het rendementsrisicoprofiel van de totale portefeuille zal verbeteren doordat er nieuwe bronnen van rendementen worden aangeboord. De portefeuille bestaat uit beleggingen in vastgoed, infrastructuur, private equity en impactbeleggingen.

#### *Overlays*

##### *Afdekking renterisico*

De strategische afdekking mag variëren tussen 52,5% en 67,5% van de waarde van de verplichtingen op markttrente. Daarnaast geldt een operationele bandbreedte van +/- 2,5%-punt. In heel 2022 is een neutrale positie (60% hedge op basis van markttrente) nagestreefd.

##### *Afdekking aandelenrisico*

Het fonds heeft in 2022 geen bescherming op de aandelenportefeuille gehad.

##### *Afdekking valutarisico*

Binnen verschillende mandaten wordt in vreemde valuta belegd. De resultaten van de managers die beleggen in vreemde valuta zijn afhankelijk van valutaschommelingen. Het valutarisico in de matchingportefeuille wordt voor 100% afgedekt. In de rendementsportefeuille worden de belangrijkste valuta's (US dollar, Japanse Yen en Britse pond) deels afgedekt (2022: resp. 70% voor de USD, 0% voor de Yen en 100% voor het Britse pond). De overige valuta's van ontwikkelde landen worden geheel afgedekt. Het valutarisico in lokale valuta's van emerging markets wordt niet afgedekt. De redenen hiervoor zijn de kosten en de (op langere termijn) veronderstelde appreciatie van deze valuta's als gevolg van de hogere groei in deze landen. Hierbij wordt het renteverskil van deze valuta ten opzichte van ontwikkelde valuta meegenomen.

##### *Liquide middelen*

De portefeuille houdt een bedrag in liquiditeiten aan in verband met de opbouw van de portefeuille alternatieve beleggingen en voor de cash flow-verplichtingen die voortvloeien uit het afdekken van de rente- en valutarisico's.

##### *Dynamisch beleid*

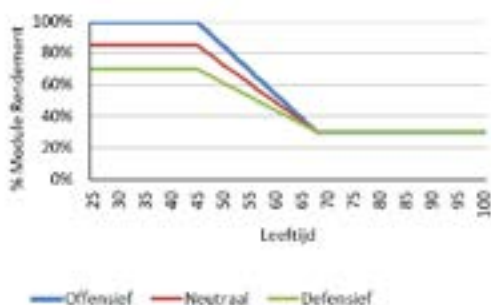
In 2022 was er geen sprake van een dynamisch beleid.

## 7.2.2 Portefeuillesamenstelling Beschikbarepremie- en Nettopensioenregeling

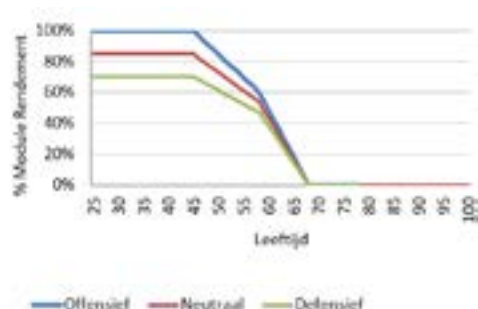
De lifecycles van deze premieregelingen zijn niet gewijzigd in 2021. De lifecycleportefeuilles worden per leeftijdscategorie en risicoprofiel samengesteld uit modules en de modules uit beleggingsfondsen. De verdeling over deze beleggingsfondsen komt tot stand door de matching- en rendementsportefeuilles van de Middelloonregeling zo goed mogelijk te vertalen (mapping).

Hieronder staan de profielen bij doorbeleggen en voorsorteren op een vaste uitkering. Bij variabel pensioen vindt inkoop in Collectief Variabel Pensioen geleidelijk plaats tussen 58 en 68 jaar. Dan hebben deelnemers dus 10 jaar lang zowel kapitaal als aanspraken in het Collectief. De grafiek laat de doorkijk zien van beide vermogensverdelingen.

### Lifecycles bij doorbeleggen

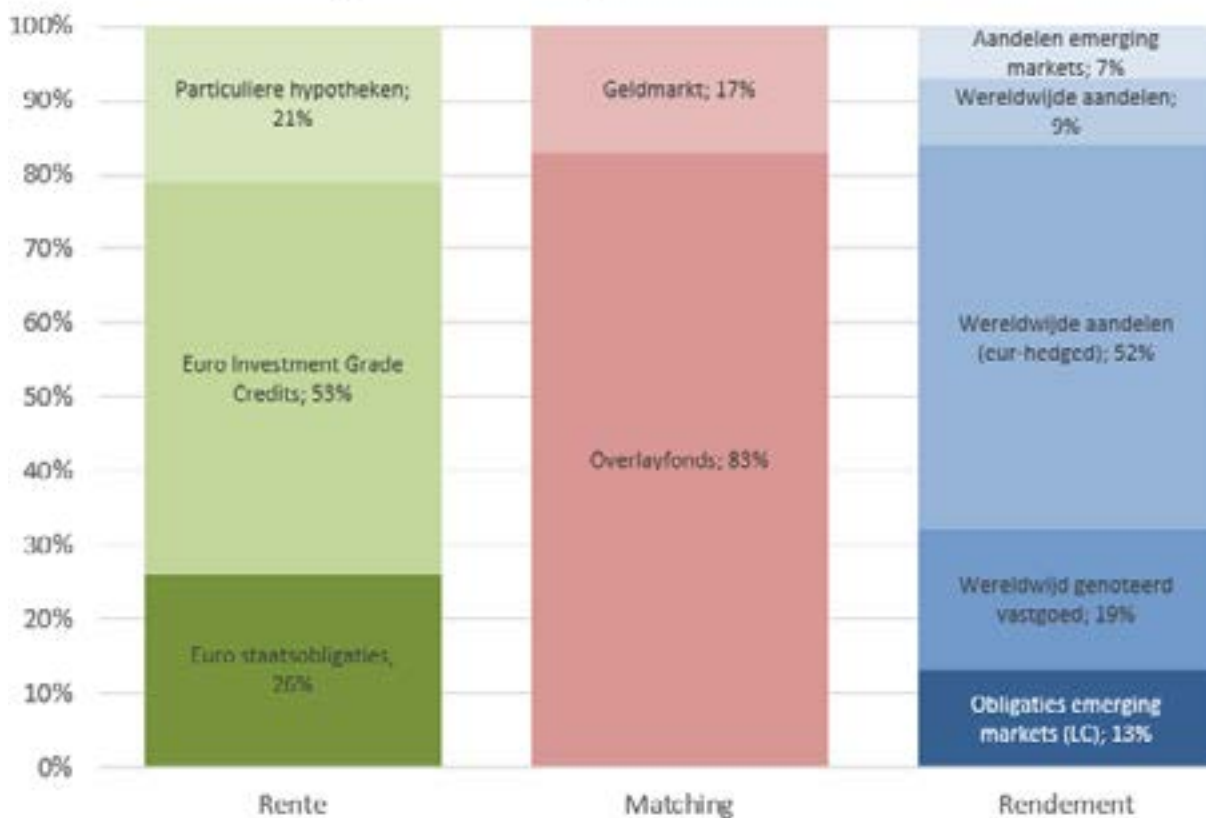


### Lifecycles bij voorsorteren op vaste uitkering



De modules zijn samengesteld uit beleggingsfondsen. De strategische weging en doelstelling was eind 2022 als volgt:

## Beoogde verdeling binnen de Modules



De werkelijke portefeuille wijkt geregeld, binnen bandbreedtes, af van de strategische normportefeuille. Dit komt door verschillen in waardeontwikkeling.

Gezien de lifecycle-aanpak bij premieregelingen ziet de portefeuillevordering er per deelnemer anders uit. Onderstaande tabel laat de verdeling van alle beleggingscategorieën zien, geaggregeerd over alle deelnemers.

Bedragen	2022		2021	
	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht
(x € 1.000):				
<b>Module Matching</b>	3.769	4,08%	1.252	6,44%
Liquide middelen	-47		56	
Geldmarktfonds	671		503	
Overlayfonds	3.145		743	
<b>Module Rente</b>	20.375	22,02%	4.338	22,30%
Bedrijfsobligaties	10.375		2.292	
Staatsobligaties	8.029		2.033	
Hypotheken	1.760		n.v.t	
Liquide middelen	210		13	
<b>Module Rendement</b>	68.212	73,89%	13.865	71,26%
Aandelen opkomend	8.948		1.510	
Aandelen ontwikkeld	36.678		7.949	
EMD LC	9.908		1.462	
Onroerend goed	11.068		2.878	
Liquide middelen	1.610		64	
<b>Totaal</b>	92.356		19.455	100,0%

De grote verschuiving naar Module Rendement heeft als oorzaak een grote instroom van (jongere) deelnemers. Voor de resultaten in de CVP-regeling wordt verwezen naar paragraaf 5.3

#### *Rentemodule en Matchingmodule*

De Modules Rente en Matching zorgen samen voor een gedeeltelijke afdekking van het renterisico voor deelnemers. Voor een jongere is het renterisico bijna niet afgedekt. Naarmate een deelnemer ouder wordt, dekken wij het renterisico meer af. De norm is dat het renterisico van iemand van 68 jaar of ouder voor 70% is afgedekt. Tenzij een deelnemer op 58-jarige leeftijd voorlopig kiest voor een vast pensioen vanaf de pensioendatum. In dat geval bouwt SBZ Pensioen het risico verder af.

#### *Rendementsmodule*

De Rendementsmodules heeft als hoofddoel om extra rendement te behalen door een verscheidenheid aan risicobronnen aan te boren. Blootstelling naar aandelenrisico vormt de groeimotor. Het brengt meer wisselvalligheid in de resultaten maar is van groot belang voor het behalen van voldoende rendement op de langere termijn.

#### *Afdekking valutarisico*

In de Modules Rente en Matching is geen sprake van valutarisico. In de Module Rendement dekt het pensioenfonds vreemde valuta gedeeltelijk af. Dit doet het door een verdeling over beleggingsfondsen met, en beleggingsfondsen zonder valuta-afdekking te kiezen. De norm voor 2021 was 46% vreemde valuta in de Rendementsmodule. Dit percentage is afgeleid van de blootstelling naar vreemde valuta in de Rendementsportefeuille (ook wel "returnportefeuille") voor de Middelloonregeling.

## **7.3 Verantwoord Beleggen**

SBZ Pensioen beheert geld voor haar deelnemers. Het belangrijkste doel daarbij is een goed pensioen realiseren. Daarbij vindt het fonds dat het als pensioenuitvoerder een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft die goed aansluit bij de deelnemers. SBZ Pensioen is ervan overtuigd dat financieel rendement en maatschappelijke verantwoordelijkheid samengaan.

Bij het beleggen kijken de vermogensbeheerders naar, onder andere, de bedrijfseconomische vooruitzichten van een bedrijf, maar ook naar het functioneren van een bedrijf. Ondernemingen die minder goed presteren in hun maatschappelijke context lopen het risico dat zij worden uitgesloten. Dit maakt een beroep op bijvoorbeeld de kapitaalmarkten moeilijker en daarmee duurder, en staat daarmee de groei en de winstgevendheid van de onderneming in de weg. Ook lopen deze bedrijven mogelijk risico op claims en het risico dat consumenten hun producten links laten liggen. Daarom kiest SBZ Pensioen bewust voor verantwoord beleggen. Ondernemingen worden beoordeeld op hun “license to operate”.

Jaarlijks onderzoekt de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) wat de prestaties zijn van de 50 grootste pensioenfondsen op het gebied van verantwoord beleggen. In 2022 is SBZ Pensioen uitgekomen op een 16<sup>de</sup> plek in de ranglijst, met een totaalscore van 2,7 en twee sterren (2021: een 14<sup>de</sup> plaats met een score van 2,7 en twee sterren). SBZ Pensioen kreeg plek 3 in zijn omvangscategorie. De totaalscore op de diverse onderdelen van de benchmark is onveranderd gebleven ten opzichte van 2021. Op onderdelen scoort het fonds beter dan vorig jaar: voorbeelden van die ontwikkeling zijn het opnemen van duurzame obligaties en het meenemen van de betrokkenen in het vormgeven van duurzaamheidsactiviteiten. En op sommige onderdelen scoort het fonds slechter doordat VBDO op die onderwerpen de lat hoger legt dan vorig jaar: denk aan de uitvoering van het actief aandeelhouderschap. In een benchmarkonderzoek zoals VBDO is de score ook afhankelijk van ontwikkelingen bij de andere fondsen in het onderzoek: wat het fonds daarvan leert is dat het belangrijk is om een concrete klimaatdoelstelling te hebben en om transparant te blijven over duurzaamheid naar de betrokkenen toe. Op deze beide vlakken verwacht het fonds in 2023 verdere stappen te zetten. SBZ Pensioen heeft geleerd dat in gesprek gaan en blijven met vermogensbeheerders over verdere verduurzaming van de beleggingsportefeuille(s) en integratie van MVB in de organisatie- en beleggingsprocessen van die vermogensbeheerders (zoals beoogd in het IMVB-convenant) van toegevoegde waarde is.

### **Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB)**

Het IMVB-Convenant is een uitvloeisel van afspraken tussen de (Europese en nationale) overheid en (onder andere) de financiële sector met betrekking tot de te vervullen rol op het gebied van duurzaam ondernemen en beleggen. Het IMVB-convenant vraagt van pensioenfondsen onder andere dat zij:

- De UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's) en de OECD Guidelines for Multinational Enterprises (OECD Guidelines) onderschrijven,
- Beleggen met de doelstelling op lange termijn waarde te creëren; hierbij dient een vertaling plaats te vinden in de aanbestedingsketen en het beloningsbeleid,
- Waar mogelijk engagement en stemmen integreren in het beleid,
- Als uitvloeisel van het engagement aandacht besteden aan herstel en verhaal,
- Verantwoording afleggen over het gevoerde beleid en de uitkomsten daarvan.

In 2022 is er door de SER een (derde) voortgangsmeting gedaan. Uit deze meting kwamen diverse verbeterpunten voor SBZ Pensioen naar voren, waaronder: rapporteren over alle gedetecteerde risico's, ook indien er geen engagement wordt gevoerd en rapporteren over wat er gebeurt bij een niet-succesvol afgesloten engagementstraject. SBZ Pensioen gaat aan de slag met deze verbeterpunten.

### **Doorontwikkeling beleid Maatschappelijk Verantwoord Beleggen**

In 2018 is na diverse discussies in de BAC en het Bestuur besloten via een top-down-benadering tot vernieuwd beleid te komen. Dit beleid is medio 2019 door het Bestuur vastgesteld, vanuit de missie, visie en strategie van het fonds en de prioriteiten die SBZ Pensioen stelt aan haar maatschappelijke betrokkenheid. Hierbij speelt SBZ Pensioen in op de ontwikkelingen in de markt en de maatschappij. Zo heeft een aantal Nederlandse pensioenfondsen samen met de overheid een IMVB-convenant gesloten. Dit convenant is ook door SBZ Pensioen ondertekend. Eind 2020 heeft SBZ Pensioen het leidende principe van het IMVB-convenant – lange termijn waardecreatie – in zijn beleid ondertekend en in 2021 heeft SBZ Pensioen de contracten met externe dienstverleners hierop aangepast. In 2022 zijn er verdere stappen gezet op het vlak van implementatie van het IMVB-convenant. Te denken valt daarbij aan het screenen van de beleggingen in de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille op (potentiële) schenders van de OESO-richtlijnen en/of de UN Guiding Principles. Afhankelijk van het oordeel van zowel de engagementprovider Robeco als ESG-coördinator Russell Investments wordt besloten om niet langer in bepaalde bedrijven te beleggen.



Met dit screenen van de beleggingen wordt ook bepaald of bedrijven voldoen aan wet- en regelgeving. Als bedrijven hieraan niet voldoen dan leidt dat tot uitsluiting van bedrijven in de portefeuille. Daarnaast zet het pensioenfonds engagement in voor het beperken/voorkomen van negatieve gevolgen door bedrijven. SBZ Pensioen is gestart met het ontwikkelen van een klimaatplan waarmee het fonds verder invulling geeft aan diens MVB-ambities. Naast de basisthema's 'mensenrechten', 'wettelijke uitsluitingen' en 'goed bestuur' zijn de SBZ Pensioen focusthema's:

1. Bevordering efficiency in en toegang tot gezondheidszorg;
2. Financiële zekerheid voor individuen;
3. Klimaat en milieu.

Voor de implementatie van het fondsbeleid gebruikt SBZ Pensioen vier methodes: ESG-integratie, Actief aandeelhouderschap, Uitsluiten en Impactbeleggen. Hieronder staat een update.

### **ESG-integratie**

**(ESG staat voor Environment, Social en Governance, oftewel Milieu, Sociale aspecten en Goed ondernemingsbestuur)**

In de beleggingsprocessen van SBZ Pensioen wordt het effect van ESG-factoren op de beleggingsrisico's en het rendement expliciet meegewogen. Dit doet het pensioenfonds bijvoorbeeld bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders. Het pensioenfonds verwacht van haar vermogensbeheerders dat zij een MVB-beleid hebben dat aansluit bij (inter)nationaal geaccepteerde normen en dat niet leidt tot te hoge risico's. Daarnaast brengt SBZ Pensioen in kaart hoe de portefeuille is verdeeld over ESG-scores en hoe deze scoort op CO<sub>2</sub>-uitstoot (t.o.v. de benchmark). De ESG-beoordeling is een vast onderdeel van de due diligence die wordt uitgevoerd bij de selectie van een beheerder. Ook is dit onderdeel van de monitoring per kwartaal. Alleen vermogensbeheerders die een hoge ESG-score kennen worden geselecteerd. Het beleid en de organisatie van deze vermogensbeheerders kenmerken zich door integratie van maatschappelijke betrokkenheid in de ondernemings- en beleggingsprocessen.

In 2022 heeft SBZ Pensioen haar integrale ESG-rapportage verder verbeterd. Deze rapportage laat onder andere zien waar en hoe SBZ Pensioen ESG in zijn beleggingsbeleid integreert. Ook heeft SBZ Pensioen in 2022 zowel een populaire versie van het MVB-beleid als een duurzaamheidsverslag over het voorgaande jaar ontwikkeld en op de website gepubliceerd.

### **Actief aandeelhouderschap – in gesprek met bedrijven**

Bij het beleggen kijkt SBZ Pensioen naar de winst van een bedrijf, maar ook naar het functioneren van een bedrijf. Robeco of de onderliggende fondsbeheerder gaat namens SBZ Pensioen actief in gesprek met bedrijven over goed ondernemingsbestuur, sociale omstandigheden en milieubeleid. Dit heet 'engagement'. Het doel is bij de bedrijven verbeteringen op deze gebieden te realiseren. Per kwartaal maakt SBZ Pensioen hiervan een rapportage. Die is te vinden op de website van het pensioenfonds.

#### *In 2022 afgesloten engagementthema's*

In 2022 heeft Robeco het engagement-traject omtrent de sociale impact door het gebruik van Artificial Intelligence (AI) afgesloten. Deze was gestart in 2019. Over die periode heeft Robeco met tien ondernemingen gesproken. Successen zijn er behaald op diverse vooraf geformuleerde doelstellingen: beleid, due diligence en governance. Er is in totaal bij 4 van de 10 bedrijven (40%) sprake geweest van succesvol engagement. Ook is in 2022 een eind gekomen aan het voeren van engagement op het thema "Digitale innovatie in de gezondheidszorg". In totaal is er met 13 bedrijven engagement gevoerd waarbij er bij 9 bedrijven (67%) sprake was van een succesvol engagementtraject. In april 2022 heeft Robeco een in totaal drie jaren durende engagement met als thema "single use plastics" afgesloten. Het engagement had het reduceren van de hoeveelheid plastic die slechts 1 maal wordt gebruikt en het stimuleren van het hergebruik van plastics tot doel. In totaal is er met 10 bedrijven engagement gevoerd over dit thema waarbij het engagement bij 8 van de 10 bedrijven (80%) als succesvol is beoordeeld door Robeco. Hieronder staan enkele voorbeelden van engagement namens SBZ Pensioen:

#### *Voorbeeld van engagement: beperken klimaatverandering*

Volgens het World Energy Outlook-rapport van het Internationaal Energieagentschap moet de totale CO<sub>2</sub>-uitstoot in 2030 met ongeveer 45% zijn gedaald ten opzichte van het niveau van 2010 om in 2050 CO<sub>2</sub>-neutraal te zijn. Het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) bevestigt deze vooruitzichten en stelt dat de wereld, als deze reductie van 45% is gerealiseerd, de uitstoot vervolgens moet blijven verminderen om in 2050 een netto



CO2-uitstoot van nul te bereiken. Het engagementprogramma bestaat uit 8 engagement doelen op basis waarvan het pensioenfonds de dialoog met de bedrijven aangaat. Het pensioenfonds kijkt daarbij kritisch naar welke doelstelling het beste van toepassing op het betreffende bedrijf.

SBZ Pensioen verwacht van de bedrijven waarmee het engagement voert dat zij zich committeren aan de netto CO2-uitstoot van nul per 2050. Het fonds verwacht een kwalitatieve onderbouwing van deze bedrijven die ook de scope 1, 2 en 3-emissies bevat. Aan de kwalitatieve onderbouwing worden kwantitatieve targets gekoppeld voor zowel de korte (2025), middellang (2030) als lange termijn (2050).

De relevantie voor beleggers van dit engagementprogramma hangt af van de systeemrisico's die de klimaatverandering met zich meebrengt voor de wereldeconomie en het financiële systeem. Ondernemingen hebben te maken met transitierisico's, waaronder juridische kwesties, technologische ontwikkelingen en veranderingen in de markt. Ondernemingen worden ook geconfronteerd met fysieke risico's als gevolg van extreme weersomstandigheden, zoals orkanen en overstromingen, en de langetermijnkwestie van een stijgende zeespiegel. Dit kan leiden tot schade aan activa of een stijging van de kosten door versterking van de toeleveringsketen. Naast deze risico's zijn er ook kansen voor ondernemingen. Ondernemingen kunnen groei stimuleren door zich in te zetten om klimaatverandering tegen te gaan of zich daaraan aan te passen. Op die manier kunnen ze profiteren van de gevolgen van de transitie, bijvoorbeeld door kansen te benutten voor efficiënt gebruik van hulpbronnen en kostenbesparingen, over te schakelen op energiebronnen met een lagere uitstoot, vergelijkbare ontwikkelingen op het gebied van producten en diensten na te streven en nieuwe markten met een lagere CO2-uitstoot aan te boren.

#### *Voorbeeld van engagement: behoud van biodiversiteit*

De wereld is afhankelijk van biodiversiteit, omdat die noodzakelijk is voor veel aspecten van ons leven, zoals voedselvoorziening en medicijnen. Ongeveer EUR 36 biljoen van de economische waarde die ieder jaar wordt gegenereerd, is (grotendeels) afhankelijk van de natuur. Dat komt neer op 50% van het wereldwijde bbp. Het verlies aan biodiversiteit brengt risico's en kansen met zich mee voor ondernemingen en beleggers. Als er geen grondstoffen meer beschikbaar zijn, met de kwaliteit en in de hoeveelheid die nodig is voor optimale productie, kan verlies aan biodiversiteit directe gevolgen hebben voor de bedrijfsvoering. Zo kan de prijs van grondstoffen stijgen, wat mogelijk effect heeft op de winst van ondernemingen, hetgeen een risico kan vormen voor de toekomstige kasstroom. Ondernemingen moeten strategieën ontwikkelen om hun afhankelijkheid van biodiversiteit aan te pakken, zodat ze hun bestaansrecht (license to operate) kunnen behouden en hun toeleveringsketens veilig kunnen stellen. Ondernemingen kunnen verliezen lijden door een beperking van de markttoegang, financiële schade of hogere belastingen als gevolg van hun negatieve impact op de biodiversiteit. Beleggers kunnen een cruciale rol spelen in het beperken van het verlies aan biodiversiteit door beter te begrijpen welke impact dit heeft op ondernemingen in verschillende sectoren en door een dialoog over dit onderwerp aan te gaan met de ondernemingen waarin ze beleggen.

Aan de hand van in totaal acht engagement doelstellingen voert SBZ Pensioen engagement met bedrijven op dit thema. Het pensioenfonds verwacht van de bedrijven waarin het belegt dat zij zich conformeren aan deze doelstellingen:

1. Biodiversity strategy
2. Stakeholder management
3. Governance and accountability
4. Zero deforestation
5. Biodiversity impact assessment
6. Biodiversity restoration and circular economy
7. Sustainability reporting
8. Social management

De wijze waarop SBZ Pensioen omgaat met beschikbare grond heeft de grootste wereldwijde impact op het verlies aan biodiversiteit. Te denken valt daarbij aan ecosystemen die op de schop gaan ten behoeve van de landbouw.

Het pensioenfonds heeft het engagement met bedrijven met betrekking tot "biodiversiteit" gedurende 2022 verder uitgebreid en zijn engagement gaan voeren met bedrijven die innovatievoordelen kunnen behalen in hun productie en operationele processen. Dan gaat het bijvoorbeeld om bedrijven die betrokken zijn bij de productie

van verpakte consumentengoederen en bedrijven in sectoren waarin vooral met dierlijke eiwitten wordt gewerkt. Robeco heeft eind 2022 aangekondigd het engagementprogramma met betrekking tot “klimaatverandering” en “biodiversiteit” verder uit te gaan breiden.

#### *Voorbeeld van engagement: diversiteit, gelijkheid en inclusiviteit*

Menselijke ontwikkeling is vitaal voor een duurzame en verantwoorde wereld. Dit engagement-traject streeft naar diversiteit op de werkvloer en gelijke rechten - in het bijzonder voor vrouwen. Hierbij moet gedacht worden aan een betere representatie van vrouwen in raden van Bestuur en een betere representatie in sectoren waar mannen in de meerderheid zijn. Ook streeft dit traject naar een gelijke beloning tussen vrouwen en mannen in dezelfde positie. Dit engagement-traject vraagt bedrijven om meer inzicht te geven over de samenstelling van de werkvloer, promoties, recruitment en beloningen.

#### *Digitale revolutie in de gezondheidszorg*

De digitale transformatie die de gezondheidszorg de afgelopen decennia heeft doorgemaakt, komt nu op grotere schaal in een stroomversnelling. De uitbraak van de Covid-19-pandemie heeft niet alleen het gebruik van digitale technologieën in de gezondheidszorg versneld, maar ook ondernemingen gedwongen over hun niet-technologische barrières heen te stappen om zich aan te passen aan de nieuwe dynamiek en concurrerend te blijven na de pandemie.

Voor de meeste ondernemingen die actief zijn in de gezondheidszorg, is innovatie van hun product- of dienstenaanbod de belangrijkste bron voor concurrentievoordeel en daarmee de motor van hun toekomstige groei. De sleutel tot succesvolle digitale innovatie is een geïntegreerde aanpak die het mogelijk maakt oplossingen kenbaar te maken bij belanghebbenden en die uiteindelijk efficiëntere, beter geïntegreerde zorg voor patiënten oplevert. Dankzij engagement weet SBZ Pensioen dat ondernemingen in toenemende mate werken aan resultaatgerichte zorgmodellen, waarin het zoeken naar de beste oplossingen voor patiënten centraal staat.

#### **Actief aandeelhouderschap – stemmen op aandeelhoudersvergaderingen**

Namens SBZ Pensioen stemt Robeco op aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin het fonds aandelen heeft. Dit betekent dat bij bedrijven waarvan SBZ Pensioen aandelen heeft voor of tegen voorstellen kan worden gestemd. Het gaat dan om voorstellen op het gebied van milieubeleid, sociale omstandigheden of ondernemingsbestuur. De stemrapportages staan op de website van het pensioenfonds.

Op de 433 jaarvergaderingen waarop het pensioenfonds gestemd heeft in 2022 is op gemiddeld 63% van die vergaderingen tegen één of meer door de beursgenoteerde onderneming ingebrachte agendapunten gestemd. Door het stemrecht te gebruiken motiveert SBZ Pensioen bedrijven om zijn MVB-oogmerken mee te wegen in hun besluitvorming.

#### **Landen en bedrijven uitsluiten**

SBZ Pensioen bezit geen beleggingen die volgens de wet verboden zijn. Hiervoor wordt er naar internationale sanctielijsten gekeken. Ook belegt SBZ Pensioen niet in bedrijven die zich bezighouden met controversiële wapens. Daarnaast kunnen bedrijven of landen op de lijst komen omdat ze op andere manieren de regels schenden op het gebied van milieu en klimaat, sociale omstandigheden, waarbij uitdrukkelijke aandacht aan mensenrechten wordt besteed, of goed ondernemingsbestuur. In principe sluit SBZ Pensioen bedrijven uit die zich schuldig maken aan grove schendingen van de richtlijnen van de OESO en Verenigde Naties (“in principe” is hier opgenomen omdat in de beleggingsfondsen mogelijkwijs ondernemingen zijn opgenomen die in rechtstreekse mandaten uitgesloten zouden worden door SBZ Pensioen). Daarnaast heeft SBZ Pensioen al langer geleden besloten niet te beleggen in tabaksfabrikanten. Ook belegt SBZ Pensioen niet in bedrijven die meer dan 10% van hun omzet halen uit de opwekking van energie met thermische steenkool en/of uit oliewinning uit teerzanden en/of uit arctic drilling (fossiele brandstoffen uit de poolgebieden). Ook is ons uitsluitingenbeleid in 2022 uitgebreid met het thema “good governance”. Concreet betekent dit dat SBZ Pensioen bedrijven die slecht scoren op 7-tal governance indicatoren (“good governance test”) uitsluit van zijn beleggingsportefeuille. Het pensioenfonds screent bedrijven in de beleggingsportefeuille, onder andere, naar controverses op het vlak van belastingen en boekhouding.

SBZ Pensioen heeft ook een uitsluitingenbeleid voor landen, dat van toepassing is op beleggingen in staatsobligaties, maar ook op bedrijven waarin de staat een groot aandeel heeft. Sommige landen worden uitgesloten op basis van wapenembargo's en sanctielijsten. Het universum dat dan overblijft screent SBZ

Pensioen op basis van de UN Sustainable Development Goals en de Freedom House Index (een maatstaf voor de kwaliteit van mensenrechten). Per land beoordeelt SBZ Pensioen of het land wordt opgenomen in het SBZ-universum. Daarover rapporteert het via zijn website.

### **Positieve impact (voorlopig alleen in de Middelloonregeling)**

SBZ Pensioen doet ook aan impactbeleggen. Daarmee richt het fonds zich naast financieel resultaat extra op (impact hebben op) maatschappelijk resultaat. Een deel van de Rendementsportefeuille is hiervoor niet ingericht volgens een klassieke benchmark maar speciaal gericht op de focusthema's van SBZ Pensioen: verbeteren van de gezondheidszorg, de financiële zekerheid voor individuen of het milieu (klimaat). SBZ Pensioen wil een gespreide portefeuille opbouwen naar deze verschillende thema's. Per eind 2022 had deze portefeuille de grootste blootstelling naar het thema milieu (klimaat). Gevolgd door gezondheidszorg.

In 2022 heeft het pensioenfonds geen nieuwe impactbeleggingen in portefeuille genomen. Wel is een aantal bestaande impactbeleggingen uitgebreid. Via impactfonds Apposite Healthcare is geïnvesteerd in de overname van een organisatie voor tandheelkundige diensten in het Verenigd Koninkrijk. Via het impactfonds Leapfrog is in 2022 aanvullend geïnvesteerd in zowel een bedrijf dat elektronische betalingen in ontwikkelingslanden verwerkt als een bedrijf dat hypotheekaanbiedt in India.

### **Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)**

De Sustainable Finance Disclosure Regulation verplicht financiële marktpartijen (waaronder pensioenfondsen) transparantie te betrachten met betrekking tot de wijze waarop zij omgaan met duurzaamheidsrisico's en de ongunstige effecten daarvan. Per 10 maart 2021 moesten financiële marktpartijen al voldoen aan level 1 van deze regelgeving. Dit betreft vooral de genoemde transparantie. SBZ Pensioen voldoet aan deze vereisten. SBZ Pensioen is geclassificeerd als een artikel 8 fonds onder SFDR. Deze classificatie staat bekend als "licht groen" en sluit goed aan bij het MVB-beleid van SBZ Pensioen. De 'licht groene' classificatie is bestemd voor pensioenregelingen die duurzaamheid promoten en SBZ Pensioen doet dat doordat MVB een integraal onderdeel is van het strategisch beleggingsbeleid. SBZ Pensioen is tevens ondertekenaar van het IVMB-convenant ("Brede spoor"). SBZ Pensioen voert naast (thematisch) engagement ook een uitsluitingen- en stembeleid in haar (discretionaire) beleggingsportefeuille. Ook is MVB een belangrijk criterium bij het zowel aanstellen als monitoren van de verschillende vermogensbeheerders die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Daarnaast investeert SBZ Pensioen middels haar impactportefeuille een deel van het vermogen in thema's en/of bedrijven die een oplossing bieden voor een specifiek duurzaamheidsvraagstuk. Een van de drie thema's is het thema "klimaat". In 2022 startte SBZ Pensioen met het ontwikkelen van een Klimaatplan..

Level 2 van de SFDR-wetgeving voorziet in een taxonomie voor groene of duurzame beleggingen (environmental objectives) en waarborgen voor minimale sociale en governance standaarden. Deze taxonomie is in 2021 gepubliceerd en is van toepassing per 2023. In 2022 heeft SBZ Pensioen de nodige acties ondernomen om aan deze regelgeving te voldoen.

Naast de SFDR-wetgeving heeft de Europese Commissie ook de Europese Taxonomieverordening voor duurzame activiteiten en investeringen gepubliceerd. Dit is een uniform EU-breed classificatiesysteem om duurzaamheid te meten. Per 1 januari 2022 is de Taxonomieverordening level 1, de milieudoelstellingen klimaatadaptatie en klimaatmitigatie in werking getreden. De milieudoelstellingen die SBZ Pensioen nastreefde in 2022 zijn niet zoals gedefinieerd in de EU Taxonomie. De beleggingen van de pensioenregeling kwalificeren daarmee niet volgens de criteria van de EU Taxonomie.<sup>1</sup> Niettemin houdt SBZ Pensioen, zoals in deze paragraaf beschreven, wel degelijk rekening met milieuaspecten in de beleggingsportefeuille, bijvoorbeeld bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders en via de impactportefeuille.

SBZ Pensioen heeft invulling gegeven aan de informatieverplichtingen volgend uit zowel level 1 als level 2. Onderdeel van de level 2-verplichting is het periodiek kwantitatief rapporteren over duurzaamheidskenmerken

---

<sup>1</sup> De EU Taxonomie bestaat uit enkele beginselen, waaronder het beginsel geen ernstige afbreuk doen aan andere milieudoelstellingen van de EU Taxonomie. Het beginsel geen ernstige afbreuk doen is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het fonds (het financiële product) die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De beleggingen in het fonds (de onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product) houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

van de beleggingsportefeuille. Dit jaarverslag bevat de eerste kwantitatieve rapportage van SBZ Pensioen op dit vlak. Deze rapportage is te vinden onder bijlage 3 bij dit jaarverslag.

## 7.4 Performance

De maandelijkse dekkingsgraad (DNB-methode) is gedurende 2022 gestegen van 116,8% jaarultimo 2021 naar 119,5% per eind december 2022. De beleidsdekkingsgraad (het gemiddelde van de laatste 12-maandelijkse dekkingsgraden) steeg van 112,1% per jaareinde 2021 naar 121,1% eind december 2022. Op basis van de marktrente is de dekkingsgraad gestegen van 112,7% per eind december 2021 naar 119,1% per eind december 2022. De stijging van de dekkingsgraad is grotendeels te danken aan een daling van de waarde van de verplichtingen, dankzij een stijging van de rente.

### *Algemene terugblik economische ontwikkelingen 2022*

Het jaar 2022 leek goed te starten met een daling wereldwijd van het aantal nieuwe coronabesmettingen en versoepelingen, waarmee COVID-19 als dominant thema naar de achtergrond verdween. De Russische invasie in Oekraïne op 24 februari veranderde dat beeld echter bruut. Het gevolg was een humanitaire ramp in Oekraïne. Internationaal was sprake van geopolitieke spanningen, sancties, hoge energie- en voedselprijzen en inflatie, productieverstoringen, maar ook een eensgezinde EU die meer gaat investeren in defensie en de energietransitie gaat versnellen. Het gevolg was wereldwijd oplopende inflaties tot niveaus die tot voor kort ondenkbaar waren. De Federal Reserve verhoogde in 2022 de beleidsrente maar liefst zes keer zodat de rente is uitgekomen op een range van 4,25%-4,50%. Ook de ECB liet zich niet onbetuigd in het afgelopen jaar. Allereerst werden in juni de netto opkoopprogramma's stopgezet. In het derde kwartaal werd de korte rente in twee stappen verhoogd van 0% tot 1,25%, gevolgd door twee verhogingen in het laatste kwartaal van in totaal 1,25%-punt waardoor de korte rente in het eurogebied het jaar uitging op 2,5%. Zowel de Fed als de ECB geven aan dat de rente nog verder verhoogd dient te worden, en dat de inflatie, hoewel dalend, nog steeds hoog is. Met name kerninflatie daalt niet snel.

In de laatste maanden van 2022 nam het pessimisme ten aanzien van de economische groei toe. Dit was het gevolg van de energiecrisis in Europa, de hoge kerninflatie, een krappere monetair beleid, een wereldwijde negatieve kentering op de huizenmarkt en een historisch laag consumentenvertrouwen. Voor Europa is een recessie in 2023 nu het basisscenario. Voor de VS is de raming verlaagd tot slechts een groei van 0,3%. En ook in China nam het groeipessimisme toe wegens de problemen in de vastgoedsector en 'lockdowns' wegens COVID-19. Al met al is 2022 in economisch geopolitiek opzicht een roerig jaar geweest.

### **Performance Middelloonregeling**

Onderstaande tabel geeft de bruto-performance (voor aftrek van beheerkosten, maar inclusief transactiekosten) weer, uitgesplitst naar de verschillende categorieën waarin voor het fonds wordt belegd:

	2022 portefeuille	2022 benchmark	2021 portefeuille	2021 benchmark
<b>Matching Totaal</b>				
<i>Matching Core</i>				
Euro Staatsobligaties	-19,18%	-19,34%	-3,32%	-3,44%
Euro Staatsobligaties- Long duration	-31,63%	-31,63%	-6,48%	-6,48%
<i>Matching overig</i>				
Hypotheek	-17,00%	-17,00%	1,98%	1,98%
Bedrijfsobligaties	-11,74%	-11,52%	4,17%	4,42%
<b>Return Totaal</b>				
<i>Return Core</i>				
Aandelen wereldwijd	-8,94%	-13,20%	30,81%	27,15%
Aandelen defensief				
Aandelen EM core	-10,48%*	-9,04%	6,60%	4,90%
Aandelen EM extended				



<i>Vastrentende waarden</i>				
EMD LC	0,80%**	0,73%	-0,18%	-1,82%
EMD HC	-9,67%***	-8,08%	6,07%	5,66%
Leveraged Loans	-1,45%****	-1,45%	3,79%	3,79%
<b>Return Alternatives</b>				
Onroerend goed	3,58%	8,25%	24,96%	20,65%
Private equity	3,03%	13,34%	45,23%	12,83%
Infrastructuur	13,01%	7,38%	16,47%	7,66%
Impact investments	14,22%	14,22%	62,15%	62,15%
Cash				
<b>Totaal (excl. overlays)</b>	-12,02%	-12,45%	8,87%	7,84%
<b>Overlays</b>	-12,25%		-7,37%	
<b>Totaal (incl. overlays)</b>	-24,27%		1,50%	-11,29%

\* Betreft het rendement over de periode januari t/m september 2022. Daarna is deze portefeuille verkocht en is de opbrengst in het wereldwijde mandaat geïnvesteerd.\*\* Betreft het rendement van het EMDLC-mandaat over de periode april t/m december 2022.

\*\*\* Deze portefeuille is per eind maart 2022 verkocht. De opbrengst is aangewend voor het EMDLC-mandaat. De getoonde rendementen zijn over het eerste kwartaal van 2022.

\*\*\*\* Deze portefeuille is per eind mei 2022 verkocht. De opbrengst is aangewend voor het EMDLC-mandaat. De getoonde rendementen zijn over de periode januari t/m mei 2022.

#### *Toelichting absoluut rendement*

Er was sprake van negatieve rendementen op vastrentende waarden zoals staatsobligaties en hypotheeklen. Dit komt door de opgelopen renteniveaus. Wat opvalt is dat ook het rendement op de aandelenportefeuille negatief is over 2022. De hogere rentes hebben dus niet geleid tot een "vlucht" naar de aandelenmarkten. Vooral de Russische invasie in Oekraïne, een recordhoge inflatie en een verwachte recessie misten hun uitwerking niet op de aandelenmarkten. De alternatieve portefeuille deed het daarentegen beter. In 2022 is nog geen impact te zien van de opgelopen rentes op de waarderingen van vastgoed. Ook de andere illiquide categorieën laten een plus zien over 2022.

#### *Toelichting relatief rendement*

Het rendement op de totale beleggingsportefeuille bedroeg -24,3% over 2022. Het rendement op de pensioenverplichtingen bedroeg -27,5%. Een negatief rendement op de pensioenverplichtingen is positief voor de dekkingsgraad omdat daarmee de pensioenverplichtingen dalen. De verplichtingen zijn per saldo harder gedaald dan de beleggingsportefeuille. Daarom is de dekkingsgraad over 2022 gestegen ten opzichte van eind 2021.

## Meerjarig rendementsoverzicht

Het bruto rendement over de afgelopen jaren kan als volgt worden weergegeven:

Jaar	Totale portefeuille	Exclusief Overlays	Benchmark Exclusief overlays	Relatief (vóór beheerkosten)
2022	-24,3%	-12,0%	-12,5%	+0,4%
2021	+ 1,5%	+ 8,8%	+ 7,8%	+1,0%
2020	+ 14,0%	+ 4,7%	+ 2,9%	+1,6%
2019	+ 16,2%	+ 13,2%	+ 12,0%	+1,2%
2018	- 0,3%	+ 1,5%	+ 1,7%	-0,2%
2017	+ 4,2%	+ 2,4%	+ 1,5%	+0,9%
Vijfjaarsgemiddeld rendement	0,3%	2,9%	2,0%	+0,9%
Tienjaarsgemiddeld rendement	4,0%	4,9%	4,16%	+0,9%

## Performance Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling

De performance over 2022 van de beleggingen in de modules van de premieregelingen geeft het volgende beeld:

	2022 portefeuille	2022 benchmark	2021 portefeuille	2021 benchmark
<b>Module Rente</b>	<b>-16,64%</b>	<b>-16,58%</b>	<b>-2,42%</b>	<b>-2,64%</b>
Bedrijfsobligaties	-15,60%	-15,53%	-1,77%	-2,03%
Staatsobligaties	-18,78%	-18,53%	-3,32%	-3,34%
Particuliere Hypotheken	-13,25%	-12,70%	N.v.t.	N.v.t.
<b>Module Rendement</b>	<b>-16,26%</b>	<b>-16,29%</b>	<b>23,42%</b>	<b>19,98%</b>
Aandelen opkomend	-14,32%	-14,64%	3,88%	4,86%
Aandelen ontwikkeld	-18,49%	-17,87%	29,93%	23,26%
EMD LC	-5,51%	-5,80%	-2,02	-1,82%
Onroerend goed	-20,15%	-20,18%	35,70%	35,67%
<b>Module Matching</b>	<b>-63,74%</b>	<b>-62,68%</b>	<b>-17,56%</b>	<b>-18,31%</b>
Geldmarktfonds	-0,22%	0,34%	-0,73%	-0,55%
Overlayfonds	-84,51%	-84,51%	59,54%	59,54%

### Toelichting op rendementsontwikkeling

In de DC-modules is hetzelfde beeld als bij de Middelloonregeling te zien. De gestegen renteniveaus leiden tot negatieve rendementen op de vastrentende waarden en ook de aandelenbeleggingen doen het negatief over 2022. Door de zeer hoge rentegevoeligheid van het overlayfonds is het rendement van die belegging negatief. Daar staat tegenover dat het rendement in een dalende renteomgeving dan weer positief is. De hoge rentegevoeligheid van het overlayfonds is een bewuste keuze. Deze vormt tegenwicht ten opzichte van de inkooprij van pensioen. Hieronder volgt meer uitleg over de prijs van pensioen.

### Rendementen en het nieuwe pensioenstelsel

Bij een premieregeling is het verleidelijk om alleen naar het beleggingsresultaat te kijken. Een lager pensioenkapitaal betekent echter niet altijd een lager pensioen. Andersom geldt hetzelfde. Hoeveel pensioen iemand met het pensioenkapitaal kan inkopen is ook afhankelijk van de rentestand. Hoe hoger de rente, hoe hoger het pensioen bij hetzelfde kapitaal. Om een idee te geven is het effect op de verwachte pensioenuitkering getoond van een aantal maatmensen in de neutrale lifecycle. Het gaat hier om een vereenvoudigde berekening op basis van fictieve deelnemers en gaat uit van de gegevens aan het einde van 2022.



<b>Leeftijd</b>	<b>Rendement beleggingsportefeuille 2022</b>	<b>Wijziging 'prijs van pensioen' 2022</b>	<b>Totaal effect op verwachte pensioenuitkering</b>
28 jaar	-17,8%	40,8% goedkoper	39,0%
38 jaar	-17,8%	40,5% goedkoper	38,3%
48 jaar	-18,4%	39,0% goedkoper	33,7%
58 jaar	-20,8%	34,1% goedkoper	20,3%

Voor de 28-jarige fictieve deelnemer was het rendement in de beleggingsportefeuille negatief, maar had de rentestijging een positief effect op de prijs van pensioen. Per saldo kan de 28-jarige fictieve deelnemer, die in de neutrale lifecycle belegt, met het lagere kapitaal een 39% hoger ouderdomspensioen vanaf 68 jaar in combinatie met partnerpensioen inkopen.

Voor (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die variabel pensioen vanuit de Beschikbarepremieregeling ingekocht hebben, worden ieder jaar het collectief variabel pensioen (CVP) per 1 juli verhoogd of verlaagd aan de hand van de behaalde resultaten in het afgelopen jaar. Deze aanpassing over 2022 wordt na afloop van het kalenderjaar berekend en gecommuniceerd en was 9,7% in 2022. Dit resultaat wordt niet in een keer verwerkt, maar leidt tot aanpassing van 3,433% per jaar voor de komende drie jaar.



## 8. Risicoparagraaf

De grootste aandacht bij pensioenbeheer ging uit naar de inrichting van de pensioenadministratie in het kader van de overgang naar het nieuwe pensioenadministratiesysteem in combinatie met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Voor het pensioenakkoord/voorbereidingen invaren is een plan van aanpak opgesteld.

Onderdeel van het plan van aanpak is een risicoanalyse met de belangrijkste risico's, beheersmaatregelen en acties en bijbehorende inschattingen van het bruto en netto risico. De risicoanalyse wordt iedere projectvergadering besproken en voorzien van eventuele wijzigingen. Gezien de ontwikkelingen bij de wetgever, APS en sociale partners in het vierde kwartaal 2022 lijkt een implementatiedatum in 2025 het meest realistisch.

De grootste aandacht bij vermogensbeheer ging uit naar de overgang naar de nieuwe fiduciair manager. Andere onderwerpen waren de ALM-studie en de situatie rondom Rusland/Oekraïne<sup>2</sup> en China/Taiwan. Gedurende 2022 is het klimaatplan verder uitgewerkt. Inzake het IT-risico spreekt SBZ Pensioen met de vermogensbeheer partijen over de gewenste transparantie opdat het fonds het (rest)risico beter kan beoordelen. Het pensioenfonds is ook met zijn vermogensbeheer partijen in overleg over een update van de overeenkomst en de Service Level Agreement (SLA). Daarin worden dan ook de aangescherpte afspraken inzake IT-risicobeheersing meegenomen.

Voor communicatie zijn de belangrijkste aandachtspunten buiten het jaarplan om het continu verversen van informatie rondom het pensioenakkoord. Het fonds bereikt mensen nog onvoldoende. Dit gaat mogelijk een risico vormen bij alle belangrijke wijzigingen van het pensioenakkoord.

Eind 2022 heeft het Bestuur een continuïteitsanalyse uitgevoerd op door het Bestuur, op advies van de ARC, vastgestelde aspecten van de continuïteitsveronderstelling:

- aspect continuïteitsveronderstelling (over 12-maandshorizon na balansdatum 2022)
- significant negatieve ontwikkeling dekkingsgraden, balans, staat van baten & lasten en/of kasstroomoverzicht
- significante verhoging van going concern risico in de sector van (vrijwillige) bedrijfstakpensioenfondsen
- veranderingen in wet- en regelgeving die een significant negatief effect hebben op SBZ Pensioen
- significante juridische claims (particulier en vanuit toezicht) tegenover SBZ Pensioen
- boetes, dwangsommen of verhoogd toezicht vanuit toezichthouders (m.n. DNB)
- negatieve aandacht van de pers of in de media van SBZ Pensioen
- significante tekorten in liquiditeitspositie
- significante problemen rondom onderpandposities
- significante vermindering van het aantal aangesloten ondernemingen bij SBZ Pensioen
- significante vermindering van het aantal normdeelnemers aan SBZ Pensioen
- significante personeelsproblemen binnen fondsgremia of bij uitbestedingspartijen
- snelle verslechtering van de concurrentiepositie van SBZ Pensioen
- significante toename van betalingsproblemen richting SBZ Pensioen
- onverwachte negatieve verschillen tussen ontvangen premie en verstrekte aanspraken (Middelloonregeling)
- onverwachte negatieve verschillen tussen datum ontvangst premies en beleggingsmoment (Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling)
- significante problemen rondom robuustheid budgettering en wijze van forecasting
- accountantsverklaring met materiële onzekerheid rondom continuïteit in voorgaande boekjaren en,
- eerdere discussie gemeld over verminderde continuïteitsveronderstelling in jaarverslag in voorgaande boekjaren

Gezien de stand van zaken op de balansdatum, de verwachting dat aspecten aan de orde zullen zijn in de twaalf maanden na 31 december 2022 wordt gegeven de bestaande monitoring en verantwoording van die monitoring geen continuïteitsrisico gezien. De analyse is in mei 2023 herhaald (wederom met een twaalfmaandshorizon) en dat leidt niet tot andere conclusies.

Eveneens heeft het Bestuur eind 2022 (na behandeling in de ARC) de grootste frauderisico's behandeld van/binnen het fonds. Deze zijn uitgebreid besproken door de bestuursleden op basis van de diverse SIRA's die partijen aanleveren en eigen ervaringen en inschattingen. De conclusie is dat deze risico's zich binnen de

---

<sup>2</sup> Per 31 december 2022 had SBZ Pensioen op geen enkele beleggingscategorie meer blootstelling aan Wit-Rusland en Oekraïne. Binnen de categorie aandelen opkomende markten resteert een positie van bijna € 15 miljoen aan Rusland (0,28% in die deelpartefeuille).

tolerantiegrenzen van het Bestuur bevinden en op de plekken waar dat nog niet voldoende aantoonbaar is, vervolgstappen gezet worden om met meer informatie vervolgens acties uit te zetten als en waar dat nodig blijkt.

In relatie tot de strategische risico's in de eerdere eigenrisicobeoordeling (ERB) uit 2021 zijn de verschillen en overeenkomsten tussen de continuïteitsanalyse en de ERB in kaart gebracht en daaruit komt naar voren dat zij op punten ingaan op dezelfde aspecten (zoals aantal deelnemers en aangesloten ondernemingen), maar dat de analyses los van elkaar staan omdat niet alle onderdelen van de continuïteitsanalyse in de ERB staan (en vice versa) en, met name, omdat de ERB een middellang, kwalitatief uitgangspunt kent en de continuïteitsanalyse een twaalfmaandshorizon met zowel kwalitatieve als kwantitatieve aspecten. Met andere woorden de ERB gaat over fondsstrategie en de continuïteitsanalyse richt zich op de continuïteitsveronderstelling voor de jaarrekening en deze spreken elkaar niet tegen en zijn daarmee consistent.

## 8.1 Risicobeleid

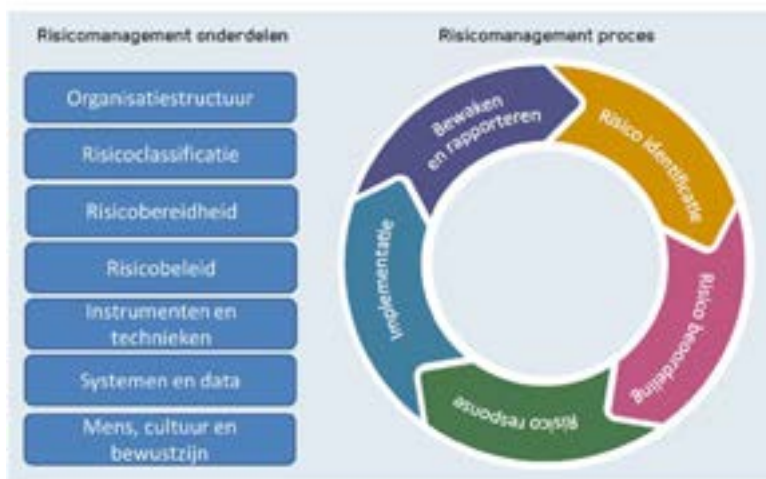
SBZ Pensioen beschikt over een risicomanagementbeleid. Hierin is op hoofdlijnen beschreven hoe het fonds risico's beheerst en welke kaders hiervoor het fonds en alle uitbestedingspartners daarbij hanteren. Het beleid bevat de uitgangspunten en op welke wijze SBZ Pensioen invulling geeft aan de risicogovernance en aan het risicomanagementraamwerk.

## 8.2 Risicogovernance

In de risicogovernance zijn Uitvoerende Bestuursleden eerste lijn verantwoordelijk. De Sleutelfunctiehouder Risicobeheer is tweede lijn verantwoordelijk en ondersteunt het Bestuur bij de vaststelling of alle risico's afdoende worden beheerst. Andere tweede lijn functies zijn de Sleutelfunctiehouder Actuarieel, de Compliance Officer en de Functionaris Gegevensbescherming. De Sleutelfunctiehouder Interne Audit is derde lijn verantwoordelijk. Deze ondersteunt en adviseert de eerste en tweede lijn en bewaakt of de eerste en tweede lijn hun verantwoordelijkheden ook daadwerkelijk nemen.

## 8.3 Risicomanagementraamwerk

Het raamwerk bestaat uit zeven risicomanagementonderdelen. Voor een eenduidige benadering van de beheersing van risico's binnen SBZ Pensioen is daartoe een risicomanagementproces gedefinieerd. De onderdelen en het proces zijn in onderstaande figuur beschreven.



### *Eigenrisicobeoordeling*

Een wezenlijk onderdeel van het risicomanagementraamwerk is de ERB. De ERB is een instrument voor SBZ Pensioen om inzicht te krijgen in de samenhang tussen de strategie, de materiële risico's die SBZ Pensioen kunnen bedreigen, de mogelijke gevolgen hiervan voor de financiële positie van SBZ Pensioen en de pensioenaanspraken en pensioenrechten. De ERB geeft inzicht in de effectiviteit van het risicobeheer inclusief de (feitelijke) beheersmaatregelen. Dit inzicht is van essentieel belang voor de vormgeving van het risicobeheer van SBZ Pensioen. SBZ Pensioen voert tenminste driejaarlijks een reguliere ERB uit. Deze frequentie is geënt op de (strategische) beleidscyclus van het fonds, zodat de ERB een onderbouwing is voor strategische

beleidsbesluiten. Daarnaast zijn er twee soorten omstandigheden die om een tussentijdse actualisatie van (een deel van) de ERB vragen:

- a. een significante wijziging in het risicoprofiel (bijvoorbeeld een significante wijziging in de risicohouding)
- b. een strategisch besluit met een materiële impact op het risicoprofiel

In 2021 is voor het laatst een reguliere ERB uitgevoerd. Er zijn in 2022 geen omstandigheden geweest die een tussentijdse actualisatie van (een deel van) de ERB vroegen.

#### *Risicohouding en risicobereidheid*

De risicohouding van SBZ Pensioen beschrijft hoe het Bestuur op een bepaald risico de balans ziet tussen risico en rendement. Risicohouding is het startpunt bij een besluitvormingsproces. De risicohouding vormt het uitgangspunt voor het nader vaststellen van de risicobereidheid. De risicobereidheid wordt gedefinieerd als het maximum risico dat SBZ Pensioen kan en/of bereid is te accepteren bij het uitvoeren van de door haar gekozen doelstellingen. Met de risicobereidheid legt het Bestuur vast wat nog wel acceptabel is en wat niet meer. Vanuit de kernelementen van de strategie heeft het Bestuur veertien strategische doelstellingen geformuleerd. Voor de strategische doelstellingen zijn meetbare en genormeerde Key Performance Indicatoren (KPI) en Key Risk Indicatoren (KRI) geformuleerd. Deze KPI en KRI zijn uitgedrukt in risicolimieten of andere meetbare indicatoren dan wel normen. De sturing op deze indicatoren geeft het Bestuur handvatten in de sturing op de strategische doelstellingen en de sturing naar de uitbestedingspartners. De Uitvoerende Bestuursleden rapporteren op basis van deze indicatoren aan de Niet-Uitvoerende Bestuursleden.

#### *IRM jaarplan*

In het IRM (Integraal Risicomanagement) jaarplan worden de thema's vastgelegd en ingepland, waarbij expliciet aandacht wordt besteed aan de daarmee gepaard gaande risico's. De belangrijkste risico-gerelateerde thema's in 2022 waren:

- het project Accelerate bij APS
- het pensioenakkoord
- relatiemanagement bestaande werkgevers, acquisitie nieuwe werkgevers en mogelijke fusie met andere pensioenfondsen
- operationele risico's (business continuity management, security awareness (cybersecurity) en datakwaliteit)
- risicoanalyse transitie CVP in relatie tot pensioenakkoord
- project "pooling"/Transitie vermogensbeheer
- inzicht in beheersing IT-risico vermogensbeheer
- doorontwikkeling MVB
- (oriënteren op) uitbreiden keuzebegeleiding deelnemers via SBZ of werkgevers

De risicoanalyses die zijn uitgevoerd in 2022 betroffen de categorieën levensvatbaarheid bedrijfsmodel, houdbaarheid strategie, interne governance en gedrag en cultuur. In 2023 zal het Bestuur nadere risico-gerelateerde aandacht geven aan:

- pooling van beleggingen.
- Vergroten van het inzicht in de IT-risicobeheersing bij uitbestedingspartners
- doorontwikkeling van MVB in lijn met de maatschappelijke ontwikkelingen en wet- en regelgeving
- uitbreiding van de keuzebegeleiding van deelnemers
- het project Accelerate bij APS
- bewaking en beheersing van (de risico's bij) het project WTP zodat er sprake kan zijn van een beoogde overgang op een zo spoedig mogelijke datum
- het relatiemanagement met bestaande werkgevers, acquisitie van nieuwe werkgevers en mogelijke fusie met andere pensioenfondsen
- business continuity management
- security awareness (cybersecurity)
- datakwaliteit, en
- frauderisico's

## 8.4 Risicobeoordeling

Voor het identificeren van risico's is aangesloten op de door DNB onderscheiden risicogebieden in het basisprogramma van de Actualisatie Toezichtmethodologie (ATM). Het fonds onderscheidt de volgende hoofd risico-categorieën (hoofdcategorieën zijn verder onder te verdelen naar deelrisico's):

- Bedrijfsmodel en strategie
  - Levensvatbaarheid bedrijfsmodel
  - Houdbaarheid strategie
- Governance, gedrag, cultuur (GGC) en risicomangement
  - Interne Governance
  - Gedrag en cultuur
  - Risicomangement
- Integriteit
  - Witwassen
  - Terrorismefinanciering
  - Sancties
  - Corruptie
  - Maatschappelijke onbetamelijkheid
- Prudentiële risico's
  - Kredietrisico (financieel)
  - Marktrisico (financieel)
  - Renterisico (financieel)
  - Operationeel risico
  - Liquiditeitsrisico (financieel)
  - Verzekeringstechnisch risico (financieel)
- Kapitaal
  - Kapitaalpositie (financieel)

Risico's worden kwantitatief en kwalitatief (aan de hand van vooraf in het risicomangementbeleid vastgestelde referentieschalen) beoordeeld op basis van de waarschijnlijkheid van het optreden van het risico (kans) en de impact daarvan op het behalen van de doelstellingen. De analyse van de financiële risico's is gemaakt op basis van UFR. Indien deze op basis van marktrente gemaakt wordt, zouden de risico's groter zijn. Bovendien zijn de analyses gemaakt op geïsoleerde risico's waarbij in samenhang het cumulatieve risico nog aanzienlijk is.

Bij de risicoanalyse wordt een onderscheid gemaakt tussen het bruto risico, het netto risico en de risicotolerantie (als weergave van de risicobereidheid). Het bruto risico is het risico zonder rekening te houden met eventuele beheersmaatregelen die het Bestuur treft om de waarschijnlijkheid en/of impact te beperken. Het bruto risico is afhankelijk van de context waarbinnen het fonds opereert en de doelstellingen.

Ten aanzien van het bruto risico zijn vanuit de risicobereidheid van het fonds vier mogelijke reacties:

- het risico accepteren
- het risico reduceren door het nemen van aanvullende beheersmaatregelen
- het risico vermijden door de activiteiten die geraakt worden door het risico te staken
- het risico overdragen door de activiteiten die door het risico geraakt worden (deels) uit te besteden

Het netto risico is het risico dat overblijft nadat is gereageerd op de bruto risico's. Indien het netto risico vanuit de risicobereidheid (nog) niet acceptabel is, worden aanvullende acties gedefinieerd om tot de risicotolerantie te komen. Hier in deze risicoparagraaf zijn de belangrijke risico's, waar meer toelichting op nodig is, weergegeven. De andere risico's zijn onderdeel van bijlage 4. In die bijlage staat een opsomming van de risico's waar sprake is van acceptatie van het netto risico.

### **Bedrijfsmodel en strategie**

#### *Levensvatbaarheid bedrijfsmodel*

Dit risico is nader onderverdeeld in continuïteit uitbesteding, IT-aanpasbaarheid, kosten en productontwikkeling.

Het uitbestedingsrisico vormt een belangrijk aandachtsgebied voor het fonds. Zowel het pensioenbeheer als het vermogensbeheer is uitbesteed. Het fonds beheerst continuïteitsrisico's zoveel mogelijk door eisen te stellen aan

de continuïteit van de door de externe dienstverleners te leveren werkzaamheden en van de bij deze dienstverleners werkzame personen. Het fonds laat zich regelmatig informeren over de wijze waarop de externe uitvoerders de risico's beheersen. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van diverse maand-, kwartaal- en/of jaarrapportages van de externe uitvoerders, zoals DVO/SLA/SLR-rapportages, beleggingsrapportages, rapportages niet-financiële risico's, ISAE 3402- en SSAE 16-rapportages. Daarnaast voert het fonds jaarlijks evaluatiegesprekken met de externe uitvoerders. Ten aanzien van de IT-omgeving van de externe uitvoerders steunt het fonds op de beheersmaatregelen van de diverse dienstverleners. Het fonds werkt met een kostenbegroting en rapportages over de realisaties per kwartaal.

Per 31 december 2022 is het netto risico van de IT-aanpasbaarheid van pensioenbeheer en vermogensbeheer nog niet op het geambieerde niveau. Om dat niveau te bereiken zijn plannen van aanpak opgesteld met bijbehorende door de externe dienstverleners in 2023 op te volgen acties.

### **Governance, gedrag, cultuur (GGC) en risicomanagement**

#### ***Risicomanagement***

De Sleutelfunctie Risicobeheer vervult een zelfstandige en onafhankelijke rol ten opzichte van het Bestuur en monitort de risicobeheersing bij de uitvoering en bij het Bestuur. Hij is verantwoordelijk voor de opzet en de inrichting van het risicobeheersysteem. De Sleutelfunctie Risicobeheer speelt een rol in het realiseren en verder uitbouwen van de ambitie van SBZ Pensioen ten aanzien van risicomanagement.

Het doel is een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is en zorgt voor een adequate organisatie van het integrale risicomanagement. De Sleutelfunctie Risicobeheer informeert het Bestuur na afloop van een kwartaal over de actuele stand van zaken inzake het risicobeheer van SBZ Pensioen. De risicorapportage omvat de belangrijkste strategische, tactische en operationele ontwikkelingen vanuit risicoperspectief en deze worden gerelateerd aan de betreffende risicohouding en risicobereidheid van het Bestuur en beoordeeld door de Sleutelfunctie Risicobeheer. De beoordeling is gebaseerd op de bespreking met de Uitvoerende Bestuursleden, onder andere, aan de hand van hun meest recente rapportage, de daarin benoemde onderliggende rapportages en de daarin genoemde bevindingen. Het is aan de Uitvoerende Bestuursleden om de risico's te identificeren en te beschrijven. De Sleutelfunctie Risicobeheer geeft onafhankelijk een risico-opinie bij kritische bestuursbesluiten.

Per 31 december 2022 zijn, naast de onder de diverse risico's benoemde acties, de belangrijkste aandachtspunten:

- het risico op het niet halen van doelen aangaande de continuïteit van SBZ Pensioen vanwege de onzekerheden over groei en over de mogelijke keuzes van sociale partners voor de flexibele premiereregeling;
- de voor de levensvatbaarheid noodzakelijke schaalvergroting (en de daaruit te verwachten daling van de kosten per deelnemer);
- overleg over timings- en risicoaspecten gerelateerd aan de inrichting van de pensioenadministratie, focus op de groei strategie en de WTP;
- expliciet vastleggen van de mate waarin assurance over datakwaliteit kan worden verkregen en hoe deze naar de toekomst wordt geborgd (inclusief rapportage en monitoringcyclus).

### **Integriteit**

#### ***Maatschappelijke onbetamelijkheid***

Ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen vindt frequente analyse en actieve monitoring van wet- en regelgeving en marktontwikkelingen aangaande maatschappelijk ondernemen en de implicaties hiervan op de organisatie en governance alsmede op het beleggingsbeleid plaats, voert SBZ Pensioen een uitsluitingenbeleid en is een externe engagement manager aangesteld. SBZ Pensioen rapporteert over maatschappelijk verantwoord ondernemen in het bestuursverslag, via de website en schenkt er aandacht aan in de nieuwsbrieven.

Het netto risico is per 31 december 2022 nog niet op het geambieerde niveau. Om dat niveau te bereiken zijn verschillende acties uitgezet, waaronder uitbreiding impactbeleggen, bepaling CO2-doelstelling en verdere uitwerking klimaatplan. Hoewel geclassificeerd onder Maatschappelijke onbetamelijkheid, is het centrale risico hier marktrisico.

## **Prudentiële risico's**

### **Marktrisico**

Dit risico is nader onderverdeeld in concentratie en correlatie - diversificatie en correlatie, concentratie en correlatie - grote posten, maatschappelijke opvattingen of ontwikkelingen, marktliquiditeit - complexiteit en transparantie, marktliquiditeit – illiquiditeit, marktliquiditeit – OTC, prijsvolatiliteit - tracking error, prijsvolatiliteit – volatiliteit en prijsvolatiliteit – voorspelbaarheid.

Het fonds kiest voor spreiding in de beleggingsportefeuille qua risicoprofiel van de achterliggende beleggingen in relatie tot de verplichtingen van het fonds dan wel de deelnemers. Beleggen in risicovollere producten wordt bewust gedaan in de veronderstelling dat daar een hoger rendement tegenover staat. Hierbij hanteert het fonds een risicobeleid, waarbij op basis van een risicokader, scorecards en discussie daarover bepaald wordt wat de gewenste allocatie naar de rendementsportefeuille is en wat de gewenste omvang van de renteafdekking is. De strategische mix volgt uit een ALM-studie. Nadere invulling vindt plaats in het jaarlijkse beleggingsplan dat vervolgens gedurende het jaar continu wordt gemonitord. In de rapportages van de vermogensbeheerders wordt onder andere inzicht gegeven in bandbreedtes, tracking errors, performance, diversificatie, concentratie en correlatie. Ten aanzien van maatschappelijke opvattingen of ontwikkelingen vindt frequente analyse en actieve monitoring van wet- en regelgeving en marktontwikkelingen aangaande maatschappelijk ondernemen en de implicaties hiervan op de organisatie en het beleggingsbeleid plaats, voert SBZ Pensioen een uitsluitingenbeleid en is een externe engagement manager aangesteld.

Ten aanzien van het deelrisico “maatschappelijke opvattingen of ontwikkelingen” is het netto risico per 31 december 2022 nog niet op het geambieerde niveau. De acties om het gewenste niveau te bereiken zijn benoemd onder het risico Maatschappelijke Onbetamelijkheid.

Bij de beoordeling van het marktrisico houdt het Bestuur rekening met de waardering:

- De beleggingen zijn gewaardeerd op basis van marktwaardering, zoals vastgelegd in het jaarverslag van het fonds en de Abtn.
- Indien geen marktwaardering mogelijk is (voor bijvoorbeeld illiquide beleggingen), dan dient te zijn aangegeven welke alternatieve waarderingsmethode is toegepast. Deze waarderingsmethodiek is controleerbaar.

### **Operationeel risico**

Dit risico is nader onderverdeeld in (pre)acceptatie/transactie, informatie, IT-beschikbaarheid, IT-integriteit, IT-vertrouwelijkheid, kwaliteit uitbesteding, uitkering/betaling/settlement en verwerking.

Het Bestuur stelt hoge kwaliteitseisen op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen, enzovoorts van zowel het fonds als de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn. Het fonds beschikt over een uitbestedingsbeleid waarin het proces rondom nieuwe en bestaande uitbestedingen is vastgelegd alsmede de eisen die daarbij aan een uitvoerder worden gesteld. Het uitbestedingsrisico vormt een belangrijk aandachtsgedebied voor het fonds. Zowel het pensioenbeheer als het vermogensbeheer is uitbestede. Het fonds beheerst operationele risico's zoveel mogelijk door eisen te stellen aan de kwaliteit van de door de externe dienstverleners te leveren werkzaamheden en van de bij deze dienstverleners werkzame personen. Het fonds laat zich regelmatig informeren over de wijze waarop de externe uitvoerders de risico's beheersen. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van diverse maand-, kwartaal- en/of jaarrapportages van de externe uitvoerders, zoals DVO/SLA/SLR-rapportages, beleggingsrapportages, rapportages niet-financiële risico's, ISAE 3402-, ISAE 3000- en SSAE 16-rapportages. Daarnaast voert het fonds jaarlijks evaluatiegesprekken met de externe uitvoerders.

Door de volledige uitbesteding van het pensioen- en vermogensbeheer beschikt het fonds maar beperkt over een eigen IT-infrastructuur. Voor het fonds zelf beperkt dit risico zich tot de hardware en software die leden van het Bestuur en van de bestuursorganen gebruiken voor het uitoefenen van hun functie. SBZ Pensioen verwacht van deze leden dat de IT-middelen, die zij voor het uitoefenen van hun functie gebruiken, voldoen aan de normen die vandaag de dag aan de beschikbaarheid, integriteit, vertrouwelijkheid en aanpasbaarheid van IT worden gesteld. Deze normen zijn vastgelegd in het beleid veilig en bewust digitaal werken van SBZ Pensioen. Daarnaast heeft SBZ Pensioen voor alle operationele processen de beschikbaarheidseisen, vertrouwelijkheidseisen en integriteitseisen vastgelegd. Vastgesteld is dat de eigen IT-infrastructuur van het fonds eenvoudig zonder verlies van data gemigreerd kan worden indien noodzakelijk.



Ten aanzien van de IT-omgeving van de externe uitvoerders steunt het fonds op de beheersmaatregelen van de diverse dienstverleners. SBZ Pensioen heeft daarbij haar eigen beschikbaarheidseisen, vertrouwelijkheidseisen en integriteitseisen vastgesteld en afgestemd met de externe uitvoerders.

Per 31 december 2022 is het netto risico van IT-beschikbaarheid, IT-integriteit en IT-vertrouwelijkheid bij de externe uitvoerders nog niet op het geambieerde niveau. De gewenste verbeteringen zitten met name in de transparantie rondom IT-beheersing. Om het geambieerde niveau te bereiken zijn plannen van aanpak opgesteld met bijbehorende door het Bestuur en de externe dienstverleners in 2023 op te volgen acties.



## 9. Communicatieparagraaf

De fondsambitie, vastgelegd in het communicatiejaarplan 2022 vormde het vertrekpunt voor de communicatieactiviteiten. Dit jaarplan is opgesteld vanuit 3 pijlers:

1. pensioenbewustzijn deelnemers verhogen
2. digitale service aan werkgevers en betrekken van adviseurs en
3. inzicht in de (financiële) ontwikkelingen van het fonds

De verschillende campagnes en onderliggende communicatiemiddelen, beschreven in het jaarplan, zijn ingericht langs deze pijlers. Daarbij keek het fonds tevens naar de impact vanuit wettelijke ontwikkelingen en maatschappelijke trends, zoals het Pensioenakkoord, digitalisering en duurzaamheid.

### *SBZ Pensioen meet continu de effecten van de communicatie-inspanningen*

Kern is het verkrijgen van inzicht in wat deelnemers verwachten en analyseren of de communicatie hier succesvol op inspeelt. Voor de start van elke campagne maakt het fonds een campagneplan waarin doelstellingen, middelen, budget en campagnedoelstellingen vooraf worden vastgelegd. Vanuit de uitvoeringsorganisatie wordt gericht gerapporteerd en geadviseerd over het behalen van de gestelde doelstellingen. Twee keer per jaar geeft een halfjaarrapportage in één oogopslag een beeld van hoe het fonds scoort op deze doelstellingen. In het communicatiejaarplan 2022 zijn de lessen vanuit 2021 meegenomen. Door communicatieactiviteiten te meten streeft SBZ Pensioen ernaar om effectiever én efficiënter te communiceren.

### *Het fonds ondersteunt zoveel mogelijk met digitale middelen*

Daarom was er een focus op het verzamelen van zoveel mogelijk (privé) e-mailadressen van deelnemers (zowel direct als via werkgevers). Digitaal communiceren draagt ook bij aan het doel om de uitvoeringskosten verder omlaag te brengen en het milieu minder te belasten.

Het tijdig en adequaat informeren van deelnemers en werkgevers via basismiddelen zoals de website, het portaal, Pensioen 1-2-3 en het UPO blijft uitermate belangrijk.

## Campagnes en terugblik op 2022

Het fonds heeft in 2022 mooie stappen gezet in communicatie. Zo deed het een risicobereidheidsonderzoek BPR, organiseerde een digitaal Pensioencafé en informeerde het fonds zijn doelgroepen zo goed mogelijk over het nieuwe pensioencontract met behulp van verschillende webinars en vaste communicatiemiddelen. Ook gaf het fonds aandacht aan zijn 60-jarig jubileum, lanceerde het een digitaal jaarverslag en zijn voor het eerst vlogs ingezet. Bij communicatie wordt (waar dat zinnig en logisch is) onderscheid gemaakt tussen categorieën deelnemers: actieve deelnemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers. Sommige campagnes richtten zich vanwege hun aard meer op een specifieke categorie.

### *Pijler 1: Pensioenbewustzijn deelnemers verhogen*

- o Mailing 'Bijna met pensioen'  
De Bijna met pensioen mailing is een campagne sinds 2020. Ook in 2022 is deze campagne uitgezet. Doel was om deelnemers in de doelgroep 55-plus eerder wakker te maken. Eind oktober 2022 is een e-mailing verzonden waarin het fonds deelnemers bewust maakt van de keuzes die zij hebben en de mogelijkheden om hun pensioen aan te vullen. Deze mailing is in twee delen verzonden; eenmaal met en eenmaal zonder uitnodiging voor het webinar CVP. De uitnodiging voor CVP is verzonden naar 853 deelnemers met een Beschikbarepremieregeling die voor de keuze stonden 'vast of variabel pensioen'. Deze mailing had een hoge open rate (77,1%) en doorklik (35,4%). De mailing 'Bijna met pensioen' zonder uitnodiging CVP had een open rate van 72,5% en een doorklik van 32,9%.
- o CVP (Collectief Variabel Pensioen)  
Op 10 november 2022 heeft SBZ Pensioen een webinar georganiseerd over de keuze voor vast of variabel pensioen, oftewel Collectief Variabel Pensioen (CVP). De mailingen rondom dit webinar hadden een hoge open rate en doorklik. De uitnodiging was onderdeel van de Off-boarding mailing. Op 8 november 2022 is een reminder gestuurd. Deze had een open rate van 74,4% en een doorklik van 16,5%. De reminder op de dag van het webinar had een open rate van 62,0% en een doorklik van 9,8%. In totaal waren er 86 van de 853 genodigde deelnemers aanwezig tijdens het webinar. Het digitale webinar is ook opgenomen en de

terugkoppeling is gedeeld met de totale doelgroep. De terugkoppeling had een open rate van 77,7% en een doorklik van 37,1%.

- Risicobereidheidsonderzoek  
Wij staan voor één van de grootste veranderingen in de pensioenwereld, het nieuwe pensioenstelsel. Ter voorbereiding heeft SBZ Pensioen een webinar georganiseerd en een digitaal risicobereidheidsonderzoek BPR verzonden. Het onderzoek geeft meer inzicht in de risicobereidheid van deelnemers. Dit ondersteunt het fonds met het vaststellen van het beleggingsbeleid, welke pensioenregeling het best passend is en hoe de deelnemer denkt over het risico's delen met anderen. Uiteindelijk hebben 2.808 deelnemers (16% van alle uitgenodigde deelnemers) het onderzoek ingevuld. Dit is een representatieve groep van actieve deelnemers, slapers en pensioengerechtigden.
- Pensioenakkoord  
Actuele ontwikkelingen werden gedurende het jaar meegenomen in de PensioenActueel, zowel in februari, juli als december 2022. Daarnaast is in de werkgeversnieuwsbrief in januari, februari en juni en de werkgeversbijeenkomst op 10 februari en 5 juli 2022 ook stilgestaan bij de gevolgen van het Pensioenakkoord. Verder is de specifieke Pensioenakkoord webpagina gedurende het jaar geüpdatet waar nodig. De Pensioenakkoord webpagina leverde in 2022 2.382 bezoekers op.
- Welkom  
In 2022 is een webpagina gelanceerd voor deelnemers die nieuw in dienst zijn bij een werkgever aangesloten bij SBZ Pensioen. Aan de hand van 9 snelle stappen neemt het fonds de deelnemer mee. Zo is deze deelnemer goed geïnformeerd over zijn nieuwe pensioenuitvoerder en welke stappen hij zelf kan ondernemen. Vanuit de PensioenActueel is er een vaste verwijzing meegenomen naar de landingspagina. De webpagina is begin april 2022 live gegaan en heeft 1.180 bezoeken gehad in 2022.
- Overstap naar de Beschikbarepremieregeling  
In 2022 zijn er geen werkgevers overgestapt (wel per 1 januari 2022 maar daarvoor lag de voorbereiding in 2021). Hierdoor is de ingerichte campagne 'Overstap naar de Beschikbarepremieregeling' niet ingezet.
- PensioenActueel  
Het deelnemersmagazine PensioenActueel is de digitale nieuwsbrief vanuit het fonds. Hiermee speelt SBZ Pensioen in op de verdere digitalisering van de communicatie. In februari, juli en december 2022 zijn de nieuwsbrieven verzonden. De artikelen verwezen vaker en nadrukkelijker naar content op de website, zodat informatie blijvend beschikbaar is. Daarnaast worden de nieuwsbrieven ook toegevoegd op de website zodat deze terug te lezen zijn. Het hoofdonderwerp was het Pensioenakkoord in alle nieuwsbrieven aangevuld met overige actualiteiten. Voor de nieuwsbrieven was sprake van een gemiddelde open rate van 66,1% en klikte gemiddeld 28,5% door op een artikel.
- SBZ Academy  
In 2022 is SBZ Pensioen begonnen met het opnemen van vlogs. Op deze manier legt het fonds kort en laagdrempelig een pensioenonderwerp uit. In 2022 was dit het onderwerp UPO. In 2023 zal dit middel breder ingezet worden.
- Pensioencafé  
Op 14 september vond een digitale editie van het Pensioencafé plaats. De doelgroep bestond uit 60+ actieven, slapers en pensioengerechtigden. In het Pensioencafé stonden vragen centraal die de deelnemer vlak voor zijn pensioenleeftijd heeft of juist vragen die de deelnemer als gepensioneerde heeft. Het pensioenfonds stond stil bij het 60 jarig jubileum en de plannen voor de komende jaren. Ook was er een informatieve presentatie over het Pensioenakkoord en wat dit voor de doelgroep betekent. Er was tijdens de sessie ruimte voor het stellen van vragen. Na het webinar was de terugkoppeling inclusief opname beschikbaar op de website. In totaal waren er 225 deelnemers van de 427 aanmeldingen live ingebeld.

#### *Pijler 2: Digitale service aan werkgevers en informeren van adviseurs*

- Service werkgevers  
SBZ Pensioen wil de werkgevers zelf in staat stellen hun medewerkers (deelnemers) te informeren. Pensioen is immers een belangrijk onderdeel van het totale pakket aan arbeidsvoorwaarden. Via de

werkgever hoopt SBZ Pensioen meer deelnemers te bereiken dan (alleen) rechtstreeks vanuit het fonds. Het fonds stelde serviceberichten en intranetberichten op en maakte gebruik van de interne communicatiemiddelen van de werkgever. Daarnaast is op de website de toolbox verder uitgebreid en geüpdatet om zo de beschikbare informatie toegankelijk te maken voor de werkgever. In 2022 zijn er 2 digitale webinars georganiseerd voor werkgevers. Op 10 februari 2022 nam het fonds werkgevers mee in de overgang naar de Beschikbarepremieregeling, het Pensioenakkoord en het risicobereidheidsonderzoek BPR. Op 5 juli 2022 was het onderwerp de contractkeuze binnen het nieuwe pensioenstelsel. Uit het tevredenheidsonderzoek na deze bijeenkomst bleek dat werkgevers deze gemiddeld beoordelen met het cijfer 7,8. Er zijn meer dan tien serviceberichten/intranetberichten gedeeld met werkgevers. In 2022 zijn er 3 nieuwsbrieven voor werkgevers verzonden, in januari, februari en in juni. Deze mailing had een gemiddelde open rate van 43,6% en 42,2% klikte door.

- **Betrekken adviseurs**  
Begin februari en eind oktober 2022 is er een nieuwsbrief aan alle adviseurs en andere geïnteresseerden verzonden. Met als doel om te informeren en enthousiasmeren over SBZ Pensioen en haar innovatieve regeling. Ook is er een webinar geweest op 13 oktober 2022 met als onderwerp 'De flexibele premieregeling in de praktijk'. Daarnaast zijn gedurende het jaar nieuwsberichten geplaatst op de SBZ Pensioen LinkedIn pagina. De nieuwsbrieven hadden een gemiddelde open rate van 45,6% en 30,6% klikte door. De Uitvoerende Bestuursleden hebben in het kader van relatiebeheer regelmatig contact met vertegenwoordigers van diverse adviesbureaus.
- **LinkedIn/Pers**  
In 2022 is gemiddeld 2 keer per week een LinkedIn bericht geplaatst vanuit SBZ Pensioen. De berichten gingen over actualiteiten binnen het fonds en ook over het Pensioenakkoord. Daarnaast gaf het een kijkje binnen het fonds door verschillende interviews met het Bestuur en VO. Ook is er een persbericht gedeeld op het moment dat AIM door SBZ Pensioen is geselecteerd als fiduciair manager.

### *Pijler 3: Inzicht in de financiële situatie van het fonds*

- **Financiële situatie en regeling**  
In het PensioenActueel van juli 2022 informeerde SBZ Pensioen alle deelnemers over de financiële situatie met aandacht voor het jaarverslag. De open rate van deze mailing was 50,5% en de doorklik 22,1%. Ook is er een aparte landingspagina voor het jaarverslag 2021 ingericht op de website. Het verkort jaarverslag 2021 was op deze pagina te downloaden in Pdf-formaat. Ook waren er op regelmatige basis berichten over de dekkingsgraad via nieuwsberichten op de website. Vanaf november 2022 is de dekkingsgraad door middel van een banner ook standaard opgenomen in het PensioenActueel. Maandelijks werd de webpagina 'Financiële informatie' geüpdatet en werd er een nieuwsbericht geplaatst met de actuele cijfers. Verder zijn deelnemers uiteraard geïnformeerd over de toeslagverlening.
- **Maatschappelijk Verantwoord Beleggen**  
Op de webpagina van het (verkort) jaarverslag 2021 is specifiek aandacht gegeven aan MVB. In juli 2022 is het PensioenActueel verzonden met artikelen over MVB. Hierin besteedde SBZ Pensioen aandacht aan het beleggingsbeleid per regeling en het vernieuwde landenbeleid. In november 2022 gaf het fonds zijn eerste MVB-verslag uit. VBDO onderzoekt elk jaar hoe de in totaal 49 grootste pensioenfondsen in Nederland uitvoering geven aan MVB. In de ranking die VBDO jaarlijks publiceert, staat SBZ Pensioen in 2022 op de 16e plaats.

## Percentage verkregen e-mailadressen op 31 december 2022

Deelnemersgroep	Percentage
Actief	66% (63% 2021)
Arbeidsongeschikt	79% (67% 2021)
Gepensioneerd	77% (64% 2021)
Gewezen	42% (27% 2021)
Ex-partner	21% (13% 2021)

Over de gehele populatie van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden vertalen zich de bovenstaande percentages naar bijna 50% van alle betrokkenen van het fonds waarvan een e-mailadres bekend is. De percentages van 2022 op 2021 zijn niet overal 1 op 1 vergelijkbaar door het gebruik van andere definities, maar zij geven wel een goed beeld.

Statistieken bezoekersaantallen website en portaal in 2022 en 2021:

• Eindstand aantal unieke bezoekers website per 31 december 2022	117.852
• Eindstand aantal unieke bezoekers portaal per 31 december 2022	95.152
• Eindstand aantal unieke bezoekers website per 31 december 2021	96.536
• Eindstand aantal unieke bezoekers portaal per 31 december 2021	56.810

## Statistieken Klantteam SBZ Pensioen

Het klantteam van SBZ Pensioen staat altijd klaar voor deelnemers bij vragen. Het fonds is trots op het werk dat zij doen en op hun toewijding. De medewerkers van het SBZ Pensioen klantteam nemen gemiddeld binnen 11 seconden de telefoon op. Deelnemers waarderen het klantteam met een 8,2.

## Vooruitblik communicatie naar 2023

In 2023 zet het fonds vol in op zijn strategische pijlers: deelnemer in staat stellen passende keuzes te maken, service werkgevers en betrekken adviseurs en inzicht in de (financiële) ontwikkelingen bij het fonds.

### *Deelnemer in staat stellen passende keuzes te maken*

Keuzebegeleiding is een speerpunt in de WTP. SBZ Pensioen is al actief op dit vlak, heeft haar propositie in 2022 uitgebreid en werkt ook in 2023 aan doorontwikkeling. Het fonds onderscheidt drie lagen: Kennis en begrip/educatie, generieke keuzebegeleiding en persoonlijke keuzebegeleiding.

Educatie: SBZ Pensioen geeft inzicht, overzicht en uitzicht via website, nieuwsbrieven, video's, algemene webinars en klantteam. Het informeert over de regelingen en de gevolgen van actualiteiten zoals Pensioenakkoord. Het laat handelingsperspectief zien zodat deelnemers zelf keuzes kunnen maken in hun pensioen. Het fonds richtte de SBZ Academy op: dit platform met video's, vlogs en webinars biedt de deelnemers informatie over uitlopende onderwerpen, zoals uitleg van de regeling, pensioenkeuzes, MVB en uitleg over de dekkingsgraad.

Generieke keuzebegeleiding: Het fonds helpt bij het maken van keuzes rondom pensioen, bijvoorbeeld bij het kiezen van een passend risicoprofiel of tussen vast en variabel pensioen, via gerichte webinars. SBZ Pensioen activeert deelnemers om bewust keuzes te maken.

Persoonlijke keuzebegeleiding: SBZ Pensioen helpt via persoonlijke brieven, portaal en planner met keuze-architectuur gebaseerd op persoonlijke pensioensituatie om de gevolgen op korte en lange termijn van gecombineerde keuzes inzichtelijk te maken. Het klantteam staat dagelijks klaar om persoonlijke vragen te beantwoorden. We werken aan doorontwikkeling van persoonlijke keuzebegeleiding. Denk hierbij aan verbeterde klantreizen in het portaal en persoonlijke advies- of begeleidingsgesprekken. Dit bevindt zich in de oriëntatiefase.

### *Service werkgevers en betrekken van adviseurs*

Ook in 2023 blijft het fonds werkgevers ondersteunen en faciliteren om werknemers te informeren: onder andere met (online) bijeenkomsten, nieuwsbrieven en toegankelijke (digitale) middelen. Daarnaast richt SBZ Pensioen zich op het bekendmaken van zijn propositie bij adviseurs en worden zij betrokken bij ontwikkelingen in het fonds. Het fonds informeert over belangrijke ontwikkelingen via nieuwsbrieven, pers en LinkedIn. Daarnaast informeert

het fonds deelnemers en werkgevers over de financiële situatie van het fonds. Het jaarverslag is een belangrijk moment om hierover te informeren. Verder publiceert het fonds maandelijks over de dekkingsgraad op zijn website. MVB krijgt ook in 2023 weer specifiek aandacht. Het fonds informeert deelnemers en werkgevers over de uitgangspunten van het beleggingsbeleid via PensioenActueel en over belangrijke wijzigingen in beleid en nieuwe bestuursleden en leden van het VO. SBZ Pensioen is een innovatieve pensioenaanbieder, met de Middelloonregeling, Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling, inclusief Collectief Variabel Pensioen (CVP) en dat brengt het fonds graag over het voetlicht. Ook de LinkedIn-pagina van SBZ Pensioen wordt daarvoor ingezet.

#### *Inzicht in de (financiële) ontwikkelingen van het fonds*

Het fonds geeft deelnemers inzicht in de situatie van het fonds: bijvoorbeeld via het jaarverslag. Dat gebeurt met een aparte landingspagina, het verkort jaarverslag en het volledige jaarverslag staan als download op de website. Gedurende het jaar rapporteert SBZ Pensioen op zijn website over de ontwikkeling van de dekkingsgraden en beleggingen. Pensioengerechtigden krijgen actief informatie over de toeslagverlening en deelnemers krijgen op de website informatie over wijzigingen in de pensioenregeling(en). De webpagina MVB wordt gedurende 2023 uitgebreid. Daarnaast krijgt het onderwerp MVB aandacht in zaken zoals het PensioenActueel en het jaarverslag. Waardering van de communicatie en vertrouwen in het fonds worden digitaal gemeten onder de deelnemers.



## **10. Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum**

Op 30 mei 2023 heeft de Eerste Kamer ingestemd met het voorstel Wet toekomst pensioenen. Dit is het sluitstuk van het politiek-bestuurlijke deel van de wetgeving. Hiermee is het zeker dat Nederland een nieuw pensioenstelsel krijgt. De datum waarop pensioenregelingen daaraan dienen te voldoen, ligt op 1 januari 2028. Uitvoeringstechnisch heeft SBZ Pensioen zich al voorbereid op de nieuwe wet, dat laat onverlet dat er nog veel werk moet worden verricht, des te meer daar het fonds eerder dan 2028 over wil gaan.

De waarde van de Russische posities is volledig afgewaardeerd bij de overgang naar AIM in 2023. In de jaarrekening 2022 zijn de posities in de cijfers voor bijna € 15 mio gewaardeerd en opgenomen.



## 11. Ondertekening Bestuur

In de op de volgende pagina's opgenomen jaarrekening staan de financiële gegevens over het boekjaar 2022 vermeld.

Namens het Bestuur van SBZ Pensioen,

Zeist, 19 juni 2023

De heer T.G. Tiessen (voorzitter)

Mevrouw R.F. van der Feltz

De heer S.A. de Groot

De heer R.M. van Hees

De heer H. Radder

De heer E.W.J.M. Schokker

Mevrouw H.D. Wareman

Mevrouw P.M.B. Wilson





# JAAARREKENING



## 12.1 BALANS PER 31 DECEMBER

(na voorgestelde bestemming van het saldo van baten en lasten)

(x € 1.000)

	2022	2021
<b>ACTIVA</b>		
<b>Beleggingen voor risico pensioenfonds</b> (1)	5.708.617	7.386.955
<b>Beleggingen voor risico deelnemers</b> (2)	92.436	19.477
<b>Langlopende vorderingen</b> (3)	2.562	3.561
<b>Vorderingen en overlopende activa</b> (4)	10.816	10.536
<b>Overige activa</b> (5)	8.064	6.266
	<u>5.822.495</u>	<u>7.426.795</u>
<b>PASSIVA</b>		
<b>Stichtingskapitaal en reserves</b> (6)	882.609	1.036.988
<b>Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds</b> (7)	4.451.620	6.144.082
<b>Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers</b> (8)	92.436	19.477
<b>Overige voorzieningen</b> (9)	6.000	-
<b>Overige schulden en overlopende passiva</b> (10)	389.830	226.248
	<u>5.822.495</u>	<u>7.426.795</u>



## 12.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

		2022	2021
<b>BATEN</b>			
<b>Premiebijdragen voor risico pensioenfonds</b>	(11)	34.756	96.245
<b>Premiebijdragen voor risico deelnemers</b>	(12)	82.437	15.872
<b>Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds</b>	(13)	-1.748.205	80.478
<b>Beleggingsresultaten voor risico deelnemers</b>	(14)	-9.418	1.133
<b>Overige baten</b>	(15)	491	579
		<hr/>	<hr/>
		-1.639.939	194.307
<b>LASTEN</b>			
<b>Pensioenuitkeringen</b>	(16)	117.142	113.147
<b>Pensioenuitvoeringskosten</b>	(17)	4.201	3.781
<b>Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds</b>	(18)	-1.692.462	-531.114
<b>Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers</b>	(19)	72.959	16.314
<b>Mutatie overige voorzieningen</b>	(20)	6.000	-
<b>Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds</b>	(21)	11.868	15.121
<b>Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers</b>	(22)	-6.383	-548
<b>Overige lasten</b>	(23)	1.115	871
		<hr/>	<hr/>
		-1.485.560	-382.428
<b>Saldo van baten en lasten</b>		<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
		-154.379	576.735

(\*) De nummering verwijst naar de toelichting



	2022	2021
<b>Bestemming van het saldo van baten en lasten</b>		
Mutatie vrij vermogen	66.611	542.850
Mutatie reserve beleggingsrisico's voor risico fonds	-221.069	33.824
Mutatie reserve minimaal vereist eigen vermogen beschikbare premieregeling en nettopensioenregeling	79	61
	<u>                    </u>	<u>                    </u>
	<u><u>-154.379</u></u>	<u><u>576.735</u></u>

### 12.3 KASSTROOMOVERZICHT

(x € 1.000)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	2022	2021
<b>Kasstroom uit pensioenactiviteiten</b>		
Ontvangen premiebijdragen voor risico pensioenfonds	34.357	95.542
Ontvangen premiebijdragen voor risico deelnemers	82.437	15.872
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	4.988	5.431
Ontvangen waardeoverdrachten voor risico deelnemers	6.469	548
Betaalde pensioenuitkeringen	-117.437	-112.793
Betaalde waardeoverdrachten voor risico pensioenfonds	-18.886	-18.313
Betaalde waardeoverdrachten voor risico deelnemers	-86	-
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-4.066	-3.956
Diverse ontvangsten en uitgaven	379	445
	-11.845	-17.224
<b>Kasstroom uit beleggingsactiviteiten</b>		
Ontvangen inzake verkopen beleggingen	5.070.058	5.877.241
Betaald inzake aankopen beleggingen	-4.873.819	-5.815.093
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	145.571	140.987
Overige ontvangsten en uitgaven inzake beleggingen	-308.972	-180.704
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-19.195	-14.269
	13.643	8.162
Mutatie liquide middelen	1.798	-9.062
<b>Samenstelling geldmiddelen</b>		
	2022	2021
Liquide middelen per 1 januari	6.266	15.328
Mutatie liquide middelen	1.798	-9.062
Liquide middelen per 31 december	8.064	6.266

## 12.4 ALGEMENE TOELICHTING

### Inleiding

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars is statutair gevestigd in Zeist.

Adresgegevens: Handelsweg 2, 3707 NH Zeist

KvK nummer: 41178751

### Activiteiten

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars (hierna: het fonds, het pensioenfonds of SBZ Pensioen) stelt zich ten doel, overeenkomstig de voorwaarden als in de statuten en de desbetreffende pensioenreglementen nader is bepaald, aanspraken op te bouwen voor de deelnemers en rechten uit te keren aan de deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden, ter zake van ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid. Het fonds werkt volgens een Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), waarbij de financiële opzet en de grondslagen waarop de stichting rust, gemotiveerd zijn omschreven.

### Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Het bestuur heeft op 19 juni 2023 de jaarrekening opgemaakt.

### Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Voor een nadere onderbouwing wordt verwezen naar de toelichting 6. Stichtingskapitaal en reserves.

### Vergelijking met voorgaand verslagjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand verslagjaar, met uitzondering van de schattingswijzigingen zoals opgenomen in de paragraaf "Schattingswijzigingen". Vergelijkende cijfers zijn waar nodig geherclassificeerd om in lijn te brengen met presentatie huidig jaar.

## Schattingswijzigingen

### *Prognosetafel*

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid.

Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte en langlevens met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het pensioenfonds. Vanaf boekjaar 2022 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2022 met startjaar 2023 (2021: Prognosetafel AG2020 met startjaar 2022) zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen van € 34,7 miljoen. De verhoging is bepaald per 31 december 2022. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als "Wijzigingen actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2022 is 0,9 procentpunt negatief.

Vanaf boekjaar 2022 is bij toepassing van de Prognosetafel AG2022 met startjaar 2023 rekening gehouden met de ervaringssterfte van het pensioenfonds "SBZ 2022" (2021: "SBZ 2017"). Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen van € 22,7 miljoen. De verhoging is bepaald per 31 december 2022. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als "Wijzigingen actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2022 is 0,6 procentpunt negatief.

### *Excasso-opslag*

In 2022 is de excasso opslag gewijzigd van 2,0% naar 2,4% van de technische voorzieningen. Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen van € 16,4 miljoen. De verhoging is bepaald per 31 december 2022. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als "Wijzigingen actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2022 is 0,4 procentpunt negatief.



### *Beschrijving Middelloonregeling*

Onderstaand volgt een globale beschrijving van de in 2022 geldende pensioenregeling die door het fonds wordt uitgevoerd (Pensioenreglement Middelloonregeling). Aan deze beschrijving kunnen geen rechten worden ontleend.

#### Pensioensysteem

Het pensioensysteem is een middelloonregeling met een voorwaardelijk recht op toeslagen voor deelnemers pensioengerechtigden en gewezen deelnemers.

#### Pensioenleeftijd

De pensioenleeftijd voor deelnemers is 68 jaar.

#### Pensioengrondslag

De pensioengrondslag wordt bepaald door het jaarsalaris te verminderen met de franchise en wordt jaarlijks vastgesteld op 1 januari op grond van het per die datum geldende jaarsalaris en franchise. Onder jaarsalaris wordt verstaan het tussen de deelnemer en de werkgever contractueel overeengekomen vaste bruto salaris per jaar inclusief de vakantietoeslag, eindejaarsuitkering en andere vaste toeslagen. Vanaf 2015 is het salaris dat meetelt voor de pensioenopbouw gemaximeerd op het fiscale maximum. In 2022 is dat € 114.866. Onder het jaarsalaris worden ook andere beloningsbestanddelen begrepen, waarvan de deelnemer en de werkgever zijn overeengekomen dat deze onderdeel van bovengenoemd jaarsalaris zijn. Franchise en opbouwpercentages worden vanaf 1 januari 2019 opgenomen in een aparte werkgeversbijlage bij het pensioenreglement Middelloonregeling; de werkgever kan zelf kiezen voor een bepaalde franchise en opbouwpercentage.

#### Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt 20% van het te bereiken partnerpensioen en wordt uitgekeerd tot 21 jaar of tot 27 jaar voor studerende kinderen. Als beide ouders zijn overleden, wordt het wezenpensioen verdubbeld.

#### Premie

De premie wordt per deelnemer berekend en is in beginsel gelijk aan de actuariële premie.

#### Arbeidsongeschiktheid

Bij ingang van een arbeidsongeschiktheidspensioen is sprake van een vast percentage van het salaris als aanvulling op de WIA-uitkering van het UWV. Dit houdt in (naar rato van de mate van arbeidsongeschiktheid, waarbij laatstgenoemde percentages gelden voor het derde tot en met het zesde ziektejaar):

\* tot de WIA-dagloongrens: 0% en 10%.

\* boven de WIA-dagloongrens: 70% en 80% (WGA) / 75% en 85% (IVA).

## Beschrijving beschikbarepremieregeling

De beschikbare premieregeling (BPR) betreft qua ouderdomspensioen een premieovereenkomst met als standaard pensioenrichtleeftijd 68 jaar.

Voor de deelnemers is een variabel ouderdomspensioen vanaf 68 jaar bij SBZ Pensioen verzekerd tenzij de deelnemer kiest voor een vast pensioen bij een andere pensioenuitvoerder.

Daarnaast is op risicobasis partnerpensioen, wezenpensioen en premievrije deelname bij arbeidsongeschiktheid verzekerd.

Gespaard wordt voor ouderdomspensioen en partnerpensioen vanaf pensioendatum (Staffel II).

Het pensioengevend salaris is, behalve voor het arbeidsongeschiktheidspensioen gemaximeerd op de fiscale grens (hierna: maximum pensioengevend salaris). Deze grens wordt jaarlijks vastgesteld door de overheid en bedraagt in 2022 € 114.866.

De pensioengrondslag is gelijk aan het (gemaximeerde) vaste jaarsalaris verminderd met een franchise.

Het arbeidsongeschiktheidspensioen bestaat, in geval van arbeidsongeschiktheid, uit een vast percentage van het parttime salaris als aanvulling op de WIA-uitkering.

Het tijdelijk partnerpensioen betreft een aanvulling tot maximaal de ongekorte Anw en wordt uitgekeerd tot de AOW-gerechtigde leeftijd van de partner, voor zover er geen recht op Anw bestaat voor de nabestaande of de Anw wordt gekort wegens inkomsten. De werkgever kan ervoor kiezen om het tijdelijk partnerpensioen niet aan te bieden. Bij de keuze voor het wel aanbieden van tijdelijk partnerpensioen kan de werkgever dit doen voor alle werknemers óf individuele deelnemers de keuze geven voor het al of niet verzekeren ervan.

Het wezenpensioen per kind is gelijk aan 20% van het te bereiken partnerpensioen. Voor volle wezen wordt het wezenpensioen verdubbeld.

Vanwege het karakter van de pensioenregeling bestaat er geen recht op toeslagverlening vanuit SBZ Pensioen met uitzondering van de aanspraakgerechtigden op partner- en wezenpensioen van een overleden (gewezen) deelnemer.

De pensioenregeling kent diverse flexibele elementen, te weten vervroeging of uitstel van de ingangsdatum van het ouderdomspensioen en deeltijdpensionering.

Bij overlijden van de (gewezen) deelnemer vervalt het op dat moment aanwezige pensioenkapitaal (saldo beleggingen) aan de stichting. Dit pensioenkapitaal wordt door de stichting verdeeld over alle pensioenkapitalen van de overige (gewezen) deelnemers van de Beschikbarepremieregeling.

Bij overlijden van de (gewezen) deelnemer die deelneemt in de collectieve toedelingskring vervalt het pensioenkapitaal dat samenhangt met de voor hem ingekochte aanspraken op variabel pensioen aan de collectieve toedelingskring van de Beschikbarepremieregeling. Dit is onderdeel van het sterfteresultaat dat ten laste of ten gunste van de deelnemers komt in de collectieve toedelingskring.

De financiële middelen (premies) ten behoeve van de risico-elementen van Pensioenreglement

Beschikbarepremieregeling worden gezamenlijk met de Middelloonregeling ondergebracht binnen het pensioenfonds.

## Beschrijving Nettopensioenregeling

Voor deelnemers met een salaris hoger dan € 114.866 is het op vrijwillige basis mogelijk om, indien de werkgever deelneemt aan de nettopensioenregeling, deel te nemen aan de nettopensioenregeling.

De deelnemers betalen maandelijks een premie vanuit het nettosalaris. Deze premies worden op een beleggingsrekening gestort en belegd in beleggingsfondsen. De Nettopensioenregeling kent hiervoor 3 risicoprofielen: Offensief, Neutraal (standaard) of Defensief. Bij elk risicoprofiel horen bepaalde lifecycles. In deze 3 lifecycles wordt het beleggingsrisico automatisch geleidelijk afgebouwd naarmate de pensioendatum nadert. Met de ingelegde premies en het rendement op de beleggingen wordt een individueel pensioenkapitaal gevormd.

In het jaar dat de deelnemer de 58-jarige leeftijd bereikt wordt gevraagd een keuze te maken tussen een vast pensioen of een variabel pensioen. Indien voor een vast pensioen wordt gekozen dan wordt het individuele pensioenkapitaal belegd tot ingang pensioen. De deelnemer koopt het vaste pensioen vervolgens aan bij een andere pensioenuitvoerder. Indien de deelnemer kiest voor een variabel pensioen dan wordt het individuele pensioenkapitaal vanaf die leeftijd, geleidelijk in 10 jaar, omgezet in Collectief Variabel Pensioen (CVP). In het CVP delen de deelnemers beleggings- en verzekeringsrisico's met alle andere deelnemers.

De risico-elementen zijn extern herverzekerd.

In de jaarrekening zijn de beleggingen voor deelnemers die deelnemen aan de beschikbarepremieregeling respectievelijk de nettopensioenregeling gepresenteerd als beleggingen voor risico deelnemers.

## Premievaststelling, actuariële grondslagen en veronderstellingen

De feitelijke premie van de middelloonregeling is gelijk aan de premie op basis van een "dekkingsgraad neutrale pensioeninkoop", maar is niet minder dan de gedempte kostendekkende premie (wettelijke toetspremie).

De feitelijke premie voor wezenpensioen is gelijk aan 2% van de feitelijke premie voor partnerpensioen. De financiering voor het arbeidsongeschiktheidspensioen vindt plaats door middel van een premie. Deze premie wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld, zodanig dat het toekomstig uit te keren arbeidsongeschiktheidspensioen wordt gedekt.

Aan de berekening van de feitelijke premie 2022 voor de Middelloonregeling liggen de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen ten grondslag:

- Rente: de rente is gelijk aan de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september van het voorafgaande jaar.
- Sterftেকansen: voor mannen en vrouwen worden de sterftেকansen ontleend aan de prognosetabel AG 2020 met startjaar 2022, gecorrigeerd voor fondsspecifieke ervaringssterfte. Voor kinderen worden de sterftেকansen verwaarloosd.
- Wezenpensioen: De voorziening voor latent wezenpensioen is gelijk aan 2% van de voorziening voor latent partnerpensioen bij nog niet ingegane ouderdomspensioenen. Bij een ingegaan wezenpensioen wordt voor wezen jonger dan 21 jaar aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 21-jarige leeftijd; voor wezen van 21 jaar of ouder wordt het wezenpensioen jaarlijks tot uiterlijk de 27-jarige leeftijd verlengd op basis van ontvangen studieverklaringen.
- Partnerfrequentie: Zolang nog geen pensioenuitkering is ingegaan, wordt voor de berekening van de voorziening voor partnerpensioen elke (gewezen) deelnemer verondersteld een partner te hebben (onbepaalde partnersysteem met een partnerfrequentie van 100% vanaf 60 jaar). Voor pensioengerechtigden wordt uitgegaan van de werkelijke burgerlijke staat.
- Leeftijdsverschil: Voor het partnerpensioen wordt verondersteld dat de mannelijke deelnemer een 3 jaar jongere vrouwelijke partner heeft en dat de vrouwelijke deelnemer een 3 jaar oudere mannelijke partner heeft.

- Premievrijstelling invaliditeit: Aangenomen is dat de kosten, verbonden aan de in de toekomst te verlenen vrijstelling van premiebetaling (pvi) wegens arbeidsongeschiktheid, kunnen worden gedekt door een risicopremie ter grootte van 4,0% van de actuariële premie exclusief pvi en exclusief AOP premie.
- Opslag voor kosten: Bij de vaststelling van de feitelijke premie wordt rekening gehouden met een opslag voor toekomstige uitbetalingskosten van 2,0%. De kosten verbonden aan de administratie en het beheer zijn gesteld op 0,5% van de pensioengrondslag.
- Solvabiliteitsopslag: Er wordt geen solvabiliteitsopslag gehanteerd zolang de opslag in verband met toeslagverlening hoger is dan de opslag benodigd voor de vereiste dekkingsgraad primo boekjaar.
- Premiedekkingsgraadopslag: De premiedekkingsgraadopslag is gelijk aan de actuele dekkingsgraad van september van het voorafgaande jaar, met een minimum gelijk aan de minimaal vereiste dekkingsgraad en een maximum gelijk aan de vereiste dekkingsgraad. De premiedekkingsgraadopslag wordt gerekend over de actuariële premies van het ouderdomspensioen, partnerpensioen en risicopremies overlijden (niet over risicopremies arbeidsongeschiktheidspensioen, risicopremie premievrijstelling bij invaliditeit en de administratiekosten).
- Tijdelijk partnerpensioen: De feitelijke premie voor het tijdelijk partnerpensioen is gelijk aan 75% van de premie voor een volledig (niet gekort) tijdelijk partnerpensioen. De werkgever heeft de keuze tussen geen, verplicht of vrijwillige dekking van het tijdelijk partnerpensioen (ANW-hiaat). Bij een verplichte dekking wordt de risicopremie door de werkgever betaald. Bij een vrijwillige dekking wordt de risicopremie door de werkgever doorbelast aan de werknemer.
- Arbeidsongeschiktheidspensioen: De premie voor het arbeidsongeschiktheidspensioen bedraagt een percentage van de relevante loonsom:
  - In geval van 85% resp. 80% aanvulling in de eerste vier jaar van arbeidsongeschiktheid ziektejaar en 75% resp. 70% daarna: 0,1% van het parttime salaris tot maximum dagloon en 2,0% van het parttime salarisdeel boven maximum dagloon.
  - In geval van 85% resp. 80% aanvulling tot de pensioendatum: 0,4% van het parttime salaris tot maximum dagloon en 2,2% van het parttime salarisdeel boven maximum dagloon. Deze optie is voor nieuw toetredende werkgevers per 1 januari 2019 vervallen.

#### Feitelijke premie 2022 beschikbarepremieregeling:

De vaststelling van de pensioengrondslag vindt jaarlijks per 1 januari plaats op grond van het per die datum geldende jaarsalaris, franchise en parttimegraad. Bij aanvang van het deelnemerschap op een andere datum dan 1 januari wordt de pensioengrondslag vastgesteld op grond van het per de datum van aanvang van het deelnemerschap geldende jaarsalaris en op grond van de per 1 januari voorafgaand aan de aanvang van het deelnemerschap geldende franchise. Als de deelnemer niet op de eerste dag van een maand in dienst treedt bij zijn werkgever, wordt de beschikbare maandpremie voor die maand op pro rata basis vastgesteld en toegevoegd aan het pensioenkapitaal van de deelnemer. De feitelijke premie wordt als volgt vastgesteld:

- staffelpremie: er wordt een premie vastgesteld aan de hand van de pensioengrondslag en de premietabel op de wijze zoals beschreven in de werkgeversbijlage van het Pensioenreglement voor de Beschikbarepremieregeling.
- risicopremies bij overlijden, premievrijstelling bij invaliditeit en arbeidsongeschiktheidspensioen: SBZ Pensioen heeft de premievrijstelling bij overlijden, invaliditeit en arbeidsongeschiktheidspensioen ondergebracht binnen de Middelloonregeling. De actuariële grondslagen zoals beschreven voor de Middelloonregeling zijn ook van toepassing voor de risicopremies van de Beschikbarepremieregeling.
- opslag administratiekosten: de vaste administratiekosten bedragen € 96,15 per jaar per deelnemer (niveau 2022) en worden bij de werkgever in rekening gebracht. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd per 1 januari.

#### Feitelijke premie 2022 nettopensioenregeling:

De feitelijke Nettopremie wordt op maandbasis bij de werkgever in rekening gebracht. Deze regeling is alleen van toepassing voor deelnemers met een salaris hoger dan het maximum pensioengevende salaris van € 114.866 (niveau 2022).

De vaststelling van de pensioengrondslag vindt jaarlijks per 1 januari plaats op grond van het per die datum geldende jaarsalaris en franchise (= maximum pensioengevend salaris).

Als de deelnemer niet op de eerste dag van een maand in dienst treedt bij zijn werkgever, wordt de beschikbare maandpremie voor die maand op pro rata basis vastgesteld en toegevoegd aan het Nettopensioenkapitaal van de deelnemer.

Daarnaast wordt de feitelijke premie als volgt vastgesteld:

- Nettostaffelpremie: er wordt een Nettopremie vastgesteld aan de hand van de pensioengrondslag en de premietabel op de wijze zoals beschreven in de werkgeversbijlage van het Pensioenreglement voor de Nettopensioenregeling. De risicopremies bij overlijden en invalideit worden onttrokken aan de nettopremie.
- opslag administratiekosten De vaste administratiekosten bedragen € 116,45 per jaar per deelnemer (niveau 2022) en worden bij de werkgever in rekening gebracht. Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd per 1 januari.
- opslag MVEV: de financiering van het MVEV is gelijk een opslag van 3% van de totale ingelegde premie.

## ALGEMENE GRONDSLAGEN

### Opname in de balans en staat van baten en lasten

Een actief is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een verplichting is in de balans opgenomen, als het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Een actief of verplichting is niet (meer) in de balans opgenomen:

- Als door een transactie (nagenoeg) alle toekomstige economische voordelen en (nagenoeg) alle risico's van een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen.
- Vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Hierdoor kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties", die zowel een actief als een passief kan zijn.

Baten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermeerdering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

Lasten zijn in de staat van baten en lasten opgenomen, als een vermindering van het economisch potentieel -samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting- heeft plaatsgevonden en de waarde daarvan betrouwbaar is vastgesteld.

### Saldering van een actief en een verplichting

Een actief en een verplichting zijn gesaldeerd (netto) opgenomen, als er sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen én de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De hiermee samenhangende rentebaten en rentelasten zijn eveneens gesaldeerd opgenomen.

### Reële waarde

Activa en verplichtingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde, tenzij anders is aangegeven.

### Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening volgens Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt, die van invloed zijn op de grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen, baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren, die -gegeven de omstandigheden- als redelijk zijn beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen, die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen zijn opgenomen:

- in het verslagjaar waarin de schatting is herzien, als de herziening alleen voor dat verslagjaar gevolgen heeft, of
- in het verslagjaar van herziening en toekomstige verslagjaren, als de herziening gevolgen heeft voor zowel het verslagjaar als toekomstige verslagjaren.

### Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen, e.d., zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.



## Vreemde valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en de presentatie valuta van het pensioenfonds.

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

	2022	2021
AUD	1,57	1,56
CHF	0,99	1,04
CAD	1,45	1,44
GBP	0,89	0,84
HKD	8,33	8,87
JPY	140,82	130,95
USD	1,07	1,14
SEK	11,12	10,30
SGD	1,43	1,53

## SPECIFIEKE GRONDSLAGEN

### GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

#### Beleggingen voor risico pensioenfonds

##### *Algemeen*

De beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van de beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva worden tevens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.



### ***(Reële) waardebepaling***

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waardeberekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

### ***Vastgoedbeleggingen***

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

### ***Aandelen***

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde is de beursnotering per balansdatum. De reële waarde van niet-beursgenoteerde participaties is bepaald op basis van de laatst bekende intrinsieke waarde. Dit is het aandeel in het zichtbare eigen vermogen.

Private equity beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-of-fund-managers, gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de intrinsieke waarde op basis van lokale wet- en regelgeving.

Niet-beursgenoteerde belangen in infrastructuur beleggingen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen, de overige onderliggende activa en de onderliggende verplichtingen.

### ***Vastrentende waarden***

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde is de per balansdatum geldende beurskoers, onder toevoeging van opgelopen rente. De marktwaarde van leningen en hypotheekleningen betreft een berekende marktwaarde. Deze marktwaarde wordt, via een yield-curve methodiek onder gebruikmaking van zo te noemen spreads voor debiteurencategorieën, afgeleid van de marktwaarde van openbare leningen (obligaties). Ook bij deze vastrentende beleggingen wordt de opgelopen intrest in de marktwaarde meegenomen en aan de hiervoor beschreven koerswaarde toegevoegd. Deposito's en tegoeden bij banken worden gewaardeerd op nominale waarde.

## **Derivaten**

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, zijnde de marktwaarde van het contract. Voor beursgenoteerde contracten is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde contracten is de waardering gebaseerd op beschikbare marktinformatie als input voor gehanteerde waarderingmodellen of door de bepaling van de contante waarde van de kasstromen. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van Swap-curves. Creditposities (ongerealiseerde negatieve waarde) in derivaten worden separaat verantwoord onder de overige schulden.

In het kader van vermogensbeheer kan gebruik gemaakt worden van financiële instrumenten zoals valutatermijncontracten, putopties, futures en swaps met als doel het afdekken van risico's of efficiënt portefeuillebeheer.

Valutatermijncontracten worden per balansdatum gewaardeerd tegen de overeengekomen termijnkoersen onder aftrek van de aan- of verkoopkoers. Het resultaat op valutatermijncontracten wordt verantwoord onder de beleggingsopbrengsten.

Futurecontracten worden in eerste instantie in de balans opgenomen tegen de reële waarde op datum waarop een futurecontract wordt afgesloten en vervolgens iedere handelsdag gewaardeerd tegen de reële nieuwe waarde.

Wijzigingen in de reële waarde worden direct afgerekend middels margin calls (marked-to-market) en worden verwerkt via de staat van baten en lasten. Na iedere afrekening komt de boekwaarde op nihil te staan. (Rente)swaps worden in de balans opgenomen tegen de reële waarde. De waarde van de (rente)swaps wordt periodiek aangepast naar aanleiding van renteontwikkelingen op de financiële markten.

## **Overige beleggingen**

Geldmarktbeleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, zijnde de contante waarde van de toekomstige kasstromen (rente en aflossing). Posities in rekening courantsaldi worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

## **Beleggingen voor risico deelnemers**

De waarderingsgrondslagen voor beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor beleggingen voor risico pensioenfondsen.

## **Langlopende vorderingen**

Hieronder worden vorderingen uit hoofde van pensioenverplichtingen verantwoord, waarvoor rechten op andere pensioenuitvoerders verhaald kunnen worden. Verwezen wordt naar de toelichting op de technische voorziening voor risico van het pensioenfonds.

## **Vorderingen en overlopende activa**

Vorderingen en overlopende activa zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, als er sprake is van oninbaarheid.

## **Overige activa**

Onder overige activa zijn liquide middelen opgenomen, voor zover dit onmiddellijk opeisbare banktegoeden zijn. Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn opgenomen onder beleggingen.

## Stichtingskapitaal en reserves

### Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit financieel toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplusvermogen.

### **Reserve beleggingsrisico's**

Het doel van de reserve beleggingsrisico's is het opvangen van risico's met betrekking tot de beleggingen voor risico pensioenfonds. De reserve beleggingsrisico's is gelijk aan het vereiste eigen vermogen dat resulteert volgens het standaardmodel van DNB, gebruik makend van de op balansdatum geldende door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid vastgestelde parameters.

Er wordt rekening gehouden met:

- Het renterisico.
- Het aandelen- en vastgoedrisico.
- Het valutarisico.
- Het grondstoffenrisico.
- Het kredietrisico.
- Het verzekeringstechnisch risico.

Jaarlijks wordt overeenkomstig het standaardmodel van DNB een solvabiliteitstoets uitgevoerd om vast te stellen of de reserve beleggingsrisico's tot het niveau van het vereiste eigen vermogen kan worden aangevuld. Aan het standaardmodel is een extra risicomponent toegevoegd waarmee het met actief beheer verbonden extra risico wordt uitgedrukt. De reserve beleggingsrisico's kan niet negatief zijn.

### **Reserve minimaal vereist eigen vermogen van de beschikbare premiereregeling**

De reserve is gelijk aan het minimaal vereist eigen vermogen voor de beschikbare premiereregeling.

Het minimaal vereist eigen vermogen is gelijk aan 25% van de beheerslasten. Voor de biometrische risico's wordt geen minimaal vereist eigen vermogen aangehouden. Dit aangezien de biometrische risico's (arbeidsongeschiktheid en overlijden) voor de deelnemers aan de beschikbare premiereregeling zijn ondergebracht in de Middelloonregeling.

### **Reserve minimaal vereist eigen vermogen van de netto pensioenregeling**

De reserve is gelijk aan het minimaal vereist eigen vermogen voor de netto pensioenregeling.

Het minimaal vereist eigen vermogen is gelijk aan 25% van de beheerslasten verhoogd met een bedrag ten behoeve van de biometrische risico's. Voor de vaststelling van de biometrische risico's heeft SBZ Pensioen ontheffing van DNB gekregen. Deze ontheffing blijft van kracht onder de voorwaarde dat de herverzekering van het overlijdensrisico voor de netto pensioenregeling niet wijzigt.

## Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

### **Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds**

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is gewaardeerd tegen reële waarde op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen uit hoofde van de middelloonregeling.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende ABTN en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2022:

#### *Overlevingstafels*

Prognosetafels AG2022 met startjaar 2023 (2021: prognosetafels AG2020 met startjaar 2022) waarbij de sterftkanssen zijn vermenigvuldigd met een leeftijdsafhankelijke factor die is gebaseerd op de ervaringssterfte van het pensioenfonds: "SBZ 2022" (2021: "SBZ 2017").

#### *Partnerfrequentie*

Voor het nabestaandenpensioen tot de pensioendatum wordt het zogenaamde onbepaalde partnersysteem gehanteerd, waarbij de partnerfrequenties vanaf 60 jaar worden verondersteld gelijk te zijn aan 1. Voor de pensioentrekkenden wordt rekening gehouden met de werkelijke burgerlijke staat en gereserveerd volgens het bepaalde partner systeem.

#### *Leeftijdsverschil man-vrouw*

Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.

#### *Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen*

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 2% van de lasten van het nog niet ingegaan partnerpensioen tot de feitelijke pensioendatum; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot 21 jaar of tot 27 jaar voor studerende kinderen, waarbij geen rekening wordt gehouden met sterftkanssen.

#### *Voorziening voor toekomstige administratie- en excassokosten*

Kostenopslag ter grootte van 2,4% (2021: 2,0%) van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

#### *Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten*

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers is uitgegaan van een revalidatiekans van 4%. Voor ingegaan AOP is uitgegaan van een revalidatiekans van 0%.

#### *IBNR-voorziening*

Het fonds houdt rekening met een voorziening voor deelnemers die ziek zijn geworden, maar nog niet als zodanig bij het pensioenfonds zijn aangemeld, omdat ze korter dan twee jaar ziek zijn. De zogenaamde IBNR voorziening. Voor het arbeidsongeschiktheidspensioen wordt ook een IBNR voorziening aangehouden.

De IBNR is vastgesteld op basis van de risicopremies voor premievrijstelling en arbeidsongeschiktheidspensioen van de afgelopen twee boekjaren.

De IBNR voorziening kan niet negatief zijn.

### **Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers**

De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers is bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen voor risico deelnemers van de beschikbarepremieregeling en de nettopensioenregeling.

### **Overige voorzieningen**

Het egalisatiedepot is gevormd voor (maximaal) vier jaar omdat het pensioenfonds de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel uiterlijk eind 2026 dient te maken. Het egalisatiedepot bedraagt € 6 miljoen bij aanvang per 31 december 2022 en is gevormd uit het positieve verschil tussen de feitelijke premie 2022 en de (ex-post) gedempte kostendekkende premie 2022.

Het egalisatiedepot is bestemd om, bij eenzelfde premie, kortingen in het opbouwpercentage ouderdomspensioen (en meeverzekerd nabestaandenpensioen) te voorkomen doordat in enig jaar de feitelijke premie niet minimaal gelijk is aan de gedempte kostendekkende premie.

### **Overige schulden en overlopende passiva**

Overige schulden en overlopende passiva zijn bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Daarna tegen de geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde als er geen sprake is van transactiekosten).

### **Dekkingsgraad**

De actuele dekkingsgraad voor risico pensioenfonds en risico deelnemers wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

## **GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING**

### **Algemeen**

Baten en lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn sterk gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten zijn opgenomen in het resultaat.

### **Premiebijdragen voor risico pensioenfonds**

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

### **Premiebijdragen voor risico deelnemers**

Dit zijn bijdragen van deelnemers in het kader van de beschikbarepremieregeling en de nettopensioenregeling.

### **Beleggingsresultaten**

Directe en indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

### *Directe beleggingsopbrengsten*

Directe beleggingsopbrengsten zijn rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten, e.d. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

### *Indirecte beleggingsopbrengsten*

Indirecte beleggingsopbrengsten zijn gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten:

- Er is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen.
- Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen.
- Verkoopkosten zijn verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

### *Kosten van vermogensbeheer*

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe vermogensbeheerkosten als daaraan toegerekende pensioenuitvoeringskosten verstaan.

### *Verantwoording van kosten*

De kosten uit hoofde van beheervergoeding alsmede bewaarkosten gerelateerd aan beleggingen en kosten van oversight zijn in mindering gebracht op de directe en indirecte beleggingsopbrengsten.

### **Overige baten**

Overige baten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

### **Pensioenuitkeringen**

Pensioenuitkeringen zijn de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

### **Pensioenuitvoeringskosten**

Pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

### **Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds**

#### *Pensioenopbouw*

Pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken toegekend in het verslagjaar.

#### *Toeslagen*

Voor alle (gewezen) deelnemers op basis van prijsinflatie, voor actieven op basis van de CAO voor Zorgverzekeraars aangevuld tot maximaal loonontwikkeling.

In 2022 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2023 de lopende pensioenuitkeringen en de tot en met 31 december 2022 opgebouwde pensioenen van de actieven en gewezen deelnemers in de middelloonregeling en de ingegane nabestaandenpensioenen in de beschikbarepremieregeling te verhogen met 5,90% (2021: 0,16%). Dit heeft geleid tot een negatief resultaat van € 247.217.

Voor zowel het persoonlijk pensioenkapitaal of aanspraak in het Collectief Variabel Pensioen in de beschikbare premieregeling alsmede de netto pensioenregeling is toeslagverlening niet van toepassing.

#### *Rentetoevoeging*

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De interesttoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

#### *Onttrekking voor pensioenuitkeringen*

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen zijn vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de technische voorzieningen. De afname van de voorzieningen is het bedrag dat vrijkomt voor de financiering van pensioenen in het verslagjaar.

#### *Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten*

Jaarlijks valt een percentage van de uitkeringen vrij uit de technische voorziening ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten). Daarnaast wordt een percentage van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorzieningen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten.

#### *Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten*

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

#### *Wijziging marktrente*

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur.

#### *Wijziging actuariële uitgangspunten*

Mutatie technische voorzieningen uit hoofde van wijziging actuariële uitgangspunten heeft betrekking op de overgang ultimo boekjaar op de Prognosetafel AG2022 met startjaar 2023, overgang op ervaringssterfte SBZ 2022 en verhoging excasso-opslag. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting in de grondslagen inzake schattingswijzigingen.

#### *Overige wijzigingen*

De onder deze post opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

#### **Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers**

De mutatie voorzieningen pensioenverplichtingen voor risico van deelnemers is bepaald door de mutatie in de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

#### **Mutatie overige voorzieningen**

De mutatie overige voorzieningen betreft de wijziging van de overige voorzieningen in het boekjaar.

#### **Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds en risico deelnemers**

Dit is het saldo van overgenomen en overgedragen pensioenaanspraken.

#### **Overige lasten**

Overige lasten zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

### **GRONDSLAGEN KASSTROOMOVERZICHT**

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode:

- Alle ontvangsten en uitgaven zijn hierbij als zodanig gepresenteerd.
- Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten.





## 12.5 TOELICHTING OP DE BALANS

(x € 1.000)

### ACTIVA

#### 1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

##### Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	454.941	1.974.742	4.780.170	-78.117	42.781	7.174.517
Aankopen	24.322	704.649	3.421.138	634.279	210	4.784.598
Verkopen	-50.360	-1.026.112	-3.950.430	-36.239	-	-5.063.141
Overige mutaties	254	6.166	-54.236	-7.924	364.661	308.921
Waardemutaties	4.935	-156.202	-799.413	-562.081	-362.655	-1.875.416
Stand per 31 december 2022	<u>434.092</u>	<u>1.503.243</u>	<u>3.397.229</u>	<u>-50.082</u>	<u>44.997</u>	<u>5.329.479</u>

Bij: Derivaten met een negatieve waarde

379.138

5.708.617

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	362.337	1.786.287	4.575.764	362.768	25.344	7.112.500
Aankopen	42.212	977.097	4.759.282	19.222	1.670	5.799.483
Verkopen	-28.649	-1.244.504	-4.553.811	-49.303	-480	-5.876.747
Overige mutaties	-629	11.061	76.929	1.898	91.427	180.686
Waardemutaties	79.670	444.801	-77.994	-412.702	-75.180	-41.405
Stand per 31 december 2021	<u>454.941</u>	<u>1.974.742</u>	<u>4.780.170</u>	<u>-78.117</u>	<u>42.781</u>	<u>7.174.517</u>

Bij: Derivaten met een negatieve waarde

212.438

7.386.955

In de waardemutaties bij de overige beleggingen zijn inbegrepen de valutaresultaten die worden geboekt op de valuta-overlay, zoals deze voor de gehele beleggingsportefeuille wordt toegepast.

De overige mutaties hebben o.a. betrekking op mutaties liquide middelen vallend onder beheer van de vermogensbeheerder, inclusief af te handelen beleggingstransacties.

Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

Het fonds kent geen beleggingen in aangesloten organisaties of premiebijdragende ondernemingen.

### Onderpand met betrekking tot derivaten

Binnen de beleggingsportefeuille wordt gebruik gemaakt van derivaten, hierbij is sprake van collateral management. Ultimo 2022 bedraagt het saldo van ontvangen en gesteld collateral € 79,5 miljoen. Ultimo 2021 was dit € 80,9 miljoen negatief.

Het door SBZ Pensioen verstrekte onderpand staat ter vrije beschikking van het fonds in die zin, dat het de managers van het fonds vrij staat het onderpand te verhandelen en ander gelijkwaardig onderpand ten behoeve van de tegenpartij te stellen.

### Securities lending

Binnen de beleggingsportefeuille worden beleggingen uitgeleend. De waarde van de uitgeleende beleggingen bedraagt ultimo 2022 € 805,8 miljoen (2021: € 934,2 miljoen). Hiervoor is onderpand ontvangen met een waarde ultimo 2022 van € 848,3 miljoen (2021: € 984,4 miljoen).

### Reële waarde

Schattingen en oordelen

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

**Op basis van deze indeling kan het volgende onderscheid worden gemaakt:**

	Marktnotering direct (genoteerde marktprijzen)	Waarderings- modellen en technieken (andere geschikte methode)	Totaal
Per 31 december 2022			
Vastgoedbeleggingen	35.779	398.313	434.092
Aandelen	1.197.769	305.474	1.503.243
Vastrentende waarden	2.880.312	516.917	3.397.229
Derivaten	1.983	-52.065	-50.082
Overige beleggingen	44.997	-	44.997
Totaal	<u>4.160.840</u>	<u>1.168.639</u>	<u>5.329.479</u>



	Marktnotering direct (genoteerde marktprijzen)	Waarderings- modellen en technieken (andere geschikte methode)	Totaal
Per 31 december 2021			
Vastgoedbeleggingen	66.012	388.929	454.941
Aandelen	1.683.468	291.274	1.974.742
Vastrentende waarden	3.984.943	795.227	4.780.170
Derivaten	9.907	-88.024	-78.117
Overige beleggingen	42.781	-	42.781
Totaal	<u>5.787.111</u>	<u>1.387.406</u>	<u>7.174.517</u>

Opgemerkt wordt dat schattingen naar hun aard subjectief zijn en dat de geschatte actuele waarden van financiële instrumenten derhalve inherent onderhevig zijn aan onzekerheden en waardeoordelen ten aanzien van volatiliteit, rentestand en kasstromen. Deze schattingen zijn momentopnames, gebaseerd op de marktomstandigheden en de op dat moment beschikbare informatie.

### Schatting van reële waarde

#### – Vastgoed

Het deel van de waarde aan vastgoedbeleggingen dat is opgenomen op basis van waarderingsmodellen en -technieken betreft voornamelijk niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. Waardering vindt plaats op basis van de reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde is ontleend aan de meest recente rapportages van fundmanagers en de fund-of-fund-managers. Door de fundmanagers is de waarde gebaseerd op de taxatiewaarde. Deze taxaties worden verricht door verscheidene externe erkende taxateurs. Iedere externe taxateur hanteert, binnen de algemene richtlijnen zoals binnen de branche gelden, eigen uitgangspunten. De richtlijnen binnen de branche geven aan dat voor de waardebepaling in dit geval moet worden uitgegaan van de verkoopwaarde van een object met als doelstelling om met het object huurinkomsten te genereren. Als basis wordt hiervoor een contante waardeberekening gebruikt van de toekomstige kasstromen.

#### – Aandelen

Van de belegde waarde in aandelen staat de waarde van private equity beleggingen, infrastructuur- en impactfondsen opgenomen als vastgesteld op basis van 'waarderingsmodellen en -technieken'.

Private equity, infrastructuur- en impactbeleggingen worden gewaardeerd op reële waarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-of-fund-managers, gecorrigeerd voor kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de intrinsieke waarde op basis van lokale wet- en regelgeving. Voor de waardering van deze beleggingen wordt uitgegaan van de waardebepaling die is opgesteld ten behoeve van deze externe fondsbeheerders. De waardering vindt plaats op basis van fair value. De wijze waarop de fair value wordt bepaald is afhankelijk van de externe fondsbeheerder en van de aard van de belegging. De volgende variabelen kunnen hierbij een rol spelen: de aanschafwaarde voor wat betreft recente investeringen, toekomstige kasstromen, waarde van de activa en waardering van vergelijkbare objecten.

#### – Vastrentende waarden

Het deel van de vastrentende waarden waarvan de reële waarde op basis van schatting wordt vastgesteld, betreft leningen op schuldbekentenis (waaronder bank loans) en hypotheekleningen. De berekeningsgrondslag staat vermeld in de algemene toelichting op de grondslagen.

#### – Derivaten

Bij de schatting van de reële waarde van derivaten wordt uitgegaan van verwachte toekomstige kasstromen. Deze kasstromen worden op basis van Eonia contant gemaakt.

## Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	2022	2021
Specificatie naar soort:		
Beursgenoteerde fondsen	34.968	65.455
Niet-beursgenoteerde fondsen	398.313	388.929
Liquide middelen	578	318
Beleggingsdebiteuren	233	239
	<u>434.092</u>	<u>454.941</u>

## Aandelen

De aandelen zijn als volgt gespecificeerd:

	2022	2021
Specificatie naar soort:		
Beursgenoteerde aandelen	1.160.232	1.465.793
Niet-beursgenoteerde aandelen	-	186.304
Private equity aandelen en infrastructuur	305.474	291.274
Beleggingsdebiteuren	7.057	7.715
Liquide middelen	30.489	27.577
Beleggingscrediteuren	-9	-3.921
	<u>1.503.243</u>	<u>1.974.742</u>

Van de aandelenportefeuille is € 362,2 miljoen (2021: € 353,9 miljoen) belegd in euro.

## Vastrentende waarden

De vastrentende waarden zijn als volgt gespecificeerd:

	2022	2021
Specificatie naar soort:		
Staatsobligaties (of gelijkwaardig)	1.738.006	2.108.217
Euro Secured Debt fondsen	-	171.241
Corporate bonds	1.061.630	1.542.023
Emerging Market Debt fondsen	-	197.129
Hypotheke	516.917	623.986
Beleggingsdebiteuren	716	10.603
Liquide middelen	92.995	132.866
Beleggingscrediteuren	-13.035	-5.895
	<u>3.397.229</u>	<u>4.780.170</u>

De onder de vastrentende waarden opgenomen opgelopen interest bedraagt € 26.341 (2021: € 23.680).

Van de vastrentende portefeuille is € 2.199,7 miljoen (2021: € 3.274,0 miljoen) belegd in euro.



## Derivaten

	2022	2021
Specificatie naar soort:		
Valutaderivaten	144.210	-44.737
Rentederivaten / swaps	-196.275	-43.287
Liquide Middelen	1.983	9.907
	<u>-50.082</u>	<u>-78.117</u>

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Eén van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met solvabele partijen. Bovendien geldt dat zoveel mogelijk wordt gewerkt met onderpand.

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.



## Overige beleggingen

De overige beleggingen zijn als volgt gespecificeerd:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Specificatie naar soort:		
Overige beleggingen (liquide middelen binnen vermogensbeheer)	42.364	40.643
Commodities	2.633	2.138
	<u>44.997</u>	<u>42.781</u>

### Overige toelichting beleggingen

#### Beleid en risicobeheer

Voor risicobeheer heeft het bestuur de beschikking over de volgende beleidsinstrumenten:

- ALM-beleid en duration-matching.
- Premiebeleid.
- Indexatiebeleid.
- Herverzekeringsbeleid.
- Risicobeleid (alternatieve) beleggingen.
- Risicobeleid ten aanzien van uitbesteding.

Welke beleidsinstrumenten het bestuur op welke manier zal hanteren wordt bepaald op basis van uitvoerige analyses van de te verwachten toekomstige ontwikkelingen van de verplichtingen en de ontwikkelingen op de financiële markten. Voor deze analyses gebruikt men onder andere ALM-studies. Een ALM-studie analyseert de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's. Een nadere toelichting op de wijze waarop het bestuur omgaat met deze problematiek is opgenomen in de paragrafen die ingaan op risico en beheermaatregelen.

De duration van de verplichtingen van het fonds bedraagt 19,1 op basis van markttrente. De duration van de totale beleggingen bedraagt 5,1. Met IRS wordt de duration van beleggingen verlengd met 6,2 naar 11,3. Het renterisico van de verplichtingen is voor ruim 60% afgedekt. De hier vermelde duration van de verplichtingen (19,1) is vastgesteld op basis van de markttrente, omdat dit aansluit bij het beleggingsbeleid. De duration van de verplichtingen, die is vermeld in paragraaf 'Beleid en risicobeheer', is in aansluiting op DNB richtlijnen vastgesteld op basis van UFR (19,0).



## 2. Beleggingen voor risico deelnemers

### Verloopoverzicht per beleggingscategorie

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	2.879	9.459	5.403	627	1.109	19.477
Aankopen	9.870	39.484	26.962	9.955	2.950	89.221
Verkopen	-45	-	-500	-5.292	-1.080	-6.917
Overige mutaties	-	-1	386	116	-450	51
Waardemutaties	-1.636	-3.309	-2.188	-2.261	-2	-9.396
Stand per 31 december 2022	11.068	45.633	30.063	3.145	2.527	92.436

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	372	1.196	1.238	187	170	3.163
Aankopen	2.155	7.360	4.738	805	543	15.601
Verkopen	-	-73	-154	-166	-92	-485
Overige mutaties	-	-	-362	-110	491	19
Waardemutaties	352	976	-57	-89	-3	1.179
Stand per 31 december 2021	2.879	9.459	5.403	627	1.109	19.477

### Reële waarde

#### Schattingen en oordelen

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Voor de meerderheid van de beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde beleggingen zijn gewaardeerd door gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

	Waarderings- modellen en technieken (andere geschikte methode)
Per 31 december 2022	
Vastgoedbeleggingen	11.068
Aandelen	45.633
Vastrentende waarden	30.063
Derivaten	3.145
Overige beleggingen	2.527
Totaal	92.436





Waarderings-  
modellen en  
technieken  
(andere  
geschikte  
methode)

Per 31 december 2021

Vastgoedbeleggingen	2.879
Aandelen	9.459
Vastrentende waarden	5.403
Derivaten	627
Overige beleggingen	1.109
Totaal	<u>19.477</u>

### Belegde waarden in vastgoed

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Vastgoed beleggingsfondsen	11.068	2.879
	<u>11.068</u>	<u>2.879</u>

### Belegde waarden in aandelen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Aandelenbeleggingsfondsen	45.634	9.459
Crediteuren	-1	-
	<u>45.633</u>	<u>9.459</u>

### Belegde waarden in vastrentende waarden

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Vastrentende waarden beleggingsfondsen	28.294	5.784
Hypotheke	1.750	-
Repo's	19	4
Beleggingsdebiteuren	-	12
Beleggingscrediteuren	-	-397
	<u>30.063</u>	<u>5.403</u>

### Belegde waarden in derivaten

Tabel 2022:

Type contract	Contractomvang	Activa	Passiva	Waarde per saldo
Interest rate swaps	17.095	3.145	-	3.145
		<u>3.145</u>	<u>-</u>	<u>3.145</u>



Tabel 2021:

Type contract	Contract omvang	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Waarde per saldo
Interest rate swaps	2.858	743	-	743
Beleggingsdebiteuren	-	3	-	3
Beleggingscrediteuren	-	-	119	-119
		<u>746</u>	<u>119</u>	<u>627</u>
<b>Overige beleggingen</b>				
			<u>2022</u>	<u>2021</u>
Mix funds			1.784	83
Geldmarktfondsen			671	503
Beleggingsdebiteuren			36	10
Liquide middelen			6.914	1.898
Beleggingscrediteuren			-6.878	-1.385
			<u>2.527</u>	<u>1.109</u>



### 3. Langlopende vorderingen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Specificatie langlopende vordering		
Stand per 1 januari	3.561	4.340
Mutatie	-999	-779
	<u>2.562</u>	<u>3.561</u>

De langlopende vorderingen betreffen vorderingen uit hoofde van dat deel van de technische voorziening voor risico van het fonds, waarvoor rechten kunnen worden verhaald op andere pensioenuitvoerders (elders verzekerde bedragen).

### 4. Vorderingen en overlopende activa

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Vordering op werkgevers	10.758	10.359
Te vorderen op pensioenuitvoerder	42	177
Overige vorderingen	16	-
	<u>10.816</u>	<u>10.536</u>

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

### 5. Overige activa

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
ABN AMRO Bank	<u>8.064</u>	<u>6.266</u>

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Bankrekeningen die beheerd worden door de vermogensbeheerder zijn onder de beleggingen opgenomen.

Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.



## PASSIVA

### 6. Stichtingskapitaal en reserves

	2022	2021
Reserve beleggingsrisico's voor risico fonds	795.401	1.016.470
Reserve minimaal vereist eigen vermogen beschikbarepremieregeling en nettopensioenregeling	140	61
Vrij vermogen	87.068	20.457
	<u>882.609</u>	<u>1.036.988</u>

### Mutatieoverzicht eigen vermogen

	Reserve beleggings- risico's	Reserve minimaal vereist eigen vermogen	Vrij vermogen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	1.016.470	61	20.457	1.036.988
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-221.069	79	66.611	-154.379
Stand per 31 december 2022	<u>795.401</u>	<u>140</u>	<u>87.068</u>	<u>882.609</u>

De reserve minimaal vereist eigen vermogen bestaat uit het het minimaal vereist eigen vermogen van de beschikbare premieregeling € 97 (2021: € 17) en het minimaal vereist eigen vermogen van de nettopensioenregeling € 43 (2021: € 44).

	Reserve beleggings- risico's	Reserve minimaal vereist eigen vermogen	Vrij vermogen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	982.646	-	-522.393	460.253
Uit bestemming saldo van baten en lasten	33.824	61	542.850	576.735
Stand per 31 december 2021	<u>1.016.470</u>	<u>61</u>	<u>20.457</u>	<u>1.036.988</u>

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
<b>Solvabiliteit</b>				
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	5.426.665	119,4	7.200.547	116,8
Af: technische voorzieningen risico pensioenfonds en risico deelnemer	4.544.056	100,0	6.163.559	100,0
Eigen vermogen	882.609	19,4	1.036.988	16,8
Af: vereist eigen vermogen	795.401	17,5	1.016.470	16,5
Vrij vermogen (inclusief Reserve minimaal vereist eigen vermogen)	87.208	1,9	20.518	0,3
Minimaal vereist eigen vermogen	195.558	4,3	268.101	4,4
Actuele dekkingsgraad		119,4		116,8
Beleidsdekkingsgraad		121,1		112,1

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) in de evenwichtssituatie maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Aan het standaardmodel is een extra risicocomponent toegevoegd waarmee het met actief beheer verbonden extra risico wordt uitgedrukt. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de toelichting in paragraaf 'Risicobeheer en derivaten'.

In de evenwichtssituatie is het eigen vermogen zodanig dat de kans op onderdekking in het komende jaar geacht wordt maximaal 2,5% te zijn.

Het vereist eigen vermogen bestaat uit een vereist eigen vermogen voor de middelloonregeling, een vereist eigen vermogen voor de beschikbarepremieregeling en een vereist eigen vermogen voor de nettopensioenregeling. Het vereist eigen vermogen voor de middelloonregeling bedraagt 16,5% van de technische voorziening. Het vereist eigen vermogen voor de beschikbarepremieregeling en de nettopensioenregeling wordt nihil verondersteld.

De actuele dekkingsgraad voor risico pensioenfonds en risico deelnemers is als volgt berekend: (Totale activa -/- overige voorzieningen -/- overige schulden en overlopende passiva) / (Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds + voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers) \* 100%.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad die overeenkomt met het minimaal vereist eigen vermogen bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad die overeenkomt met het vereist eigen vermogen, maar wel tenminste gelijk is aan de dekkingsgraad die overeenkomt met het minimaal vereist eigen vermogen, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

Er is geen dekkings- en geen reservetekort ultimo 2022. De solvabiliteit van het pensioenfonds is toereikend.



Het verloop van de actuele dekkingsgraad is als volgt:

	2022	2021
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	116,8	106,9
Premie	-0,2	-0,1
Uitkeringen	0,3	0,1
Toeslagverlening	-4,5	-0,2
Verandering rentetermijnstructuur	51,2	8,0
Rendement op beleggingen	-28,0	1,8
Overige oorzaken en kruiseffecten	-16,2	0,3
Dekkingsgraad per 31 december	<u>119,4</u>	<u>116,8</u>

De overige oorzaken en kruiseffecten hebben een negatieve impact op het verloop van de dekkingsgraad van 16,2% en wordt met name veroorzaakt door kruiseffecten. Voor 2022 zijn de overige oorzaken en kruiseffecten relatief groot door uitzonderlijke ontwikkelingen van de rente.

De bepaling van de procentuele effecten van de diverse resultaatbronnen op de dekkingsgraad zijn conform de richtlijnen van DNB uitgedrukt ten opzichte van de primo dekkingsgraad. Dit zorgt ervoor dat de optelling van de primo dekkingsgraad plus alle afzonderlijke procentuele effecten niet leidt tot de ultimo dekkingsgraad. Het verschil betreft de kruiseffecten. Naarmate de diverse resultaatbronnen groter zijn worden ook de effecten tussen deze resultaatbronnen (kruiseffecten) groter.

## 7. Technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

	2022	2021
Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds:		
Middelloodregeling	4.399.190	6.071.515
Schadereserve	38.268	57.295
IBNR	14.305	15.438
Doorbetaling toeslag elders	-143	-166
	<u>4.451.620</u>	<u>6.144.082</u>

## Mutatieoverzicht technische voorzieningen

	2022	2021
Stand per 1 januari	6.144.082	6.675.196
Pensioenopbouw	26.902	89.802
Toeslagen	247.217	9.699
Rentetoevoeging	-29.523	-35.569
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-118.107	-113.695
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.915	-723
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-12.285	-14.780
Wijziging marktrente	-1.878.727	-463.795
Wijziging actuariële uitgangspunten	73.729	-
Overige wijzigingen	247	-2.053
Stand per 31 december	<u>4.451.620</u>	<u>6.144.082</u>



Specificatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds:

	31-12-2022		31-12-2021	
	Aantal		Aantal	
Actieve deelnemers	10.908	325.273	11.037	483.875
Gewezen deelnemers	23.977	2.610.947	23.719	3.917.130
Pensioentrekkenden	8.775	1.462.970	8.328	1.670.510
Schadereserve	-	38.268	-	57.295
IBNR	-	14.305	-	15.438
Doorbetaling toeslag elders	-	-143	-	-166
	<u>43.660</u>	<u>4.451.620</u>	<u>43.084</u>	<u>6.144.082</u>

Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

#### 8. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2022	2021
Beschikbarepremieregeling (BPR)	88.601	15.468
Nettopensioenregeling (Netto DC)	3.835	4.009
	<u>92.436</u>	<u>19.477</u>
	2022	2021
Stand per 1 januari	19.477	3.163
Ontvangen premie	82.417	15.872
Onttrekking	-40	-691
Rendement	-9.418	1.133
Stand per 31 december	<u>92.436</u>	<u>19.477</u>

De mutatie "Onttrekking" bestaat uit het saldo van inkomende- en uitgaande waardeoverdrachten, administratiekosten, opslag minimaal vereist eigen vermogen en risicopremie.



## 9. Overige voorzieningen

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Egalisatiedepot	6.000	-
	<u>2022</u>	<u>2021</u>
<b>Egalisatiedepot</b>		
Stand per 1 januari	-	-
Dotatie	6.000	-
Stand per 31 december	<u>6.000</u>	<u>-</u>

## 10. Overige schulden en overlopende passiva

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Derivaten met negatieve waarde	379.138	212.438
Uitkeringen	2	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.651	2.948
Pensioenuitvoerders inzake waardeoverdrachten	443	2.473
Te betalen vermogensbeheerkosten	7.077	7.890
Voorfinanciering en bijdrage solvabiliteit nettopensioenregeling	95	95
Overige schulden	424	404
	<u>389.830</u>	<u>226.248</u>

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De derivaten met negatieve waarde bestaan uit valutaderivaten € 11,4 miljoen en rentederivaten € 367,7 miljoen.



## Risicobeheer en derivaten

Het fonds heeft een risicobeheerraamwerk ontwikkeld aan de hand waarvan de tien binnen FIRM onderscheiden risicogebieden worden gevolgd. In hoofdstuk 6 worden de ontwikkelingen in 2022 ten aanzien van de tien risicocategorieën besproken. De kwantificering van de diverse risicocategorieën in het kader van de solvabiliteitstoets per 31 december 2022 komt hieronder aan de orde. De hieronder genoemde financiële risico's kennen een indeling die op onderdelen afwijkt van de indeling die wordt gehanteerd in het totale risicobeheerraamwerk, zowel ten aanzien van de vier financiële risicocategorieën als de subcategorieën daarbinnen. Het betreft de volgende vier risicocategorieën:

1. Matching-/renterisico.
2. Marktrisico.
3. Kredietrisico.
4. Verzekeringstechnisch risico.

Enkele hieronder benoemde risico's raken meerdere risicocategorieën en worden daarom afzonderlijk benoemd (het solvabiliteits- en liquiditeitsrisico).

### **Solvabiliteitsrisico**

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen risico fonds (middelloonregeling) en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de reële waarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de ondernemingen moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslag van opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.



	2022	2021
Het overschot op FTK-grondslagen is als volgt:		
Technische voorzieningen (UFR) voor risico pensioenfondsen en risico deelnemers	4.544.056	6.163.559
Buffers:		
S1 Renterisico	183.147	84.862
S2 Risico zakelijke waarden	495.997	686.954
S3 Valutarisico	155.358	242.338
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	251.846	350.301
S6 Verzekeringstechnisch risico	128.360	186.908
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief beheerisico	120.750	163.308
Diversificatie effect	-540.057	-698.201
Totaal S (vereiste buffers)	795.401	1.016.470
Vereist vermogen (artikel 132 Pensioenwet)	5.339.457	7.180.029
Pensioenvermogen (totaal activa - schulden)	5.426.665	7.200.547
Surplus/Surplus	87.208	20.518

Het pensioenfonds heeft ter afdekking van risico's derivatencontracten afgesloten. Hiermee is bij het bepalen van de vereiste buffers rekening gehouden. Aan het standaardmodel is een extra risicocomponent toegevoegd waarmee het met actief beheer verbonden extra risico wordt uitgedrukt.

Het vereist eigen vermogen (VEV) is het vermogen dat hoort bij de evenwichtssituatie van het fonds en is, conform de ABTN van het fonds, vastgesteld door toepassing van het standaardmodel van DNB. In de evenwichtssituatie is het eigen vermogen zodanig dat de kans op onderdekking in het komende jaar geacht wordt maximaal 2,5% te zijn.

Het VEV per 31 december 2022 op basis van het strategische beleggingsbeleid van het fonds bedraagt € 795.401. Het VEV bestaat uit de som van het VEV voor de Middelloonregeling, VEV voor de Beschikbarepremieregeling en VEV voor de Nettopensioenregeling. Het VEV voor de Beschikbarepremieregeling en de Nettopensioenregeling wordt nihil verondersteld.

## Beleid en risicobeheer

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid;
- premiebeleid;
- herverzekeringsbeleid;
- toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruikgemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (beleggings)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

### S1 Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen wijzigen als gevolg van veranderingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de duration. De duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. De duration geeft aan hoeveel procent bij benadering de reële waarde verandert bij een parallelle verschuiving van de rentecurve met 1 procentpunt. Een hoge duration geeft een hoge gevoeligheid voor veranderingen in de rente weer.

	2022		2021	
	Balanswaarde	Duration	Balanswaarde	Duration
Bijdrage vastrentende waarden (exclusief derivaten)	3.397.229	5,1	4.780.170	6,0
Technische voorzieningen (Marktrente)	4.560.060	19,2	6.346.948	22,4
Technische voorzieningen (UFR) voor risico pensioenfondsen en risico deelnemers	4.544.056	19,0	6.163.559	21,5

Op balansdatum is de duration van de beleggingen aanzienlijk korter dan de duration van de verplichtingen. Er is derhalve sprake van een zogenaamde "duration-mismatch". Dit betekent dat bij een rentestijging de waarde van de beleggingen minder snel daalt dan de waarde van de verplichtingen daalt en de dekkingsgraad zal stijgen. Bij een rentedaling zal de waarde van de beleggingen minder snel stijgen dan de waarde van de verplichtingen, waardoor de dekkingsgraad daalt.

Het beleid van het fonds is gericht op het verkleinen van de "duration-mismatch". Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door het kopen van meer langlopende obligaties in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), door binnen de portefeuille kortlopende obligaties te vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het fonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (Eonia). Hierdoor wordt de "duration-mismatch" verkleind, maar het fonds wordt wel afhankelijk van de ontwikkeling van de korte rente die het fonds aan de tegenpartij betaalt. Door de inzet van swaps is de mismatch tussen beleggingen en verplichtingen op basis van marktrente teruggebracht van 14,0 naar 7,8 (2021: van 16,4 naar 8,7).



## S2 Risico zakelijke waarden

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen, die wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Omdat alle beleggingen worden gewaardeerd tegen reële waarde waarbij waardewijzigingen onmiddellijk in het saldo van baten en lasten worden verwerkt, zijn alle wijzigingen in marktomstandigheden direct zichtbaar in het beleggingsresultaat. Het prijrisico of marktrisico wordt gemitigeerd door diversificatie.

	31-12-2022		31-12-2021	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar soort:				
Participaties in beursgenoteerde fondsen	34.968	8,0	65.455	14,3
Participaties in niet-beursgenoteerde fondsen	398.313	91,8	388.929	85,5
Liquide middelen	578	0,1	318	0,1
Beleggingsdebiteuren	233	0,1	239	0,1
	<u>434.092</u>	<u>100,0</u>	<u>454.941</u>	<u>100,0</u>
	31-12-2022		31-12-2021	
	In %		In %	
Specificatie vastgoedbeleggingen naar regio:				
Nederland	49.378	11,4	47.394	10,4
Buitenland binnen EU	178.516	41,1	187.956	41,2
Buitenland buiten EU	205.387	47,3	219.034	48,2
Liquide middelen	578	0,1	318	0,1
Beleggingsdebiteuren	233	0,1	239	0,1
	<u>434.092</u>	<u>100,0</u>	<u>454.941</u>	<u>100,0</u>



	31-12-2022		31-12-2021	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar sector:				
Consumenten cyclisch	147.401	9,8	173.609	8,8
Consumenten defensief	95.278	6,3	114.658	5,8
Energie	79.660	5,3	81.562	4,1
Financiële instellingen	185.679	12,4	237.513	12,0
Gezondheid	157.110	10,5	193.888	9,8
Industrie	127.704	8,5	145.288	7,4
Informatietechnologie	242.238	16,1	359.718	18,2
Materialen	78.266	5,2	110.459	5,6
Nutsbedrijven	18.554	1,2	28.419	1,4
Communicatie services	33.869	2,3	46.026	2,3
Vastgoed	1.470	0,1	1.886	0,1
Emerging Market fondsen	177	-	186.576	9,5
Infrastructuur fondsen	77.801	5,2	84.715	4,3
Private Equity fondsen	182.485	12,1	171.180	8,7
Impact investeringen	8.834	0,6	7.499	0,4
Overige	29.179	1,9	374	-
Beleggingsdebiteuren	7.058	0,5	7.715	0,4
Liquide middelen	30.489	2,0	27.578	1,4
Beleggingscrediteuren	-9	-	-3.921	-0,2
	<u>1.503.243</u>	<u>100,0</u>	<u>1.974.742</u>	<u>100,0</u>

	31-12-2022		31-12-2021	
	In %		In %	
Specificatie aandelen naar regio:				
Europa	443.165	29,5	472.889	24,0
Noord-Amerika	693.827	46,1	914.784	46,2
Pacific Rim	108.074	7,2	129.827	6,6
Emerging Markets	220.639	14,7	425.870	21,6
Beleggingsdebiteuren	7.058	0,5	7.715	0,4
Liquide middelen	30.489	2,0	27.578	1,4
Beleggingscrediteuren	-9	-	-3.921	-0,2
	<u>1.503.243</u>	<u>100,0</u>	<u>1.974.742</u>	<u>100,0</u>

### S3 Valutarisico

Het valutarisico betreft het risico als gevolg van onvoldoende afstemming tussen activa en passiva, dan wel inkomsten en uitgaven op het gebied van vreemde valuta's. Van de gehele beleggingsportefeuille is ultimo 2022 € 2.793,7 miljoen (2021: € 3.546,3 miljoen) buiten de euro belegd. Van dit bedrag is 70,7% (2021: 70,5%) afgedekt naar de euro. Het strategische beleid van het fonds is om alle grote OESO-valuta's (deels) af te dekken. Valuta's van Emerging Markets worden niet afgedekt vanwege de kosten en de impliciete veronderstelling dat deze valuta's door hoge economische groei zullen appreciëren.

De vreemde valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	Positie voor afdekking	Valuta- derivaten	Nettopositie na afdekking 2022	Nettopositie na afdekking 2021
Amerikaanse Dollar	1.860.384	-1.581.022	279.362	407.573
Engelse Pond	148.614	-149.619	-1.005	95.068
Japanse Yen	100.410	-8.890	91.520	108.960
Canadese Dollar	79.335	-80.406	-1.071	3.607
Hong Kong Dollar	44.210	-41.797	2.413	-751
Australische Dollar	53.666	-52.273	1.393	-1.105
Zwitserse Frank	37.952	-40.390	-2.438	914
Singapore Dollar	6.156	-6.144	12	-192
Zweedse Kroon	13.610	-13.764	-154	993
Overige	449.332	-	449.332	432.437
Euro	2.391.600	2.118.515	4.510.115	6.127.013
	<u>5.185.269</u>	<u>144.210</u>	<u>5.329.479</u>	<u>7.174.517</u>

### S5 Kredietrisico

Het kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee "Over The Counter (OTC)"-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing vindt plaats door overwegend te handelen op gereguleerde markten en/of door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot OTC-derivaten wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar sector:				
Staatsobligaties	1.738.006	51,2	2.108.217	44,1
Corporate Bonds	1.061.630	31,3	1.542.023	32,3
Euro Secured Debt fondsen	-	-	171.241	3,6
Emerging Markets Debt fondsen	-	-	197.129	4,1
Hypotheke	516.917	15,2	623.986	13,1
Beleggingsdebiteuren	716	-	10.603	0,2
Liquide middelen	92.995	2,7	132.866	2,7
Beleggingscrediteuren	-13.035	-0,4	-5.895	-0,1
	<u>3.397.229</u>	<u>100,0</u>	<u>4.780.170</u>	<u>100,0</u>

In het boekjaar heeft een transitie van global credit fondsen naar corporate bonds plaatsgevonden.



	31-12-2022		31-12-2021	
		In %		In %
Specificatie vastrentende waarden naar regio:				
Mondiaal	64.988	2,0	136.911	2,7
Europa	2.300.652	67,7	3.315.680	69,4
Pacific Rim	48.164	1,4	71.364	1,5
Emerging Markets	258.652	7,6	199.607	4,2
Noord-Amerika	637.842	18,8	911.400	19,1
Overige	6.255	0,2	7.634	0,2
Beleggingsdebiteuren	716	-	10.603	0,2
Liquide middelen	92.995	2,7	132.866	2,8
Beleggingscrediteuren	-13.035	-0,4	-5.895	-0,1
	<u>3.397.229</u>	<u>100,0</u>	<u>4.780.170</u>	<u>100,0</u>

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2022		2021	
		In %		In %
AAA	1.349.577	39,7	1.745.043	36,5
AA+ / AA / AA-	711.489	20,9	1.033.774	21,6
A+ / A / A-	343.414	10,1	464.448	9,7
Lagere rating	890.936	26,2	1.281.171	26,8
Geen rating	21.137	0,6	118.160	2,5
Beleggingsdebiteuren	716	-	10.603	0,2
Liquide middelen	92.995	2,9	132.866	2,8
Beleggingscrediteuren	-13.035	-0,4	-5.895	-0,1
	<u>3.397.229</u>	<u>100,0</u>	<u>4.780.170</u>	<u>100,0</u>

De beleggingen met een "lagere rating" bestaan voornamelijk uit de debiteuren in de Corporate Bonds (€ 705,0 miljoen) en Staatsobligaties (€ 185,9 miljoen) met rating van B+ tot BBB.

Ultimo 2021 bestaan de beleggingen met een "lagere rating" voornamelijk uit de debiteuren in de Corporate Bonds (€ 998,1 miljoen) met rating van B+ tot CCC-, de debiteuren in het Emerging Market Debt fonds (€ 95,4 miljoen) met gemiddeld een rating van BB en de debiteuren in het European Loan fonds (€ 171,2 miljoen) met gemiddeld een rating B+.



## **S6 Verzekeringstechnisch risico**

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De mate waarin het fonds gevoelig is voor het sterfte-/langlevensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico is hieronder weergegeven.

### *Langlevensrisico*

Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening voor risico pensioenfondsen (middelloonregeling). Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting.

Door toepassing van Prognosetafel AG2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen.

### *Overlijdensrisico*

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

### *Arbeidsongeschiktheidsrisico*

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het beleid van het pensioenfonds is om het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico niet te herverzekeren.

Voor de nettopensioenregeling geldt dat het overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico wel is herverzekerd.

## **S7 Liquiditeitsrisico**

Het liquiditeitsrisico is een subcategorie binnen het matching-/renterisico. Het betreft het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen. Hierdoor kan het pensioenfonds mogelijk op korte termijn niet aan zijn verplichtingen voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Inzake het liquiditeitsrisico wordt vermeld dat het fonds in haar beleggingsportefeuille over voldoende obligaties beschikt die onmiddellijk zonder waardeverlies verkocht kunnen worden om eventuele onvoorziene uitstroom van geldmiddelen te financieren.

### **S8 Concentratierisico**

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen, moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Concentratierisico is gemeten naar concentratie van een land.

Dit betreft per 31 december 2022 de volgende posten:

	2022	2021
Staatsobligaties Duitsland	438.245	529.406
Staatsobligaties Nederland	622.031	959.424
Staatsobligaties Frankrijk	239.271	319.036
Overige < 2%	4.029.932	5.366.651

### **Verbonden partijen**

#### *Identiteit van verbonden partijen*

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds en de sponsors, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders.

#### *Transacties met bestuurders*

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar Pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. Enkele bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in de pensioenregeling en hun dienstverband met één van de aangesloten ondernemingen.

#### *Overige transacties met verbonden partijen*

Betreffende de uitvoering van de overeenkomst tussen het pensioenfonds en de werkgever met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling wordt verwezen naar de uitvoeringsovereenkomst.



## **Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen**

### *Langlopende contractuele verplichtingen*

Het fonds heeft ingaande 1 januari 2023 een nieuwe uitbestedingovereenkomst afgesloten met Achmea Pensioenservices N.V. voor een periode van 1 jaar. De in 2022 in rekening gebrachte vergoeding bedraagt € 2,8 miljoen.

### *Investerings- en stortingsverplichtingen*

#### **Private Equity**

Het fonds belegt in durfkapitaal (private equity). Dit gebeurt via "fund of fundbeleggingen". In totaal zijn commitments (toezeggingen) gedaan tot een bedrag van € 244,8 miljoen ten behoeve van regio- en wereldwijde fondsen. Van deze commitments is eind 2022 een belangrijk deel (€ 202,3 miljoen) afgeroepen. Inmiddels vinden distributies plaats (beleggingen worden verkocht).

#### **Infrastructuur**

De commitments aan infrastructuur bedragen ultimo boekjaar € 166,2 miljoen. Van deze commitments is eind 2022 een aanzienlijk deel (€ 142,4 miljoen) afgeroepen. Inmiddels vinden distributies plaats.

#### **Impact investeringen**

De commitments aan impact beleggingen, beleggingen met naast een financiële doelstelling ook een maatschappelijke doelstelling, bedragen ultimo boekjaar € 123,9 miljoen. Van deze commitments is eind 2022 een deel (€ 81,2 miljoen) afgeroepen.

Voor deze beleggingen is strategisch 2,0% van het belegd vermogen beschikbaar.

#### **Vastgoed**

De commitments aan vastgoed bedragen ultimo boekjaar € 580,1 miljoen. Van deze commitments is eind 2022 aanzienlijk deel (€ 592,6 miljoen) afgeroepen. Inmiddels vinden distributies plaats.

### *Verstreckte zekerheden en garanties*

Er zijn geen zekerheden verstrekt of garanties gesteld. Binnen de beleggingsportefeuille wordt gebruik gemaakt van derivaten en is sprake van collateral management. In toelichting 1. Beleggingen voor risico pensioenfonds is dit nader toegelicht.

## Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

### ***Nieuwe (gewijzigde) UFR-methodiek geldend vanaf 1 januari 2023***

Vanaf 2021 wordt de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur gebaseerd op een nieuwe UFR (ultimate forward rate), die vanaf 1 januari 2022 in vier gelijke stappen zou worden ingevoerd. Met de stapsgewijze invoering zouden de nieuwe UFR parameters begin 2024 volledig zijn ingevoerd. De Commissie Parameters heeft op 30 november 2022 een nieuw advies ten aanzien van de UFR uitgebracht. DNB volgt dit advies op vanaf 1 januari 2023. De nieuwe UFR vervangt de voorgaande UFR methode die in vier jaarlijkse stappen ingevoerd zou worden.

De Technische voorziening voor risico pensioenfonds ultimo 2022 is gebaseerd op de per 31 december 2022 door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur voor pensioenfondsen, gebaseerd op de huidige UFR parameters. Als de Technische voorziening voor risico pensioenfonds ultimo 2022 reeds gebaseerd zou zijn op de nieuwe UFR parameters die van toepassing zijn in 2023 dan zou de Technische voorziening voor risico pensioenfonds € 4.559.446. bedragen. De actuele dekkingsgraad zou dan 119,0% bedragen.

## 12.6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(x € 1.000)

### 11. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Premie ouderdoms- en nabestaandenpensioenverzekering	34.756	96.245

De premies worden bij de werkgevers (aangesloten organisaties) in rekening gebracht.

De kostendekkende, gedempte kostendekkende en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Kostendekkende premie	119.218	122.033
Gedempte kostendekkende premie	110.696	92.136
Feitelijke premie	117.193	112.117

De feitelijke premie is gelijk aan de som van de premiebijdragen voor risico pensioenfonds (€ 34.756) en de premiebijdragen voor risico deelnemer (€ 82.437).

De feitelijke premie ad € 117,2 miljoen (2021: € 112,1 miljoen) is € 2,0 miljoen lager (2021: € 9,9 miljoen lager) dan de kostendekkende premie ad € 119,2 miljoen (2021: € 122,0 miljoen).

De gedempte kostendekkende premie bedraagt € 110,7 miljoen (2021: € 92,1 miljoen) en is daarmee lager dan de feitelijke premie.

De kostendekkende premie is gebaseerd op de primo boekjaar geldende (door DNB gepubliceerde) rentetermijnstructuur. De gedempte kostendekkende premie is gebaseerd op het verwacht rendement en onderscheidt zich qua actuariële grondslagen niet van de feitelijke premie.

In het boekjaar was de feitelijke premie hoger dan de gedempte kostendekkende premie, daarmee voldoet de feitelijke premie aan artikel 128 van de Pensioenwet.

De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Kosten pensioenopbouw	111.553	107.079
Pensioenuitvoeringskosten	1.808	1.506
Solvabiliteitsopslag	5.857	13.448
	<u>119.218</u>	<u>122.033</u>



De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie is als volgt:

	2022	2021
Kosten pensioenopbouw	97.068	58.706
Pensioenuitvoeringskosten	1.808	1.506
Solvabiliteitsopslag	3.467	6.338
Voorwaardelijke delen	8.353	25.586
	<u>110.696</u>	<u>92.136</u>

De samenstelling van de feitelijke premie is als volgt:

	2022	2021
Kosten pensioenopbouw	111.441	98.023
Pensioenuitvoeringskosten	1.234	1.783
Solvabiliteitsopslag	4.518	12.311
	<u>117.193</u>	<u>112.117</u>

## 12. Premiebijdragen voor risico deelnemers

	2022	2021
Premie beschikbarepremieregeling	81.824	15.247
Premie nettopensioenregeling	613	625
	<u>82.437</u>	<u>15.872</u>



### 13. Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen

2022	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	9.232	4.935	-	14.167
Aandelen	38.016	-156.202	-	-118.186
Vastrentende waarden	86.209	-799.413	-	-713.204
Derivaten	9.823	-562.081	-	-552.258
Overige beleggingen	2.264	-362.655	-18.333	-378.724
	<u>145.544</u>	<u>-1.875.416</u>	<u>-18.333</u>	<u>-1.748.205</u>

2021	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	7.817	79.670	-	87.487
Aandelen	44.589	444.801	-	489.390
Vastrentende waarden	74.887	-77.994	-	-3.107
Derivaten	12.499	-412.702	-	-400.203
Overige beleggingen	1.196	-75.180	-19.105	-93.089
	<u>140.988</u>	<u>-41.405</u>	<u>-19.105</u>	<u>80.478</u>

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct bij het pensioenfonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan voor € 17.249 uit beheervergoedingen en overige vermogensbeheerkosten (2021: € 14.723) en voor € 1.084 uit performance-gerelateerde vergoedingen (2021: € 4.382).

De overige vermogensbeheerkosten omvatten de kosten voor bewaarloon € 1.093 (2021: € 1.356), advieskosten vermogensbeheer € 924 (2021: € 1.017) en overige kosten € - (2021: € 32).

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2022 € 12.072 (2021: € 14.192).

Beheerkosten en performance gerelateerde kosten die niet direct aan het fonds in rekening zijn gebracht zijn onderdeel van de waardemutaties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2022 € 27.311 (2021: € 25.546).



#### 14. Beleggingsresultaten voor risico deelnemers

2022	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-	-1.636	-	-1.636
Aandelen	-	-3.309	-	-3.309
Vastrentende waarden	33	-2.188	-	-2.155
Derivaten	-	-2.261	-	-2.261
Overige	-6	-2	-49	-57
	<u>27</u>	<u>-9.396</u>	<u>-49</u>	<u>-9.418</u>
2021	Directe beleggingsopbrengsten	Indirecte beleggingsopbrengsten	Kosten van vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-	352	-	352
Aandelen	-	976	-	976
Vastrentende waarden	-	-57	-	-57
Derivaten	-	-89	-	-89
Overige	-	-3	-46	-49
	<u>-</u>	<u>1.179</u>	<u>-46</u>	<u>1.133</u>

De kosten van vermogensbeheer omvatten de kosten die door de custodian en vermogensbeheerder(s) direct bij het fonds in rekening zijn gebracht. Deze kosten bestaan voor € 49 uit beheervergoedingen en overige vermogensbeheerkosten (2021: € 46).

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2022 € 127 (2021: € 24).

Beheerkosten die niet direct aan het fonds in rekening zijn gebracht zijn onderdeel van de waardemutaties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2022 € 127 (2021: € 24).

#### 15. Overige baten

	2022	2021
Baten uit elders verzekerde bedragen	428	482
Interest	-	4
Andere baten	63	93
	<u>491</u>	<u>579</u>

Onder de baten uit elders verzekerde bedragen worden de uitkeringen verantwoord die worden ontvangen van pensioenuitvoerders uit hoofde van polissen die aan het fonds zijn overgedragen. De uitkeringen belopen een bedrag van € 428 (2021: € 482).





## 16. Pensioenuitkeringen

	2022	2021
Ouderdomspensioen - nettopensioenregeling	20	16
Ouderdomspensioen - beschikbare premieregeling	11	-
Ouderdomspensioen	92.884	88.632
Partnerpensioen	20.636	20.705
Wezenpensioen	343	367
Arbeidsongeschiktheid	2.847	3.042
Afkopen	401	385
	<u>117.142</u>	<u>113.147</u>

De post afkopen is de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 520,35 (2021: € 503,24) per jaar overeenkomstig de Pensioenwet (artikel 66).

## 17. Pensioenuitvoeringskosten

	2022	2021
Administratiekosten	2.817	2.493
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	387	245
Onafhankelijke accountant	144	108
Bestuurskosten inclusief bestuursondersteuning	1.156	1.179
Contributies en bijdragen	394	434
In mindering op beleggingsopbrengsten	-697	-678
	<u>4.201</u>	<u>3.781</u>

### Honoraria onafhankelijke accountant

	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
<b>2022</b>			
Controle van de jaarrekening	144	-	144
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	90	90
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>144</u>	<u>90</u>	<u>234</u>
	Onafhankelijke accountant	Overig netwerk	Totaal
<b>2021</b>			
Controle van de jaarrekening	108	-	108
Andere controlewerkzaamheden	-	-	-
Fiscale advisering	-	69	69
Andere niet-controle diensten	-	-	-
	<u>108</u>	<u>69</u>	<u>177</u>

Deze werkzaamheden zijn zowel in 2022 als in 2021 uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

In bovenstaande opstelling is de methode gehanteerd waarbij wordt opgegeven de in het boekjaar ten laste gebrachte totale honoraria voor onderzoek van de jaarrekening en verslagstaten en de totale honoraria voor andere controleopdrachten, uitgevoerd door de externe onafhankelijke accountant.

De kosten voor de fiscale advisering zijn opgenomen in het beleggingsresultaat.

Overeenkomstig artikel 96 van de Pensioenwet wordt vermeld dat:

- het pensioenfonds in het boekjaar 2022 geen dwangsommen en boetes zijn opgelegd;
- het pensioenfonds in het boekjaar 2022 geen aanwijzing als bedoeld in artikel 171 van de Pensioenwet is gegeven;
- in het boekjaar 2022 geen bewindvoerder als bedoeld in artikel 173 van de Pensioenwet is aangesteld;

### **Personeelsleden**

Bij het fonds zijn geen werknemers in dienst. De pensioenuitvoering is volledig uitbesteed aan Achmea Pensioenservices N.V.

### **Bezoldiging bestuurders**

De vergoedingen aan het bestuur houden verband met werkzaamheden voor bestuurs- en commissievergaderingen. De hierna toegelichte vergoedingen zijn in hele euro's.

De vergoedingsregeling voor niet uitvoerende bestuursleden kent een vacatiegeld van € 30.176 per jaar gebaseerd op een inzet van 1 dag per week.

De vergoedingsregeling voor het uitvoerend bestuurslid beleggingen en vermogensbeheer kent een vacatiegeld van € 109.536 per jaar gebaseerd op een inzet van 3 dagen per week.

De vergoedingsregeling voor het uitvoerend bestuurslid pensioenen en risicobeheer kent een vacatiegeld van € 146.048 per jaar gebaseerd op een inzet van 4 dagen per week .

De vergoedingsregeling voor onafhankelijke voorzitter kent een vacatiegeld van € 45.268 per jaar gebaseerd op een inzet van 1,5 dag per week.

De vergoedingsregeling voor leden van het verantwoordingsorgaan kent een vacatiegeld van € 3.260 per jaar (voorzitter € 4.888 per jaar).

## 18. Mutatie technische voorzieningen voor risico pensioenfonds

	2022	2021
Pensioenopbouw	26.902	89.802
Toeslagen	247.217	9.699
Rentetoevoeging	-29.523	-35.569
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-118.107	-113.695
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-1.915	-723
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-12.285	-14.780
Wijziging marktrente	-1.878.727	-463.795
Wijziging actuariële uitgangspunten	73.729	-
Overige wijzigingen	247	-2.053
	-1.692.462	-531.114

### *Pensioenopbouw*

Onder pensioenopbouw is opgenomen het effect op de voorziening pensioenverplichtingen uit hoofde van de in het verslagjaar opgebouwde nominale pensioenrechten.

### *Toeslagen*

In de staat van baten en lasten is de last uit hoofde van indexering en overige toeslagen welke aan het verslagjaar moet worden toegerekend verantwoord.

In 2022 heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2023 de lopende pensioenen en de tot en met 31 december 2022 opgebouwde pensioenen van de actieven en gewezen deelnemers in de middelloonregeling te verhogen met 5,90% (2021: 0,16%). Dit heeft geleid tot een negatief resultaat van € 247.217.

De toeslagverlening op het nabestaandenpensioen en een eventueel arbeidsongeschiktheidspensioen in de beschikbare premieregeling is met 5,90% verhoogd. Dit heeft geleid tot een resultaat van nihil.

Voor zowel het persoonlijk pensioenkapitaal of aanspraak in het Collectief Variabel Pensioen in de beschikbare premieregeling alsmede de netto pensioenregeling is toeslagverlening niet van toepassing.

### *Rente toevoeging*

De voorziening pensioenverplichtingen is in het boekjaar opgerent met -0,486% (2021: -0,533%). Dit is de éénjaarsrente uit de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2021.

### *Onttrekking voor pensioenuitkeringen*

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitbetaling van pensioenen van de verslagperiode.

### *Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten*

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

### *Wijziging marktrente*

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

### Wijziging actuariële uitgangspunten

De actuariële grondslagen en/of methoden worden periodiek beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid.

Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte en langlevens met werkelijke waarnemingen voor zowel de gehele bevolking als specifiek voor de populatie van het pensioenfonds. Vanaf boekjaar 2022 is de grondslag voor overlevingskansen gebaseerd op de Prognosetafel AG2022 met startjaar 2023 (2021: Prognosetafel AG2020 met startjaar 2022) zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG). Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen van € 34,7 miljoen. De verhoging is bepaald per 31 december 2022. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als "Wijzigingen actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2022 is 0,9 procentpunt negatief.

Vanaf boekjaar 2022 is bij toepassing van de Prognosetafel AG2022 met startjaar 2023 rekening gehouden met de ervaringssterfte van het pensioenfonds "SBZ 2022" (2021: "SBZ 2017"). Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen van € 22,7 miljoen. De verhoging is bepaald per 31 december 2022. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als "Wijzigingen actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2022 is 0,6 procentpunt negatief.

In 2022 is de excasso opslag gewijzigd van 2,0% naar 2,4% van de technische voorzieningen. Dit heeft geleid tot een verhoging van de voorziening pensioenverplichtingen van € 16,4 miljoen. De verhoging is bepaald per 31 december 2022. Dit resultaat is via de Staat van Baten en Lasten als "Wijzigingen actuariële uitgangspunten" in het verslagjaar verantwoord. Het effect op de dekkingsgraad per 31 december 2022 is 0,4 procentpunt negatief.

### Overige wijzigingen

	2022	2021
Resultaat op kanssystemen:		
Resultaat op sterfte	-1.578	-10.717
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	3.076	7.411
Resultaat op mutaties	-1.251	1.253
	247	-2.053

Het resultaat op sterfte bestaat uit een positief resultaat op langlevens van 3,5 miljoen en een negatief resultaat op kortlevens van 1,9 miljoen. Dit betekent dat de deelnemers in werkelijkheid minder lang leven dan volgens de fondsgrondslagen wordt verwacht.

Het negatieve resultaat op arbeidsongeschiktheid ontstaat door de stijging van de pensioengrondslag van de premievrijgestelde pensioenopbouw van 2,0% per jaar verminderd met de benodigde koopsom voor premievrijstelling.

De overige mutaties bestaan onder meer uit het resultaat op flexibilisering van 0,4 miljoen positief en resultaat op pensionering van 0,5 miljoen positief.

### 19. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

	2022	2021
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	72.959	16.314

## 20. Mutatie overige voorzieningen

	2022	2021
Mutatie egalisatiedepot	6.000	-

## 21. Saldo overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds

	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten	-7.018	-3.192
Uitgaande waardeoverdrachten	18.886	18.313
	<u>11.868</u>	<u>15.121</u>

Dit betreft de ontvangst van of betaling aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren.

De toevoeging aan de technische voorziening uit hoofde van de overgenomen pensioenverplichtingen bedraagt € 4.618. (2021: € 3.002). Het resultaat op de overgenomen pensioenverplichtingen bedraagt in 2022 € 2.400 (2021: € 190).

De afname van de technische voorziening uit hoofde van de overgedragen pensioenverplichtingen bedraagt € 16.903 (2021: € 17.782). Het resultaat op de overgedragen pensioenverplichtingen bedraagt in 2022 € 1.983 negatief (2021: € 531 negatief).

## 22. Saldo overdrachten van rechten voor risico deelnemers

	2022	2021
Inkomende waardeoverdrachten	-6.469	-548
Uitgaande waardeoverdrachten	86	-
	<u>-6.383</u>	<u>-548</u>



### 23. Overige lasten

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Mutatie langlopende vorderingen uit hoofde van elders verzekerde bedragen	999	779
Interest	24	68
Andere lasten	72	4
Herverzekeringspremie (nettopensioenregeling)	20	20
	<u>1.115</u>	<u>871</u>

### Belastingen

De activiteiten van het fonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

### Bestemming saldo van baten en lasten

Het voorstel resultaatbestemming 2022 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening.



### **Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur**

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars heeft de jaarrekening 2022 vastgesteld in de vergadering van 19 juni 2023.

de heer T.G. Tiessen

Onafhankelijk voorzitter

De heer E.W.J.M Schokker

Uitvoerend bestuurslid pensioenen en risicobeheer

Mevrouw R.F. van der Feltz – Doude van Troostwijk

Uitvoerend bestuurslid beleggingen en vermogensbeheer

De heer R.M. van Hees

Niet-uitvoerend bestuurslid

De heer S.A. de Groot

Niet-uitvoerend bestuurslid

Mevrouw P.M.B. Wilson

Niet-uitvoerend bestuurslid

Mevrouw H.D. Wareman

Niet-uitvoerend bestuurslid

De heer H. Radder

Niet-uitvoerend bestuurslid



# OVERIGE GEGEVENS



## Statutaire winstbestemming

Er is geen statutaire winstbestemming.

## Actuariële verklaring

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars

### Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars te Zeist is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

### Onafhankelijkheid

Als waarmakend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

### Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

### Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 16.693.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 1.112.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

### Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

### **Oordeel**

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel gezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2023 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 19 juni 2023

drs. R.T. Schilder AAG  
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

## Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars

### **Verklaring over de jaarrekening 2022**

#### **Ons oordeel**

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

#### **Wat we hebben gecontroleerd**

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars te Zeist gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de staat van baten en lasten over 2022; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

#### **De basis voor ons oordeel**

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

#### **Onafhankelijkheid**

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

#### **Informatie ter ondersteuning van ons oordeel**

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

#### **Controleaanpak frauderisico's**

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort. Wij verwijzen naar de paragraaf 'Gedrag en cultuur' in de 'Bijlage 3: Overzicht risicobeoordeling binnen tolerantie' van het jaarverslag, waarin het bestuur haar frauderisicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de gedragscode, de incidenten- en klokkenluidersregeling, het risicomanagementbeleid en integriteitsbeleid, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van het bestuur en de audit-, risk- en compliancecommissie of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

<b>Geïdentificeerde frauderisico's</b>	<b>Onze controlewerkzaamheden en observaties</b>
<p><b>Doorbreken van de interne beheersingsmaatregelen</b></p> <p>Het bestuur bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het bestuur in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.</p> <p>Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het bestuur met betrekking tot: journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; schattingen; significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.</p>	<p>Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Wij hebben getoetst of de journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht aanvaardbaar zijn.</p> <p>Wij zijn alert geweest op mogelijk significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering van de stichting of die in een ander opzicht ongebruikelijk lijken in het licht van zowel ons inzicht in de stichting en de omgeving als andere tijdens de controle verkregen informatie.</p> <p>Daarnaast hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing voor het maken van schattingen. Ten aanzien van de belangrijkste schattingen, zijnde de waardering van de (niet-beursgenoteerde) beleggingen en de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen ten aanzien van de fondsspecifieke elementen, hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De werking van de controlemaatregelen bij de serviceorganisatie geëvalueerd;</li> <li>• Het valideren van de aan beleggingen toegekende waarderingen aan de hand van de vanuit de fondsmanagers verkregen informatie omtrent de reële waarde;</li> <li>• Het uitvoeren van retrospectieve werkzaamheden om de kwaliteit van het schattingsproces omtrent de beleggingen die zijn gewaardeerd op basis van reële waarde te toetsen;</li> <li>• Evaluatie van de uitkomsten van de actuariële analyse over 2022, waaronder de grondslagen, en bespreking van deze analyse met het fonds en de certificerende actuaris.</li> <li>• In het kader van onze verantwoordelijkheid als accountant van het fonds hebben wij de certificerende actuaris instructies gestuurd. De certificerende actuaris heeft bij de technische voorzieningen mede aan de hand van de administratieve basisgegevens ('pensioenaanspraken') een actuariële verklaring afgegeven. Waarbij een belangrijk deel van de bepaling van de technische voorziening is gebaseerd op algemeen aanvaarde actuariële veronderstellingen.</li> <li>• Wij hebben kennisgenomen van het certificeringsrapport en de afgegeven actuariële verklaring, en dit met het fonds en de certificerende actuaris besproken.</li> <li>• De certificerende actuaris heeft in zijn verklaring aangegeven dat de stichting voldoet aan de relevante artikelen van de Pensioenwet.</li> </ul>

---

**Geïdentificeerde frauderisico's****Onze controlewerkzaamheden en observaties**

- Wij hebben naar aanleiding van onze controle en de uitkomsten daarvan, de beleggingen en voorziening pensioenverplichting beoordeeld op aanwijzingen van tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. Wij hebben dergelijke aanwijzingen niet geïdentificeerd.
- Wij hebben kennisgenomen van de toelichtingen op de technische voorzieningen en beleggingen en deze getoetst aan de (toelichtings)vereisten uit de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het bestuur.

---

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Ook hebben we kennisgenomen van correspondentie met toezichthouders en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormt voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

**Controleaanpak continuïteit**

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de bedrijfsactiviteiten van het fonds voor de voorzienbare toekomst. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen.

Op basis van de verkregen controle-informatie hebben wij vastgesteld of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het fonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten.

Pensioenfondsen zijn op grond van de wetgeving gehouden om een adequate vermogensdekking, vereist eigen vermogen, aan te houden. Het vereist eigen vermogen wordt op basis van het financieel toetsingskader bepaald. Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds lager is dan het vereist eigen vermogen, moet een herstelplan worden opgesteld waaruit blijkt hoe het fonds het eigen vermogen op het vereiste niveau brengt. Als het fonds niet kan voldoen aan het herstel zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Daar waar nodig zullen de rechten van de (gewezen) deelnemers moeten worden aangepast zodat weer aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan.

Zoals vermeld in het bestuursverslag en de in de jaarrekening opgenomen toelichting 6 'Stichtingskapitaal en reserves' blijkt dat het fonds voldoende solvabel is. Het bestuur heeft de continuïteitsbeoordeling voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening uitgevoerd en geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de stichting om haar continuïteit te handhaven.

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben gekregen;
- inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling; en
- inspecteren van de correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

Wij zijn van mening dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is en, op basis van de verkregen controle-informatie, er geen onzekerheid van materieel belang met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden bestaat die gerede twijfel kan doen ontstaan over de mogelijkheid van de stichting om haar continuïteit te handhaven.

### **Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie**

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

### **Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole**

#### **Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening**

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

#### **Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening**

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 21 juni 2023

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. H.C. van der Rijst RA

### ***Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2022 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Zorgverzekeraars***

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

#### ***De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening***

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.



# BIJLAGEN



## Bijlage 1: Overzicht naleving Code pensioenfondsen

In deze bijlage geeft het Bestuur een toelichting op de naleving van de Code Pensioenfondsen verdeeld naar de in de Code gehanteerde principes en onderliggende normen. Normen die exclusief gericht zijn op een Belanghebbendenorgaan zijn niet van toepassing voor SBZ Pensioen, omdat het fonds niet zo een dergelijk orgaan hoeft te hebben.

Principes/Normen Code	Status naleving door SBZ Pensioen
<i>Thema 1: Vertrouwen waarmaken (norm 1 t/m 9)</i>	SBZ Pensioen leeft alle geformuleerde normen na. Ten aanzien van norm 5 geldt dat het fonds in het bestuursverslag verantwoording over het beleid aflegt. Daarnaast overlegt het Bestuur regelmatig met het Verantwoordingsorgaan.
<i>Thema 2: Verantwoordelijkheid nemen (norm 10 t/m 14)</i>	SBZ Pensioen leeft alle geformuleerde normen na.
<i>Thema 3: Integer handelen (norm 15 t/m 22)</i>	SBZ Pensioen leeft alle geformuleerde normen na. Met betrekking tot normen 17 en 18 staan in bijlage 2 de nevenfuncties van de leden van het Bestuur en het VO vermeld.
<i>Thema 4: Kwaliteit nastreven (norm 23 t/m 30)</i>	SBZ Pensioen leeft alle geformuleerde normen na.
<i>Thema 5: Zorgvuldig benoemen (norm 31 t/m 40)</i>	SBZ Pensioen leeft één geformuleerde norm (norm 33) niet na. Voor wat betreft norm 33 geldt dat SBZ Pensioen in het jaarverslag de samenstelling van de fondsorganen aangeeft naar leeftijd en geslacht. Daaruit blijkt dat het Bestuur en het VO op de balansdatum geen leden jonger dan 40 jaar bevatte. Zowel de Commissie Bestuurlijke Aangelegenheden als het Bestuur richten zich op het vinden en binden van nieuwe leden die wel aan dat criterium voldoen.
<i>Thema 6: Gepast belonen (norm 41 t/m 45)</i>	SBZ Pensioen leeft alle geformuleerde normen na.
<i>Thema 7: Toezicht en inspraak (norm 46 t/m 57)</i>	SBZ Pensioen leeft alle geformuleerde normen na.
<i>Thema 8: Transitie bevorderen (norm 58 t/m 65)</i>	<p>SBZ Pensioen leeft alle geformuleerde normen na. Ten aanzien van norm 58 geldt dat de missie, visie en strategie van het pensioenfonds zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van het bestuursverslag. Dat verslag wordt op de website van het pensioenfonds gepubliceerd. Ook staat dit op de website van het fonds.</p> <p>Ten aanzien van norm 62 geldt dat in hoofdstuk 7 de overwegingen om maatschappelijk verantwoord te beleggen zijn opgenomen. Daarnaast wordt (onder andere) in het Beleggingsplan aandacht besteed aan verantwoord beleggen. Het MVB-beleid is via de website van SBZ Pensioen te raadplegen.</p> <p>Ten aanzien van norm 63 wordt in hoofdstuk 9 van het bestuursverslag verslag gedaan van het communicatiebeleid en -activiteiten.</p> <p>Ten aanzien van norm 65 geldt dat in hoofdstuk 3 van het bestuursverslag verantwoording wordt afgelegd over de behandeling van klachten en geschillen in 2022. Daarbij is rekening gehouden met de gedragslijn Goed omgaan met klachten van de Pensioenfederatie.</p>

## Bijlage 2: Personalia

SBZ Pensioen gelooft in de kracht van diversiteit. SBZ Pensioen zet dan ook in op het vergroten van (onder andere) de vertegenwoordiging van vrouwen in de diverse fondsgremia. Het streven is om daarbij te komen tot een 50-50 verdeling.

Het Bestuur is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

<b>Onafhankelijk voorzitter</b>	<b>Benoemd tot</b>	<b>Jonger dan 40</b>
Ties Tiessen	17-06-2023	Nee

<b>Uitvoerende Bestuursleden</b>	<b>Benoemd tot</b>	<b>Jonger dan 40</b>
Reiniera van der Feltz	01-07-2026	Nee
Edwin Schokker	20-05-2025	Nee

<b>Niet-Uitvoerende Bestuursleden Namens werkgevers</b>	<b>Benoemd tot</b>	<b>Jonger dan 40</b>	<b>Organisatie</b>
Ronald van Hees	05-11-2025	Nee	Zorgverzekeraars Nederland
Henk Radder	29-07-2025	Nee	Zorgverzekeraars Nederland
Desiree Wareman	16-12-2024	Nee	Zorgverzekeraars Nederland

<b>Niet-Uitvoerende Bestuursleden Namens de werknemers en pensioengerechtigden</b>	<b>Benoemd tot</b>	<b>Jonger dan 40</b>	<b>Organisatie</b>
Sjirk de Groot	01-07-2026	Nee	Aangewezen door de pensioengerechtigden in het VO
Frans Hol	29-03-2023	Nee	De Unie
Peggy Wilson	01-01-2024	Nee	CNV Vakmensen

De samenstelling van het Bestuur is in 2022 niet gewijzigd. Reiniera van der Feltz en Sjirk de Groot zijn herbenoemd in 2022 (beiden voor hun laatste termijn). In april 2023 is de heer Klaas Bangma als opvolger van de heer Frans Hol voorgedragen door FNV; hij zal eerst als toehoorder deelnemen aan vergaderingen. In juni 2023 is de heer Ties Tiessen herbenoemd als onafhankelijk voorzitter. De sleutelfunctiehouders Risicobeheer en Interne Audit hebben een standing invitation om aanwezig te zijn in bestuursvergaderingen.

De Audit-, Risk- en Compliancecommissie is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

<b>Leden</b>
Ronald van Hees
Frans Hol
Peggy Wilson (voorzitter)

Edwin Schokker is als vaste genodigde aanwezig bij de vergaderingen van de Audit-, Risk- en Compliancecommissie. En de sleutelfunctiehouders Risicobeheer en Interne Audit zijn altijd aanwezig bij ARC-vergaderingen.

De BeleggingsAdviesCommissie is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

<b>Leden</b>
Sjirk de Groot
Henk Radder
Desiree Wareman (voorzitter)

Reiniera van der Feltz is als vaste genodigde aanwezig bij de vergaderingen van de BeleggingsAdviesCommissie. De heer Hans Rademaker treedt op als extern adviseur van deze commissie. Ortec adviseert de commissie ten aanzien van ALM-vraagstukken.

De Commissie Bestuurlijke Aangelegenheden is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

<b>Leden</b>
Ronald van Hees (voorzitter)
Desiree Wareman
Peggy Wilson

Ties Tiessen is als vaste genodigde aanwezig bij de vergaderingen van de Commissie Bestuurlijke Aangelegenheden.

De sleutelfuncties waren per 31 december 2022 als volgt ingevuld:

Sleutelfunctie Risicobeheer	Joop Winterink
Sleutelfunctie Interne Audit	Willem van Duijn
Sleutelfunctie Actuarieel	Rob Schilder

Gedurende het jaar 2022 waren dit de (neven)functies van leden van het Bestuur:

<b>Bestuur</b>	<b>(Neven)functie(s)</b>	<b>Organisatie</b>	
Ties Tiessen	Lid Raad van Commissarissen	Afvalzorg Holding NV	
	Lid Raad van Commissarissen	Krasnapolsky Hotels & Restaurants NV (NH Hotel)	
	Lid Raad van Toezicht	Stichting Spaarne Gasthuis (ziekenhuis)	
	Voorzitter Investment Committee	Triodos Multi Impact Fund	
Reiniera van der Feltz	Lid Beleggingsadviescommissie	Ubbo Emmius Fonds, Rijksuniversiteit Groningen	
	Lid Raad van Toezicht	Robeco Pensioenfond	
	Lid Raad van Toezicht	Bedrijfstakpensioenfond	
	Lid Advisory Committee	SAG (Schilders)	
Edwin Schokker	Secretaris bestuurder	EPFIF Pensioen Bestuurstafel	
	Voorzitter	Quiet Nederland	
	Penningmeester	Vereniging Ondernemend Volendam	
Sjirk de Groot	Lid Raad van Advies	Nazorgstichting Nieuwjaarsbrand Volendam	
	-	CARE-IS	
Ronald van Hees	Financieel directeur	CZ	
Frans Hol	Voorzitter	Stichting Gemeenschapshuis Welten-Benzenrade Heerlen	
	Lid	Stichting Dr. Nolensfonds Sittard (verbonden aan CDA Limburg)	
	Penningmeester	Stichting Vrienden Leergeld Parkstad Limburg	
	Lid Auditcommissie	Kredietbank Limburg	
Henk Radder	Extern bestuurslid en vz. BAC	Stichting Pensioenfond	
	Partner	Cosun	
	Eigenaar	Collective Action	
Desiree Wareman	Manager Treasury & Vermogensbeheer	M-Square Gasthuis	
	Manager Treasury & Vermogensbeheer	Menzis	
Peggy Wilson	Niet-uitvoerend bestuurslid	PME pensioenfond	
	Niet-uitvoerend bestuurslid	Pensioenfond	
	Lid kascommissie	Rail & OV	
	Pensioenfond	VvE Stallingsgarage en De Fred blok B te Amsterdam	
	Pensioenfond	bestuurder	CNV Vakmensen

Het VO is op 31 december 2022 als volgt samengesteld:

Leden deelnemers	Benoemd tot	Jonger dan 40	Organisatie
Gerben Jager	01-01-2023	Nee	CNV Vakmensen
Changita Verveer	13-03-2025	Nee	CNV Vakmensen
Maurice de Wert (voorzitter)	01-01-2023	Nee	De Unie

Leden pensioengerechtigden	Benoemd tot	Jonger dan 40	Organisatie
Cees de Graaff	01-07-2026	Nee	Gekozen door pensioengerechtigden
Josine Derks	01-07-2026	Nee	Gekozen door pensioengerechtigden
Mat Maijer	01-07-2026	Nee	Gekozen door pensioengerechtigden

Leden werkgevers	Benoemd tot	Jonger dan 40	Organisatie
Ingrid van Vugt	01-07-2026	Nee	Zorgverzekeraars Nederland
Roland Verbist	01-01-2025	Nee	Zorgverzekeraars Nederland

De samenstelling van het VO is in 2022 als volgt gewijzigd: na verkiezingen voor de geleding van pensioengerechtigden is de heer Cees de Graaff herbenoemd en is mevrouw Josine Derks en de heer Mat Maijer benoemd, allen per 01.07.2022. In maart 2023 zijn de heren Gerben Jager en Maurice de Wert opgevolgd door respectievelijk mevrouw Jantina Polling (De Unie) en de heer Mark van Schagen (FNV). De heer Maurice de Wert is sinds 01.01.2023 technisch voorzitter (geen lid en dus zonder stemrecht) van het VO. Daarmee is het VO eind maart 2023 compleet.

Gedurende het jaar 2022 waren dit de (neven)functies van leden van het VO:

Verantwoordingsorgaan	(Neven)functie(s)	Organisatie
Yvo Boon (tot 01.06.2022)	Manager Lid	CZ Visitatiecommissie TNT
Cees de Graaff	-	-
Gerben Jager	Manager Finance & Control Bestuurslid/Penningmeester	Eno Zorgverzekeraar N.V. Stichting Ondersteuning Eerstelijnszorg
Roland Verbist	Manager P&O Arbeidszaken en Beheer	Menzis
Willem Versloot (tot 01.07.2022)	-	-
Changita Verveer	Verpleegkundige	MCH Ziekenhuis en Elyse Klinieken
Maurice de Wert	Secretaris Consultant	Stichting Oriolus Oude Toren Consultancy
Ingrid van Vugt	Manager Risk, Legal & Compliance Lid Raad van Advies	VGZ Zorgverzekeraar OMO Scholengroep Helmond
Josine Derks	Eigenaar	FJD Fiscaal Jur Dienstverlening mr. Josine Derks
Mat Maijer	-	-

De Commissie van Beroep bestaat op 31 december 2022 uit de heer C.J. van Dolder (benoemd tot 13-02-2027), mevrouw J. Kooman (benoemd tot 01-04-2027) en de heer E. van der Reijden (benoemd per 01-07-2027).

### Bijlage 3: Template periodieke informatieverschaffing inzake art. 8 SFDR

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en in artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852

Product name: SBZ Pensioen

Legal entity identifier: X4L2VNQ8HV5OYLOSSC95

Per 31 december 2022

**Heeft dit financiële product een duurzame beleggingsdoelstelling?**

**Ja**       **Nee**

<input type="checkbox"/> Er zal een minimaal aandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling worden gedaan: ___% <ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie</li> <li><input type="checkbox"/> in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie</li> </ul> <input type="checkbox"/> Er zal minimaal aandeel duurzame beleggingen met een sociale doelstelling worden gedaan: ___%	<input type="checkbox"/> Het product promoot ecologische/sociale (E/S) kenmerken, en hoewel het geen duurzame beleggingen als doelstelling heeft, zal het een minimaal aandeel duurzame beleggingen van ___% behelzen <ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> met een milieudoelstelling in economische activiteiten die als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie</li> <li><input type="checkbox"/> met een milieudoelstelling in economische activiteiten die niet als ecologisch duurzaam zijn aangemerkt in de EU-taxonomie</li> <li><input type="checkbox"/> met een sociale doelstelling</li> </ul> <input checked="" type="checkbox"/> Het product promoot E/S kenmerken, maar zal geen duurzame beleggingen doen
---	---

#### In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die het financiële product promoot?

De ecologische en sociale kenmerken van deze financiële producten (hierna: de pensioenregelingen) bestaan uit het investeren in bedrijven en overheden met een 'license to operate' rekening houdend met milieubeleid, sociale omstandigheden en goed ondernemingsbestuur, daarbij ligt de nadruk op mensenrechten, gezondheidszorg en een duurzaam milieu. Als ondertekenaar van het IMVB convenant onderschrijft het pensioenfonds de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UN Guiding Principles). Deze richtlijnen zijn de minimale eisen waar de ecologische en sociale kenmerken van de financiële producten aan moeten voldoen en worden als uitgangspunt genomen in het Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Beleid (MVB-beleid). Het pensioenfonds voert voor alle drie de pensioenregelingen een MVB-beleid, waarbij we meerdere ESG beleidsinstrumenten inzetten, zoals "uitsluiten", "stemmen", "engagement", "esg-integratie" en Impactbeleggen om deze thema's te adresseren.

De pensioenregelingen passen uitsluiting toe op ondernemingen die betrokken zijn bij (de productie van) controversiële wapens, winning en energieopwekking uit thermische kolen, oliezand, arctische boringen, tabak en controversieel gedrag en sluiten regeringen uit die zich schuldig maken aan grove mensenrechtenschendingen. Voor bedrijven die hun "license to operate" dreigen te verliezen, wordt daar waar mogelijk engagement toegepast.

De Impact portefeuille (strategisch gewicht 2% van de Middelloonregeling) bestaat uit investeringen die de intentie hebben een bijdrage te leveren aan de klimaattransitie en/of verbetering van het milieu en/of de gezondheidszorg toegankelijker en goedkoper maken en/of toegang geven tot financiële diensten. De impact wordt gemeten en gerapporteerd. Een deel van de infrastructuurportefeuille (alleen Middelloonregeling) draagt tevens bij aan een aantal van deze doelen, maar de fondsbeheerders sturen niet op impact en beperken zich niet tot deze investeringen.

In de zin van SFDR-wetgeving hanteert het pensioenfonds geen referentiebenchmark. Er is namelijk geen benchmark beschikbaar om te bepalen of de pensioenregelingen zijn afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het pensioenfonds promoot.

Het bovenstaand beleid is in heel 2022 toegepast.

### **Hoe hebben de duurzaamheidsfactoren gepresteerd?**

1. ESG risico score: De mate waarin de economische waarde van een bedrijf risico loopt als gevolg van ESG factoren.

Ultimo 2022 was het ESG risico van de aandelenportefeuille met een score van 20 - gematigd (moderate) volgens de toegepaste Risk Ratings van Sustainalytics.

2. Carbon footprint : Het gewogen gemiddelde van de carbon intensiteit van de bedrijven in de portefeuille, gemeten in ton emissie per 1 miljoen USD omzet.

Ultimo 2022 was het gewogen gemiddelde carbon intensiteit van de portefeuille 109,0 ton emissie per 1 miljoen USD omzet(CO2e/\$1M).

3. UN Global Compact, UN Guiding Principles (On Business and Human Rights) en OESO richtlijnen: Bedrijven die structureel regels overschrijden op het gebied van milieu, sociale omstandigheden of goed bestuur worden uitgesloten. Het pensioenfonds maakt gebruik van een screening (indicator) op de UN Global Compact, UN Guiding Principles en OESO richtlijnen.

Ultimo 2022 had het pensioenfonds acht beleggingen in bedrijven die regels overschrijden op het gebied van milieu, sociale omstandigheden of goed bestuur volgens de UN Global Compact, UN Guiding Principles en de OESO richtlijnen.

#### **Uitsluitingen:**

Het pensioenfonds hanteert voor haar uitsluitingsbeleid een proces waarbij bedrijven gescreend worden o.b.v. schenders en potentiële schenders van de UN Global Compact, UN Guiding Principles en OESO-richtlijnen. In dit dynamisch proces wordt ook getoetst of er een engagement traject loopt met (potentiële) schenders.

In 2022 heeft het pensioenfonds a.d.h.v. haar uitsluitingsbeleid ondernemingen toegevoegd aan haar uitsluitingenlijst. De uitsluitingenlijst bevatte naast de tabaksindustrie 384 ondernemingen in 2021. In 2022 groeide dit aan tot 613. De groei is voornamelijk tot stand gekomen door een expliciete uitsluiting op good governance en staatsgerelateerde bedrijven.

Het pensioenfonds sluit per eind december 3,12% van het aandelenuniversum en 5,37% van het global credits beleggingsuniversum uit.

Op basis van de minimumdrempel van de Freedomhouse index zijn er twee landen toegevoegd aan de uitsluitingenlijst. Het pensioenfonds hanteert daarnaast het beleid dat indien bedrijven meer dan 50% "state owned" zijn, de posities in deze bedrijven volledig wordt afgebouwd. Als gevolg van het landenbeleid sluit het pensioenfonds 170 staatsgerelateerde bedrijven uit.

Het pensioenfonds sluit per eind december 10% van het beleggingsuniversum van schulden uit opkomende markten uit.

#### **Focus mensenrechten:**

4. *Blootstelling aan controversieel gedrag gemeten door bedrijven die verantwoordelijk zijn voor het schenden van de UN Global Compact, UN Guiding Principles en OESO-richtlijnen:*

In 2022 waren er in totaal 12 bedrijven die de UN Global Compact Principles, UN Guiding Principles en /of OESO-richtlijnen hebben geschonden. Conform het gehanteerd beleid en proces van het pensioenfonds, waarbij er ook gekeken wordt naar de mogelijkheden voor het starten van een engagement traject, werd er in december besloten om drie bedrijven uit te sluiten zonder dat er een engagement traject was gestart. Deze drie bedrijven zaten ultimo december 2022 nog in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.

Vijf bedrijven hebben betrekking op Russische entiteiten. Er zijn EU-sancties van toepassing op deze bedrijven. Handel in de beleggingen van deze vijf bedrijven is dan ook niet mogelijk. Deze vijf bedrijven zaten ultimo 2022 nog wel in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.

Twee bedrijven (Wachovia Corp. en Wells Fargo) zijn uitgesloten nadat het engagement traject niet succesvol was afgerond. Dit heeft geleid tot desinvesteren. Deze twee bedrijven zaten ultimo 2022 niet meer in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.

Over twee bedrijven (Tencent Holdings Ltd. en S-Oil Corp.) werd er nog overlegd of een engagement traject moest worden gestart. Maar deze twee bedrijven werden in het loop van het jaar verkocht en zaten ultimo 2022 niet meer in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.

Nr.	Bedrijf	Uitsluiting/ Engagement	% blootstelling ultimo 2022
1.	Gazprom PJSC	Russisch bedrijf, uit te sluiten maar geen handel mogelijk.	0,07%
2.	Rosneft Oil Co.	Russisch bedrijf, uit te sluiten maar geen handel mogelijk.	0,002%
3.	Sberbank Russia PJSC	Russisch bedrijf, uit te sluiten maar geen handel mogelijk.	0,05%
4.	Tatneft PJSC	Russisch bedrijf, uit te sluiten maar geen handel mogelijk.	0,001%
5.	VTB Bank PJSC	Russisch bedrijf, uit te sluiten maar geen handel mogelijk.	0,01%
6.	Energy Transfer Operating LP	Uitgesloten zonder engagement traject	0,09%
7.	Pacific Gas & Electric Co.	Uitgesloten zonder engagement traject	0,05%
8.	Sunoco Logistics Partners Operations LP	Uitgesloten zonder engagement traject	0,07%
9.	Wachovia Corp.	Uitgesloten wegens niet succesvolle engagement traject. Het bedrijf zat per ultimo december 2022 niet meer in de portefeuille van het pensioenfonds	0,00%
10.	Wells Fargo & Co.	Uitgesloten wegens niet succesvolle engagement traject. Het bedrijf zat per ultimo december 2022 niet meer in de portefeuille van het pensioenfonds	0,00%
11	Tencent Holdings Ltd.	Overleg of een engagement traject moest worden gestart. Het bedrijf zat per ultimo december 2022 niet meer in de portefeuille van het pensioenfonds	0,00%
12	S-Oil Corp.	Overleg of een engagement traject moest worden gestart. Het bedrijf zat per ultimo december 2022 niet meer in de portefeuille van het pensioenfonds	0,00%

In bovenstaande tabel is af te lezen dat vier van de twaalf schenders per jaareinde 2022 niet meer in de beleggingsportefeuille zaten. Per saldo zaten er ultimo 2022 dus acht schenders in de beleggingsportefeuille met een blootstelling van 0,35% (op basis van de waardering van Northern Trust) van de totale portefeuille, die de UN Global Compact, UN Guiding Principles en OESO-richtlijnen schenden.

*De blootstelling aan regeringen die zich schuldig maken aan mensenrechten schendingen, wordt gemeten door een minimumdrempel vast te stellen in de Freedom House-index.*



Op basis van haar uitsluitingsbeleid had het pensioenfonds in 2022 geen blootstelling aan regeringen die zich schuldig maken aan mensenrechten schendingen.

**Focus gezondheidzorg:**

5. Het pensioenfonds had in 2022 conform haar uitsluitingsbeleid geen blootstelling in ondernemingen waar de belangrijkste bedrijfsactiviteit aan tabak worden toegeschreven.

Dit betrof een uitsluiting van 0,7% van het aandelenbeleggingsuniversum.

**Focus milieu/klimaat:**

6. In 2022 had het pensioenfonds geen blootstelling aan bedrijven van winning en energieopwekking uit thermische kolen, oliezand en arctische boringen waarbij de bijdragen van deze activiteiten aan de omzet en/of productie groter is dan 10%. Dit betrof een uitsluiting van 1,29% van het aandelenbeleggingsuniversum.

**Engagement en actief aandeelhouderschap**

7. In 2022 had het pensioenfonds :
- a. 116 engagement trajecten lopen met 102 bedrijven. 15 engagement trajecten werden succesvol afgesloten, 2 engagement trajecten werden niet succesvol afgesloten wat geleid heeft tot desinvesteren en uitsluiten. Bij 77 engagement trajecten is de voortgang neutraal en bij 22 trajecten is er een positieve voortgang.
  - b. Voor 35% van de aandelenportefeuille (o.b.v. het beheerd vermogen)liep een engagement traject
  - c. Voor 6% van de global credits portefeuille (o.b.v. het beheerd vermogen) liep een engagement traject
8. In 2022 heeft het pensioenfonds 5650 stemmen uitgebracht; 84% werd er voor het management gestemd, 15% tegen het management en 0,4% onthoudingen.

**... en in vergelijking met voorafgaande perioden? [opnemen voor financiële producten waarvoor ten minste één eerder periodiek verslag is verstrekt]**

Een vergelijking met de voorafgaande periode is nog niet beschikbaar. De eerstvolgende vergelijking zal betrekking hebben op ultimo 2023 ten opzichte van ultimo 2022.

**Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen? [vermelden voor financiële producten die duurzame beleggingen hebben gedaan. Omschrijf de doelstellingen, voor zover niet opgenomen in het antwoord op de vorige vraag. Beschrijf hoe de duurzame beleggingen aan de duurzamebeleggingsdoelstelling hebben bijgedragen. Voor de financiële producten bedoeld in artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852: vermeld de in artikel 9 van die verordening genoemde ecologische doelstellingen waaraan de onderliggende duurzame belegging van het financiële product heeft bijgedragen]**

Het pensioenfonds heeft nog geen doelstelling vastgesteld waarbij rekening gehouden wordt met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. Met de beleggingsportefeuille streeft het pensioenfonds wel andere doelstellingen na dan de EU taxonomie doelstellingen. Het pensioenfonds streeft naar een beter milieu, klimaat, betere toegang tot gezondheidszorg en financiële inclusie. Hierbij streeft het pensioenfonds niet één specifieke milieudoelstelling na.

In 2022 heeft het pensioenfonds EUR 2,5 miljoen additioneel kapitaal gecommitteerd aan de Impact portefeuille bestaande uit investeringen die de intentie hebben een bijdrage te leveren aan de klimaattransitie en/of verbetering van het milieu en/of de gezondheidszorg toegankelijker en goedkoper maken en/of toegang geven tot financiële diensten.



**Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan, geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologisch of sociaal duurzame beleggingsdoelstellingen? [vermeld of het financiële product duurzame beleggingen omvat]**

De pensioenregelingen bevatten nog geen duurzame beleggingen die voldoen aan de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. Wel wordt de portefeuille gescreend op schendingen op de principes van de UN Global Compact, UN Guiding Principles en OESO richtlijnen en worden bedrijven die die principes (dreigen) te schenden uitgesloten. De portefeuille staatsobligaties wordt ook gescreend op internationale sancties: landen waartegen internationale sancties bestaan worden uitgesloten. Daarnaast worden landen uitgesloten die slecht scoren op het gebied van financiële zekerheid, gezondheidszorg, klimaatverandering, controversiële wapens en mensenrechten. Waarbij het thema mensenrechten het zwaarst meeweegt.

**Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?**

De pensioenregelingen houden rekening met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren door ESG-screening als onderdeel van de beleggingsstrategie te hanteren.

- Uitsluitingen zijn gebaseerd op (1) bedrijven die betrokken zijn bij de gebieden die de E, S, G-kenmerken schenden (tabak, oliezanen, arctische boringen, controversiële wapens, controversieel gedrag) en (2) bedrijven zonder 'license to operate' (bedrijven die onvoldoende rekening houden met milieubeleid, sociale omstandigheden en goed ondernemingsbestuur).

De uitsluitingenlijst voor 2022 is gepubliceerd op de webpagina. In deze lijst wordt tevens de reden voor uitsluiting aangeduid.

- Voor bedrijven die hun 'license to operate' dreigen te verliezen, wordt (indien mogelijk) engagement toegepast. Engagementdoelstellingen en resultaten worden gerapporteerd. Dit geeft inzicht in de materialiteit. Een mislukte engagement met dergelijke bedrijven zal leiden tot desinvestering en uitsluiting.

In 2022 waren er 12 bedrijven die de UN Global Compact Principles hebben geschonden. Van deze 12 bedrijven werden drie bedrijven uitgesloten zonder dat er een engagement traject was gestart. Dit heeft in december 2022 geleid tot een opdracht om te desinvesteren. De managers hebben conform het proces 30 dagen om te desinvesteren. Ultimo december zaten deze drie bedrijven nog in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds, per eind januari 2023 zaten deze bedrijven niet meer in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.

Vijf bedrijven hebben betrekking op Russische entiteiten. Er zijn EU-sancties van toepassing op deze bedrijven. Deze vijf bedrijven zaten ultimo december nog wel in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds. Twee bedrijven zijn uitgesloten nadat het engagement traject niet succesvol was afgerond. Dit heeft geleid tot desinvestering, ultimo december 2022 zaten deze twee bedrijven niet meer in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds. Over twee bedrijven werd er nog overlegd of er een engagement traject moest worden gestart, deze twee bedrijven zaten ultimo 2022 niet meer in de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.

- Het pensioenfonds rapporteert het aantal uitgesloten bedrijven en zal de materialiteit aangeven door te kijken naar het aantal uitsluitingen ten opzichte van de benchmark.

In 2022 heeft het pensioenfonds:

- 613 bedrijven uitgesloten waarvan 170 staats- of staatsgerelateerde bedrijven
- 3,12 % van de aandelenbenchmark uitgesloten
- 5,37% van het global credits benchmark uitgesloten
- 10% van de benchmark van staatsobligaties uit opkomende landen uitgesloten

Het pensioenfonds brengt periodiek kwantitatief en kwalitatief verslag uit over onze screening, engagement, stemming en uitsluitingen en publiceert dit op de website.

De webpagina is per februari 2023 bijgewerkt.

**Waren de duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:**

Het pensioenfonds beoogt te beleggen in ondernemingen die praktijken van een goed bestuur volgen. Het pensioenfonds onderschrijft als ondertekenaar van het IMVB de OESO-richtlijnen voor multinationale

ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Het pensioenfonds verwacht van haar vermogensbeheerders dat het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad wordt gehanteerd. Hiermee beoogt het pensioenfonds dat de ondernemingen waarin belegd wordt conform internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken.

Per eind 2022 had het pensioenfonds beleggingen in acht bedrijven die de OESO-richtlijnen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights schonden. Drie bedrijven zijn toegevoegd aan de uitsluitingenlijst en zijn per januari 2023 uit de portefeuille gehaald. Vijf bedrijven hebben betrekking op Rusland. De betreffende beleggingen waren in 2022 niet meer verhandelbaar.

**Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?** *[deze rubriek opnemen indien het financiële product rekening heeft gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren]*

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Impact 2022
Klimaat – en andere milieu-indicatoren: Indicator 4	Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen. Dit wordt als een groot risico gezien voor een aantal sectoren. Hier wordt dan ook een actief uitsluitingen en/of engagement en/of stembeleid gevoerd.	Aandeel beleggingen in ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	7,8%
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden: Indicator 10	Schendingen van de beginselen van het UN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) – Dit wordt als een groot risico gezien omdat een bedrijf zijn license to operate kan verliezen. Hier wordt dan ook een actief uitsluitingen en/of engagement en/of stembeleid gevoerd.	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van de UN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	0,8%
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden: Indicator 14	Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens) – Dit wordt als een groot risico gezien omdat een bedrijf zijn license to operate kan verliezen. Hier wordt dan ook een actief uitsluitingenbeleid gevolgd.	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0%

Sociale thema's en arbeidsomstandigheden: Indicator 16	Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten. – Dit wordt als onwenselijk gezien. Hier wordt dan ook een actief uitsluitingenbeleid gevolgd.	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), als bedoeld in internationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht	0%
---	---	---	----

Bron: PAI rapportage

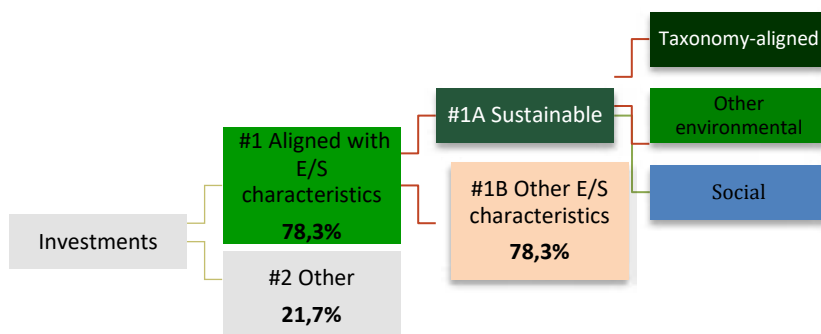
Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

	Grootste belegging	Sector - Subsector	% activa	Land
1	Nederlandse Overheid	Financials – Sovereign	9,29%	Nederland
2	Duitse Overheid	Financials – Sovereign	6,35%	Duitsland
3	Franse Overheid	Financials – Sovereign	3,23%	Frankrijk
4	Europese Unie	Financials – Sovereign	0,83%	Europese Unie
5	Microsoft Corporation	Information Technology – Software & services	0,78%	Verenigde Staten
6	Alphabet Incorporated	Information Technology – Software & services	0,60%	Verenigde Staten
7	Taiwan Semiconductor Manufacturing		0,50%	Taiwan
8	Mastercard Incorporated	Information Technology – Software & services	0,45%	Verenigde Staten
9	Autozone Incorporated	Consumer discretionary – Retailing	0,30%	Verenigde Staten
10	Moody's Corporation	Financials – Diversified Financials	0,29%	Verenigde Staten

Bron : Portefeuille 31 december 2022 –Northern Trust

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen? *[neem alleen de voor het financiële product relevante vakken op; de overige vakken kunt u weglaten]*

Hoe zag de activa allocatie eruit?



- #1 Afgestemd op E/S kenmerken: 78,3%
- #2 Overige: 21,7%
- #1A Duurzaam: 0%
- #1B overige: 78,3%

Uitsluiting, stemmen en engagement worden toegepast op de liquide portefeuille (76,6%), dit zijn beleggingen in aandelen en obligaties. De Impact portefeuille (1,7%, alleen voor de Middelloonregeling) bestaat uit investeringen die de intentie hebben een bijdrage te leveren aan de klimaattransitie en/of verbetering van het milieu en/of de gezondheidszorg toegankelijker en goedkoper maken en/of toegang geven tot financiële diensten.

Overige E/S kenmerken: 21,7%

**In welke economische sectoren werd belegd?** [informatie als bedoeld in artikel 54 van deze verordening opnemen]

Sector	Sub-sector	Gewicht -%
Consumer Discretionary	Auto Components	0,33
Consumer Discretionary	Automobiles	0,46
Consumer Discretionary	Consumer Durables	0,29
Consumer Discretionary	Consumer Services	1,27
Consumer Discretionary	Homebuilders	0,01
Consumer Discretionary	Media	0,79
Consumer Discretionary	Retailing	1,55
Consumer Discretionary	Textiles & Apparel	0,71
Consumer Staples	Diversified Financials	0,02
Consumer Staples	Food Products	2,00
Consumer Staples	Food Retailers	0,55
Consumer Staples	Household Products	0,23
Energy	Energy Services	0,45
Energy	Oil & Gas Producers	1,78
Energy	Refiners & Pipelines	0,77
Financials	Banks	11,25
Financials	Diversified Financials	7,22
Financials	Diversified Financials (sovereign)	41,26
Financials	Insurance	2,24
Healthcare	Healthcare	2,54
Healthcare	Pharmaceuticals	3,25
Industrials	Aerospace & Defense	0,15
Industrials	Building Products	0,40
Industrials	Commercial Services	0,38
Industrials	Construction & Engineering	0,14
Industrials	Electrical Equipment	0,09
Industrials	Industrial Conglomerates	0,53
Industrials	Machinery	1,06
Industrials	Traders & Distributors	0,28
Industrials	Transportation	0,84
Industrials	Transportation Infrastructure	0,30
Information Technology	Semiconductors	1,65
Information Technology	Software & Services	5,53
Information Technology	Technology Hardware	1,88



Materials	Chemicals	1,78
Materials	Containers & Packaging	0,01
Materials	Diversified Metals	0,50
Materials	Paper & Forestry	0,10
Materials	Precious Metals	0,59
Materials	Steel	0,21
Real Estate	Real Estate	0,86
Telecommunication Services	Telecommunication Services	1,46
Utilities	Utilities	1,64
Other		0,68
<b>Totaal</b>		<b>100,00</b>

**Bron : SBZ PAI rapportage**

**In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de E U-taxonomie?** *[deze rubriek opnemen voor de financiële producten bedoeld in artikel 6, eerste alinea, van Verordening (EU) 2020/852 en informatie opnemen als bedoeld in artikel 51 van deze verordening]*

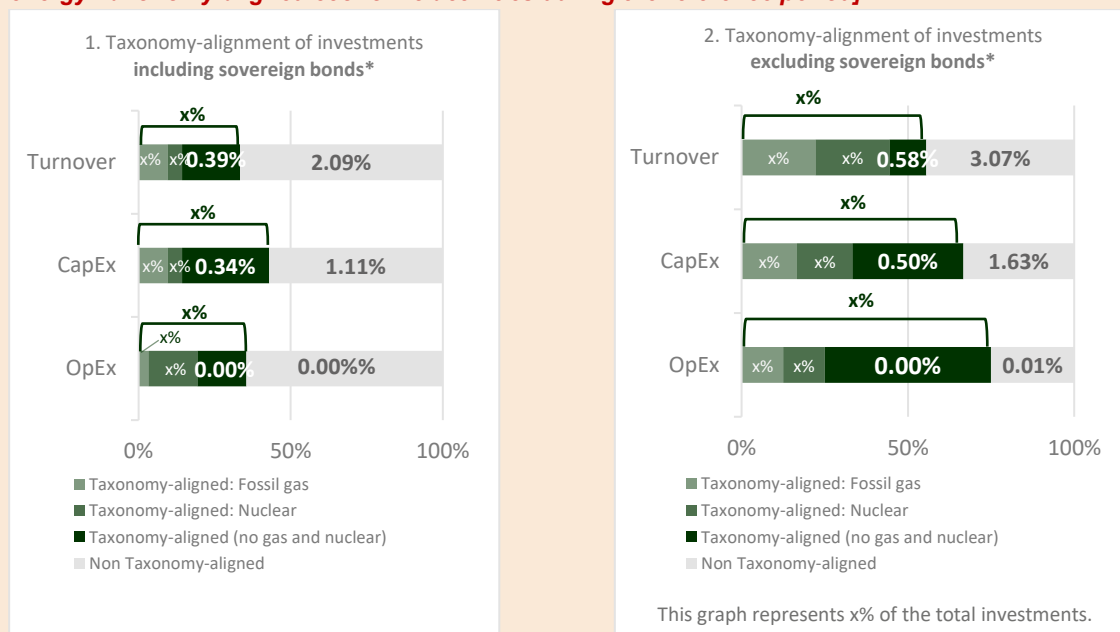
SBZ Pensioen streeft geen milieudoelstelling na zoals gedefinieerd in de EU-taxonomie. Het minimumaandeel duurzame beleggingen met een milieudoelstelling die zijn afgestemd op de EU-Taxonomie is 0%. Maar het pensioenfonds heeft in haar portefeuille wel beleggingen die afgestemd zijn op de EU taxonomie.

**Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossielgas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen?**

- Yes: *[specify below, and details in the graphs of the box]*
- In fossil gas       In nuclear energy
- Nee**

The graphs below show in green the percentage of investments that were aligned with the EU Taxonomy. As there is no appropriate methodology to determine the taxonomy-alignment of sovereign bonds\*, the first graph shows the Taxonomy alignment in relation to all the investments of the financial product including sovereign bonds, while the second graph shows the Taxonomy alignment only in relation to the investments of the financial product other than sovereign bonds.

[Include information on Taxonomy aligned fossil gas and nuclear energy and the explanatory text in the left hand margin on the previous page only if the financial product invested in fossil gas and/or nuclear energy Taxonomy-aligned economic activities during the reference period]



**Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?** [Geef een uitsplitsing van het aandeel beleggingen tijdens de referentieperiode]

De onderstaande tabel toont de mate waarin de activiteiten van de investeringen van het pensioenfonds zijn afgestemd op de taxonomie ( faciliterende of transitie activiteiten) in termen van hun inkomsten, kapitaaluitgaven en operationele uitgaven. Er wordt een onderscheid gemaakt in de investering inclusief overheidsobligaties en de investeringen exclusief overheidsobligaties.

Alignment EU taxonomy faciliterende en transitie activiteiten - Alle investeringen inclusief overheidsobligaties	Inkomsten	Kapitaaluitgaven (Capex)	Operationele uitgaven (Opex)
Faciliterende activiteiten	0,08%	0,01%	0,00%
Transitie activiteiten	0,01%	0,00%	0,00%
Alignment EU taxonomy faciliterende en transitie activiteiten - investeringen van het financiële product	Inkomsten	Kapitaaluitgaven (Capex)	Operationele uitgaven (Opex)

<b>exclusief overheidsobligaties.</b>			
Faciliterende activiteiten	0,11%	0,01%	0.01%
Transitie activiteiten	0,01%	0,00%	0,00%

**Hoe verhiel het percentage op de EU-Taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?** *[opnemen indien ten minste een eerder periodiek verslag is verstrekt]*  
Niet van toepassing.

**Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?** *[alleen opnemen wanneer het financiële product duurzame beleggingen met een sociale doelstelling omvatte]*  
Niet van toepassing.

**Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?**

De beleggingen die behoren tot #2 Overig zijn de illiquide beleggingen van de portefeuille. In dit deel van de portefeuille wordt het waarborgen van ESG toegepast door beleggingsfondsen en vermogensbeheerders te selecteren die de PRI van de VN hebben ondertekend of die een deugdelijk proces van integratie van ESG-risico's hebben en door de beleggingen te beoordelen op potentiële negatieve effecten van de onderliggende beleggingen (gespecificeerd als potentiële schendingen van de UN Global Compact en de OESO-richtsnoeren).

**Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?** *[vermeld de maatregelen die tijdens de door dit periodiek verslag bestreken periode zijn getroffen om te voldoen aan de door het financiële product gepromote ecologische of sociale kenmerken, met inbegrip van de betrokkenheid van aandeelhouders als bedoeld in artikel 3 octies van Richtlijn 2007/36/EG, en iedere andere vorm van betrokkenheid ten aanzien van de door het financiële product gepromote ecologische of sociale kenmerken]*

Het pensioenfonds heeft nog geen doelstelling vastgesteld waarbij rekening gehouden wordt met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. Met de beleggingsportefeuille streeft het pensioenfonds wel andere doelstellingen na dan de EU taxonomie doelstellingen. Het pensioenfonds streeft naar een beter milieu, klimaat, betere toegang tot gezondheidszorg en financiële inclusie. Hierbij streeft het pensioenfonds niet één specifieke milieudoelstelling na.

Het pensioenfonds heeft in 2022 haar MVB-beleid gevolgd. En heeft de volgende beleidsinstrumenten ingezet om haar doelen te bereiken; ESG- integratie, uitsluitingen, stemmen, engagement en impact beleggen.

**Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?** *[deze rubriek opnemen indien, om te voldoen aan de door het financiële product gepromote ecologische of sociale kenmerken, een index als referentiebenchmark is aangewezen. Vermeld ook waar de methode voor het berekenen van de aangewezen index te vinden in]*

In de zin van SFDR wetgeving hanteert het pensioenfonds geen referentiebenchmark. Er is namelijk geen benchmark beschikbaar om te bepalen of de pensioenregelingen zijn afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot.

- **Waar verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing. Het pensioenfonds hanteert voor de pensioenregelingen geen referentiebenchmark.

- **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische of sociale kenmerken?**

Niet van toepassing. Het pensioenfonds hanteert voor de pensioenregelingen geen referentiebenchmark.



- **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing. Het pensioenfonds hanteert voor de pensioenregelingen geen referentiebenchmark.

- **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

In 2022 realiseerde het pensioenfonds een absolute rendement van -12,02% en een relatieve rendement van 0,43%.



## **Bijlage 4: Overzicht risicobeoordeling binnen tolerantie**

### ***Bedrijfsmodel en strategie***

#### *Houdbaarheid strategie*

Dit risico is nader onderverdeeld in concurrentie, ondernemingsklimaat en reputatie.

Het fonds volgt ontwikkelingen in zijn nabije omgeving op de voet. Dit betreft met name ontwikkelingen bij aangesloten werkgevers, media-aandacht voor pensioen in algemene zin en media-aandacht voor het fonds in het bijzonder. Communicatie en engagement zijn belangrijke instrumenten voor het fonds. Het fonds beschikt over een crisisplan, reglement crisiscommissie en persbeleid. SBZ Pensioen voert een proactief (communicatie)beleid omtrent de uitgebreide werkingssfeer van het fonds. Onderdeel hiervan is dat het fonds meerdere pensioenregelingen uitvoert waarmee de potentiële aansluitende werkgevers keuzes over de inhoud van de regeling worden geboden. Per 31 december 2022 bevinden alle netto risico's zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

### ***Governance, gedrag, cultuur (GGC) en risicomanagement***

#### *Interne Governance*

Dit risico is nader onderverdeeld in aansprakelijkheid, afdwingbaarheid contracten, naleving, personeel en wet- en regelgeving. Het fonds maakt bij de opstelling van alle voor het fonds relevante juridische documenten gebruik van de diensten van daarin gespecialiseerde partijen. Veranderingen in wet- en regelgeving, op terreinen die direct dan wel indirect pensioenen raken, worden besproken en waar nodig wordt actie ondernomen. Het Bestuur blijft op de hoogte van wijzigingen in wet- en regelgeving door het volgen van seminars en opleidingen en het lezen van vakliteratuur en nieuwsbrieven van gerenommeerde organisaties. Voorleggers bij bestuursbesluiten bevatten een paragraaf waarin wordt vastgelegd of het gevraagde besluit in overeenstemming is met het beleid van SBZ Pensioen. Juridisch risico wordt, indien aanwezig en onderkend, standaard in de bestuursnotities vermeld en wordt daardoor meegenomen in de afwegingen van het Bestuur voorafgaand aan de besluitvorming. Voor de bestuursleden is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. SBZ Pensioen kent een Klachten- en geschillenprocedure voor klachten en geschillen die ontstaan naar aanleiding van het pensioenreglement of de uitvoering daarvan. SBZ Pensioen beschikt tevens over een onafhankelijke Commissie van Beroep. Het fonds beschikt over een Geschiktheidsplan inclusief Opleidingsplan. Jaarlijks evalueert het Bestuur het eigen functioneren. Verantwoording over het gevoerde beleid wordt afgelegd aan het VO. Per 31 december 2022 bevinden alle netto risico's zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

#### *Gedrag en cultuur*

Dit risico is nader onderverdeeld in afhankelijkheid, benadeling derden, cybercrime, externe fraude, fiscale fraude, integriteit uitbesteding, interne fraude, onoorbaar handelen en voorwetenschap.

Integer handelen is binnen het fonds verankerd in de totale compliancestructuur. Alle betrokkenen bij het fonds, zowel intern als extern, worden geacht te voldoen aan het geheel van interne en externe wet- en regelgeving, dat op het fonds van toepassing is. Het fonds bewaakt haar onafhankelijkheid bij beleidsbeslissingen en ziet erop toe dat deze beleidsbeslissingen vrij van belangenverstremgeling worden genomen. Bij bestuursbesluiten wordt altijd in ogeschouw genomen of er voldoende rekening is gehouden met evenwichtige belangenbehartiging en of sprake is van mogelijke integriteitsissues. Tijdens iedere bestuursvergadering worden als apart agendapunt ontvangen uitnodigingen en relatiegeschenken, mogelijke belangenverstremgeling en wijzigingen in nevenfuncties besproken. Het fonds beschikt onder andere over een Integriteitsbeleid, Compliance Program, gedragscode, Regeling Melden vermoeden integriteitsincidenten, Incidentenregeling, Klachten- en geschillenprocedure en een onafhankelijke Commissie van Beroep. Een externe Compliance Officer ziet toe op naleving van de gedragscode en brengt hierover verslag uit aan het Bestuur. Verder adviseert de externe Compliance Officer het Bestuur over compliance-gerelateerde onderdelen van het beleid. De bij de gedragscode behorende nalevingsverklaring wordt jaarlijks door de daaraan verbonden personen ondertekend. Van de externe uitvoerders wordt jaarlijks een complianceverklaring vereist.

Het fonds verwacht van de externe uitvoerders een minimaal aan dat van het fonds gelijkwaardig niveau van beheersing van integriteitsrisico's. Het fonds beheerst integriteitsrisico's zoveel mogelijk door eisen te stellen aan de integriteit van de door externe dienstverleners te leveren werkzaamheden en van de bij deze dienstverleners werkzame personen. SBZ Pensioen verlangt van de externe uitvoerders dat zij een integriteitsbeleid hebben dat

in lijn is met het dat van het fonds. Per 31 december 2022 bevinden alle netto risico's zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

### **Integriteit**

#### *Witwassen*

Op het gebied van witwassen volgt het Bestuur de wet- en regelgeving en ziet erop toe dat de externe uitvoerders deze opvolgen. Per 31 december 2022 bevindt het netto risico zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

#### *Terrorismefinanciering*

Op het gebied van terrorismefinanciering volgt het Bestuur de wet- en regelgeving en ziet erop toe dat de externe uitvoerders deze opvolgen. Per 31 december 2022 bevindt het netto risico zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

#### *Sancties*

Op het gebied van sanctiewetgeving volgt het Bestuur de wet- en regelgeving en ziet erop toe dat de externe uitvoerders deze opvolgen. Per 31 december 2022 bevindt het netto risico zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

#### *Corruptie*

Verwezen wordt naar de beheersmaatregelen genoemd onder het risico Gedrag en cultuur. Per 31 december 2022 bevindt het netto risico zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

### **Prudentiële risico's**

#### *Kredietrisico*

Dit risico is nader onderverdeeld in derivaten, geldmarktfondsen, herverzekering, hypotheek, obligaties, transactieafwikkeling, verbruikleen en vorderingen.

Het fonds let scherp op kredietwaardigheid en liquiditeit. Belangrijke aandachtspunten betreffen hierbij de door het fonds gehanteerde derivatenconstructies in het kader van de afdekking van het rente- en valutarisico. In de rapportages van de vermogensbeheerders wordt onder andere inzicht gegeven in ratings, concentraties, collateral en de tegenpartijen. Per 31 december 2022 bevinden alle netto risico's zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

#### *Renterisico*

Dit risico is nader onderverdeeld in inflatie, rente - gevoeligheid yieldcurve, rente – looptijdverschil, rente - voorspelbaarheid renteontwikkeling en valuta.

Het fonds kiest bewust om een gedeelte van het renterisico niet af te dekken om herstelcapaciteit te behouden. Hierbij hanteert SBZ Pensioen een risicobeleid, waarbij op basis van een risicokader, scorecards en discussie daarover bepaald wordt wat de gewenste allocatie naar de rendementsportefeuille is en wat de gewenste omvang van de renteafdekking is. Het valutarisico wordt grotendeels afgedekt waarbij de matching-portefeuille volledig voor valutarisico wordt afgedekt. Het inflatierisico wordt voor een klein deel afgedekt door middel van het beleggen in producten die een natuurlijke inflatiebescherming in zich herbergen (zoals vastgoed en infrastructuur). Het inflatierisico ligt voor een belangrijk deel bij de aangesloten werkgevers (ten behoeve van hun deelnemers) en bij pensioengerechtigden en gewezen deelnemers via het toeslagbeleid van het fonds. Het fonds houdt voortdurend in de gaten of er ontwikkelingen zijn die zouden kunnen leiden tot wijzigingen in de mate van afdekking van deze risico's. In de rapportages van de vermogensbeheerders wordt onder andere inzicht gegeven in de looptijden, yield curve exposure, gevoeligheidsanalyse, stress tests, valuta exposure en liquiditeit. Per 31 december 2022 bevinden alle netto risico's zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

In aanvulling op de drie genoemde financiële hoofd-risico's (krediet, markt en rente) houdt het Bestuur ook uitdrukkelijk rekening met:

- Concentratierisico
  - Het Bestuur zorgt voor inzicht op mandaats- of beleggingsfonds- en portefeuilleniveau naar spreiding over landen, regio's, bedrijven en ratingcategorieën.
- Debiteurenrisico

- Het Bestuur zorgt voor adequate verdeling van (bedrijfs)obligaties naar diverse ratingklassen.
- Het Bestuur houdt rekening met de risico's, die verbonden zijn aan het uitlenen van activa.
- Er zijn richtlijnen opgesteld inzake collateral management en deze worden gevolgd.
- Tegenpartijrisico
  - Tegenpartijrisico wordt zo mogelijk op basis van algemeen in de financiële wereld geaccepteerde standaard overeenkomsten en een onderpand (collateral) verkleind.
- Behoorlijke diversificatie
  - De beleggingen in aandelen en obligaties naar regio of sector dan wel naar bedrijf of land zijn gebaseerd op een gedegen onderzoek. De feitelijke spreiding is in voldoende detail bekend.
  - Het concentratierisico is tot een prudent niveau beperkt.
- Relatie tussen beleggingen en de verwachte pensioenuitkeringen
  - Bij de vaststelling van het beleggingsbeleid is rekening gehouden met de verwachte kasstromen van het fonds (Middelloodregeling) en de deelnemers (Beschikbarepremieregeling en Nettopensioenregeling).
  - Het Bestuur heeft bewust gekozen voor het gedeeltelijk matchen van de nominale kasstromen.
- Financiële derivaten
  - Derivatenposities worden alleen aangegaan om het risicoprofiel te verminderen of het portefeuillebeheer te vergemakkelijken.

#### *Liquiditeitsrisico*

Het fonds zorgt voor afdoende liquiditeit van de portefeuille als geheel. Het Bestuur heeft inzicht in de verwachte liquiditeitsbehoefte, zowel voor wat betreft de pensioenverplichtingen als voor wat betreft de beleggingsverplichtingen. De hoeveelheid beleggingen in illiquide beleggingscategorieën is tot een prudent niveau beperkt. Per 31 december 2022 bevindt het netto risico zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

#### *Verzekeringstechnisch risico*

Dit risico is nader onderverdeeld in arbeidsongeschiktheid en sterfte.

De belangrijkste risico's voor het fonds zijn de levensverwachting en arbeidsongeschiktheid. Het verzekeringstechnisch risico wordt bewaakt aan de hand van de jaarlijkse actuariële analyses van het fonds en landelijke publicaties inzake levensverwachting en arbeidsongeschiktheid.

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van de Prognosetafel AG2022 met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevenrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek beoordeeld.

Het pensioenfonds herverzekert het overlijden- en arbeidsongeschiktheidsrisico in de Middelloodregeling en Beschikbarepremieregeling niet. Voor de Nettopensioenregeling geldt dat het overlijdensrisico en arbeidsongeschiktheidsrisico wel is herverzekerd. Per 31 december 2022 bevinden alle netto risico's zich binnen de door het Bestuur vastgestelde risicotolerantie.

#### **Kapitaal**

##### *Kapitaalpositie*

De periodieke rapportages vanuit de verschillende uitbestedingspartners waarin de kapitaalpositie van SBZ Pensioen en risico's die de kapitaalpositie bedreigen zijn opgenomen, worden beoordeeld door de Uitvoerende Bestuursleden. De belangrijkste bevindingen worden besproken binnen bestuurscommissies en het Bestuur.

## **Bijlage 5: Begrippenlijst**

### **Abtn**

Pensioenfondsen dienen te werken volgens een Abtn (Actuariële- en bedrijfstechnische nota). Hierin zijn zaken zoals de financiële opzet van een fonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.

### **Actuariële grondslagen**

Wanneer een contante waarde van een reeks toekomstige uitkeringen moet worden bepaald, maakt een actuaaris gebruik van actuariële grondslagen, zoals: de rekenrente, de kansstelsels (sterftekansen, arbeidsongeschiktheids- en revalidatiekansen, frequenties van gehuwd zijn, toekomstige salarisontwikkeling of toeslagenbeleid et cetera), kostenopslagen (bijvoorbeeld voor administratiekosten en/of excassokosten) en solvabiliteitsopslagen.

### **Actuele dekkingsgraad**

De waarde van het pensioenvermogen uitgedrukt als percentage van de waarde van de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad wordt als graadmeter beschouwd voor de mate van zekerheid dat de toegezegde pensioenen ook daadwerkelijk kunnen worden uitbetaald.

### **ALM (Asset & Liability Management)**

Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.

### **ATM**

De huidige toezichtmethodiek van DNB. Enerzijds gebruikt de toezichthouder ATM om zijn toezicht te kunnen toesnijden op instellingen die ook het meeste toezicht behoeven en anderzijds geeft de methodiek een indeling van het soort risico's waar DNB naar kijkt bij instellingen die onder toezicht staan. Pensioenfondsen kunnen het soort en de indeling van risico's gebruiken om hun eigen risicomanagement vorm en inhoud te geven.

### **Beleidsdekkingsgraad**

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden dekkingsgraad over de voorgaande twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad is leidend in pensioengerelateerde vraagstukken als het premie- en toeslagbeleid.

### **Benchmark**

Vergelijkingsmaatstaf. Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

### **CPI**

Consumentenprijsindex, vastgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.

### **Collateral**

Het onderpand dat iemand die iets leent of huurt achterlaat bij de eigenaar om zo te waarborgen dat het geleende goed terugkomt.

### **Corporate Governance**

Goed ondernemerschap; onder andere integer en transparant handelen door het Bestuur, alsmede goed toezicht hierop. Ook het afleggen van verantwoording over het uitgevoerde beleid en het toezicht hierop valt eronder.

### **Custodian**

De bewaarbank van effecten. Waar op een bankrekening geldbedragen worden geadmistreerd, worden door een effectenbewaarder (custodian) beleggingen zoals aandelen en obligaties bewaard.

### **Defined benefit regeling (DB)**

De internationale aanduiding voor een pensioenregeling waarbij de pensioenuitkering vooraf al vastligt. In Nederland gaat het dan om eindloon- en middelloonregelingen. Daarin is de hoogte van het pensioen gekoppeld aan het salaris en aantal dienstjaren. De pensioenpremie staat niet van te voren vast.

**Derivaten**

Financiële contracten waarvan de waarde is afgeleid van een andere (onderliggende) waarde, zoals een aandeel, obligatie of grondstof. Bijvoorbeeld: futures, swaps.

**Discretionair beheer**

Op maat gemaakt vermogensbeheer.

**Duration**

Gewogen gemiddelde looptijd van een (reeks van) leningen. Maatstaf om de prijsgevoeligheid van de lening te bepalen voor renteveranderingen. Het begrip wordt ook gebruikt om de rentegevoeligheid van verplichtingen van een pensioenfonds in kaart te brengen.

**Engagement**

Door middel van actief gebruik maken van de rechten van eigendom van bijvoorbeeld aandelen, invloed uitoefenen op bedrijven via dialoog. Vaak wordt hierbij ook gebruik gemaakt van het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

**Fiduciair (management)**

Dienstverlening die bestaat uit onderliggende deelservices aangeboden door vermogensbeheerders. Aan fiduciair management wordt in de praktijk verschillende invulling gegeven. Hierbij kan gedacht worden aan de bundeling van strategische advisering, portefeuillemanagement, integrale rapportering, risicomanagement en *client servicing*. Het is een vorm van uitbesteding waarbij de fiduciaire manager handelt binnen een mandaat, waarbij een pensioenfondsbestuur verantwoordelijk blijft voor het beleid en de monitoring.

**Franchise**

Vrijgesteld bedrag. Over dit deel van het pensioengevend salaris wordt geen pensioen(kapitaal) opgebouwd.

**(n)FTK**

Het (nieuwe) Financieel Toetsingskader is het stelsel van DNB voor te hanteren waarderingmethoden.

**Future**

Een financieel contract tussen twee partijen die zich verbinden om in de toekomst een bepaalde hoeveelheid van een product of financieel instrument te verhandelen tegen een vooraf bepaalde prijs.

**High Yield**

Hoogrenderende obligaties, uitgegeven door ondernemingen met een relatief lagere kredietwaardigheid.

**Invaren**

Dit houdt in dat eerder opgebouwde pensioenaanspraken en/of pensioenkapitalen onderdeel worden van een nieuw pensioenstelsel (zie daar).

**Hypotheekbeleggingen**

Beleggingen in leningen (aan particulieren), waarbij vastgoed (zoals woonhuizen) via een notariële akte door de geldnemer aan de geldgever als onderpand wordt gegeven.

**Impactbeleggen**

Bij deze vorm van beleggen wordt naast een financieel rendement ook expliciet een (meetbaar) sociaal maatschappelijk rendement nagestreefd.

**Infrastructuur**

De systemen en fysieke structuren die nodig zijn voor de werking van een economie en haar organisaties.

**LOM (Lead Overlay Manager)**

Fiduciair manager verantwoordelijk voor de inrichting en de bewaking van de strategische portefeuille en het risicobudget.

### **Matching**

Het optimaal afstemmen van de looptijd van de activa met de looptijd van de passiva van een pensioenfonds. Wanneer een pensioenfonds aan zijn verplichtingen moet voldoen (pensioenen uitbetalen), dienen daarvoor op tijd de beschikbare middelen vrij te komen. Perfecte matching/afstemming is nauwelijks mogelijk of niet altijd wenselijk. Een zo goed mogelijke benadering wordt bereikt met asset & liability management (ALM).

### **Minimaal vereiste dekkingsgraad**

De minimaal vereiste dekkingsgraad geeft aan hoe hoog de beleidsdekkingsgraad moet zijn wanneer het minimumbedrag aan eigen vermogen wordt aangehouden. Is de beleidsdekkingsgraad lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan is de buffer onvoldoende groot (en is sprake van een dekkingstekort).

### **MoM (Manager of Managers)**

Financieel intermediair die onderliggende managers inhuurt, controleert en vervangt voor de uitvoering van de verschillende onderdelen van een beleggingsportefeuille. Tot diens takenpakket kan ook coördinatie van het MVB-beleid behoren.

### **Outperformance**

Er wordt een beter resultaat behaald dan de benchmark.

### **Overlays**

Dit zijn instrumenten die als het ware over beleggingen 'heen gelegd' worden om (tot op bepaalde hoogte en met een bepaald doel) de risico's daarvan bij te sturen. Voorbeelden zijn renteswaps (zie daar) en instrumenten om de risico's van valuta tegenover de euro te verminderen.

### **Pensioenakkoord en nieuw pensioenstelsel**

Het Pensioenakkoord is enige tijd geleden gesloten en mondt uit in een nieuw pensioenstelsel. In het nieuwe pensioenstelsel kunnen sociale partners kiezen tussen een flexibel of solidair contract. Pensioenuitvoerders toetsen vervolgens of zij dat contract kunnen uitvoeren.

### **Pensioenuitvoeringsorganisatie**

Een partij die in opdracht van een pensioenfonds de uitvoering van de pensioenregeling op zich neemt. Andere organisaties die in opdracht werkzaamheden uitvoeren voor een pensioenfonds zijn bijvoorbeeld vermogensbeheerders en organisaties die bestuursondersteuning aanbieden.

### **Private equity**

Investerings in ondernemingen die niet beursgenoteerd zijn.

### **Rating**

De rating van een belegging of een onderneming geeft het 'credit risk' of debiteurenrisico van een bepaalde belegging weer. Vastrentende waarden hebben een bepaalde kredietwaardigheid, weergegeven in de vorm van een rating bijvoorbeeld BBB, A, AA of AAA. Ratings worden vastgesteld door gespecialiseerde bureaus.

### **Rebalancing**

Doordat de financiële markten altijd in beweging zijn, kan de verhouding tussen verschillende soort beleggingen in een portefeuille schommelen ten opzichte van elkaar en tegenover de gekozen benchmarks. De periodieke herschikking, om er voor te zorgen dat de verhouding bijgesteld wordt, wordt 'rebalancing' genoemd.

### **Reële dekkingsgraad**

De verhouding tussen het pensioenvermogen gemeten naar de beleidsdekkingsgraad en de pensioenverplichtingen rekening houden met het volledig indexeren daarvan.

### **Renteswap**

Ruil van het rendement op een vastgestelde referentiewaarde tegen een variabele rente gedurende een vastgestelde looptijd.

**Rentetermijnstructuur (RTS)**

De rentetermijnstructuur is het verband tussen de looptijd van diverse vastrentende belegging enerzijds en de daarop te ontvangen marktrente anderzijds.

**Solvabiliteit**

Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om verplichtingen te kunnen nakomen.

**Technische voorziening**

De passiva van een pensioenfonds (vrijwel) gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen.

**Toeslagverlening**

De aanpassingen van de pensioenen aan loonstijgingen (welvaartsvast) of het prijspeil (waardevast).

**UFR (Ultimate Forward Rate)**

Binnen het toetsingskader voor pensioenfondsen (zie nFTK) wordt voor de berekening van de (contante) waarde van de verplichtingen een door DNB periodiek gepubliceerde rentetermijnstructuur (zie daar) gehanteerd.

**Vastrentende waarden**

Beleggingssoort waarover, in beginsel, een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.

**Vereiste dekkingsgraad**

De vereiste dekkingsgraad geeft aan hoe hoog de beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds wettelijk moet zijn. Is de beleidsdekkingsgraad hoger dan de vereiste dekkingsgraad, dan beschikt een fonds over een financiële buffer die voldoende is. Deze buffer dient om schommelingen in de waarde van de beleggingen en (deels) de verplichtingen op te vangen. Is de beleidsdekkingsgraad lager dan de vereiste dekkingsgraad, dan is de buffer onvoldoende groot (en is sprake van een reservetekort). De hoogte van de vereiste dekkingsgraad verschilt per pensioenfonds en is met name afhankelijk van het beleggingsbeleid. Hoe meer risico in het beleggingsbeleid wordt genomen, hoe hoger de vereiste dekkingsgraad.

**Volatiliteit**

(Maatstaf voor) de beweeglijkheid of het risico van een economische grootheid (bijvoorbeeld het rendement op aandelen) ten opzichte van het gemiddelde van deze grootheid.

**Waardeoverdracht**

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak of pensioenkapitaal, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.

**WTP**

Staat voor Wet toekomst pensioenen; de wet waarin de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel (uiterlijk per 1 januari 2028 geregeld is). De WTP kent twee zogenaamde contractvormen: de solidaire en flexibele pensioenregeling. Wat overeenkomt in de twee vormen is dat de pensioenen meer individueel zijn vastgesteld dan dat nu het geval is. Zowel de solidaire als het flexibele vorm kunnen elementen van risicodeling bevatten. SBZ Pensioen heeft met de Beschikbarepremie- en Nettopensioenregeling een voorloper van de flexibele pensioenregeling.

**Zakelijke waarden**

Een verzamelnaam voor een bepaald soort belegging, met name aandelen en vastgoed. Kenmerkend dat er niet vooraf zekerheid is over de uiteindelijke waarde van een dergelijke belegging omdat de waarde fluctueert als gevolg van vraag en aanbod naar de belegging.



**SBZ Pensioen** (Stichting bedrijfstakpensioenfonds zorgverzekeraars)

Postbus 20005 • 7302 HA Apeldoorn

T (030) 245 30 01 • I [sbzpensioen.nl](http://sbzpensioen.nl) • E [info@sbz.nl](mailto:info@sbz.nl)

De uitvoering van de regelingen van dit fonds is opgedragen aan Achmea Pensioenservices.